

12

49

THE LIBRARY

Ames Library
of
South Asia
Founded by
Charles Lesley Ames

GRAMMATICAL NOTES
AND
VOCABULARY
OF THE
PEGUAN LANGUAGE,

TO WHICH ARE ADDED
A FEW PAGES OF PHRASES, &c.,

BY REV. J. M. HASWELL, D. D.

SECOND EDITION EDITED BY
Rev. E. O. STEVENS, M. A.

RANGOON :
AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS,
E. B. ROACH, SUPT.
1901.

PREFATORY NOTE TO THE FIRST EDITION.

Both the Grammatical Notes and the Vocabulary would have been more extended ; but the author, who has had the palsy for eight years, and for a long time has been unable to hold a pen, or turn over a leaf of a book, has for months been afflicted with such extreme nervous prostration, as to render mental effort almost impossible ; and it has been with great difficulty, that he has superintended the correction of the proofs.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

The first edition of the "Grammatical Notes and Vocabulary of the Peguan Language" was out of print twelve or fifteen years ago. There has therefore long been an urgent call for republishing this valuable work of the late Rev. J. M. Haswell, D. D. In order to meet this demand, I have carefully copied every page with my own hand. No pains have been spared to correct all the typographical errors; and many Peguan words have been added, which, it is believed, will considerably enhance the value of the book. Some of the most important of the contributions came from Messrs. Robert Halliday and Alfred E. Hudson, missionaries at Yē, who have devoted themselves with marked success to the acquisition of the Peguan tongue.

The attempt has been made to enlarge the scope of the work by inserting Burmese definitions for the benefit of such as do not understand English, and by adding an appendix of geographical names. In carrying out this design I have been greatly assisted by Nai Dī, a certificated school-master, who has had rare opportunities for securing accuracy, and for comparing the Peguan, as it is spoken by tens of thousands in the Tenasserim Province, with the same language, as it is spoken by the hundreds of thousands of his race in Siam, where they are known by their proper designation as Mons, and where they cling to their own traditions and literature with remarkable tenacity. He has but recently returned from a residence of more than four years in Lower Siam.

In 1897 at Bangkok, I formed the acquaintance of Count Captain G. E. Gerini, Principal of the Royal Military Academy. That gentleman is my authority for the statement, that Siam owes to the Peguans, not only her code of laws, but also her earliest historical records. According to the late Em. Forchhammer, Ph. D., Government Archæologist of Burma, the ancient Peguan

Empire was distinguished for the number and value of its inscriptions, of which not a few escaped the destruction ordered by Alompra.

In its present form this book may be said to resemble a lexicon, as it contains the definitions of more than five thousand words in two languages: but it is still so far from being complete, that I have concluded to retain the name of *vocabulary*. The hope is entertained, that it may be of some service in facilitating researches, which shall lead to the discovery of manuscripts, to supply the serious gap in Peguan History, to which the late Sir ARTHUR P. PHAYRE, G. C. M. G., K. C. S. I., C. B., referred in his History of Burma, and to the discovery of facts, which shall throw light on the question of the origin of the Mon kingdoms, which appear to have been well established long before the famous voyages were made to the Golden Chersonese, described by Ptolemy in his Geography.

EDWARD O. STEVENS.

Maulmain, October 1901.

KEY.

a, as in bār, băt, báll, başilica.

e, as in bēy, bēt, hēr.

i, as in machīne, bīt.

o, as in Bō!, blöt, nör.

u, as in pût, büt, bŭll, bürr.

y, when combined with a consonant, like y in Bun-
yan, or i in scorpion.

ai, as in aisle.

oi, as in oil.

au, as in gaur.

aw, as in kaw.

ñ, as in cañon.

‘ signifies the aspirate.

’ signifies elision, or the half syllable.

. subscript signifies the short explosive accent.

g, as in get.

INTRODUCTION.

The Peguans, so named from their old capital Pegu, called by themselves Mons, by the Burmans, Talaings, were the ruling nation in southern Burma, when first visited by Europeans. They seem at one time to have been divided into several petty kingdoms, as the Martaban, Thatôn, Pegu, &c. There were continual feuds among themselves, as well as frequent wars with the Siamese, on the one hand, and with the Burmans on the other.

“From whence did they originally come”? is a question I am unable to answer. On one occasion in questioning an old Peguan on the subject, he said, he could obtain a history for me, that would tell all about it. He accordingly brought me an old palm-leaf book, * which proved to be legends of a tour of Gaudama from Ceylon to Malacca, and thence through Tenasserim and Martaban, to Pegu or Hongsăwati', which is said at that time to have been covered with the waters of the ocean; but Gaudama prophesied, that it would become solid land, and that on a sand-bank, on which he alighted with 20,000 *rahans*, who accompanied him, there should be a great city built, the kings of which for many generations would be zealous promoters of his religion. It is said, that Gaudama, after leaving Malacca, having stopped at two or three places, proceeded direct to Tavoy, which at that time was the border of the Mon (Peguan) country. The book is abundantly interspersed with Pali; but consists in great part of statements, that Gaudama, passing through the air from one place to another, (names of places generally not given), having preached to those by whom he was met, would at their request for some memento or relic of him, pass his hand over his head, and give them one or more hairs, which

---

* Probably the Găwompati' ဝဂ္ဂဝိ. ED.

they would hasten to enshrine in some pagoda or cave. There are a few pages in the book, which may, with some propriety, be called history. The names are given of fifty-seven kings of Thatôn of one dynasty, and five of another,—sixty-two in all. But little is said concerning any of them, except that they were owners of white elephants, or of horses that could pass through the air. The names of the queens are also given; but there is nothing to throw light upon the question, “from whence did the Peguans come?”

Dr. Mason thinks, they came from India, and that they are allied to the Kohls. He gives as his reason, the similarity of language, and the dark complexion of the Peguans.

I sent a list of over sixty Peguan words to missionaries among the Kohls, requesting them to examine it, and give me the corresponding words in Kohl. The Rev. Mr. Flex, of Ranshie kindly complied with my request by sending me the synonymous words of three dialects, which prevail among the Kohls. The first three numerals, and the word for *nose* have a slight similarity to the Peguan, but there are few languages; that do not have some words of similar sound and meaning. For instance, the English word *cot*, for a small bedstead, is almost precisely the same in Peguan. A few years since, Dr. Dean from China was at my house; and hearing me ask a Peguan, if he had eaten rice, (*chëer pûny tõe rǎhǎ* *) Dr. Dean said, “*chëer pûng*, that in Chinese means eat rice.” I think this quite as strong a proof, that the Peguans are related to the Chinese, as a slight similarity in the three numerals and one word out of sixty is, that they are related to the Kohls. The frequent occurrence of the final *ng* in Chinese and Peguan might also be thought an indication of relationship.

---

* စုဂ်ထုံရတာ။

Another reason Dr. Mason gives, for thinking the Peguans are of Hindu origin, is, that they are darker complexioned than the other inhabitants of Burma. I think Dr. M. must have been so strongly impressed by his head boat-man on his first journey to Toungoo, as to think him a type of his nation. But his broad nose, wide nostrils, and high cheek bones ought to have saved him from any imputation of Hindu origin. The fact is, the Peguans, as a people, are quite as light complexioned as the Burmans. There are comparatively few full blooded Burmans in Maulmain, the great proportion of natives being full or half blooded Peguans. A gentleman resident in Rangoon told me, if he saw an uncommonly nice looking native woman, he was pretty sure on inquiry to find, that she was from Maulmain. A gentleman and lady from Henzada, on a visit to Maulmain, spoke of the fair complexion of the people.

When I had been in the country one or two years, I thought I could tell a Peguan by his looks; but I found myself so often mistaken, that after more than 38 years' residence among them, I have to acknowledge myself utterly unable to decide with reference to a stranger, simply by his looks, whether he be Peguan or Burman. There are undoubtedly in the Pegu province many Peguans, who having entirely lost the use of their own language, pass for Burmans, and this probably increases the difficulty of distinguishing the two nations by their looks. Still it remains certain that they are very much alike in features and color, both of which are entirely against the theory of their Hindu origin. My own opinion is, that the Peguans originally came from the east or north-east, rather than from the west. The Rev. Mr. Carpenter, who went overland from Maulmain to Bangkok two or three years since, met a large company of people fleeing from Siamese territory, who call-

ed themselves K'wahs.* A Karen, conversant with Peguan who was of Mr. C's. company, said "They are Talaings!" Ill health has prevented me from visiting these people, (who have settled in British territory) to endeavor to learn something more about them.

From whatever part of the world the Peguans came, I think, their words for *north* and *south*, s'maw kyā, † *under the wind*, or *low wind*, for *north*, and s'mlûng-kyā, ‡ *high wind* for *south*, may be taken as an evidence, that they have long lived where the S. West and N. East monsoons prevail. It is true, that they are now accustomed to say kyā 'tot. § *strong wind*, kyā dōng. || a *soft* or *weak wind*, instead of high and low wind; still, I think the origin was as above suggested. Their word for east is p'mok, **to appear or *cause to appear*. Their word for west is p'lāt †† *to extinguish*, having reference of course to the rising and setting sun.

RELIGION.

The Peguans like the Burmans are Buddhists. The Buddhist scriptures are said to have been translated into Peguan, before they were into Burmese. They have one book called the "mūlā muli," †† which the Burmans have not. It proposes to give an account of things from the very beginning, before there was a god, or any living being.

The Peguans are much more addicted to demon worship than the Burmans. If a person is taken suddenly ill, they at once make inquiry, as to where he has been; and offerings of rice, plantains, etc., are deposited near the place, especially if he have been in the jungle, hoping

* This is probably တွး (pronounced ကွး) kwā, a *disciple*. As soon as these fugitive Talaings learned, that the foreigner, whom they had met, was a religious teacher, according to custom, they would speak of themselves as disciples. Ed.

† သွင်ကျာ။ ‡ သမ္ပင်ကျာ။ § ကျာထတ်။ || ကျးဒိုန။
 ** ဗွက်။ †† ပလိုတ်၊ ငိုတ်။ †† မူလမူလိ။

to propitiate the demon, he may have unwittingly offended. They build small houses near their own dwellings, in which they place offerings to demons. Soon after I came into the country, being in a village which had one of these little demon houses near almost every dwelling, supposing they were children's play houses, I looked into one to see what kind of toys the children were accustomed to amuse themselves with; the people who saw me came running, begging me not to go in, as the demon would be angry, and visit the family with sickness.

When a person has been long ill, they sometimes make feasts, in which the women of the family dress fantastically, and dance one after another, until the demon who caused the illness is supposed to take possession of one of them, when she begins to shake like a person in an ague fit; and whatever she says, while in that state, is considered oracular, and any directions she may give with regard to food, or medicine, or offerings, are strictly followed. I once saw a woman dancing at a festival of this kind dressed in an English frock-coat, and a high crowned hat on her head. The sick often make vows, that, if they recover, they will make a demon festival.

There are people among them, who are supposed to understand the mind of the demons, or to have influence with them. Such persons are consulted by the friends of the sick. Passing through the village of Amherst, I saw a crowd of people gathered in front of a house, the owner of which had long been ill. I stopped to see what was going on, and saw a man kneeling with his clasped hands to his forehead. He was surrounded with plantains, sugar-cane, cocoanuts, &c. Just as I arrived within hearing, he said, "Oh demon, lord of grace, have mercy on us, have mercy on us, and tell us what to do for this sick man." I learned, that this man resided about twenty miles distant, and had the reputation of being unusually skilled in demonology.

Some of these demon people are shrewd enough to give directions for things to be done, which will be likely to prove beneficial. While passing through a street of Amherst on another occasion, I heard a man crying, as if in great agony, and called at the door to see what was the matter. It was a case of severe colic. A demon woman was giving directions for a certain quantity of cayenne peppers to be steeped in arrack, and a portion of the mixture to be given to the sick man, and the remainder to be poured upon the ground in a particular direction from the house, giving as a reason, that the demon who had seized the man was a very violent demon, and must have violent medicine.

They are afraid to keep the corpse of a nursing infant in the house over night. As soon as an infant dies, whatever the time of night may be, they start at once for the burying-ground. Being in a Peguan village, I was asked, about nine o'clock in the evening, to visit a sick child. I found it near death, but thought it might live several hours. Soon after returning to my lodgings, I saw people passing with torches, and on inquiry learned, that the child had died, and that they were on their way to bury it. On another occasion I was present, when an infant died about ten at night. As soon as the breath left the body, they rolled it up in a mat, lighted torches, and hastened away to the burial-ground.

Their superstitions with regard to demons are innumerable. Demon worship was undoubtedly their only religion previous to their reception of Buddhism; and, though they are told in their books, that, if a man makes offerings to demons once, and afterwards performs works of merit a hundred times, it will be in vain, like pouring water upon the sand, yet their fear of demons is so strong, that they are continually doing something to appease, or shunning something for fear of offending them. In Maulmain demon feasts have become rare; but offerings to demons are sometimes seen by the sides of the

street. They are usually placed in square baskets, the sides of which are made of plantain stalk, the bottom, of bamboo splints.

DOCTORS.

Any one who chooses takes up the profession of doctor, of which there are two classes, the one giving medicine, the other feeding the patient with all kinds of food. The theory of this latter class is, that the body being formed of various elements, illness is caused by the excess or deficiency of one or another of these, and that some kinds of food go to replenish one element, and some another. They therefore feed the patient with every imaginable thing in hopes of hitting the right one, and thus restoring the equilibrium.

I was once called to see a child about two years old, that was ill with dysentery. I found it in a dying state. On my enquiry what medicine had been given it, they replied, no medicine had been given it, they had "fed the elements." I asked with what they had fed it: they replied, "a great many things." "But what have you given to-day," I inquired. They answered, "Fowl's flesh cooked with asafœtida". Thinking I had misunderstood, I asked them to show it to me. They brought some: and I saw, there was no mistake: it was "fowl's flesh cooked with asafœtida," and the poor child, who died while I was there, had been forced to swallow that horrible mess.

DISPOSAL OF THE DEAD.

When a person dies, the body is washed, and laid out decently, excepting those who die in early infancy, or of some contagious or epidemic disease like small-pox or cholera, when the body is rolled up in a mat, and buried with little delay or ceremony. With these exceptions, they burn their dead. Their coffins, like the Burman's, are very showy, covered with colored paper, the ends of

pea-cock's tails, and tinsel. They make a great parade at their funerals, especially those of elderly people.

EDUCATION.

Among the Peguans, as among the Burmans, the priests are the school-masters. Almost all the boys are put into the monasteries for a longer or shorter period: but the great proportion of them leave before they can read fluently; and seldom looking at a book afterwards, many of them forget all they have learned. There are no schools for girls. It is a very rare thing to find a Pegan woman, who can read, excepting those that have been taught in mission schools. One reason for this is the exclusion of women from their monasteries; but the principal reason is the perfect indifference of the people to their education. When urged to put their daughters into school, they often ask, "Of what use will it be? They cannot become clerks, or hold government appointments. They can take care of children, and cook rice just as well, if they cannot read, as if they could."

[These remarks continue to hold good with regard to some of those rural districts of the Tenasserim Province where Pegan is still taught in the monastic schools; but in Maulmain, and in the old Province of Pegu, where the Peguans have become Burmanized, the lay schools are now attended by large numbers of girls as well as of boys; and some of these girls have become very proficient in their studies, as may be seen from the reports of the department of Public Instruction.—ED.]

LANGUAGE.

The Pegan language abounds in words ending with *h*, the pronunciation of which requires a sudden exhaustion of the air from the lungs. It also abounds in the letter *r*, which always has more or less of the rolling sound. It is never softened into *y*, as in Burmese. Words ending in *ng* are also frequent; hence the language is rough and guttural compared with the Burmese.

There are many Pali words in use, for some of which they have no corresponding words of their own. There are also words in common use, which are the same in

Burmese. Some of these are undoubtedly Burmese words, and have been adopted into Peguan since their subjection to the Burmans. Others I think were taken by the Burmans from the Peguan. The construction of the language is quite different from the Burmese, the location of words being almost always the reverse.

One peculiarity is the different power of vowels, when combined with different classes of consonants. There is some difference of pronunciation among the people which may properly be called *provincialisms*, those from the vicinity of Rangoon and Pegu pronouncing words with final *k* like final *t*; but the Martaban people with few exceptions give the *k* sound; thus daik,* *water*, is pronounced by the Rangoon Peguans dāt, precisely like the word for *sweet*.† There are also words in common use in one district, which are very seldom heard in another; for instance, dan‡ is the common word for *road* in the Lamaing district, while klong || is the word unvariably used in the vicinity of Maulmain.

The language is gradually going out of use; and the sooner it is supplanted by the Burmese the better: yet I think, it will be a long time before it ceases to be the language in common use in country villages in the Amherst district, and near the sea-coast in the Martaban district. Many thousands of Peguans migrated to Siam, previous to the occupation of the Tenasserim provinces by the British. They and their descendants continue the use of their own language.

The Pwo Karens in the Siamese territory, bordering on Tavoy District, have Buddhist monasteries, in which the Peguan language is taught; but how extensively, I have been unable to learn. A Karen robber under sentence of death, a few months ago in Tavoy, wrote a letter in Peguan to his wife in Siam. Pwo Karens are call Peguan Karens, both by Burmans and Peguans. The

---

* သ်၊ † သတ်၊ ‡ သတ်၊ || ဝဲင်၊

Burmese name for them is Talaing Karens (တထိုင်းကရင်), the Peguans, K'rëeng Mon (ကရင်မောန်) Both tribes of Karens in the Tenasserim Province, and, I suppose, throughout Burma, have adopted many words, such as the word for book (လိက်), ship (ကွေင်), to row (a boat) (ဂိုင် ဇိုက်), to tread out grain with cattle (လိုနီ), &c. &c. Whether these are real Karens words, which are common with the Peguan, I have not been able to learn.

[Of late there appears to have been a surprising increase in the Peguan population of Burma. Whereas in 1881 the total was given as less than 89,000, those, reporting themselves as Talaings at the census taken in February 1891, amounted to considerably more than 223,000. A few years ago the Mons in Siam were estimated to number about one million.—ED.]

NAMES OF PLACES.

Names abound in the southern part of Burma, in which *kyaik*, *god* forms one syllable, as *Kyaik-k'mī*, *Kyaik-p'rang*, *Kyaik-tō* &c. All these places have some tradition, or something in their location accounting for their names. *Kyaik-kmī*, the native name for Amherst, means "*behold the gods*"—ကျော်ခမီ One tradition with regard to it is, that three images, seated upon a log, floated over from Ceylon, and lodged on the rock near Amherst point, on which an idol temple now stands.

The large pagoda in Maulmain is called by the Burmans *Kyaik-than-lan* (ကျိုက်သံလန်)—a corruption of the Peguan words *Kyaik-sēm-lūm*, *Sēm* being the Peguan name for *Shan* or *Siamese*, *lūm*, *to be destroyed*. The tradition is, that a Siamese general encamped with his army in Maulmain, and sent word to the Governor of Martaban, that he was about to attack him, and inquired, what day he would be ready for battle. The Martaban Governor replied, "If there is a battle, there will be many killed and much misery. Let us try the strength of our forces by seeing which can build the biggest pagoda in a single night; and the one that succeeds be

considered the conqueror. The Siamese agreed to the proposition, and set to work gathering bricks, and building a pagoda on the hill, where the large pagoda now stands. The Martaban people set to work and built an immense pagoda of bamboo wicker-work, and covered it with mats, and before daylight had it finished, and white-washed; so that it appeared like a veritable solid pagoda. The Siamese were amazed, and said, "If the Governor of Martaban has force sufficient to build such an immense pagoda in one night, there is no use in attacking him," and retreated. Hence the name of the pagoda Kyaik-sēm-lüm,—ကျင်ဆောင်တို့။

Kyaik-'tō is the name of a large village in the *Martaban District. 'Tō in Peguan is a species of hornet. It is said, that a swarm of hornets built their nest in the iron net-work on the top of the pagoda; and so it was called Kyaik-'tō, the *hornet-god*;—hence the name of the village, ကျင်ဆောင်။

A few miles from Kyaik-'tō is a pagoda called Kyaik-īsi-yü. Isī is a *hermit*, or *devotee*; yü means *to carry on the head*. It is said, that a hermit received three hairs of Gotama. Having disposed of two of them, he resolved to carry the third on his head, until he should find a rock shaped like his head on which to deposit it. He found the rock, and enshrined the hair upon it. The pagoda built upon the place is therefore called by the Peguans Kyaik-īsi-yü, ကျင်ဆိုင်ယိုင်။ This the Burmans have corrupted to Kyaik-'tī-yō, ကျိုက်တီးယိုး။

There is a mountain in the Martaban District called by the Burmans Zin'-gyaik. This is a corruption of the Peguan Jüng-kyaik—*foot of god*, နိုင်ကျင်။ I have not been able to learn of any legend connected with this mountain. There are many other such names, as Kyaik-kaw, *broken god*; ကျင်ကဝ်။ Kyaik-p'taing, *white god*,

---

* Now included in the Thaton District.

ကျာ်တြဲၤ။ Kyaik-pǎ, *three gods*, ကျာ်ဒိၤ။ Kyaik-prāng,
bank-god, ကျာ်တြဲၤ။

Some places are named from legends connected with their history, and some from other circumstances. The Peguan name of Maulmain is Mot-mūa-lūm, မတ်မွဲလုံ။ *one eye destroyed*. The legend is, that an ancient king had three eyes, two in the usual places, and one in the centre of the forehead. With his third eye he could see what was going on in the surrounding kingdoms. The king of Siam was at war with him; and, finding his plans continually thwarted, he suspected, there were traitors in his camp, and called a council to find out who gave information concerning his plans to the enemy. His officers told him, there was no traitor; but the king of Maulmain was able with his third eye to see all that was going on in the Siamese camp. It was suggested, that the king of Siam should give his daughter to the king of Maulmain, and that, when she had succeeded in gaining the confidence of the king, she could manage to put out his third eye. This counsel was followed, and proved successful; and the third eye was destroyed; hence the name of the city. It is often called Mot-lūm-lūm, *eye destroyed, destroyed*, မတ်လုံလုံ။

There is a mountain in sight of Maulmain, sometimes called "Duke of York's Face." The Peguan name is Kūak-k'bāng, ကွက်ကွင်။ Kūak means *to hang up*, k'bāng means *a ship*. It is said, that the sea at one time came up to the mountain, and that ships were made fast to it. It is also called Krōa-k'bāng, which is much the same meaning. The village at the foot of the mountain is called in Peguan Dūng-yām, or Dūng-mī-yām, *city of the weeping mother*, ချင်ယံ။ ချင်မိယံ။ It is said, that the only son of a widow was compelled to go into the army, and was killed in battle. The mother could not be com-

forted, but continued to weep and lament for her son; hence the name of the place.

The Peguan name of Biling is Bilüm, *destroyed river*, ဝီလီ။ It is said, that formerly the river was navigable for boats; but sand-banks formed in it, and ruined it for navigation.

The Peguan name for Martaban is Müh-t'maw, *stony point*, mūh being *nose* or *point*, t'maw being *rock* or *stone*, မုတ်တုဆီ။

I had always supposed, that the native name of Tavoy was Burmese, and meant *buy a knife*; but in the book referred to, giving an account of Gotama's tours through the country, it is said, that when he arrived at Tavoy, he sat down cross-legged, as represented in most of his images, which in Peguan is ဝဝါ, 't' wai, and that from this circumstance the place was called 'T' wai.

Addendum to key on p. vi.

Also a, as in bare.

GRAMMATICAL NOTES

OF THE

THE PEGUAN LANGUAGE.

§ 1. The PEGUAN LANGUAGE is written from left to right without separation of syllables or words. There are but few words of more than two syllables; and they are mostly of Pali origin.

THE ALPHABET.

§ 2. That the Peguan Alphabet is from the same source as the Burmese, does not admit of doubt, nearly all the simple characters being the same, and many of them having the same sound. It consists of twelve vowels (သွိဝ် swü), and thirty-four consonants, (ဗျန် pyon). The vowels are mostly in pairs, the first a light, the second a heavy sound of what might properly be called the same vowels. When combined with consonants they are written in symbolic form, and in their full form only when they make syllables by themselves. Their power is modified, or entirely changed by the different classes of consonants, with which they are combined, and also, by final consonants. The vowels with their symbols and power, and the manner they are combined with consonants will be seen in the following table.

TABLE OF VOWELS AND SYMBOLS.

Vowels.	Symbols.	Power combined with	က.
အ	none	a, as in Sitka,	က ka.
အာ	၁ or ၂	a, long as in bar,	ကာ kâ.
အိ	၀	i, as in kit,	ကိ kĭ.
အီး	၀	i, as in machine,	ကီ kī.
ဥ	၂	u, as in put,	ကု kû.
ဥာ	၂	u, as in bull,	ကူ kû.
ဧ	၆	e, as in bey,	ကေ kē.
အေ	၂	oa, as in oar,	ကော kōa.
အော	၆-၁	au, as in gaur,	ကော kaû.
အဝ	၂	ow, as in rustic pronun- ciation of cow,	ကဝ kăo.

အံ	°	aw, as in kaw, or o in cot,	ကံ	kaw.
အာ	:	a, as in Ah!	ကား	kah.

It will be noticed, that there are three characters, that have the sound of broad a, namely အဝ, precisely like a in Sitka, အာ, as a in father, and အာ: the same, only pronounced quick, as though the sound were cut short in the midst of its enunciation, like English Ah! pronounced with an explosive sound.

The symbol (°) does not properly represent a vowel, except when followed by a final consonant: in other cases its place may be supplied by a final ဗ, or အ; thus ကံ may be equivalent either to ကံဗ or ကံအ။ In the former case, it would be pronounced *tawm* or *tom*, and in the latter *taw* or *tō*. When followed by a final consonant, it has the sound of o in *or*.

DIPHTHONGS.

§ 3. The vowels အာ, and အဲ are combined, and have the sound of *ai* in aisle; as ကာဲ, pronounced *kai*. အု and အဲ are combined, and have the sound of *ui*, as ဝဲု, pronounced *'tūi*; except ဝဲု, the sign of the past tense, which is pronounced *tōē*. အဲ, အိ and အု are combined, and have the sound *ūē*, as ပဲု, pronounced *phē*. အော and အဲ are combined, as ဝောဲ, pronounced *'tēē*, or nearly like *'tāre*. အော, အာ and အဲ are combined as ဝေါ, pronounced *pōa*, almost precisely like ဝဲ။

The above diphthongs are never followed by a final consonant; but the diphthong, formed by the union of ဥ and ဣ is always followed by a final consonant, as ကိုင်, pronounced *kūng* or *kaing*.

The following are the only vowels used with final consonants, အာ, အု, ဥ, ဧ, ဩ, အံ။

§ 4. CONSONANTS.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
က,	ka,	k.	It is difficult for a foreign-
ခ,	'ka,	'k.	er to get the distinction
ဂ,	ka,	k.	between က and ဂ. Some-
			times the sound of ဂ approaches that of g hard.
ဃ,	'kaer,	'k.	The r sound must not be given
င, င,	gnar, gn or ng.		at the end of the names
			of any of these letters.
စ,	sa,	s.	The correct pronunciation
			seems to be tscha. In
			the Pegu pronunciation
			the s sound predominates,
			but in the Martaban pro-
			nunciation the ch sound.
ဆ,	'tsa,	ts.	This letter appears to differ
			from the preceding only
			in being aspirated.
ဇ,	sa,	s.	The Martaban pronunciation
			gives this a distinct j
			sound, which doubtless is
			more correct.
ဈ, ဈ,	tsar,	ts.	This letter seldom occurs. It
			apparently differs from ဇ
			simply in being aspirated.
ည,	nar,	n.	
ဋ,	ta,	t.	* Seldom if ever used.
ဌ,	'ta,	't.	* " " "
ဍ,	da,	d.	* In Peguan it retains its
			proper cerebral sound.
ဎ,	'tar,	't.	Now never used.

* For lack of type the archaic forms of these three letters cannot be given.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
၈,	na,	n.	
၉,	ta,	t.	
၁၀,	'ta,	't.	
၁၁,	tàer,	t.	Frequently pronounced with a <i>d</i> sound.
၁၂,	'tàer,	't.	
၁၃,	nạer,	n.	The archaic form is ñ
၁၄,	pa,	p.	
၁၅,	'pa,	'p.	
၁၆,	pàer,	p.	
၁၇,	'pàer,	'p.	
၁၈,	màer,	m.	
၁၉,	yàer,	y.	
၂၀,	ràer,	r.	The archaic form is Ṛ
၂၁,	làer,	l.	
၂၂,	waer,	w.	
၂၃,	sa,	s.	This retains its proper sibilant sound, which the Burmese have lost.
၂၄,	ha,	h.	
၂၅,	la,	l.	*
၂၆,	ba,	b.	This is a very peculiar sound. Perhaps it may best be described as coming between <i>p</i> and <i>b</i> .
၂၇,	bàer,	'b.	It is difficult for a foreigner to get this, and at the same time to distinguish it in pronunciation from
			● Ed.

* For lack of type the archaic form of this letter cannot be given.

အ is also reckoned as a consonant, and is used as a final. The characters န, ဋ and ဖ having the same sound as ဝ, ဝ and ဝ are now never used, unless in words of Pali origin ; but are retained in the alphabet, or their places filled by the repetition of ဝ, ဝ, ဝ, to fill out the division of letters into fives in repeating in *sing song*, as Peguan boys are accustomed to do when learning. န is also very seldom used, the more easily written ဝ being used in its stead. ဝ, ဝ, ဝ, ဝ, often have very nearly the sound of soft *ch*. ဝ always has the smooth sound of *s*.

There is no *g* in the language save ဂ, which as an initial has the sound *gn* (the *g* being fully sounded.) As a final, it has the sound of *ng*. There is no *z*, or *th*.

The consonants, as it respects their influence on the vowels, are divided into two classes.

In the first are က ခ ဝ ဆ န ဋ ဝ က ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

In the second are ဂ ဃ ဂ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

§ 5. Names of symbols, illustrated by combination with က

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
အ		အမာ,	က ka.
အာ	ဝ or ၇	အာဝဲ, hand down?	ကာ ka.
အေ	ဝ	ခရိုက်ပုံ, round head?	ကိ ki.
အို	●	ရာဒပ်, thing shut? or from အရာဒေပ်, middle thing,	ကီ ki.
ဥ	၂	ကော်ပိုင်ပုံ, draw one leg,	ကု ku.

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
က		ကန်ငိုင်းခါ, draw two legs,	ကူ kū.
ကေ	၆	ခဝေမူ,	ကေ kē.
ဆ	၂	ခဝဲပုန်, thrown back,	ဆဲ kōā.
ကျော	} ၆-၁	သွောဏာဝဲ, pronounced <i>faunatoā.</i>	ကျော kāū.
ကြ			
ခြာ			
ဆ်	၂	ဝလံကျိတ်, dash over head?	ဆ် kǎō.
ဆံ	•	ခံကျိတ်, dot over head?	ဆံ { kom. or kaṽ.
ဆး	:	ခရးကျိတ်, a rake a head?	ဆး kaḥ.

The sound of the vowels, when combined with letters of the first class, (which will be called the က class,) is the same, as when standing by themselves, as represented in the table.

§ 6. With the second or ဝ class the sound of the vowel is always modified, though the modifications cannot always be represented by English letters. Sometimes the sound is quite changed, as will be seen by comparing the following table with the two preceding.

ဝ	pronounced	kaṽ	[Here and throughout almost g hard.
ဝါ	„	kaer.	The final r must not be trilled either here or in the last sound.—Ed.]
ဝိ	„	kī.	
ဝီ	„	kī.	
ဝု	„	kū.	
ဝူ	„	kū.	
ဝေ	„	kē.	
ဝဲ	„	kōā.	

၁၀၂	„	kou. (<i>ou</i> as in Louvre.) *
၁	„	kàow, (the flat nasal sound of <i>ow</i> .)
၁	„	kom.
၁:	„	kehr.

It will be noticed, that several of the combinations with ၁ are represented with the same English characters as with ၁; but in all these cases the sound is softer with ၁, than with ၁. It will also be noticed, that the inherent vowel sound of ၁ is represented with à, the same as ၁; yet the sound is lighter; and where ၁ forms the first syllable of a word, the vowel sound is scarcely heard at all, as ၁၁, pronounced *k'ta*, and not *kà ta*.

Where one of the ၁ class of consonants, without a vowel symbol, forms a word by itself, the à sound is followed by a slight *er* sound, but not so distinct, as when combined with the second vowel symbol ၁. The sound of ၁: is really that of à, pronounced quick, as though the sound were cut short in the enunciation. It is also followed by a slight *er* sound.

§ 7. FINAL CONSONANTS.

Final consonants are designated by a mark placed over them, as ၁. The only letters used as finals are ၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉, when used as a final, is always written ၉; and ၁ is frequently written ၂. ၃ is seldom used as a final, its place being supplied by the symbol ` , as ၁, instead of ၁.

The consonants have their own legitimate sounds, whatever their positions, with very few exceptions.

---

* In the Martaban pronunciation *go*; thus ၁၁, *P'go*, the name of the ancient capital of the Peguan Empire.

There is never more than one simple consonant in a syllable, unless one is final.

§ 8. DOUBLE CONSONANTS.

Double consonants, (that is, where one is written under the other, as ညှိုး) are either pronounced, as if written separately, as သအး, or the upper letter is the same as a final, as ဗာညှိာ, pronounced as if written ဗာညှိာ။

Remark.—Even when the upper letter is not treated as a final,—in many instances good usage seems to sanction the writing of two consonants coming together, either one above the other, or both on the same line; thus ကြပ် or ဗကပ်, ဗွန် or ဗဒန်, ဖြ or ဝတ်။—Ed.

COMPOUND CONSONANTS.

§ 9. Compound consonants are formed by one of the following letters, or its symbol being placed under other letters, viz: ရ ခ န ဝ ဂ ဃ ဝ ဝ ဝ, according to the following table.

Letters.	Symbols.	Combined with ဝ, ဝ, or ဝ။	
ရ	ရ or ဝ	ဝရ or ဝဝ	t'gna.
ခ	ခ	ဝခ	t'da.
န	န	ဝန	t'na.
မ	မ	ဝမ	t'ma.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kya.
ဂ	ဂ	ဝဂ	kra.
ဃ	ဃ	ဝဃ	kla.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kwa.
ဝ	ဝ	ဝဝ	k'ba.
ဝ	ဝ	ဝဝ	'la.

Compound consonants are pronounced as one syllable, or as nearly so as the case will admit. The symbol ၂,

combined with ဝ (ဝျ), does not alter the consonant power, but gives the vowel combined with it the same sound, that it has with the ဝ class. The symbol ၵ, sometimes has the same effect, when combined with ဝ, without the aspirate being sounded. ဝ is pronounced *fwa*.

§ 10. *Abbreviations.*

ကော်	for	ကောက်	နီ	for	နိင်
ကျော်	„	ကျောက်	နြ	„	ဗင် or ဗတ်
ကို	„	ကိုင်	နို	„	ဝိင်
ကို	„	ကိုင်	သို	„	သိင်
ဂ်	„	ဂင် or ဂတ်	သို	„	သိင်
တိ	„	တိင်	နိ	„	ဒင် or ဒတ်

There are many colloquial contractions, which are not used in writing, as တိ (often pronounced *hai*), instead of သို, for house, and အ: for သွ: entirely.

§ 11. *Modifications of vowel sounds by final consonants.*

When a consonant of the ဝ class, without a vowel symbol, is followed by a final consonant, the combination has the vowel sound of *au* in pauper, as ဝတ်, *paut* or *pot*, ဝင်, *paup* or *pop*; except with က် and င်, where it has the sound of broad *a*, as ဝက်, *pāk*, ဝင်, *pāng*. The symbol ၵ combined with a consonant, followed by a final, has the sound of broad *a*, as ဝါင်, *pām*, ဝါတ်, *pāt*; except with က် and င်, where it has the sound of *ai*, as ဝါက်, *paik*, and ဝါင်, *paing*. The symbol ဝ has the sound *i*, as ဝိင်, *pīp*, ဝိင်, *pīm*, except with က် and င်, where the sound is midway between long and short *i*, as ဝိက် *pīk*, ဝိင် *pīng*. The symbol ၵ always has the sound of *û*, as

ရက် *rúk*, ရမ် *rúm*. The symbol င has the sound of long e in *bey*, as ကေတ် *kēt*, ကေမ် *kēm*, except with က် and င်, where it sometimes has the sound of long e, and sometimes ai, as ငေက် is either *pēk* or *paik*; and ငေင် is either *pēng*, or *paing*, as the connection may require. The symbol င-ဝ, when followed by a consonant, always has the sound of long o, as ကောက် *kōk*, ကောပ် *kōp*. The symbol ဝ₁ has the sound of broad a, as ကိုင်, *kāp*, ဒိုင်, *pām*, except with က် and င်, when it has the sound of ai, as ကိုက် *kāik*, ကိုင် *kaing*.

Note.—The native ear can make a distinction between ဝါတ် and ဒိုင်, and between ဝါမ် and ဒိုင်။ The Martaban pronunciation of ဝက်, and ဝေင် is *oik* and *oing*. Thus the verb, *to lie down to sleep* ညှိက်ထိုင်, is pronounced *s'toik 'loing*. The Martaban pronunciation of ကေတ် is *kit*, of ရက် *rúk*, of ကိုက် *kūk*, and of ကိုင် *küing*, as already stated. Ed.

A consonant followed by a final ဝ, without a vowel symbol, has the sound of *aw* in *law*, as ဝပ် *paw*; with a vowel symbol, the ဝ is not sounded, as ကေပ် *kē*, ကောပ် *kō*, ကိုင် *kē*.* ဝ is a real aspirate, and requires the syllable to be pronounced in a short, explosive manner, as ကတ် *kawh*, ကုတ် *kúh*.

The vowel sound given by ခ final, when it follows a simple consonant, without a vowel symbol, differs from ဝ final in that it is a little heavier, and is formed more in the throat; but when it follows a consonant with a vowel symbol, it sometimes entirely changes the vowel sound, as ငောပ် is 'tō, while ငောခ် is pronounced 'tō.

* Almost *ker*; see key.

Consonants of the $\circ$ class, followed by a final consonant without a vowel symbol, have a sound of *ax* approaching the sound of long *o*, except with ᠨ and ᠬ , when the sound is long $\bar{e}$, and the single syllable is pronounced as if two syllables, as ᠪᠨ , pronounced *pē-uk*, ᠪᠬ *pē-ung*. Consonants of this class combined with vowel symbols, followed by finals, modify the sound of the vowels. The modification must be learned by the ear, as it is simply softer than in the ᠨ class, except the symbol ᠪ , which with the ᠨ class, gives the sound of broad *a*, as ᠪᠨ *kāh*, but with the $\circ$ class, nearly the sound of *u* in pull, as ᠪᠨ *kūh*. Perhaps the symbol ᠪ should be noticed, which, with the ᠨ class gives the sound *o* in nor, with the $\circ$ class, nearly the sound of long *o*.

As noticed in a previous section, the symbol, (ᠪ) when not followed by a final consonant, does not represent a vowel, but is used as a substitute for ᠨ , or ᠬ , except in one or two instances, where it is used instead of ᠨ . In some cases the same combination stands for two words; as ᠪᠨ may be either ᠨᠨ *kawm* (*köm* or *kom*) a bullet, or ᠨᠨ *kaw* the neck; but generally the same combination stands for but one word. ᠪᠨᠨ always stands for ᠨᠨᠨ (*tö*). ᠪᠨᠨ always stands for ᠨᠨᠨ , *töm* to cook. ᠪᠨᠨ stands for ᠨᠨᠨ , the affix of masculine gender, (pronounced ᠨᠨ)

§ 12. Accentuation.

In dissyllables the accent almost invariably is thrown upon the second syllable. The same is true of the parts of compound words. This tendency of the language is so strong, that the unaccented syllable is frequently

treated, as if its vowel had been elided; and the word is written as if it were a monosyllable. In such instances the initial letter of the second, or accented syllable, is subscribed directly under the half or unaccented syllable. Thus ဝဠီ, and ဝဠီပညင် are regularly written ဠီ and ဠီပညင်။

When ° stands for ဆိ, it may be considered as the short explosive accent, as အာပိ°, for အာပိဆိ *let us go*; ကောဒေဝံ, for ကောဒေဆိဝဆိ *brethren*. Ed.

---

§ 13. Punctuation.

The mark †, called ပိတ် *pāt*, is the only mark of punctuation in the language. To mark the end of a paragraph, the † is reduplicated with a short space left vacant, thus † † (ပိတ်ဇော်။) The mark † (ပိတ်ဇောတ်) *pāt dāt the little stop*, begins to be used in printed books, as an equivalent of the European comma.

PARTS OF SPEECH.

There are eight parts of speech in Peguan, namely nouns, pronouns, adjectives, verbs, adverbs, prepositions, conjunctions, and interjections.

---

§ 14. NOUNS.

There are no changes in nouns to mark their relations to other words. This is shown only by their position.

Some nouns are formed from verbs by prefixing ဝ, as ဝါ *to step*, ဝဝါ *a step, a pace*; ဝပိ *to speak*, ဝဝပိ *a speech, a saying*; အာ *to go*, ဝအာ *going*, (referring to the gait), as ဝအာညးခိုင်ရ, *his going*, (that is *his gait*) *is good*. Nouns are also formed from verbs by prefixing ဒန္တိမ, as ဝဲ *to be sick*, ဒန္တိမဝဲ *sickness*; ဝါ, *to be old*,

ဒၣ်မဗျူ *old age*; ချိုတ် *to die*, ဒၣ်မချိုတ် *death*. Many other nouns are formed from verbs, as ကလောန် *k'lōn*, *work*, from ကောန် *klōn to work*; ဒဗျူ *t'mlū* *darkness*, from ဂျူ *klū to be dark*; က'မလတ် (or *k'mlot*), *a thief*, from ကတ် *klawt (or klot)*, *to steal*; but no rule can be given for their formation.

[After a preposition မ often seems to transform a verb into a participial noun; thus ဂွေတ်တ်အာနွေ်တြင် *upon going out of the zayat*. Ed.]

1. Number.

The singular is not distinguished in any manner; thus မိုတ်ကွင် may mean, either that *one man is coming*, or that *a multitude of men are coming*. If definiteness is required, the numeral ဂွေ် *one* is added, as မိုတ်ဂွေ် *one man*. The plural is sometimes designated by တံ *tau*, as ညး *he*, ညးတံ *they*. When a multitude is referred to, ဝဗျိုင် *the many*, is often used, as မိုတ်ဝဗျိုင်. Sometimes both ဝဗျိုင် and တံ are used; thus မိုတ်ဝဗျိုင်တံ *a multitude of men*.

2. Gender.

Gender is distinguished by a word being added; as မိုတ်တြိ *a man*, မိုတ်ဗြိ *a woman*, ကောန်တြိ *a boy*, ကောန်ဗြိ *a girl*. ဝတြိ and ဗြိ are often used without မိုတ်, as ဝတြိ *one man*, ဗြိဝိ *three women*. For animals ဣက် and ငွေံ (ငွေံဆံ) are commonly used, as ဂုဣက် *a bullock*, ဂုငွေံ *a cow*. ငွေံ is also used to denote maturity of age, in which case it precedes the noun, as ငွေံမိုတ် *a man of mature age*, in distinction from a young man.

3. Case.

The case of nouns is shown by their location. The

nominative always precedes the verb, as ဆဲအာ *I go*, ညးချူဝိက် *he writes*, ချေင်ခြေင် *the horse runs*.

[Note 1. ဝံ seems often to be used as if it were a nominative affix. Ed.]

The objective generally follows the verb, as ညးတက်ဆဲ *he struck me*; ဆဲတက်ညး *I struck him*; မိုတ်ဂ်ရန်ဂ်, *that man buys cattle*. It may however precede the verb, as လိက်ဂ်ဆဲပင်ထဲရ *I have read that book*, (lit. *book that I read have*;) မိုတ်ဂ်ဆဲတီရ, (lit. *man that I know*), or ဆဲတီမိုတ်ဂ် *I know that man*. But, where several nouns are governed by the same verb, they always precede the verb, as ကပ်တီအကာသဇ္ဇာန်အရာအိုတ်သိုဝ်ဂ် ကျင်တ္တိဝ်ပွတ်ထင်ရ *the world, the earth, the heavens, all things; God created*.

[Note 2. In this last example ဝ် seems to be used as an accusative affix. ဝ် serves the same purpose at the end of a clause used substantively, which forms the object of a transitive verb. Ed.]

The possessive is shown by the thing possessed preceding the possessor, as သွဲဆဲ, *my house*, (literally, *house I*); လိက်မိုတ်ဂ် *that man's book*, (lit. *book man that*); မိညး *his mother*.

The dative sometimes has ကို or က before it, as ကိုဂ်ကုဆဲညိ *please give to me*, (lit. *give to me please*.) But more generally it would be ကိုဂ်ဆဲညိ, ညးတို ကိုဆဲ, would be *he spake to me*, or *he told me*.

§ 15. PRONOUNS.

ဆဲ, *I, me, my, mine*, masculine or feminine, when addressing equals or inferiors; thus ဆဲကျင်ရောင် *I will come*; ကောန်ဆဲ *my son*.

ဆဲဒိုက်, *I*, (lit. *I a slave or thy servant*), masculine or feminine, used when addressing superiors, or equals, out of politeness regarded as superiors.

ဆဲဒိုက်ဖြဲ, *I*, fem. the same as above.

ဇကုဆဲ, *I myself*.

ပို, *we, us, our*, mas. or fem., used when addressing equals or inferiors, ပိုညးတံ, ဆဲညး; thus ကောဒေံတံဝံ ဒုင်တဲကိုဆဲညးဒိုတ်ရ *the brothers received us*; ကောန် ဝဲပိုညးတံ, *our children and grand-children*, (lit. *child, grand-child we they*).

ပိုပိုက်တံ, *we*, used by inferiors, or by those who out of politeness refer to themselves as inferiors.

ဗေတ် or ဗေင်, sing., ဗေတ်တံ plur., *you*, spoken to inferiors, and children.

မူး, *thou, thine, thee*, mas. or fem., used in addressing equals.

မူးတံ, *ye or you, your*, mas. or fem., addressed to equals;— in formal address, ဗးမူး။

မ္ၚာံ, *you*, sing., မ္ၚာံ plur. mas., used only in anger and quarrelling.

မ္ၚာဲ, *you*, sing., မ္ၚာဲတံ plur., colloquial, (used by the aged to the young.)

မ္ၚို, *you*, fem., sing., မ္ၚိုတံ plur. (contemptuous.)

မ္ၚိုတံ, *you*, used only by persons in anger.

ညး, *he or she, his or her, him or her*.

ဇေံ, *he or she*, disrespectful.

ညးတံ, ညးဂမ္ၚိုင်, *they*, mas. or fem.

ဇေံတံ, *they*, disrespectful.

ဇကု, *self*.

ဇကုညး, *he himself or she herself*; thus ဇကုညးဟိုကိုဆဲ, *he himself told me*.

In addressing superiors, or speaking of them, the Peguans do not use pronouns, but တီဝရန် *lord of grace*, တီဝပိန် *lord of wealth*, or ဝလဆဲ *my lord*. In replying to a superior, they often use ကျ်, as ယံကျ် *yes, lord*, (lit. *yes, god*.)

---

§ 16. ADJECTIVES.

Adjectives are placed after the nouns, to which they belong, as မိုတ်တြိ *an excellent man*; သွိခိုင် *a good house*; ကျ်ထာဝရ *the eternal God*.

[Nouns are often used as adjectives, as မိုတ်မောန် *a Mon (Peguan) man*; ထိက်ဗွာ *a Burmese book*; တံ့ပြာတ် *a plantain tree*. Ed.]

Adjectives are compared by adding လောန်နဲ့ for the comparative, and ဒိုတ် for the superlative, as သွိဇ္ဇကံခိုင် လောန်နဲ့ထွိုင်ရ, *this house is better than that house*; သွိထေခိုင်ဒိုတ်ရ, *the house yonder is best*.

To express a slight degree ညိ is used, as ခုတ်ညိ, *a little sweet*, or if compared with something else, *a little sweeter*. To express a very small degree, ညိ is reduplicated, as ခုတ်ညိညိ, *a very little sweet or sweeter*. To express a high degree, but not the superlative, ညိတွံသေင် is used, as ခုတ်ညိတွံသေင်, *very sweet*, (lit. *not a little sweet*.) ညိ may either follow or precede the adjective, as ခုတ်ညိတွံသေင်, or ညိခုတ်တွံသေင်။

With two adjectives, namely ခိုင် *good*, and ဂေါတ်, *handsome*, ကျ်, (pronounced kiö or kyaw) is often used in conversation, as ကျ်ခိုင် *exceedingly good*; but it is seldom, if ever, used in books.

1. *Pronominal Adjectives.*

Pronominal adjectives are placed generally after the nouns, to which they belong.

အလင်္ကာ၊ အလင်္ကာ၊ *this* (colloquial;) thus, ဝဋ္ဌ့အလင်္ကာ *this day*.
 ရှိ, အရှိ, *that*; thus, မိတ်ရှိ *that man*. [ရှိ frequently occurs, where it cannot be translated. See § 14.3, Note 2. Ed.]

ထေ, or ထေအ်, *that*, (used in speaking of objects at a distance;) thus, မိတ်ထေ *that man*. Sometimes ထေ and ရှိ are both used. In that case ထေ is placed before, and ရှိ after the noun, and are equivalent to *that there*; thus, ထေမိတ်ရှိ *that man there*; ထေသိရှိ *that house there or yonder*.

ဝံ, *this*, as မိတ်ဝံ *this man*. ဝံ is frequently used, where it cannot be translated. [See § 14.3. Note 1. Ed.]

ထေ, ရှိ and ဝံ are sometimes used, when speaking of things that have been spoken of previously, as ထေမိတ်ဝံရှိ *the aforesaid man*.

အရှိ, *that*, (spoken of a thing near by,) and အရှုလှ်, အရှုဝံ *this* are also in common use. အလင်္ကာ has sometimes an adverbial force with the signification of *here*.

သင်္ဂြို, သင်္ဂြို, *of this sort*. These two are often used adverbially with the signification of *thus*, as ညးသင်္ဂြိုဟီရ *thus he spake*; ညံင်နဲသင်္ဂြို *of this kind*. This expression is also employed with an adverbial meaning, *after this manner*.

ဆ, *whatever*, as ဆမံၣ် *whatever there is*.

ဆညး, *whoever*, as ဆညးမဂ္ဂေၣ် *whoever believes*.

မူ or မူရှိ, *what*, as မူမိတ်ရေ *what man*, or *what sort of*

man? မူၼ်ႈရော *what is the matter?* မူၼ်ႈရော *what is it?*
 မူၼ်ႈဝဲ *in what place, or where?* as မူၼ်ႈဝဲးညးမၼ်ႈရော
where is he? မူၼ်ႈတီၼ်ႈ for *what reason?* or *why?*
 ပသၢ်, *what kind of?* as ပသၢ်တီၼ်ႈရော *what kind of*
a man is he?

မွၼ်း, *how many?* or *how much?* as ၵွၼ်းမွၼ်းရော *how many*
cattle? ၼွၼ်ႈမွၼ်းရော *how much silver?*

တၢ်တၢ်ညၢၼ်း, *other, another,* as တီၼ်ႈတၢ်တၢ်ညၢၼ်း *other men.*
 ၼွၼ်ႈ, *some,* as ၼွၼ်ႈၼွၼ်ႈၼွၼ်ႈၼွၼ်ႈယွၼ်း *some of the houses are*
good, some are not good.

တီၼ်ႈတီၼ်ႈ, *all,* as တီၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈ *all men.*

တီၼ်ႈပတီၼ်ႈ, *all, the whole.*

တီၼ်ႈ, *every or each,* as တီၼ်ႈတီၼ်ႈ *every man;* တီၼ်ႈတီၼ်ႈ
each one of us. တီၼ်ႈ and တီၼ်ႈတီၼ်ႈ are both used,
 and give additional force, as တီၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈ, (lit.
every man, all.)

တီၼ်ႈတီၼ်ႈ, *so much, so many,* as ၼွၼ်ႈတီၼ်ႈ *so much silver;*
 ၵွၼ်းတီၼ်ႈ *so many cattle.*

တီၼ်ႈ, *many, or much,* as တီၼ်ႈတီၼ်ႈ *many men;* တီၼ်ႈတီၼ်ႈ
much fruit. To express a very large quantity or
 number, တီၼ်ႈ is reduplicated, as ၼွၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈ *very*
much silver; or တီၼ်ႈ is prefixed, followed by တီၼ်ႈတီၼ်ႈ,
 as တီၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈ, *very many men, i. e. not a few*
men.

တီၼ်ႈတီၼ်ႈ, *few, or small in quantity,* as တီၼ်ႈတီၼ်ႈ *few men.*
 To express a very small quantity, တီၼ်ႈတီၼ်ႈ is re-
 peated, as တီၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈတီၼ်ႈ *a very small quantity*
of fruit.

2. Numerals.

Numerals generally follow the nouns, as တီၼ်ႈတီၼ်ႈ *four*
men; but sometimes in inanimate objects they precede

the noun, as *ဒီတံ့ three trees*, *ဒီကွာန် three villages*. In living objects the numeral always comes after the noun.

၁	မွဲ	mūa (Moor almost.)
၂	ဓါ	bā.
၃	ပိ	pī or paj.
၄	ပန်	pawn, or pon.
၅	မသုန်	m'sōn (col. p'sōn.)
၆	တရ	t'rau (,, k'rau.)
၇	ထပင်	t'pawh(,, 'k'pawh.)
၈	ဒဝံ	t'chām(,, k'chām.)
၉	ဒစိတ်	t'chit (,, k'chit.)
၁၀	စင်	chawh.
၁၁	စင်မွဲ	chawh mūa.
၁၂	စင်ဓါ	chawh bā.
၁၃	စင်ပိ	chawh paj.
၁၄	စင်ပန်	chawh pawn, or chawh pon.
၁၅	စင်သုန်	chawh son.
၁၆	စင်တရ	chawh t'rau.
၁၇	စင်ထပင်	chawh t'pawh.
၁၈	စင်ဒဝံ	chawh t'chām.
၁၉	စင်ဒစိတ်	chawh t'chit.
၂၀	ဓါစောတ်	bā chōh.
၃၀	ပိစောတ်	pě choh, or paj chōh.
၁၀၀	မွဲကံ့	mūa klawm, or mūa klom.
၁၀၀၀	မွဲလိ, col. (မွဲလိ)	mūa l'ngim.
၁၀၀၀၀	မွဲထက်	mūa lāk.
၁၀၀၀၀၀	မွဲကိုတ်	mūa kāt.

၁၀၀၀၀၀၀	မွဲပြဲကောတိကိုတ်	mūa prākautikāt.
၁၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်	mūa nīlahūt.
၁၀၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်တံင်	mūa nīlahūtong.
၁၀၀၀၀၀၀၀၀	မွဲအသင်ဃဲယံင်	mūa aṣang- 'kōayong.

[Remark. It is the Martaban pronunciation, which is mainly followed in the above table. The Pegu pronunciation of ဝိ would be pí, of ဒဝံ t'sām, of ဝဋ် t'sawh, and so on. Ed.]

3. Numeral Auxiliaries.

ကလေဝံ, ကလေအ် is applied to things in masses or lumps, as တိမွဲကလေဝံ *one lump of earth*; ကွာင်မွဲကလေဝံ *one loaf of bread*.

ခခေါင်, or ခခေါ, is sometimes applied to long, round things, as ခနုနွဲခခေါ *one bamboo*; but ဝုင် is more generally used.

ဝတေဋ် is applied to flat things, as ဝက္တုဝတေဋ် *one sheet of paper*; ခတိုင်ဝတေဋ် *one board*.

ဇကု is applied either to men or to God, as ကျာ်မွဲဇကု *one God*; မိုတ်မွဲဇကု *one man*.

ဇောင် is applied to flowers, as ကံမွဲဇောင် *one flower*; ကံပိဇောင် *three flowers*.

တလ, a *master* or *owner*, is applied to men, as မိုတ်ပိတလ *three men*, သွိမွဲတလ *one governor*.

ဝုင် is applied to long things, as ဆုမွဲဝုင် *one log*; ပသဲဝဋ်ဝုင် *ten nails*.

ဒိုတ် is applied to things in pairs, as မတ်မွဲဒိုတ် *one eye*; တဲခါဒိုတ် *both hands*.

[Note. These numeral auxiliaries are used very sparingly. In its ability to unite the numeral directly to the noun, the Peguan (or Talaing) language resembles occidental languages, and differs from all the known lan-

guages of Farther India. See Mason's *Burmah*, 1st edition p. 131. However the Peguan language appears to have undergone some modification from its contact with the Burmese; for, in addition to the eight mentioned above, the following numeral auxiliaries occur in the colloquial. Ed.]

ကဝး is applied to things curled up, as ဇုက်ပွဲကဝး
one coil of rope.

ကူး is applied to things flat and small, as ဟွဲကူး *one leaf.*

ဒိုက်, what is ridden upon, as မိင်ပွဲဒိုက် *one elephant.*

ဝံင် (Bur.) is applied to writings, as ထိက်ပိဝံင် *three books*
or *writings.*

ဇိုင် is applied to nets, as ဇိုက်ပွဲဇိုင် *one net.*

ဇြေတ် *a circle or ring*, as ကမိန်ဇြေတ် *two rings.*

ထက်နီ is applied to guns, muskets &c., as သေဏာတ်ပွဲ
ထက်နီ *one musket.*

4. Ordinals.

The ordinals are of Pali origin, and follow the nouns to which they belong, as တွဲဒုတိယ *the second day*; တွဲတတိယ *the third day.*

ပထမ or ပဌမ first.

ဒုတိယ second.

တတိယ third.

စတုတ္ထ fourth.

ပဉ္စမ fifth.

ဆဌမ sixth.

သတ္တမ seventh.

အဋ္ဌမ eighth.

နဝမ ninth.

ဒဿမ tenth.

ဧကဒသမ eleventh.

ဒွါဒသမ twelfth.

တေရသမ thirteenth.

စတုဒသမ fourteenth.

ပဉ္စာရသမ fifteenth.

သောဋ္ဌသမ sixteenth.

§ 17. VERBS.

There are two kinds of verbs, transitive and intransitive. Some transitive verbs are formed from intransitive, as ချိတ် *to die*, ဝပိတ် *to kill*; ဒေါင်ဝေင် *to fall down*, ဗဒေါင်ဗျေင်

to cast down; မြီဆ် to stop, to cease going or doing, ဗမိဆ် to cause to stop; လိ to be ruined, ဝလိ to destroy.

[Active verbs are transformed into passive by the use of ဒုင် to endure, to suffer, thus ပွဗာဝ် to feed, ဒုင်ပွဗာဝ် to be fed. The impersonal use of verbs is also quite common; thus ဝိဒိတိတ်ရ they say. Ed.]

The tenses and modes of verbs are very imperfectly shown by affixes and prefixes. Frequently there is nothing but the connection to show the tense or mode. The present is always expressed by the simple verb, as ညးအာ he goes; ညးစဝင် he eats rice.

Sometimes two or three verbs follow a single nominative without anything to distinguish tense or mode. This does not cause the confusion, that one would suppose; thus ကောဆဲအာရတ်တြောဆ် my brother has gone to reap paddy, (lit. my brother goes reap paddy); ညးအာဂှါရန်ဂှ် he has gone to seek cattle for purchasing, (lit. he goes seek buy cattle.)

To express the doing of one thing during another action, the preposition ရဲ is prefixed to the nominative, as ရဲညးအာညးဗင်လိက် while he goes he reads a book, (lit. in he go he read book.) [In such cases the verb following the subject is treated as if it were a participial noun, governed by the preposition ရဲ။ Ed.]

The only substitute, which the Peguans have for the present participle, is expressed by the use of ဝံင်။ See *Qualifying Affixes*.

Frequently the future is shown only by the connection, as လီယးဆဲအာရှင် to-morrow I will go to the city, (lit. to-morrow I go city.) It is also denoted by ရောင်, as ညးအာရောင် he will go.

The imperative is often expressed by the simple verb without the nominative, as အာ go; အာအာ go, go; ဝံင်ကူဝံင်

be silent, or remain silent. See ဝ or လွှဲ under *Verbal Prefixes*, and ညှိ under *Imperative Affixes*.

1. Verbal Prefixes.

ကို expresses permission, as ဆဲကိုညးတြိုင်သွံ *I let him build a house*; ကိုညးအာ *let him go*; ကိုညးမံင် *let him remain*.

[This prefix is strictly speaking the verb *to give*. In English occurs a similar idiom, as may be seen in the following quotation, "Then give thy friend to shed the sacred wine." Ed.]

ဒဲး expresses necessity, as ညးဒဲးအာ *he must go*; ဆဲဒဲးချူလိက် *I must write a letter*.

ဝ or လွှဲ, prohibitory, as ဝအာ *go not*; လွှဲကျင် *come not*.

[မ is a participial prefix corresponding to the Burmese verbal affix သော။ Thus မှိတ်မသိင်တံ *the men remaining*, မှိတ်မသရတ်နကိုနာမဆဲ *the man called by my name*. Ed.]

သွိုက်ဝံ, *to*, signifies purpose or intention; thus အဝာလဝံမံသွိုက်သွိုက်ဝံကော်ညး *Teacher Lē wishing to call him*. *

ယံ in negation always precedes the verb, as ဆဲယံတိညး *I knew him not*.

2. VERBAL AFFIXES.

(a.) Assertive Affixes.

တဲ as an assertive affix denotes past action, as ညးအာတဲ *he has gone*.

When a transitive verb is in the past tense, the object of the verb is placed between the verb and this particle, as ညးရန်ဂှဲတဲရ *he has bought cattle*, (lit. *he buy cattle done*).

တဲ as an assertive affix is usually combined with ရ။ It is also frequently used as a continuative affix, thus ဝ

* သွိုက်ဝံ might perhaps with equal propriety be called a conjunction. See § 20. Ed.

ထောင်ဖေင်ထဲ့ဗက်လက်ကရ်ဆဲရ *put on [your] mantle, and follow me, or having put on [your] mantle, follow me.*

တုန် seems sometimes to be used as an assertive, or closing affix in place of ရ, especially in archaic style.

ရ as an assertive affix, when combined with တဲ့, always follows it, when combined with ဟာ in the direct question, it stands before it; thus ဝယံပိုင်ကျင်တဲ့ရ *the hour has come; ထတ်ပိုင်ရဟာ are [you] well?* It sometimes adds strength to the verb, as ညးအာတဲ့ရ *he has gone, (implying past recall.)* ရောင် is sometimes merely assertive, as နှိကွံ့ရောင် *it is certainly so.*

ဟေင် is sometimes used in formal style in place of the assertive affix ရ, as ဂုန်မိကိုဂုန်မညွှံဇတ်ထွံမာန်ဟေင် *the kindness of a mother and father cannot be measured.* Occasionally it occurs in addition to the closing affix ရ, as တုံ့အဟာရလွှဲန့ဟေင်ကိုရ *in order to provide food continually.*

(b.) *Interrogative Affixes.*

ဟာ always comes at the end of a direct question, as ငြောဆိန္ဒဟာ *is there paddy?*

ရော always comes at the end of an indirect question, as မုဂ်ရော *what is it?* ညးဂ်ရော *who is it?*

(c.) *Imperative Affixes.*

မို, or မိုခ်, is employed in the imperative first person plural, as အာမိုခ် *let us go.*

ညိ is used in addressing a superior, or an equal out of politeness treated as a superior, as သုဂ်ကိုဝ်ဆဲဒိုက်ညိ *give thy servant this water.* It is a supplicatory affix used in formal style, as in addressing the Deity; thus ပွက်တီထပိန်ဂွံကိုဒိုက်ပေင်ညိ *thy will be done.*

ရ is used in the imperative, when the speaker assumes superiority over the person addressed; thus ဗက်လက် ကရ်ဆဲရ *follow me*.

(d.) *Affix of Number.*

အိုတ် is a plural affix implying, that all the persons referred to have performed an action, as ညးတံအာအိုတ် *they have all gone*. အိုတ် is also used without a verb, and expresses that a thing is exhausted, or used up, as ဩန်အိုတ်တဲရ *the silver is exhausted, or quite used up*; ပိုတ်ဆဲအိုတ်တဲရ *my mind is exhausted, that is, I am completely discouraged*. For still another use of အိုတ်, see under *Adjectives* § 16.

(e.) *Qualifying Affixes.*

တာ signifies *away*, as ကေတ်တာ *to carry away*; ကော်တာ *to call away*.

ဂွံ expresses power or permission to do a thing, as ညး အာဂွံ *he may or can go*. ဂွံ preceded by the negative ယံ, is often equivalent to a prohibition, as ညးယံဂွံ အာ *he may (or shall) not go*.

မာန် expresses ability, as ညးဗင်လိက်မာန် *he can read*; ညးကွပ်မာန် *he is able to walk*.

မံင် expresses continuation of action, as ညးအာမံင် *he continues to go, or he is going*; ညးချူမံင် *he continues to write, or is writing*.

With the exception of the first, all of these qualifying affixes are simply auxiliary verbs.

(f.) *Euphonic Affixes.*

တ် and ထ် seem to be used merely for the sake of euphony; thus ယးတမးဂီထဟိုင်တ်ရ *the light shone*; and ထန္တိထ် appears to have the same signification as ထန္တိ *to mark down, to take notice*.

ညိ is occasionally used in formal, solemn style; thus ကာလထန်အာညိတဲ့ *when a long time had gone, or after some time.* See *Imperative Affixes.*

(g.) *Closing Affixes.*

တုန် appears to be obsolete. See *Assertive Affixes.*

ရ is often used simply to close a sentence. It seems also to supply the place of the verb *to be* in predicating a quality; thus မိပ်မြင် *joyful*, ညးမိပ်မြင်ရ *he is joyful.*

ရသွံ and ရောင်သွံ are expressive of surprise.

သွံ, *so, indeed*, adds emphasis, or indicates some emotion, as မူးတံနဲလချိုက်ကောင်မှတ်အိုတ်ရောင်သွံ *ye have indeed killed the Prince of Life.*

---

§ 18. ADVERBS.

1. *Adverbs of Time, Place, and Manner.*

အခါနီ, *continually*, as ညးပအခါနီ *he does continually.*

အနိုင်အပိုင်, *forcibly*, as ညးပအနိုင်အပိုင် *he does it forcibly,*
or *by force*; ညးကေတ်အနိုင်အပိုင် *he took it by force.*

အပ်ဒပ်, *harmoniously*, as ညးတံမံင်အပ်ဒပ် *they live harmoniously.*

ကူပ်ကူပ်, *silently, secretly*, as အာကူပ်ကူပ် *go secretly*; ဗင်
လိက်ကူပ်ကူပ် *read your book silently.*

ကြိ, *after*, as ကြိညးစပင်ညးအာချင်ရောင် *after he has eaten rice, he will go to the city.*

ကွေ့ဂ်, or ကွေ့, *truly, certainly*, as နိကွေ့ရောင် *it is certainly so*; ညးဟိုကိုအဲကွေ့ဂ် *he truly told me*; နိကွေ့ဟာ *is it certainly so?*

က့ာ, *before*, referring to time, as က့ာညးဟံ့က့င်ဆဲးအာ *before he comes, I must go.*

ကွာတေဆံ, or ကွာတေ, *formerly*, as ကွာတေဆံမံင်ပဲခိုင်ကျင်
ခမီ *formerly I lived in Amherst.*

ချိုတ်ပျိုတ်, *definitely, accurately*, as ညးဟိုချိုတ်ပျိုတ် *he spoke definitely.*

ဆ, *only*, as ဆညးမွဲဂွံအာ *only one can go*; ချေင်ဆဲနွံဆမ္မဲ
I have only one horse.

ဆောင်လ, *sometimes*, as ဆောင်လညးစဆောင်လညးဟံစ
sometimes he eats, sometimes he does not eat.

ဆိုက် or ဆိုက်ညောန်, *near*, as ဆိုက်ညောန်ကိုချင်မတ်မွဲလို
တိဗ္ဗနွံ *there is paddy-land near to the city of Maulmain*;
သ္မိညးဆိုက်ကိုသ္မိမဆေရ *his house is near to my father's house.*

ဏီ, *yet*, as ညးဟံအာဏီ *he has not yet gone*; ဆဲဟံဂွံထိုင်သ္မိ
ဏီ *I have not yet built a house*; ဆဲဟံအာဏီ *I have not yet gone, or I will not go yet.*

တပိုင်, *continually*, as ညးလေပ်တပိုင် *he is accustomed to do it continually.*

ထပ်ကိုထပ်, *again and again*, as ညးဟိုထပ်ကိုထပ် *he said it again and again.*

ပယတ်ပယတ်, *frequently*, as ညးကျင်ပယတ်ပယတ် *he comes frequently.*

ပြင် or ပရတ်, *quickly*, as အာပြင် *go quickly*; အာပြင်ပြင်
go very quickly or soon.

To express great rapidity of motion ညိဟံသောင်
is added, as ချေင်ဒြေပ်ပြင်ညိဟံသောင် *that horse runs very swiftly.* Sometimes ညိ precedes the adverb, as
ညိပြင်ဟံသောင် *not a little quick.*

မွဲပရင်, *very quickly*, as အာမွဲပရင် *go very quickly.*

မွဲစွံ, *together*, as ညးထံအာမွဲစွံ *they went together.*

သိုက်သိုက်, *slowly*, as အာသိုက်သိုက် *go slowly*; ဟိုသိုက်သိုက်
speak slowly.

2. *Interrogative Adverbs.*

ဣလီ, *where? whither?* as ဣလီသို့ဥးနွံရော *where is his house?* In formal discourse မူဒွဲ, *in what place,* is used in place of ဣလီ; thus မူဒွဲဥးမနွံရော *where is he?*
 နူလီ, *whence?* as နီနူလီရော *whence was it?*
 ပသ်, *how?* as ပသ်ဆဲအာမာန်ရော *how can I go?* ပသ်ဥးတိုသ်ဂ်မာန်ရော *how can he say so?* Also *what kind of?* as, ပသ်မိုဝ်ဂ်ရော *what kind of a man is he?*
 ဆောင်လဆ်, or ဆောင်လံ, *when?* as ဆောင်လဆ်ရိပ်မာန်ရော *when can [we] arrive?*
 မူပိုတ်, *why? for what reason?* as မူပိုတ်မပဝ္ဗသ်ဂ်အိုတ်ရော *why are [you] doing thus?*

§ 19. PREPOSITIONS.

The Peguan language appears to be remarkably rich in prepositions. They are of two kinds, namely simple, and compound.

1. *Simple Prepositions.*

အကြာ, *between,* as အကြာသို့ဝါ *between two houses.*
 အဝဲ, *within,* as အဝဲသို့ *within the house.*
 အထိုဆ်, အထို, ထိုဆ်, ထို, (Bur.) *for* (colloquial.)
 အမှတ်, or အသွတ်, or သွတ်, *under,* as အသွတ်သို့ *under the house;*
 သွတ်တုံဆု *under the tree.*
 အလံပွဲ, *throughout,* as အလံပွဲရး *throughout the country;*
 အလံပွဲချင် *throughout the city.*
 ကရေဝံ, or ကရေဝ်, *with, together with,* as အာကရေဝံဆဲ *go with me.*
 ကု, or ကို, *with,* as ဥးပါကုဝဲ *he cuts with an axe;* ဆဲအာကို
 ဂျင်ရောင် *I will go with (or by) boat.*
 ကေဝံကု, or ကေဝ်ကု, *with, or together with,* as အာကေဝံ
 ကုဆဲ *go with me.*

ကြပ်, *near*, as ကြပ်သွိခဲဒုပ်ပထိုင်နွံ *near my house is a well.*

ဂထ, *before, in front of*, as ဂထသွိ *in front of the house.*

ပြိပ်, *throughout*, as ပြိပ်တရ်သွံခဲဒဲးဒင်အခေါန်တဲရ *throughout six years I have had to pay taxes. (Colloquial.)*

ဝထး, *instead of, for, for the sake of, on behalf of*, as ဝထး ကွဲဗဟ်ဂွံ *instead of ကွဲ read ဂွံ*

ဖရေင်, *in (or into) the presence of*, as နဲညးတံဝံတံင်ဖရေင် ထာပင်လဖရေင်သွိအိုတ်ရ *her masters dragged Paul into the presence of the magistrate.*

နီ, *to, unto*, as နီချင်မတ်ပွဲထိုနီချင်ကျာ်ခမီ *from the town of Maulmain to the town of Amherst.*

နဲ, *by means of*, as နဲဘာသာမိုက် *by means of man's language.*

နဲ, *from*, as နဲကာထံ *from that time; နဲသွိခဲ from my house.*

ပွဲ, *in, at, into, unto*, as ပွဲတွဲ *in that day; ပွဲကွာန် in the village; ပွဲသွိ at home; ပွဲအကာသ, into heaven.*

ဖာ, *with*, (colloquial), as အာဖာခဲ *go with me.*

ဗုတ်, *about*, as ဗုတ်မသုန်လွီ *about five thousand.*

မွဲ, *without, outside of*, as မွဲချင် *outside of the town.*

ထက်ကရ်, *behind, after*, as ထက်ကရ်သွီ *behind the house; ဗက်ထက်ကရ်ခဲ follow me.*

ထော, *above, upon*, as ထောသွီ *above the house, or upon the house; ထောမှာသွိတ် upon the sea.*

ထက်, *during*, as ထက်ပိတွဲ *during three days.*

သို, *with*, as သိုစိုတ် *with the mind, or heartily.*

သွက်, *for the sake of, for*, as သွက်ဂထုတ် *for the month of Püh.*

မိတ်, *about*, as မိတ်မသုန်နာဠီ *about five hours.*

2nd. Compound Prepositions.

နီထို, *unto or until*, as နီထိုတွဲ *until that day.*

ဝင်ထို, *over against*, as ဝင်ထိုချင် *over against the city.*

နုကို, *by means of, or with, as* ညးပနုကိုတြိန်, *he did it with (or by means of) silver.*

နုအဝဲ, *out of, from among; as* နုအဝဲဂကုဝေါင်သညးလွီဝံ *some from among the nations.*

နုကို, *from, as* နုကိုတွဲဂ် *from that day.*

ဝဲကို, *unto, against, at, among, as* ဝဲကိုဇုဇလဆဲညးဂမိုင်ဝံ *unto our ancestors.*

ဝဲဂတ, *before, as* ဝဲဂတညးမခေပ်တသော် *before his shearer.*

ဝဲဇရေင်, *among, as* ဝဲဇရေင်မိုဟ်ဂမိုင် *among the people;*

near, as ဝဲဇရေင်တရင်ချင် *near the gate of the city;*

unto, as ဝဲဇရေင်မပ္ပဲကောစွ *unto the work.*

ဝဲမွဲ, *before, as* ဝဲမွဲချင် *before the city.*

ဝဲလတု, *upon, as* ဝဲလတုညးမမိင်အိုတ်သိုတ် *upon all the hearers.*

ဝဲလက်ကရ, *after, as* ဗြဲသမတ်ဝဲလက်ကရဆဲညးဗက်ရ *a certain damsel followed after us.*

ဝေင်နု, *except, as* ဝေင်နုဇုက်ပသဲဂ် *except this chain.*

ဝေင်နုကို, *except, as* ဝေင်နုကိုကလုတ်ဝံ *except the apostles.*

သိုကို, *with, as* သိုကိုမဂံင်တြဲ *with boldness.*

ဟိုတ်နု, *because of, as* ဟိုတ်နုဒတိတ်ဒဒ်ဂ် *because of that matter.*

§ 20. CONJUNCTIONS.

Conjunctions may be divided into two classes, namely, First. Such as precede the verb, and stand at or near the head of the clause or sentence; *e. g.*

ဂ်လေ, *also, as* တရင်ဂုက်ဂ်လေလွံက်အာထဲ *the prison door also opened.*

ညံင်, ညံင်နဲ, *as, thus* ညးညံင်တလဆဲ *he as my lord.*

ညံင်ဂံ, *that, in order to, as* ညံင်ဂံဗင်ထိက်မာန်ဒးဗတောန်

that one may be able to read a book, one must learn, or in order to be able to read, you must learn.

တုံ, တုဆိန, တုံနသ္မိက်, *that, as တုံနဂပိတ်ညးယွံဂပ်ဂေါင်ရ it is not right that [one] should kill him, or it is not right to kill him.*

ဒီကီ, *until, as ဒီကီညးပိုင်ခဲအာယွံမာန် until he arrive, I cannot go.*

ယဝံရ, *if; as ယဝံရမူးယွံကျိင်ပိတ်မူဂုန်နွံရော if you do not understand, of what profit is it?*

ဝေင်နွံ, *moreover, as ဝေင်နွံအဲသွက်ဝံဟိုယွံမွဲရ moreover I have nothing to say.*

သွက်ဝံ, *that, in order that, as သွက်ဝံကျိင်ညးမာန်ဂွံဒးကွံပိတ်ရောင် [you] must try that [you] may be able to give to him.*

ဟိုတ်, *because, as ဟိုတ်ညးတံတိတဲ because they knew.*

ဟိုတ်ဂှ်, *or ဟိုတ်နွံ, therefore, as ဟိုတ်ဂှ်တိတ်အာ there-fore depart.*

ဟိုတ်မွဲဂှ်, *for, as ဟိုတ်မွဲဂှ်စရဲဘဲတြီဖတ်မိတ်ညးတံသိုက်မထိုက်အိုတ်ရ for they loved man's glory.*

ယွံဒ်သံဂှ်, *or, otherwise, as မူးတံအာယလမုင်ဒိုင်ရယွံဒ်သံဂှ် မူးတံအာယွံဂတာဝ် you better go now, or you will not be in season.*

မိန်, မိန်ဂှ်ဝေ, မိန်ဂှ်ကီ, *yet, though, but, notwithstanding, as မိန်တရုဇွာထိုင်ဂှ် though the journey is very long.*

Second. Such as follow, or stand between the nouns and adjectives connected, and in the case of verbs come at the end of the clause or sentence; *e. g.*

ကီ, *also, as ဇာကီပးကီ the net and the snare also; ညးယွံမာန်ကီ he is unable also.*

ကီ, *and, as မကီကောန်တြီ၊ မိကီကောန်တြီ father and son, mother and daughter.*

ကီဒ်—ကီဒ်, *whether,—or; as စကီဒ်၊ သင်ကီဒ်၊ ကောန်ကီဒ်၊ ခဒ်*

ကျပ်မညာတ်၍သွာညိ *whether you eat, or drink, or work, remember God sees you.*

၍လေကို—၍လေကို, *both,—and,* at the end of successive clauses ; as ကောန်တြီအဲ၍လေကို၊ ကောန်ဗြဲအဲ၍လေကို၊ အဲကိုအာရဲဘာဗြောန်လိက်ရ *both my son and my daughter I send to school.*

ထေတ်, *if,* as ဗြီရထေတ်အဲအာယွံမာန် *if it rains, I cannot go.* (Colloquial).

မွဲ, *if;* as မိုတ်တံဝံယွံမံင်ဝဲကွင်မွဲ၊ သးတံပိုင်ဟံင်တြိယွံမာန်အိုတ် *if these men do not stay in the ship, you cannot be saved.*

This မွဲ sometimes closes a conditional clause, which had been introduced by ယာပ်။

As has already been shown in §. 19, ကို and ကို when they precede nouns, have the force of prepositions.

§ 21. INTERJECTIONS.

အိုဝ်, အို, *Oh !*

အိုဝ်ယဲ, *Oh mother ! Oh dear ! Alas !* အိုယဲ၊ ဩယဲ။

အိုတလို, *Alas ! (Literally Father, [we] perish!)*

ယဲ, *Ah ! ha ! aha !* used in derision and contempt, also in calling out to a child.

ဟို, *Halloo ! ho !* used to attract attention, when calling to a person at a distance.

Days of the Week.

အဒိုတ်	Atüt,	Sunday.
ဝန်	Chawn, or Chon,	Monday.
အင်္ဂါ	Angàer', or Angà',	Tuesday, or Mars.
ဗုဒ္ဓါ	Pùt'tawàer, or Pùttawà',	Wednesday, or Mercury.
ဗြဟ္မတ်	Pràawp'ti, Pràawp'tài,	Thursday, or Jupiter.
သိုက်	Sàk,	Friday, or Venus.
သိုဝ်	S'ngisaw, (low house),	Saturday, or Saturn.

[The Martaban pronunciation of this last is Haisaw. Ed.]

I have read one Peguan book, in which the days of the week are numbered, instead of being named. I have never heard this in conversation; but on inquiry I am told, that they do sometimes use numbers, beginning with Sunday.

Names of Lunar Months.

ဝဲ	Chōa,	April (nearly.)
ဝသ်	P'saik,	May „
ဇေတ်	Chih or Jēh,	June „
ဒဂိုန်, or ခဂိုန်	T'kūn, or 'T'kūn,	July „
ဂဉ်သီ	K'dōasī, or K'dōasai,	August „
ဘတ်	'Pawt,	September „
ဝတ်	Wawh, or Vawh,	October „
ကထိုန် or ဝထိုန်	K'tân, or 'K'tân,	November „
မဂေက္ကသိုတ်	M'raik k'sü,	December „
ဂုတ်	Pūh,	January „
မတ်	Maik,	February „
ဖဂဂိုန်	'Pawrākūn,	March „

PHRASES
IN PEGUAN
TRANSLITERATED.

N. B. For the sounds of vowels, &c. see § 2, and § 3; and also § 11 on Modification of vowel sounds by final consonants, on page ninth of Grammatical Notes.

NOTE.

There are in Peguan two interrogative particles, viz. ဟာ (*hā*), for questions that can be answered by yes or no, and ရော (*rau*) for questions that cannot be answered by yes or no. There are also two verbs နို့ (*nūm*) and နှိ, (*tawh*) which are equivalent to the English verb *to be*; but they are not used interchangeably. ဝံင် *to remain*, is in some questions also equivalent to the verb *to be*.

In questions in which နို့ occurs, the affirmative answer is simply ယွံ (*yü*) *yes*, or နို့, or both combined; but the negative answer is not ယွံနှိ, as we should expect, but ယွံမဲ့ (*hū mūa*) (lit. *not one*); as ဩန်နို့ဟာ *is there silver?* The affirmative answer may be simply ယွံ, or နို့, or ယွံနို့; but the negative answer is always ယွံမဲ့.

In questions in which နှိ occurs, the negative answer is ယွံသောင် (*hū sēung*) *no*; as နှိသိုဝ်ဟာ *is it a sheep?* ယွံသောင်နှိဗခံရောင် *no, it is a goat*.

Frequently ယွံသောင် is also used in the question, as နှိဩန်ယွံသောင်ဟာ *is it not silver?* ယွံသောင်နှိလှဲ *no, it is copper*.

EXAMPLES OF QUESTIONS AND ANSWERS.

- Q. မူးထတ်မိင်ရဟာ။ m'ně 'tawt mong rə hā. Are you well?
- A. ယွံဆဲထတ်မိင်ရ။ yü öə 'tawt mong rə. Yes, I am well.
- A. ဆဲထွံထတ်စွင်နွံ။ öə hü 'tawt jwawh (commonly pronounced fawh) nüm. I am not well, have fever.
- Q. ကြေဝံနွံဟာ။ sraw (or saw) nüm hā. Is there paddy?
- A. နွံဗွတ်စင်န။ nüm p'not chawh ně. There are about ten baskets.
- Q. ကြနံနွံဟာ။ srawn (or sawn) nüm hā. Is there silver? (money.)
- A. ထွံမဲ့မဲ့သင်။ hü müə müə saik. There is none at all.
- A. ဆညိထွံမဲ့။ chə nĩ hü müə. Even a little there is not.
- Q. မူးဗြဲလိက်မာန်ဟာ။ m'ně pawh loik mǎn hā. Can you read a book?
- A. ယွံဆဲဗြဲလိက်မာန်။ yü öə pawh loik mǎn. Yes, I can read a book.
- Q. လေပ်လိက်ရဟာ။ lēp loik rə hā. Do [you] understand books?
- A. ဗင်မာန်ညိညိ။ pawh mǎn nĩ nĩ. [I] can read a little.
- Q. မိုင့်ဂ်လေပ်လိက်ရဟာ။ m'nih kawh lēp loik rə hā. Does that man understand books? *i. e.* Is he a learned man?
- A. ယွံအစာလေပ်။ yü əchā lēp. Yes, Teacher, he does understand.
- Q. ညးလေပ်ကျောန်ဂျင်ရဟာ။ ně lēp klōn klung rə hā. Is he accustomed to make boats? or Does he know how to make boats?
- A. ညိညးလေပ်ယွံသောင်။ nĩ ně lēp hü sēung. He knows not a little, *i. e.* he is very skilful.
- Q. မိုင့်ဂ်လေပ်သုင်စဏဗရရဟာ။ m'nih kawh lēp süng chē
P. v. 8

na p'bū rā hā. Does that man drink intoxicating liquors? or Is that man accustomed to drink intoxicating liquors?

- A. ညးဟွံလေဝ်သုင်ထးထး။ ñě hū lēp sūng lě lě. He does not drink at all, or he is not accustomed to drink at all.
- A. ဆညိညးဟွံလေဝ်သုင်။ chhā ñĩ ñě hū lēp sūng. Even a little he does not drink.
- Q. မွိုင်ဂှ်လေဝ်စာ်နီုရဟာ။ m'nih kawh lēp chě 'pīn rā hā. Does that man eat opium?
- Q. စာ်နီုဒိုင်ဟာ။ chě 'pīn 'kāh hā. Is it good to eat opium?
- Q. စာ်နီုဒိုင်ရဟာ။ chě 'pīn tawh tūh rā hā. Is it a sin to eat opium?
- Q. မူဟိုတ်ဒိုင်ရော။ mū hāt tawh tūh rau. Why is it a sin?
- Q. စာ်နီုတေကယျာယိုဟွံသေင်ဟာ။ chě 'pīn j'kau* kāyā lūm hū sēung hā. By eating opium are not the bodies of men injured?
- Q. စာ်နီုလေဝ်ဒိုင်ယဲဟွံသေင်ဟာ။ chě 'pīn lēp tawh yōā hū sēung hā. Does not eating opium produce disease?
- Q. မွိုင်စာ်နီုဂှ်လေဝ် ညာ်နီုလိဟွံသေင်ဟာ။ m'nih chě 'pīn kawh lē ñān lūm hū sēung hā. Are not the understandings of those who eat opium destroyed? or the opium eater also, is not [his] understanding destroyed?
- Q. မွိုင်စာ်နီုလေဝ်ကုတ်ဒြပ်ညးဟွံသေင်ဟာ။ m'nih chě 'pīn lēp klawt trop ñě hū sēung hā. Do not men who eat opium steal the property of others? or is not the opium eater accustomed to steal the property of others?

* That is the Martaban pronunciation. The Pegu pronunciation would be J'kū.

- Q. နှိသပ်၍ထုံနှိဒု၍ထုံသေင်တာ။ *tawh saik kawh tō-ē tawh tūh hū sēung hā.* It being so, is it not a sin?
- Q. မူးကောင်ပိုင်ရူးအမေရိကတာ။ *m'ně kēung chāp rě Amērikā hā.* Have you ever been to the country of America?
- A. အဲကောင်ပိုင်ဓါဝါ။ *ōā kēung chāp bā wā.* I have been [there] twice.
- Q. မူးကောင်ညာတ်ဇာဒိသိုင်ရတာ။ *m'ně kēung Źat † jà tai sāng rā hā.* Have you ever seen a lion?
- A. အဲထုံကောင်ညာတ်ပွဲလေငါ။ *ōā hū kēung Źat mūā lēh.* I have never seen one.
- Q. စပုင်ထုံရတာ။ *chě pūng tōē rā hā.* Have you eaten rice? (or dinner.)
- A. အဲစပုင်ရ။ *ōā chě tōē rā.* I have eaten.
- A. အဲထုံဂုံစကီ။ *ōā hū gū chě nēm.* I have not eaten yet.
- Q. လေဝ်စကောင်တာ။ *lēp chě kwaing hā.* Are [you] accustomed to eat bread?
- A. ဆောဝ်လအဲလေဝ်စ။ *‡ chhō lā ōā lēp chě.* Sometimes I eat [it.]
- Q. လေဝ်စပျူန်တာ။ *lēp chě 'pyūn hā.* Are [you] accustomed to eat meat?
- A. လအိလအဲစပွဲဝါ။ *law lě ōā chě mūā wā.* Once in a long time I eat [it.]
- Q. မိုင့်မန်လေဝ်သုင်ခံက်တာ။ *m'nih mon lēp sūng bok hā.* Do the Peguans smoke? or are the Peguans accustomed to smoke cigars? Literally, *Are Mon men accustomed to drink tobacco?*
- A. ညိုလေဝ်သုင်ခံက်ထုံသေင်။ *ñī lēp sūng bok hū sēung.* [They] are accustomed to smoke not a little.
- Q. ရဲကွာန်ဣဏံလေဝ်ကွာန်ဗွရတာ။ *rōā kwan ĩnaw lēp*

† The Pegu pron. would be *zàt sāng.* ‡ Pegu pronunciation, *so.*

- klôn p'ngà rạ hā. Do the people of this village cultivate paddy? (or more literally,) Do these villagers work paddy-lands?
- A. ညးလွီၤကျောန်ဗွဲ၊ ညးလွီၤပါဝ်က။ nē l'ngü klôn p'ngà. ñě l'ngü pām ka. Some cultivate paddy, some catch fish.
- Q. မိုၣ်ဂိုၣ်ဒိုၣ်ဒြပ်ခွဲရဟာ။ m'nh kawh pān trop nūm rạ hā. Has that man property?
- A. နွံညိၣ်ဂိုၣ်တုံသေင်။ nūm ñi klüng hü sēung. [He] has not a little [property.]
- Q. အပါဗေၣ်ကလေင်ဒူၣ်တဲရဟာ။ apā pēh k'lēung nū dūng rạ hā. Has your father returned from the city? (Addressed to a little child.)
- A. ညးတုံကလေင်တီ။ ñě hü k'lēung nēm. He has not returned yet.
- Q. ညးကလေင်တွဲတံဟာ။ ñě kleung t'ngōa inaw hā. [Will] he return to day?
- A. ညးတုံကလေင်ဒိုၣ်ကလီ။ ñě hü k'lēung tō k'li. He [will] not return till day after to-morrow.
- Q. မူးတုံအာတီဟာ။ m'ně hü ā nēm hā. Are you not yet gone? or Will you not go yet?
- A. အဲတုံအာတီ။ ōa hü ā nēm. I will not go yet.
- Q. ကွဲၣ်ကွဲၣ်တုံပိုၣ်တီဟာ။ k'bang k'mot hü chāp nēm hā. Has the steamer (fire-ship) not arrived yet?
- A. တုံပိုၣ်တီ။ hü chāp nēm. [It has] not arrived yet.
- Q. မူးတုံကီၣ်ခေံကျောန်ဟာ။ m'ně hü kü dē k'lôn hā. Will you not let him make it? or Will you not let him work? This is spoken to an inferior. See also the next two questions and their answers.
- A. အဲတုံကီၣ်ခေံကျောန်။ ōa hü kü dē k'lôn. I will not let him work.
- Q. မူးတုံကီၣ်ခေံကျောန်အဲဟာ။ m'ně hü kü dē klüng s'ngi (or hai) ōa hā. Will you not let him come to my house?

- A. ပွိုက်ခေံနွံခေံကျင်မာန်။ p'moik * dē nūm dē klūng min. [If] he wish, he can come.
- Q. မူးယွံကျီခေံဗင်ထီက်ဂ်ဟာ။ m'ně hū kü dē pawh loik* kawh hā. Will you not let him read that book?
- A. အဲယွံမိက်ကျီခေံဗင်ထီက်ဂ်။ ōa hū moik* kü dē pawh loik* kawh. I do not wish him to read that book.
- Q. မုဂ်ရော။ mû kawh rau. What is it?
- Q. မုဂ်ကော်ရော။ mû kawh kōk rau. What do [you] call it?
- Q. မုဂ်ပရော။ mû kawh p̄ rau. What are [you] doing?
- A. အဲကရော်အောင့် ၵာ့ k'rēuk ōh. I am splitting wood.
- Q. မုညးပရော။ mû nē p̄ rau. What is he doing?
- A. ညးထီက်မံင်။ nē toik† mong. He is lying down.
- Q. မုနွံရော။ mû tawh rau. What is the matter?
- A. ယွံနွံဝဲသတ်။ hū tawh mū saik. Nothing is the matter.
- A. ကောန်အဲဝတံစေင်နွံထွီဝဲခေံကပ်။ kōn ၵာ့ k'tom chēh nū s'ngī (or hai) tōa dē kaw. My child fell from the house [and] broke his arm.
- Q. မုနွံညးယွံအာရော။ mû tawh nē hū ā rau. Why does he not go?
- A. ယိုတ်ညးယွံထတ်ညးအာယွံမာန်။ hāt nē hū 'tawt nē ā hū mān. Because he is not well, he cannot go.
- Q. မုညးကျောန်ရော။ mû nē klōn rau. What is he making?
- A. ညးကျောန်ကျီ။ nē klōn kwī. He is making a cart.
- Q. ပသတ်ညးကျောန်မာန်ရော။ p̄ saik nē klōn mān rau. How can he make [it]?
- A. ယိုတ်ညးလေပ်တဲညးကျောန်မာန်။ hāt nē lēp toē nē klōn mān. Because he knows how, he can do [it].

* The Pegu pron. would be p'maik, lēt, and maik.

† Pegu pron. tēt.

- Q. မူညးကျောန်စရော။ mū ñě klōn chě rau. What does he do for a living? (lit.) What does he do to eat?
- A. ညးသွံရာန်စရော။ ñě sō rān chě 'pyā. He buys and sells bazaar for a living.
- Q. နူလိကွင်တြင်ရော။ nū lü k'bang kawh klüng rau. Where did that ship come from?
- A. ကွင်တြင်ကုလ်ဒုင်မာလာကာ။ k'bang kawh klüng nū dung mālakā. That ship came from Malacca.
- Q. ဣလိမူးအာရော။ ilü m'ně ā rau. Where are you going?
- A. ဆဲအာကုဆ်။ ōā ā klaw. I am going to the garden, (lit.) I go garden.
- Q. ဣလိယာပဲမူးနွံရော။ ilü yai m'ně nūm rau. Where is your mother?
- A. ညးနွံပဲကွာန်။ ñě nūm p'dōā kwan. She is in the village.
- Q. နွံခိုင်ပုင်ဟာနွံခိုင်ပွေက်ဟာ။ tawh daik p'nüng hā, tawh daik p'teuk hā. Is it salt water, or fresh water?
- A. ခိုင်ပုင်။ daik p'nüng. Salt water.
- Q. ခိုင်ကွံမံင်ဟာ။ daik k'nom mong hā. Is the water boiling?
- A. ဟွံကွံဏီဗွံဂီဂီ။ hü k'nom nēm k'tàú küm küm. [It] does not boil: [it is] only lukewarm.
- A. ခိုင်ကွံမွဲပရင်ဏောင်။ daik k'nom pwōā p'rawh nūng. The water will very soon boil.
- Q. ကလောင်တိုက်ဟာ။ k'lēung taik hā. [Do you] return by land?
- A. ဟွံသောင်ကလောင်တိုဂျင်ရောင်။ hü sēung klēung kü klüng rong. No [I] will return by boat.

EXAMPLES OF SHORT SENTENCES.

သွက်ဝံ့သုင်ကျီၤသံ့ခွက်ၤညိ။ s'wak gū sūng kū daik mōa
'kwak nī. Please give me a cup of water to drink.

ကေတ်ၤနင်ၤသုင်ၤထွဲၤတဲၤကျောၤနီၤသုင်ၤလက်ၤဖက်ၤညိ။ kit nēung daik
k'tāu tōē klōn daik lēk 'pak nī. Bring hot water
and make tea.

ကေတ်ၤနင်ၤကျွတ်။ kit nēung k'mōt. Bring fire.

လးခံက်ၤတဲၤထွဲၤနီၤစကစညိ။ lē 'k'pawk tōē p'tān chēna chē
nī. Having spread the table put on food.

အာဖျာရာၤနီၤနင်ၤကမ္ပဲၤပသာ။ ā 'pyā rān nēung ka mūa p'sā.
Go [to the] bazaar [and] buy one viss of fish.

အာတုက်ၤနင်ၤသုင်ၤမ္ပဲၤနင်။ ā tük nēung daik mūa nūng. Go
[and] draw a pot of water.

အဲဝိက်ၤဝံ့ဟုင်ၤသုင်။ ၵa moik gū hūm daik. I wish to bathe.
The Pegu pronunciation would be more nearly ၵa
maik kū hūm dāt.

သုင်ၤတိုၤနီၤမံင်။ ထံ့ပေင်ၤလီ။ daik tān mong: hij paing nēm.
The water (tide) is rising. It is not full yet.

ဝဲၤဂတုၤဝိမံက်ၤကျီၤဝိစွက်ၤသုင်ၤလေဝ်ၤဇော်ၤအိုတ်။ p'dōa g'tau paj mok
kū paj chwēuk daik lēp j'nūk āt. In the third [day]
of the waxing and the third [day] of the waning of
the moon, the water (tide) is the greatest. The
Pegu pronunciation would be more nearly p'dōa
k'tū pī mok kū pī swēuk, dāt lēp s'nōk āt.

ပဝိစွံၤသုင်ၤပေင်ၤမ္ပဲၤစွံၤတဲၤရ။ pa paj chō daik chēh mūa chō tōē rā.
The tide has fallen one-third. Literally, Making
the water into three parts, it has fallen one part.

ပယျာံၤၤနာၤသုင်ၤပေင်ၤရေင်။ p'yām chawh nādī daik paing
rong. At ten o'clock it will be full tide.

ကာလၤသုင်ၤထွဲၤစးၤသုင်ၤဝါတ်မံင်။ kāla daik k'tū chà daik wāt
mong. At spring-tide, it is difficult to go against it.

အာလိင်ၤဂျင်ၤပိညိ။ ā loing glūng paj nī. Go hire three boats.

The Pegu pronunciation would be more like *ā laing klüŋ pī ſī*.

ရှင်ပွဲပွဲမိုင့်တင်တင်ကြီးနွဲ့ညးပန်။ *klüŋ mūa mūa m'niŋ künŋ t'ngaik tà nūm ſě pawn*. There must be four oarsmen to each boat.

တွဲတ္တညိယံသေင်။ *t'ngōa k'táu ſě hū sēung*. The sun is very hot, (lit. not a little hot.)

အာပွဲတွဲတ္တဒးခလဝ်ကျိင်ရောင်။ *ā p'dōa t'ngōa k'táu tà 'k'law k'daing rong*. [When you] go in the sun, [you] must carry an umbrella.

ဆောင်လအာပွဲတွဲတ္တထွဲကျိပ်လေဝ်ဝိ။ *chhō la ā p'dōa t'ngōa k'táu tōē k'dap lēp kī*. Sometimes going in the hot sun causes headache.

တွဲသဝ်ထွဲအာခိုင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē ā 'käh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be well to go.

တွဲသဝ်ထွဲဓိုင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē bāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be cool.

တွဲပျိတ်ထွဲရ။ *t'ngōa plāt tōē ra*. The sun has set.

တွဲတိန်ထွဲရ။ *t'ngōa tām tōē ra*. The sun has risen.

ပယျံထဝ်ဂါတွဲဒးအာရောင်။ *p'yām 't'ka t'ngōa tà ā rōng*. At midnight [we] must go.

မတ်မြဲထိုခံင်ကြံ့ဂျှောင်။ *mot prōa tām mong p'tōm klū rōng*. The clouds are thick, the night will be dark.

ကျာတွဲဟံ့ယးကြိုက်ကိုပိုင်ကျာခီရောင်။ *klā t'ngōa hū yě krāk kū chāp kyaik 'k'mī rōng*. Before day-break, [we] ought to arrive at Amherst.

ပိုင်ထွဲသွက်ဝံ့ဖျိက်အပေါတ်ဒးဂွဲဂွီရောင်။ *chāp tōē swāk gu 'p'dak apōt tà klai kwī rōng*. Having arrived [we] must seek a cart for carrying the baggage.

ပန်တွဲလောန်ထွဲဒးကလောင်ရောင်။ *pawn t'ngōa lōn tōē tà k'lēung rōng*. After four days, [we] must return.

ကြိုက်ကိုမိမိပွဲဂတုရောင်။ *krāuk kü mong mōa k'tau* rōng.*

[You] ought to remain one month.

ဟိုတ်ကောန်အဲယွံထတ်ဒးကလောင်ပြင်။ *hāt kōn ōa hū 'tawt t̄ə k'l'ung prawh.* As my child is not well, I must return soon.

အာတိုက်နွမတ်ပွဲလိုဒိုကျာ်ခမိဒ်တရ်ခါတွဲရောင်။ *ā tāk nū mot mūa lūm tū kyaik 'k'mi tawh t'rāau bā t'ngōa rōng.* From Maulmain to Amherst by land is a journey of two days.

အာလီဂျင်ဒ်မိတ်မသုန်ဒာဦ။ *ā kü klūng tawh büt m'sōn nādī.* Going by boat it is about five hours.

အခြင်ဂုံင်ကွီကျွတ်နွမတ်ပွဲ လိုဒိုကျာ်ခမိဝံအာပိုင်ခါဒာဦမာန်။ *a'krāng klong kwī k'mōt nūm nū mot mūa lūm tū kyaik 'k'mi kü ā chāp bā nādī mān.* Were there a railroad from Maulmain to Amherst, [we] could go in two hours.

အကြာချင်လှိုင်ကိုချင် ပြန် ညး တံ ဟံ ကောန် ဂုံင် ကွီ ကျွတ် ပဲ့ ဝဂုဒုသုင်ဂု။ *a'krā dūng l'kūng kü dūng prawn nē taw p'tawm klōn klong kwī k'mōt p'dōa mūa l'ngīm t'cham klom 't'pawh chōh pawn snām kawh ra.* Between Rangoon and Prome they commenced making a railroad in the year one thousand eight hundred and seventy-four.

ဂုံင်ဂွီကျွန်ပန်တဲအကြာချင်ခါဂုံင်အာဂုံင်ကလောင် ပဲ့ ပဲ့ တွဲ ရောင်။ *klong kawh klōn pā tawh tōē a'krā dūng bā kawh kü ā kü k'lēung p'dōa mūa t'ngōa rōng.* That road having been made between those two cities, [you] can go and return in one day.

မိန်တရ်ခါလိုင်ဂွီညး တံ အာ ကျင် ဟံ သောင် မိတ်။ *būn t'rāau j'ngōa† 'k'lūng kawh nē taw ā klūng hū dōng büt.* Though the journey is long, those that travel are not much wearied.

* The Pegu pronunciation would be more nearly *k'tū*.

† Pegu pronunciation, *s'ngōa*.

ဝံင်တရညံင်ဝံအာရ်ပြင်ဂ်ညးရးပထိုတ်တံလေဝ်ချပ် ဗ စာ ရ ဏာ
လအိတ်တို့ရ။ klong t'raau ñong kü ā chāp prawh kawh
ñě rě p'lat taw lēp 'kyāp p'chāraṇā †l'itt' wü ra. Peo-
ple of western countries are continually contriving
how they may travel fast.

ရိုင့်သ့ဝံင်လေညးတံလေဝ်ဝံင်ကသပ်တမိဗွဲမဂ္ဂိုင်ရောင်။ rüh s'nam
kawh lē ñě taw lēp kü k'sawp t'mī pwōa m'klüng
rōng. Every year also they make very many new
inventions.

ကလောန်ဇွပ်ဇွပ်ဂကုညံင်ဝံင်တဲ ပြင်ဂ်လေညးတံလေဝ်ချပ်အိုတ်
ရ။ k'lōn j'mep †j'mep k'kūt ñong kü tōē prawh kawh
lē ñě taw lēp 'kyop āt ra. They also contrive to
do all kinds of work quickly.

မတ္တီကိုင်ကောင်တတ်တတ်ယတ်ဂ်ဒိတ်တဲကလောန်ဂိုင်ဂကု ညးတံ
လေဝ်ကောန်ကီဝက်အိုတ်ရ။ mē p'tawm kü klēung
tō tot yāt kawh tawh tōē k'lōn klüng k'kūt ñě taw
lēp klōn kü chāk āt ra. Besides spinning and wea-
ving cotton, many other kinds of work are done by
machinery.

ဂလောန်ရသတ်ပဝါဝင်အိုတ်။ k'lān mūsā kawh pai wēung
āt. Avoid lying.

ဂလောန်ရသတ်ဟံဂင်ဂေါတ်ဟိုလးလး။ k'lān mūsā kawh hū
kawpkō hām lě lě. It is never proper to speak
falsehood.

ဇကုကီဇကုဂလောန်သ့ဝံင်တတ်ဟိုအိုတ်ရ။ *j'kau kü j'kau
k'lān s'dām s'mōt kawh hām āt ra. Speak the truth
one to another.

ဂလောန်ကိပ်ယတ်မာဂ်လွဟို။ 'k'lān klī pawp yūt mà kawh
l'pa hām. Do not speak vile words.

လွထက်ညးတုဂ်ညွာင်။ l'pa lēuk ñě t'nawh s'aing. Do
not revile others.

---

‡ Pegu pronunciation, p'sāraṇā. † Pegu pronunciation, s'mēp s'mēp.
* Pegu pronunciation, s'kū kü s'kū.
† Martaban pronunciation, 'kə kau.

ဝလံာ်န့တ္တဝါတ်မြိုင်ဂ်လွဟို။ k'lan s'kāt mrawh kawh l'pa hām.
Do not speak harsh words.

ပွဲဝဟံဝင်သွတ်ဂ်ဂုန်ဖီယံပွဲ။ p'dōa pwa hū 'taw s'mōt kawh
kūn 'pū hū müa. In deeds of unrighteousness there
is no profit.

ညးမဒွေတ်မင်ပွဲဝင်ကျင်ဂ်န့တထပညာရောင်။ nē mē t'kit mēung
mūa 'taw kyaik† kawh tawh t'la pāñā rōng. He
that keeps the commands of God is wise.

မိတ်ပေက်ကျင်ပွဲ ဂ် န့ ရှိဂ် ကွက် ညာန် ပ ညာ ရောင်။ chāt 'paik
kyaik† m'kē kawh tawh rüh k'nāk ñān pāñā rōng.
The fear of God is the beginning of wisdom.

ညိုင်ကောန်ဂွံန့မိုင်ဝင်သွတ်ဂ်မိ မ တံ ဝံ ကြိုက် ကို ဝေတ် ညောန် လ
ဆိတ်တီရ။ ñong kōn kù tawh m'nih 'taw s'mōt kawh
mī mē taw wū krāuk kü wēt p'tōn l'it' t'wū ra. In
order that their children might become upright
men, parents should continually instruct them.

မိန် မန့တထဒဒိုက်ညး မ မင် ပွဲ ဝင် ကျင်ဂ်ညးမန့ကိုစရဲရောင်။
būn m'tawh t'la t'tük ñē mē mēung mūa 'taw kyaik†
kawh tawh ñē m'nūm kü ch'rai rōng. Though he
be a poor man, he that keeps the law is honorable.

မိန်ပိန်ခြပ်န့မိန်ရိုင်ယံမာန်ညး မလေဝ် ပဝဟံဝင်သွတ်ဂ်န့မိုင်ယတ်
ရောင်။ būn pūn trop nūm tū rüh hū mān ñē m'lep
pa pwa hū 'taw s'mōt kawh tawh m'nih yūt rōng.
Though possessed of uncounted wealth, he that does
unrighteously is a mean man.

ဟိုတ်ဂ်ဝဟံဝင်သွတ်ဂ်ဝါဝင်ဒိုတ်။ hāt kawh ra p'wa hū
'taw s'mōt kawh pai wēung āt. Therefore shun
all unrighteous acts.

ဖီညးညိုင်န့ဖီမကျင်ကြိုက်ကိုက္ခိရောင်။ 'pū ñē ñong nūa 'pū
j'ka w† kawh krāuk kü s'tēm rōng. [You] ought to
regard the advantage of others even as your own.

ဝလံာ်န့မန့ဒထဲထွင်ညးထိုင်ဂ်ဟိုဒိုတ်ရ။ k'lan m'tawh t'tō

† Pegu pronunciation, s'kū. † Pegu pronunciation, kyat.

k'maw nē t'nawh kawh hām āt ra. Speak words that are profitable to others.

ဝလာန်ပျတ်ဗွေက်စရဲဲးညးဂ်လှဟ်။ k'lan pyot p'taik ch'rai nē kawh l'pa hām. Do not traduce others.

ပွဲဲပိတ်လောဘဂ်လှဟ်အခေါင်။ p'dōa chüt lō'pə kawh l'pa kü ၵ'kōng. Do not give license to an avaricious spirit. (Be not avaricious.)

ပိန်ဒြိုင်ဂိုင်တွဲဲလှိုင်ပိတ် ရောင် သင်္ဂ် လှ သ လောင်။ pün trop klüng tōē kü l'mūh chüt rōng saik kawh l'pa s'lēh. Do not think, if you could obtain riches that you would be happy.

လောန်နွဲဲဝင်တြိုင်တြိုင်ကိတ်ကိတ်ပညာရောင်။ lōn nū klai 'taw sawn kawh, krāuk kü klai pāñā rōng. More than [you] seek gold [and] silver, [you] ought to seek wisdom.

အတိုင်ဝင်မေတ္တာဂ်ဒွေတ်ဗက်အိုတ်ရ။ ၵtaing' taw mēttā kawh t'kit pēuk āt ra. Live according to the law of love.

ညင်ဝံဝင်တြိုင်လှလှတ်အာကိုဝင်။ ñong kü 'taw sawn kawh l'pa lūt ā kü 'taw. In order to obtain gold [and] silver, do not go [and] transgress the law.

ယဝံရပိတ်ဇကုနင်ဒင်ကိုဇကုဂ်မိဂ်ပိတ်ယံ မာန် ရ။ yemra chüt j'kaw* nēung tūh kü j'kaw* kawh büh chāt hūmān ra. If your own heart condemns you, [you] cannot be happy.

ကာလခဲလးဝင်ခဲအာပျာ။ kālā ၵa 'klā mong ၵā ā 'pyā. When I have leisure, I [will] go [to the] bazaar.

ထွဲဲလးပွဲဲကွာန်ကံယွဲဲ။ † s'ngī 'k'lā p'dōa kwān nāw hū mūa. There is no vacant house in the village.

ပွဲဲကွဲဲခိုင်ဂ်ရဟ်တိညိဒိုင်ယွဲဲသေင်။ p'dōa t'kaw 'k'mūng kawh rawh tai‡ nī 'kāh hū sēung. The soil of Bilu Island is very good.

ပွဲဲကွဲဲညးလွိုင်ကောန်ကုဆိးညးလွိုင်ကောန်ဗွရ။ p'dōa t'kaw kawh

* Pegu, s'kū. † Martaban colloquial, hai. ‡ Pegu, tí. || Pegu, s'mēp.

ně l'ngü k'lön klaw, ñě l'ngü klön p'ngü rä. On this island some cultivate gardens, some cultivate paddy.

ပဲ့ကော့ခိုင်ဂိုရတ်သတ်ဇွာပ်ဂကူညိခိုင်ယွံသေင်၊ p'dōa t'kaw
 'k'müng kawh rawh sawt j'mep|| k'kü ñi 'käh hü
 sēung. All kinds of fruit on Bilu Island have a rich
 flavor. (More literally, On 'K'müng Isle the flavor
 of every kind of fruit is not a little good.)

ပဲ့ရးမောန်ဗွာဂ်ဝဏခတ်ကုန်ယွံသေင်နှိ၊ p'dōa rě mon p'mà
 kawh ch'na 'kawt k'dawn hülēp tawh. In the
 Mon and Burmese Country famines are not com-
 mon.

ပဲ့ရးလွီဒြဲခတ်မခတ်ကုန်ယွံသေင်နှိပယတ်ပယတ်ရ၊ p'dōa rě
 l'ngü t'tawh ch'na mē 'kawt k'dawn kawh lēptawh
 p'yawt p'yawt rä. In some countries famines oc-
 cur frequently.

ပဲ့ရးဝံဗြဲလေဝ်ဂုဂြင်၊ p'dōa rě wü prōa lēp kü klüng. In
 this country there is abundance of rain.

ပဲ့ဒေသလွီဂြဲဗြဲယွံသေင်ဂု၊ p'dōa tēsā l'ngü kawh prōa hü
 lēp kü. In some places it does not rain.

ပဲ့ဒေသလွီဟိုတ်ခိုင်ဂြင်တုံချေ့ထုံဆုယွံဝွဲ၊ p'dōa tēsā l'ngü
 hüt büh klüng t'nom 'kyōa t'nom chhü hü mūa.
 In some places it is so cold there is neither grass
 nor tree.

ဗူးဗာက်ဗွာပ်တုံဆုဂ်ထုံရ၊ ñě paik* p'tōm t'nom chhü
 kawh tōe rä. He has cut down that tree.

သွက်ဝံဝံဗြဲထုံဆု † တရေက်အောင့်ထုံရ၊ swak kü chong
 p'mōt dē t'rēuk ōh tōe rä. The wood is split ready
 for burning, or He has split the wood for burning.

ဆု†ဗာက်ဒးခိုင်ကိုဝဲ၊ dē paik* tē chüng†† kü mūe. He has
 cut his foot with an axe.

ဆု † ရေက်ဝံဝံသတ်ထိတ်ထုံဆုရေက်ဒးတဲဇကုဆု † ရ၊ dē raik
 mong sawt limāau tōe dē raik tē tōa j'kau† rä. She

* Pegu pronunciation, pēt. † He and she inferiors. ‡ Pegu, s'kū.
 || Pegu, s'mēp. †† Martaban, jüing.

was cutting an orange, and she cut her own hand.
 ဟိုတ်ခေံ ယွံထတ်ခေံ ခေပ်သော်ခေံထွေရ။ hāt dē hū 'tawt
 dē 'kip sōk dē tōē ra. †He has cut off his hair,
 because †he was ill.

ဓါဂတု မွဲဝါထကျက်တံထေပ်ကးသော်ကျိပ်ရ။ bā k'tau || mūa
 wā l'kyaik* taw lēp ka sōk k'dāp ra. Once in
 two months the priests shave their heads.

ပဲရး မ္ဍိတ်ထေံဇွာပ် မ္ဍိတ် ဩြ ငေပ် ခေပ်သော် ကျိပ်။ p'dōa rē
 p'lat tē j'mep m'nih trū** lēp 'kip sōk k'dāp. In
 western countries every man cuts off [his] hair.

ဖြဟတ်ဆဲယွံမွဲ။ srāhawt†† ōa hū mūa. I have no strength.
 ယိုတ်ဖြဟတ်ယွံမွဲဆဲရံင်ထိက်ယွံမာန်။ hūt srā hawt†† hū mūa
 ōa rong loik† hū mān. Because I have no strength,
 I cannot study. (More literally) Because there is no
 strength, I cannot look at book.

ဆဲကျိပ်ထွေရဆဲဒးဒိဆဲရေင်။ ōa kwüng tōē ra ōa tē tū rōng.
 I am weary, I must stop.

ဟိုတ်ဇွန်ညးနွံညးကျင်ယွံမာန်။ hüt jwawh†† ñě nūm ñěklüng
 hū mān. Because he has a fever, he cannot come.

ကျာထေံထိက်ကရေင်ယွံမွဲ။ klā tē loik k'rēung hū mūa.
 Formerly the Karens had no books. (More literal-
 ly Formerly Karen book not one.)

ဣဒ်ထိက်ကရေင်နွံပိုင်။ l'mūh loik k'rēung nūm klüng.
 Now the Karens have many books. (More literally,
 Now Karen books are many.)

ပဲမ္ဍိတ်ကရေင်မ္ဍိတ်ထေပ်ထိက်နွံမွဲပိုင်။ p'dōa m'nih k'rēung
 m'nih lēp loik nūm pōa m'klüng. There are many
 among the Karens that understand books.

အစာဝေတ်ညးမစီရေင်အခပ်ထိက်ကရေင်ပွဲဝဲသက္ကရာတ်ခရေတ်
 မွဲထွေဒစပ် ကံ ထ ပင် စောင့် ပိ သူဝံ ဝှ်ချိတ် ရ။ achā wēt
 ñě m'chirēung a'kaw loik k'rēung wū p'dōa sakk'rāt

|| Pegu, k'tū. * Pegu, l'kyāt ** Martaban pronunciation, krau.
 † He, an inferior. †† Usually pronounced, s̄hawt.
 †† Usually pronounced, fawh.

'k'rit mūa l'ngim t'chām klom 't'pawh chōh paj s'nām 'kyāt ra. Teacher Wade, who prepared Karen letters, died in the year of the Christian era one thousand eight hundred and seventy-three.

မို့ၤကရေၣ်ဂဝ်ဂေါၣ်လၢၣ်သ့အာၤ ဝေတ်လၢ အိတ်တၢ်ပိုင်ရေၣ်။
m'nih k'reung kop kō pawh-s'nā aχhā* wēt l'ittawū rōng. It is proper that the Karens should remember Teacher Wade (gratefully) forever.

သ့ပတ်ခမ္မထမိနူအရဲဘာသာဗ္ဗာၣ်ကောမံၣ်လုက်ဝံၣ် ကွဲၣ် ဣတ်ဘာ
သာမန်ရ။ slapot **tommà t'maj† nū ap'dōs‡ pāsā p'mà kawh kau mem-pük wū klai p'tet pāsā mon ra. Ko Mem-pük translated the New Testament from the Burmese language into the Mon language.

သွိက်ဝံၣ်ကိုညီသာဗ္ဗာၣ်သွး ကိုဂလာန်ပါလိယေလသၣ်အာဟာဇေ
လဝံၣ်ဗ္ဗာၣ်သွးကိုဂလာန်ပါလိရ။ s'moik kù kù nīsā s'top-s'ta kü k'lān pālīt hēlasa kawh aχhā* hāsweḷa wū p'nī‡ p'nop s'ta kü k'lān pālīt ra. That [it] might strictly conform to the Greek original, Teacher Haswell compared [it] carefully with the original.

မို့ၤမောန်ဂဝ်ဂေါၣ်လၢၣ်သ့အာဟာဇေလ ကို ကောမံၣ် လုက်လၢ
အိတ်တၢ်ပိုင်ရေၣ်။ m'nih mōn kop kō pawhs'nā aχhā* hāsweḷa kü kau mem-pük l'ittawū rōng. The Mons should remember (gratefully) Teacher Haswell and Ko Mem-pük forever.

---

* Pegu pronunciation, aχā. † Pegu, t'mī. ‡ Martaban, pālāi.
|| Martaban, p'nāi. ** Usually pronounced, 'lapot.

To show something of the construction of the language, the Lord's prayer is given below, with the English word under the corresponding Peguan word.

It must be remembered, that in addressing a superior, it is not proper to use a pronoun, that wherever *thou* or *thine* occur in English, *Tilakûn*, *Lord of grace* is used, or *Tilapân*, *Lord of wealth*; and wherever *we*, *our*, *us* occur, *pōe-dik-taw (*lit. we slaves*) is used. ညိ *nī* closes every petition.

THE LORD'S PRAYER.

မအံက်ပိုဒိုက်တံမနွံခွင်တဝဲဝဲအကာသ၊ နာမတီလပိန်ဝံဒွန်မ
 Father our who art in heaven, name thine reveren-
 ရေင်သေင်အပရဲဂ်တီဒ်ညိ။ သန်ထာန်တီလပိန်ဝံဂ်တီတန်တြန်ညိ။
 ced let (it) be. Kingdom thine be established. Will
 ပွက်တီလပိန်ဝံညွင်နဲမချိုက်ပေင်ပွဲဝဲအကာသတေံဂ်လတုတီဇှော်
 thine, as perfected in heaven, on earth also let (it be)
 ဂ်လေတီချိုက်ပေင်ညိ။ စဏအဟာရသွက်ဝံဂ်ယိုင်လချိုရှင်အပဲတွဲ
 perfected. Food for living sufficient in day this give
 ဝံကိုင်ကုပိုဒိုက်တံညိ။ နုင်ညးမလတ်အာကိုပိုဒိုက်တံညွင်နဲပိုဒိုက်
 to us. Sins of those sinning against us, as we for-
 တံမပလးဂ်။ နုင်ပိုဒိုက်တံဂ်ပလးကိုညိ။ ခုဲဒုင်မထေံထွန်ကာဂ်ဟံ့ကို
 give, sins our also forgive. Places (where) sin en-
 ဗက်အာတဲ။ နူကိုအရာဟံ့ခိုင်တံဂ်လေဟံင်ဗြာ်ပိုဒိုက်တံညိ။ ဒန်မ
 tices, not let (us) follow. And from things not good
 ပိုင်အဝီကိုဣမိတြိဒ်အနုတ်နီကိုဇွာ်ကပ် အဆက် အ ဆက် ဂ် ကို
 deliver us. Dominion and power (and) glory unto
 တန်ပွဲတီလပိန်ညိ။ အာမေန်။
 all worlds continually let abide in thee. Amen.

* Martaban pronunciation, *pōe-doik-taw*.

SELECTIONS FROM PEGUAN BOOKS.

The following is part of a chapter on filial obligations from a Peguan book called the mēungk'làsūt. (မင်္ဂလသုတ်။)

ယံ့ဗြိတံ၊ တိဇ္ဇောံ မှုံ၊ ဣဒ္ဓိ ဓါ ကိုတ် ကိုပန် လက်ယောဇနာ၊ ကိုပန်လ
* ဟုတ် ပရဲဂ်မွဲး၊ ဣဒ္ဓိ လောန်ရ။ နူ ဣဒ္ဓိ တိဂ် ကံ့ဆလ္လိ ဆမ္မဲလက်ဆ၊ ဂုန်မိ
ကိုဂုန်မဂ် သတိုလောန်သန်၊ ယံ့ဂဗြိတံ တလဲဝက္ကဝါ လဲလောန်သန်ရ။
ဪဝံ ဓတ်ဂုန်မိမတဲ၊ စက္ကဝါ ဟံ့လဲညင်နဲပး တနိုင်ကို၊ ဂုန်မိကိုဂုန်မ
ကံ့ဆလ္လိ ဆမ္မဲလက်ဆ လဲလောန် နူ စက္ကဝါ တုန်။ ယံ့ဂဗြိတံ၊ မှာသမိတ်
မှုံလယိုင်ဂဝလ္လိ ကို၊ ဣဒ္ဓိ၊ သွာသ္မိတ်ဂး သ္မိ၊ ငိုလောန်ရ။ ဂုန်မိကိုမကံ့
ဆလ္လိ ဆမ္မဲလက်ဆ သ္မိ၊ ငိုလောန် အာ နူ သွာသ္မိတ်ဂ် တုန်။ ယံ့ဂဗြိတံ၊ ဣ
ထိ နူ ရာတ်ဂဝလ္လိ ကို ငှလ္လိ ယောဇနာ မှူး သျှင် လောန်ရ။ ဂုန်မိကိုဂုန်မ
ကံ့ဆလ္လိ မ္မဲလက်ဆ သျှင် လောန် နူ ကောတ် ဣထိ သိ နူ ရာတ်ဂ် တုန်။ ပဲဂုန်
မိကိုဂုန်မပသ် မဂံ့ ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမ ဓါ မပြုသ်ဂ်၊ ယဂ်ကောန်
မွဲ၊ ပူးဣဒ္ဓိ ကိုလပ်မိ၊ ပူးဣဒ္ဓိ ကိုလပ်မတဲ။ လု ကိုဒး ထိုန်တိ။ ဗုတ်သ္မိတ်
ပတ်တြိကိုသိုက္က။ ကိုဒးယိုက် ဏာကောံတြာန်ဂ်လေ၊ ခေတ်ရော်ဂုန်မိ
ကိုမဟံ့မာန်ကို။ ယံ့ဂဗြိတံ၊ ဗွတ်ရတ်ဂု ပြကာသက်သက်၊ နူတိဒီဘ
ဝက်ဗပ်လတ်တဲ ကိုဇိုန်ကိုမိမတုန်ဂ်လေ၊ ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမဟံ့မာန်
ကို။ ယံ့ဂဗြိတံ၊ ဝိုန်စက္ကဝါ ဝိုင်ဇမ္မုဒိပ်က္ကံ့ ငှတုန် တွေဝဲတ်သိုရတ်ဂု ပြ
ကာဂ်၊ ကိုဇိုန်ကိုမိမိမတုန်ဂ်လေ၊ ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမဟံ့မာန်ကို။
ပသ်မဂံ့ ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမမာန် ရောယပ်သူး။ ယံ့ဂဗြိတံ၊ ယဂ်ပူဂို
မွဲပဲမိကိုမဟံ့မွဲသဒ္ဓါစာဂ။ မဟံ့ဂံ့ ဖြေဂ်ကံဇိုဂ်၊ ညင်သွေဝံ နွံကိုသဒ္ဓါ
စာဂ။ ညင်မိကိုမသွေဝံ ဖြေဂ်ကံဇို။ ညင်မိကိုမသွေဝံ ဣဒ္ဓိဒ္ဓိသွေဝံ
နွံနုသီ၊ သွေဝံပင်မိင်ခပ်၊ သွေဝံပွတ်ဘာဝဏာ။ ညင်မိကိုမဟံ့ဒးအာ
အပါဂ်ကို။ ညင်မိကိုမသွေဝံအာပိပ်ချင်သွပ်ဗြိုနီဗာန်၊ သာဝံဂံ့ဟိုဒ
လောံဗြောန်ပွေဂ်ကိုပိုတ်မိမတံမာန်ဂ်၊ နှိ မဂံ့ ခေတ်ရော်ဂုန်မိမဓါ
မာန်ရောင်။ ယံ့ဂဗြိတံ၊ ဣဒ္ဓိ တိဣဒ္ဓိ လောန်၊ မ္မဲကိုဂုန်မိမဓါတဲ၊ တိဣဒ္ဓိ
သုနုန်ကို။ စက္ကဝါ လဲလောန်ရ။ မ္မဲကိုဂုန်မိမဓါ၊ စက္ကဝါ ဗုတ်ပးတနိုင်
ကို။ ဣထိ နူ ရာတ်သျှင် လောန်သန်။ ခါဣတ္ထံ ဓတ်ကိုဂုန်မိမပုန်ထိနူ

* လဟုတ် is the same as နိလဟုတ်။

ရာတ်ထိုက်တန်၊ သွင်ကိုတင်သောတ်ပွဲကို၊ သွာသမိတ်ဒိုသိုတံဂ်
ခါရုက္ခိသန္တိရုန်မိမ္မးညံင်သွင်ဇာလ္လောဝ်သောတ်ပွဲကိုရ၊ ရုန်မိကို
ရုန်မဿောံစတ်ဟံမာန်ဟောင်သင်ဂွံကျာ်တြဲဂးရ၊

Translation of the above.

Yes, priests, the earth has a thickness of more than two hundred and forty thousand *yojanās*; we say it is very thick; more than the thickness of the earth a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold greater is the kindness of a mother, and the kindness of a father.

Yes, priests, the ²*chakkawā* is exceedingly broad; measured by the kindness of a mother and father the ²*chakkawā* is not broad, its width is but as the eye of a needle: the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold broader than the ²*chakkawā*.

Yes, priests, the sea has a depth of eighty-four thousand ¹*yojanās*. We say the sea is exceedingly deep; the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold deeper than the sea.

Yes, priests, the rock ³*Sinnarat* is eighty-four thousand ¹*yojanās* high; but the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold higher than the top of ³*Sinnarat*.

How can we repay the kindness of a mother and father, which is thus excellent? Any child, who should give his right shoulder to his mother, and his left shoulder to his father, and not let them tread upon the earth,

-
1. One *yōjanā* is equal to $13\frac{1}{2}$ English miles.
  2. The *chakkawā* comprises the great central mountain, around which the sun is supposed to revolve, four continents and the surrounding seas, and islands.
  3. The great central mountain "Meru."

but carry them even to the privy, he could not repay the kindness of his mother and father.

Yes, priests, if he should heap up the seven kinds of precious stones in a pile reaching from the earth to the heavens, and give it to his mother and his father, he could not repay the kindness of his mother and his father.

Yes, priests, if possessed of the whole 'chakkawā he should give the four continents, embellished with the seven kinds of precious stones, to his mother and his father, he could not repay their kindness.

How then can the kindness of a mother and father be repaid? Yes, priests, any one who has a mother and father not religiously disposed, and who do not believe in future rewards and punishments, if he is able to instruct them, and arouse their minds, so that they become religiously disposed, and believe in future rewards and punishments, make offerings, repeat the commandments, listen to the law, and repeat religious sentences, in order that they may not go to places of punishment, but may arrive at the celestial regions, and Nirvana, that man repays the kindness of his mother and father.

Yes, priests, the thickness of the earth is very great, compared with the kindness of a mother and father it is but the thickness of a bamboo leaf. The 'chakkawā is exceedingly broad: but, compared with the kindness of a mother and a father, it is but as the eye of a needle. The rock Sinnarat is exceedingly high; but when measured by the kindness of a mother and father it is like a small ant-hill. The whole ocean, when compared with the kindness of a mother and father, is but as a small brook. The kindness of a mother and father cannot be measured. Thus the excellent god spake.

LEGENDS.

Nos. 1 and 2 of the following selections from မင်္ဂလသုတ် show the rewards of filial piety. No. 3 is to show, that all Pūtisawts are grateful, not only to parents, but also to others.

No. 1.

အတိက်တေဗောဓိသတ်ပို၌ တမာတ်၊ မိကိုမဒမုမတ်စွဲလပ်ပဲ့
ထွံဂိဇကုတ်နမတ္တံဖျုန်ပြင် ငှဲရင်တလင်ထဲဗစမိမရ။ ပဲ့ကာလ၌ထ
မပွဲနိဇယဂးယျ။ ပဲ့ဇရေင်သုသာန်ဗရာနွဲသီ၊ ဟဝံ့စွတ်သတ်ထဲ၊ ပံ
လပ်ပးဒနက်ရ။ ဗောဓိသတ်ခွဲဒး ဒနက်လွဲထဲ၊ ငှဲသွာမိကိုမရ။ ဒန့်အဲ
မဒးဒနက်ပွဲမိကိုမစါယွံတီထဲ၊ စမိခွင်အဲရသွံ။ ပသ် မိမစါဝေဝံပ
အဟာပုန်ရော။ မသက် ကုအဟာဂှ်ခွဲထဲ မဒး ဖျီဏ္ဍဂှ်ခွင် ပဲ့ထွံ ဂိဇ
ကုတ်ရသွံ။ သ်ပွဲနဘာသာ မွိုင်ဂတေဝ် ယံ တရ။ ထမ မိင်ယဝံ
ဗောဓိသတ်ထဲ၊ သ်ပွဲသွာန်တိုန်ရ။ ယွံတမာတ်သတ်တမာတ်မွဲးပွဲ၊
ပဲ့ထာန်မုပုတ်ကံ့ယောဇနာတံဂှ်၊ ဗုတ်ဇကုပွဲကို လေဝံ့ညာတ်ကို။
တလအဲမ၌တမာတ်ဂှ်၊ ဇာကိုပးကိုမွဲးခွဲစုတ်ဂှ်ကိုမုဟိုတ်ဟဝံ့တီဟ
ဝံ့ညာတ်ညိရောလွဲဂး။ ယွံကောလ္လယရပုဂိုဝံ့ညွဲ၊ လပ်သရံပိပ်ထဲ၊
ဇာနွဲကိုဒန့်ပးနွဲ ကို ချပ်ဂြင် ယွံ ဒးရ။ လွေင်မပရေင်ကံဂှ်မွဲးဒင်ရ၊
ကောလမ၊ ဗောဓိသတ်ဂး။ ယွံတမာတ် တပညာတလအဲမဥပ္ပကာမိ
မ၊ ညးမတီဂုန်မိမညိင်တလအဲဂှ်၊ တံ့နဂရိတ်ကေံယွံဂပ်ဂေါင်ရဂး
ထဲ၊ သင်ပးထဲ၊ ယွံတမာတ်တလပညာဖျုန်အဲအတိုင်ပွဲက်ရိတ်ဂှ်ဂိုင်
ကေတ်ထဲ၊ ဖျုဏာသွက်မိမရ။ စမြိမြိနိမိမစါရလမဂး။ ယွံကောလမ
တလအဲမပွဲးဖျုအဲသိုအိုင်တခိုင်ရိတ်နွဲဂှ်၊ ကောန်သမ္ဘာတလအဲ၊ မိမ
ကောဒေတဝိဝါရတလအဲ၊ ကိုဝံ့အိုင်တခိုင်ရိတ်ပဲ့ထာန်တသိုက်ညိ
ရ။ ဗောဓိသတ်ရာဒနာကိုလမထဲ၊ ပပ်ကလေင်စရိပ်မိကိုမရ။ ထဲ၊
ဖျုန်ဂိုင်ဖျုဂှ်ဗစမိကိုမစါရ။ သ်ပွဲကွင်ပဲ့သတ္တနိပါတ်ဇာတ်ဟေင်။
နအနူတ်မတီဂုန်မိကိုမဂှ်၊ ထမဒးသိုက်မြိုက်ထဲ၊ ဟဝံ့ဂရိတ်မပွဲး
လမျိုဟေင်။

Translation of Legend 1.

In a former time *our Pû-*tisawt* was a vulture. He placed his blind parents in the rock Gij'kût, and brought the flesh of buffaloes, cows, &c., and fed them there.

At that time a hunter name Nilyë set a snare in the burial-ground of Benares, and Pû-*tisawt* was caught in the snare of the hunter. Remembering his mother, and his father, he said, "Not knowing that I am ensnared, they will be expecting me. How shall my mother and father obtain food? Destitute of food they will pine away with hunger in the rock Gij'kût." Thus he lamented and wept in the language of men.

The hunter hearing the lamentation of Pû-*tisawt* said to him, "Yes, vulture, the nature of vultures is to see even the carcass of a rat a hundred yojanas distant. My lord is a vulture. How is it that you have been ensnared? Why did you not see?"

Pû-*tisawt* replied, "Yes, brother hunter, any one who does evil deeds will not discover nets and snares, but must endure the consequences of his deeds."

The hunter replied, "Yes, vulture, lord of wisdom, it is not proper to kill any one who is so grateful, and returns the kindness of his parents, as you do. "Thus saying, he loosened the snare, and said, "Take as much of my flesh as you wish, and carry to your mother and father, and feed them.

Pû-*tisawt* replied, "Yes, brother hunter, you have with joy set me free. May your wife, and children, parents, and all your relatives enjoy the place of happiness." Pû-*tisawt* having thus prayed for the hunter, flew away, and returned to his mother and father, and fed them with the flesh he had brought.

Thus is it contained in the *Sottanipattjât*. By virtue

---

* Pû-*tisawt* is one, who in some future state is to become a *Buddh*. *Our* Pû-*tisawt* invariably refers to *Götama*.

of knowing the kindness of mother and father the hunter experienced a feeling of satisfaction in that he had avoided the taking of life.

No. 2.

အတိတ်ကံစေ ဗောဓိသတ်ပျို နှိပ်ငြိမ်းပျက်စီး ညှစ်ထောင်သွား။ နှိပ်
သွိပ်ပင်ပဝါဒစံ ဝေဟနိယောနိ ဓိတ်ကျိမိဒမ္မမတ်၊ နှိပ်တလစိင်
ပြိုင်ဟေမဝန်။ ဝှဲမသဂ္ဂတာပလံ၊ ထေဝံကေဝံသကံပဝါတု၊ ပဂကေဝံ
ကျိမိဒမ္မမတ်တု၊ ပဋေဝံအာဇိင်တွံ မဟိမု စဏ္ဍော ရနာ နိတ်ဩကျိ
ထစဒကင်္ဂဗွဲ။ ဝှဲဂိုင်တွံ ဇေင်လစစံလင်မိတုမြိမြိန်တရ။ ဝှဲကာလ
ဂ္ဂိလ္လညးပျင်ဗရာနုသီပွဲကလိင်အာတရလုက ၅ တွဲဂတေဝိယံအာ
စိပ်ဒမံင်ဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်မိင်ယဝါလ္လှင် ဣန္ဒြိန်ကရုတ်ဏာ
တုတိတ်ပုဇကုကျိလ္လ၊ ပြိန်စွံတ္ထု။ ကျိတ်ဇကုတု၊ ပလံင်ဗစိပ်ဂိုင်ဇေင်
ထစးတရ။ ထာန်ဒမံင်အဲထပဟိုကျိညးညိ။ ဂကန်ကျိလ္လတုကလေင်
ဝအာရ။ လ္လစစိပ်ဗရာနုသီတုလ္လောဝ် ဣန္ဒြိယွဲ။ ကာလဂ္ဂိမိင်မ္မိလေချိတ်
အာ၊ လ္လှင်ကေဝံညး မလေင်ကွတ်မိင်သွိ မ္ပောဝ် ဏာကျိအာ ကေတ်
နင်ဗောဓိသတ်။ စိပ်တုဝှဲရင်မ္မိထစုတ်ထင်ရ။ အဟာမုဂ်ကျိရင်ထန်
သင်ဂ်ကေတ်နင်ကျိဗောဓိသတ်ရ။ ဝေင်အာနုမိအဲတုအဲဟုံကေတ်အ
ဟာရချပ်တု၊ ဗောဓိသတ်ဟုံစစဏရ။ ဇကုသွိဗဒင်ကျိကျိလေဗော
ဓိသတ်ဟုံဂိုင်စတုသွိသွာန်ရ။ ယုံသွိမိင်၊ မုဟိုတ်တလအဲဟုံဂိုင်စဏ
ရော။ ယုံသွိမပြဲအဲဥပ္ပကာ နှိပ်မိဒမ္မ မတ်ရောင်။ ဝေင်အာနုအဲဟုံဝှဲ
တု၊ မိအဲဒး ပကာဂစိတ်ရ။ အဲတုန် ထေဝံ ကေဝံပြဝါဂဝတ္ထိ တု၊ အဲ
ကောန်ဓိတ်ကျိမိရောင်။ ဝေင်အာနုမိဒမ္မမတ်အဲတု၊ စဏမပြဲမရှာတ်
ကျိဂ်ကျိ၊ ပိန်ဟာန်အိန်သွံမရှာတ်ကျိဂ်ကျိ၊ အဲဟုံဒးဂုင်ရ။ လမုဂ်ပေင်
အာထင်္ဂတုတုရ။ တွဲဝှဲယံမိအဲဟုံ ပအာဟာရမ္ပး၊ မိအဲဒးပကာဂ
စိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဂးသွိမိင်တု၊ ယုံမူးတံ၊ မိင်မတ်ဂုန် မိမဥပ္ပကာမိ
ကျပ်ဂန်ရောင်၊ ဗလးကျိညးဝ်ကျိမိကျပ်ဂန်ညိရ။ သွိဂးတုကျိဗလး
ကေဝံဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဗူးနွက်တု၊ ယုံမရှာတ်လွဟိုတ်မဲ
ညိ။ ဝေင်သွိစင်ပြကာဂ် လေမရှာတ် မင်ဝှဲညိ။ ဗောဓိသတ်ဒလေဝံ
ဗြောန်သွိတု၊ ပဋေဝံတိတ်အာကျိ မိဝှဲတွဲဂ်စိပ်မိရ။ သွိသွင်သွိက်

ဗောဓိသတ်ဝဲ့မကျောန်ဓိတ်ကိုမိဂ်တဲ။ ဝဲ့ထာန်မညောန် ကိုကမာဒ
 ကင်ဂ်ပွင့်ကွာန်မွဲတံန အဟာရသွက်ဗောဓိသတ်လ္လိန် ဟောင်ကိုရ။
 ကြိဝံမိဗောဓိသတ် ပကောံကာဂဗိတ်တဲ။ သွိ ကို စံင် ဒန် ကောံ ဇုရ။
 အဿမာပိတ်မဟိမကရဏ္ဍကင်ဂ်သွိကနံ ထပ်တဲ။ သွိစအာချင်ရ။ ဣ
 သိ ၅၀၀ မတိတ်နူဂြိုပ်ဟေမဝန်ပဒတ်ဝဲ့အဿမာပိတ်ဂ်ရ။ ဒါန်ဝတ်
 လ္လိန်သွိကိုကုဏ္ဍသိတံဂ်ရ။ ကြိဝံလံကိုကာဖီတဲ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂ
 ဗိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂဗိတ်တဲ။ ဗုတ်တမာဇကုဗောဓိသတ်ဂ်
 ကိုကနံ ထပ် ရုပ်စင်ထွံမွဲတဲ။ ကိုကနံ ထပ် ဖြိပ်ဇော်မွဲ။ ညံင်ရုပ်ဝံဗုး
 တွဲဗြိတဲ။ တဲပူဇသကာဝေင်တသတ်ရိုင်သွံရ။ ပူဂိုမဝံရေင်သေင်
 ရက်ပူဇသကာရုပ်ဗောဓိသတ်သိုမသ္မုင် သိုက်ဗိတ်စးအဿဘရ
 တိကလိဝံချင်သွင်ဂ်လေဂြိုင်သန်ဟောင်။ သတ်ဝံကျပ်တြိထွံကို။ ဟိုတ်
 ဂ်ရပူဂိုမတီဂုန်မိကိုမမ္မးဝံ၊ မိုင်ထပ်ကိုရ။ ဒီကိုတိရဏ္ဍာန်ကိုလေ။ ညး
 မဒးရေင် သေင်ရက်ပူ ဇသကာမွဲမလောန်၊ ဒီပကောံကာဂဗိတ် တဲ
 လေ။ ရုပ်ဂ်ညးမဒးကျောန်ပွင့်ထပ်တဲ။ ညးမဒးပူဇသကာပုန်၊ ညးမပ
 ပူဇသကာရုပ်ဂ်ပုန်ထုန်လေ။ ဝံအာဗိပ်ချင်သွင် ထာန်တသိုက်ပုန်
 ဟောင်။

Translation of No. 2.

Once upon a time our Pâtisawt was a white elephant,—white as the petal of a water-lily. He was the king elephant of a herd of eighty thousand. He took care of his blind mother, and dwelt in the Hēmaṅwon Forest. Before a long time had elapsed, leaving the herd, in company with his blind mother, he went direct to the rock Maḥimūchondawraṇā by a lily-lake. Having placed his mother in a grotto near the lake, he took care of her.

At that time a hunter from Benares, having lost his way for five days, lamenting and weeping arrived at Pâtisawt's place. Pâtisawt hearing the hunter weeping, his pity being excited, went out, and bowing himself down to the hunter, placed him upon his neck, and carried him to the main road, and pointed out to him the way. Charging the hunter not to make known the place of his abode, he returned.

The hunter, arriving at Benares, informed the king. At that time the royal elephant had died. The king sent the hunter with one who understood elephants, to bring Pâtisawt; and after his arrival he put him into the royal enclosure, and gave him good food of various kinds; but Pâtisawt, having determined, that he would not taste of food, while separated from his mother, would not eat. The king himself presented food; but Pâtisawt received it not. The king asked, "Oh king elephant, why will not my lord take food?" Pâtisawt replied, "Oh excellent king, I take care of my blind mother. Besides me there being no one [to take care of her], my mother must die. I, having forsaken my 80 thousand companions, served my mother. Separated from my blind mother, if your Majesty should give me the best of food, and also the wealth of the celestial regions, I should not regard it. Seven days are now completed. If my

mother does not have food to-day, she will die. "The king hearing it said," Oh ye men! An elephant is grateful and cares for his mother! Release him! and let him return to his mother." Having said this, he caused him to be released.

Pûtisawt, being freed from bonds, said, "Let not Your Majesty be grieved. Observe the ten commandments pertaining to kings." Pûtisawt having instructed the king, went direct to his mother, and arrived the same day.

The king, pleased with Pûtisawt for taking care of his mother built a village near the Lily-lake, in order to provide food for Pûtisawt continually. After this the mother of Pûtisawt having died, the king caused her body to be burned, and built the abbey Māhīmūkaṇḍaka, and then returned to his city. Five hundred hermits coming out of Hēmaṇḍon Forest, dwelt in that abbey, and the king made offerings to them continually.

A long time after this, Pûtisawt having died, the king made a stone image of an elephant about the size of Pûtisawt, and erected a large building, that the image might be protected from the sun and rain; and having finished it, he made offerings to it every year; and every one that worshipped, and made offerings to the image of Pûtisawt, with joyful minds after death attained to the heavenly regions. Thus the excellent god preached.

Therefore every one who is grateful to his mother and his father, whether he be a man or beast, is to be revered, and offerings be made to him until death; and after death his image is to be made and worshipped; and those who make offerings to the images shall arrive at the celestial regions, the place of happiness.

အတိတ်တော်ဗောဓိသတ်ပိုဒ်တမာတ်ကို။ နွံင်ပဲ့တွံဂိဇကုတ်ဥပ္ပ
 ကာမိကိုမကို။ နွံကာလမွဲတွံကျာသိုဗြဲဇော်ဏ္ဍိန်တုံ။ တမာတ်ဂမ္ဘိုင်
 ပပ်ယွံမာန်တုံ။ ပဲ့ကမာင် ချင်ဗရာနုသီ၊ မညောန်ကိုထမိုင်ဂှ်ချန်နွံင်
 အိုတ်ရ။ ပဲ့ကာလဂှ်သေထီဗရာနုသီမွဲတိတ်နွံချင်၊ ညာတ်တမာတ်ဂ
 မ္ဘိုင်မင်္ဂါဗြဲတို့ဒ်ဂှ်၊ ပဲ့ထာန်မညောန်ကိုတမာတ်၊ တမာတ်တံဂှ်၊ ကို
 ဗပ်ပမတ်တုံ၊ မ္ပေါင်သကံ ဇကုကိုအာကေတ်နင်ဖျုန်ဂှ်ပဲ့သုသာန်
 တုံကိုတမာတ်ဂမ္ဘိုင်စတုံ၊ ကိုသကံဇကု မင် ထပ် ထပ်ဏီညးဝံစင်
 ထက်၊ ဗိုတ်ကုဒ်၊ ကျာဟဲဗြဲဒုးတို့ဒ်ဗူးထတ်တိုန်၊ တမာတ်တံဂှ်၊ ဂပ်
 ဂေါင်ပာ်အာထာန်ဒမံင်ဇကုအိုတ်ရ။ ကာလဂှ်သပ်ဝံ ဗောဓိသတ်ဟို
 ကိုညးဂမ္ဘိုင်ရ။ ယွံဗမူးသေထီဗရာနုသီဝံဥပ္ပကာလပ်ပို။ တူဂုန်ပို
 ရောင်း၊ ပိုညးမတ္တုလပ်ဂုန် ကိုဇကုဂှ်၊ တံနခေပ်ဂုန်ညးဂှ်ဂပ်ဂေါင်
 ရောင်း၊ ယရပဲ့ကာလမွဲယာတ်ညးကို၊ အပေါတ်ဂညိညးကိုကလိဝံ
 တုံ၊ ပဲ့သ္မိသေထီဂှ်တို့ဗျေင်ညိဗောဓိသတ်ဂး။ ပတိဂ္ဂါနွံင် မိုဝ်တံစံလပ်
 ယာတ်ကို၊ ဝတ္ထုဂညိဂညတ်ကို၊ မိုဝ်တံဟိုတ်မံင်နွံင်တမာတ်ဂိုင်
 ဏာအာတို့ပဲ့သ္မိသေထီရ။ ခန္ဒသေထီဝံယာတ်တံဂှ်တုံ၊ တူယာတ်
 တံဝံတမာတ်ဂိုင်နင်ဟာတ်ဂးတုံ၊ ပဲ့ထာန်ညးမကျင်အာတ်တံလုပ်
 သွာင်တရတံဂှ်သေထီကိုအာစွံလပ်ရ။ နိဒြပ်ညးတုံညးကေတ်ဏာ
 ရ။ ခန္ဒတမာတ်မဂိုင်နင်ဂှ်ကံယာတ်အလုံချင်ဂှ်ညးအာလ္လောပ်တို့သ္မိ
 ရ။ သတ်တမာတ်ဖျုန်ကခေံကေတ်ရ။ ခေံကေတ်ဂှ်ကံယာတ်ရောင်း
 မူးဂှ်ဟိုတ်နွံရ။ သ္မိဂးတုံ။ ကိုညးပါပးမူး၊ ဒးစုတ်ဗောဓိသတ်ရ။ မိုဝ်
 ဂှ်ရပ်ဏာထစးကိုသ္မိရ။ သ္မိသ္မာန်ဗောဓိသတ်တုံ၊ ခန္ဒမခေပ်ရော်ဂုန်
 သေထီဂှ်ဟိုတ်ကိုသ္မိမိင်တုံ၊ မိုဝ်တံရတ္ထာန်ကိုထေ၊ ဂြင်ဂုန်ညးခေပ်ရော်
 ဂုန်ညးကိုသ္မိ၊ သ္မိဂးတုံ။ ကိုဗလးကေံ ဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်
 ဖြာပ်စရင်မိကိုမရ။ အိုတ် နြပ် ညး တံဂှ်တုန်ထေ၊ သ္မိကိုသေထီ
 ကေံင်ကိုထထခြပ်ပုန်ရ။

Translation of No. 3.

Once upon a time our Pâtisawt was a vulture, and dwelt in the rock Gijakût, and took care of his mother and his father. Upon a certain day there was a great wind and rain storm. The vultures not being able to fly, alighted upon the wall of Benares, near the moat. At that time a certain rich man of Benares, coming out of the city, seeing the vultures shivering with cold, had a fire built near them, and persuaded his companion, to go to the burying-ground and get the flesh of cattle to feed the vultures, and placed a guard, to prevent any one from beating or throwing missiles at them. The wind ceasing, and the rain abating, the vultures being freed from cold, and having recovered strength, it was proper for them to return to their own place.

At that time Pâtisawt spake thus to the vultures, "The rich man of Benares has taken care of us: he is our benefactor. It is becoming for us to repay his kindness. When we can get the clothes and ornaments of any one, let us take them, and cast them down by the house of the rich man." * * * * *

From that time the people noticed, that the clothes, they spread out to dry, and other things were taken by the vultures, and cast down by the house of the rich man; and they came, and informed the king: and the king replied, "The custom of vultures is to take fish and flesh. If they take garments, there is some cause for it." And having a snare set, Pâtisawt was caught; and they carried him, and showed him to the king. And upon the king's making an inquiry, Pâtisawt told him, that they did it to repay the kindness of the rich man. The king hearing this said, "Even a beast is grateful, and repays favors." Having thus said, he ordered Pâtisawt to be released, and the property returned to the owners. Pâtisawt returned to his mother and father.

PEGUAN, ENGLISH, AND BURMESE
VOCABULARY.

ABBREVIATIONS.

- a.*, adjective.
adv., adverb.
Bur., Burmese.
col., colloquial.
conj., conjunction.
Eng., English.
gram., grammar.
int., interjection.
inter. pro., interrogative pronoun.
Mt., Mount.
Mts., Mountains.
n., noun.
n. a., numeral adjective.
o. a., ordinal adjective.
p. a., participial adjective.
p. p., past participle.
pers., personal.
pl., plural.
poss., possessive.
prep., preposition.
pro., pronoun.
pro. a., pronominal adjective.
pron., pronounced.
R., River.
St., Saint.
v., verb.
v. a., verbal affix.
v. aux., verbal auxiliary.
v. i., verb intransitive.
v. n., verbal noun.
v. p., verbal prefix.
v. t., verb transitive.

V O C A B U L A R Y

PEGUAN, ENGLISH AND BURMESE.

- အ, the first vowel of the Peguan alphabet. In Pali words, privative; as ကုသိုလ် *merit*, အကုသိုလ် *de-merit*; နိစ္စ *permanence*; အနိစ္စ *impermanence*.
- အ, *a.* mute, dumb; *v. i.* to be dumb; (Bur.) အသော။
အသည်။
- အကင်္ဂ, *n.* the roller, the jay; (Bur.) ငှက်ခါး။
- အကာသ, (Pali), *n.* the visible heavens, အမ္ဘေ။ (Bur.)
အာကာသ။
- အကံက်, *n.* duty, customs; (Bur.) အကောက်။
- အကြာ, *prep.* between; (Bur.) အကြား။
- အကြောင်, *n.* a subordinate military officer, a sergeant, or corporal; (Bur.) အကြပ်။
- အကြိ, *n.* adulatory description, when referring to one's self, boasting; (Bur.) ဝါကြားခြင်း။
- အကွက်, *n.* account, sake, behalf; (Bur.) အထွက်။
- အခန်း, *n.* a section or division of a writing or discourse; (Bur.) အခန်း။
- အခန်းဇော်, *n.* a chapter; (Bur.) အခန်းကြီး။
- အခန်းဇောက်, *n.* a verse; (Bur.) အခန်းငယ်။
- အခပ်, *n.* a letter of the alphabet; (Bur.) အက္ခရာစာလုံး။
- အခိင်, *n.* time, as အခိင်နိဂ္ဂံ *night-time*; အခိင်ထွေ *day-time*. In books the more common word is ဝယံ။
(Bur.) အချိန်။
- အခေါင်, *n.* permission; (Bur.) အခွင့်။
- အခေါန်, *n.* a tax, tribute, ဝတ္တံ။ (Bur.) အခွန်။

- အခေါဘနီ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) မတိုင်းထွာနိုင်
အောင်ကြီးကျယ်သော။
- အခိုက်, *n.* habit, way, acquired by use; (Bur.) အလေ့။
ခလေ့။
- အချ, *n.* a species of large red ant; (Bur.) ခါချည်း။
- အခြင်, *conj.* if; (Bur.) ယှဉ်။
- အဂ္ဂ, *pro. a.* that, ဝတ်။ ဝှ်။ spoken of things near;
(Bur.) ထို။ ဟို။
- အဂ္ဂ, *n.* the south-east, အနဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။
- အပြင်, *n.* a locust; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။
- အယော, *adv.* while; (Bur.) အခိုက်။ တုန်းခါ။
- အင်, *n.* a natural pond or lake; (Bur.) အင်း။ အိုင်။
- အင်ထွာ, *n.* a pond in a plain fed by springs; (Bur.)
အင်း။ အိုင်။
- အင်္ဂ, (Pali), *n.* a member of the body, အင်ဂ။ (Bur.)
အင်္ဂါ။ ကိုယ်အင်္ဂါ။
- အင်ဂဗိုတ်, *n.* a coating of plaster for brick walls;
(Bur.) အင်္ဂတေ။
- အင်ဒိုင်, *n.* a species of oil-tree; (Bur.) အင်ပင်။
- အင်ရေင်, *n.* the lard shorea tree; (Bur.) ကညင်ယုံ။
- အိုပ်, *n.* a desire, a longing; (Bur.) အထိုရှိခြင်း။ အထို။
ထောင့်တခြင်း။
- အဂ္ဂါ, *n.* Tuesday, Mars. See ဂြိုဟ်အဂ္ဂါ။ (Bur.) အင်္ဂါ။
- အဂ္ဂါပ်, *n.* the jaw-tooth; (Bur.) အံသွား။
- အစာ, *n.* a teacher, a head workman; (Bur.) ဆရာ။
- အစာဥပ္ပဇ္ဈာ, *n.* a superior teacher, the Paraclete; (Bur.)
ဥပ္ပဇ္ဈာဆရာ။
- အစာကဏ္ဍေ, *n.* a scribe; (Bur.) ကျမ်းပြုဆရာ။

- အစာကဝတ်, *n.* one who shampoos the body and limbs, to remove uneasiness or pain; (Bur.) အနှိပ်သည်။
- အစာကပိ, *n.* an author; (Bur.) စာကိုပီရင်ရေးထားသောသူ။
- အစာကသော, *n.* a painter; (Bur.) ပန်းချီဆရာ။
- အစာဂိုဏ်, *n.* a head priest of a district, a bishop; (Bur.) ဂိုဏ်းအုပ်။
- အစာတွံဝပ်, *n.* a preacher; (Bur.) တရားဟောဆရာ။
- အစာဒဂ္ဂမတ်, *n.* a juggler; (Bur.) မျက်ထူညှိဆရာ။
- အစာဝေင်ဝေင်ဂေထိ, *n.* an evangelist; (Bur.) ဝေင်ဂေထိဆရာ။
- အစာနိဿရ, *n.* a superior teacher, capable of laying down rules; (Bur.) နိဿရည်းဆရာ။
- အစာပတန်သာသဏာ, *n.* a missionary; (Bur.) သာသနာပြုဆရာ။
- အစာပရန်, *n.* a workman in brick and stone; (Bur.) ပန်းရန်ဆရာ။
- အစာဧက္ကိန်ထိက်, *n.* a school-master; (Bur.) စာသင်ဆရာ။
- အစာလင်္ကာ, *n.* a poet; (Bur.) လင်္ကာဆရာ။
- အစာသင်, *n.* a physician; (Bur.) ဆေးသမား။
- အစာတ်, *n.* pickles conserved with spices; (Bur.) သနပ်။
- အစိတ်, *n.* one quarter viss, 25 ticals; (Bur.) အစိတ်။
- အစိန္တိယျ, (Pali), *a.* incomprehensible; (Bur.) အစိန္တိယျ။
- အစေံဒြဟတ်, *n.* physical strength, soundness of body; (Bur.) ခွန်အား။
- အပိုင်, *n.* a sloth; (Bur.) ဈောက်မောင်းမ။
- အဆက်, *n.* succession, the place where two things join; (Bur.) အဆက်။
- အဆက်အဆက်, *adv.* successively, အဆက်အဆက်။ (Bur.) အဆက်ဆက်။
- အဇာ, *n.* a substitute, စား။ (Bur.) အစား။ ကိုယ်စား။

- အဇမ, *a.* (Greek) unleavened; (Bur.) တဆေးမဲ့သော။
- အညော, *n.* the smell of cooking in oil, အညှပ်။ (Bur.)
အညှော်။
- အထံ, *adv.* here; (Bur.) သည်မှာ။
- အတင်ပိုး, *n.* the strip of cloth at the top of a Burmese woman's petticoat; (Bur.) အထက်ဆင့်။ ရှာထည်။
- အတင်နု, *n.* the binding around the top of a basket; (Bur.) တောင်းအနားကွပ်။
- အတာ, *n.* a measure of length equal to 7 cubits, တာ။ (Bur.) အတာ။
- အတ္ထမ, (Pali), *a.* eighth, အဋ္ဌမ။ (Bur.) အဋ္ဌမ။ ရှစ်ခုမြောက်။
- အတိက်, (Pali), *n.* past time; *adv.* in past time, anciently, formerly, once upon a time, အတိက်တေ။ (Bur.) အတိတ်။
- အတိုင်, *adv.* according to; (Bur.) အတိုင်း။
- အထိုင်သး, *n.* praise; (Bur.) ချီးမွမ်းခြင်း။
- အထိတာနိ, *n.* a vow; (Bur.) အဓိဋ္ဌာနိ။
- အဒါ, *n.* a duck; (Bur.) ဝမ်းဘဲ။
- အဒိ, *n.* the beginning, ပထမ။ (Bur.) ပဌမ။ ထက်ဦး။
- အဒိတ်, *n.* Sunday; (Bur.) ထနဂါဇ္ဇေ။
- အဒေါင်, *n.* the centre; (Bur.) အထယ်ချက်။ အထယ်ခေါင်း။ ဗဟိုရံ။
- အခါနိ, *adv.* continually, တပို။ (Bur.) အစဉ်။
- အဓိပါ, (Pali), *n.* interpretation, ရထ။ (Bur.) အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်သောစကား။
- အနုတ္တိ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) အနုတ္တိ။ မရေတွက်နိုင်အောင်ကြီးကျယ်သော။
- အနုတ္တိ, (Pali), *n.* unsubstantiality; (Bur.) အနုတ္တိ။ အနှစ်မရှိခြင်း။
- အန္တရဘေ, (Pali), *n.* misery; (Bur.) အန္တရုယ်။ ဥပါတ်။ ဘေး။

- အနန္တ, (Pali), *a.* infinite; (Bur.) အနန္တ။ အဆုံးမရှိသော။
 အနာဂတ်, (Pali), *n.* the future; (Bur.) အနာဂတ်။
 အနာဂတ္တိ, (Pali), *n.* futurity; (Bur.) အနာဂတ္တိ။
 အနာင်, *n.* the *anaing* tree, *fragrea*; (Bur.) အနန်းပင်။
 အနဝံ, *n.* width; (Bur.) အနံ။
 အနဲ့, *n.* an uncle, elder brother of either parent; (Bur.)
 ဘကြီး။ ဦးကြီး။
 အနိုင်အပိုင်, *adv.* by force; (Bur.) အပိုင်အထက်။
 အနိစ္စ, (Pali), *n.* impermanence, transitoriness. A com-
 mon expression for death is နှိအနိစ္စ။ *as* ညးနှိအနိစ္စ
he is dead; (Bur.) အနိစ္စ။
 အနုတ်, (Pali), *n.* glory; (Bur.) အာနုဘော်။ ဘုန်း။
 အနုမောဒနာ, (Pali), *n.* an expression of approbation to
 one performing a religious service, appropriate to
 the dedication of a sacred edifice; (Bur.) အနုမော
 ဒနာ။
 အနဲ, *n.* and *a.* the south-east, အဂ္ဂဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။
 အနွေ, *n.* the mesua; (Bur.) ကန့်ကော်။
 အနေ့နှိ, *n.* market-value; (Bur.) ဈေးနှုန်း။ အထိုး။
 အပ်ဒပ်, *adv.* harmoniously; *v. i.* to agree; (Bur.) သင့်
 တင့်သည်။
 အပါ, *n.* a father, papa; (Bur.) အဘ။ အဖေ။
 အပါပျို, *n.* a step-father; (Bur.) ဘထွေး။
 အပါ, *n.* $\frac{1}{2}$ viss, 50 ticals; (Bur.) အကျပ် ၅၀။
 အပါ, (Pali), *n.* a state of punishment, of which four are
 enumerated; (Bur.) အပါယ်။
 အပေါတ်, *n.* a utensil, or any article of furniture; (Bur.)
 အသုံးအဆောင်။
 အပေါတ်အကာထုတ်, *n. pl.* the host of heaven; (Bur.)
 ကောင်းကင်တန်ဆာတို့။

အပေါတ်ကြိယျာ, *n.* tackling, rigging; thus အပေါတ်ကြိယျာကွင် *the tackling or rigging of a ship*; (Bur.) ကရိယာတန်ဆာ။ အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်ဝဠိ, *n.* an ornament; (Bur.) ဝတ်ဆင်ရန်တန်ဆာ။

အပိုတ်, *n.* a reed of which coarse matting is made; (Bur.) ကျူပင်။

အပွဲ, *prep.* within, among; (Bur.) အတွင်းတွင်။ အထဲမှာ။

အပွဲ၌, *adv.* thither; (Bur.) ဟိုကို။ အထဲသို့။

အပွဲမှူး၌, *adv.* inwardly; (Bur.) အတွင်း၌ကား။

အဘိဝေဒ, *n.* one grand division of the Buddhist scriptures; (Bur.) အဘိဝေဓ။

အဘိအိ, ဘိအိ, *prep.* for, အဘိ။ ဘိ။ *col.*; (Bur.) အဘိ၊ ဗိ။

အမင်္ဂလ, (Pali), *n.* woe, the opposite of blessing; (Bur.) အမင်္ဂလာ။

အမာတ်, *n.* a nobleman; (Bur.) အမတ်။ မူးမတ်။

အမူ, *n.* an uncle, the younger brother of either parent; (Bur.) ဦးမင်း။ ဝရီးငယ်။ ဘထွေး။

အမေဆီ, *n.* a kind of chisel with a long handle used in boat building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အမှင်, *prep.* under, အသွင်။ (Bur.) အောက်တွင်။ အောက်သို့။

အမှဲ, *n.* the visible heavens, အကာသ။ (Bur.) အာကာသ။

အယုက်, *n.* age, life-time; (Bur.) အသက်အရွယ်။

အယောင်အလာ, *n.* likeness, resemblance; (Bur.) အရောင် - အဆင်း။

အယု, *n.* a scorpion; (Bur.) ကင်းခြီးကောက်။

အယုဗေင်, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

အယိုင်, *n.* a weight; (Bur.) အလေး။ အချိန်။

အယျင်, a kind of chisel with a long handle used in boat-building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

- အရင်, *a.* own, or true, as ကောန်အရင် *an own child*, in distinction from an adopted child; (Bur.) အရင်း။
- အရထ, *n.* an interpretation, အမိပါ။ (Bur.) အနက်အဓိပ္ပာယ်။
- အရာ, *n.* a thing; (Bur.) အရာ။
- အရပ်, *n.* a division of a district or of a town; (Bur.) ဒေသအရပ်။
- အရိယျ, *n.* the Buddha yet to come; (Bur.) အရိမထေယျ။
- အရုတ်, *n.* a tortoise; (Bur.) လိပ်။
- အရေင်, *n.* a word, ဝလာန်။ (Bur.) စကား။
- အရေတ်, (Eng.) *n.* arrowroot; (Bur.) အာရိုင်ရွတ်။
- အရိုင်, *n.* color; (Bur.) အရောင်။
- အရိုင်ခွင်မိတ်, *n.* yellow; (Bur.) ဝါသောအရောင်။
- အရိုင်ခို, *n.* blue; (Bur.) ပြာသောအရောင်။
- အရိုင်ဖကေတ်, *n.* red; (Bur.) နီသောအရောင်။
- အရိုင်ထစံက်, *n.* black; (Bur.) မည်းသောအရောင်။
- အရိုင်သွေက်, *n.* green; (Bur.) မိမ်းသောအရောင်။
- အရိုင်, *a.* rude, uncultivated, ရိုင်။ (Bur.) အရိုင်း။
- အရီ, (Pali), *n.* an object of sense or thought, material, or immaterial; (Bur.) ရူပါရုံ။ အာရုံ။
- အရှန်, *n.* an *arīya* of the highest order, အသျှန်။ (Bur.) ရဟန္တာ။
- အရှင်, *n.* an enclosure around any religious building; (Bur.) ပရဝန်။
- အရှိုန်, *n.* the dawn of day; (Bur.) အာရုဏ်။
- အလန်, *n.* order, turn; (Bur.) အထည့်။
- အလုံ, *prep.* throughout, as အလုံပွဲရ: *throughout the whole country*; (Bur.) တရှောက်လုံး။
- အထေင်, *n.* a standard, flag, ensign; (Bur.) အထံ။

- အလေ့, *n.* custom, habit, အလေ့ဆံ့။ (Bur.) ဝေလှေ့။ ထုံးစံ။
 အလို့, *adv.* where, အလို့။ (Bur.) ဘယ်မှာ။ ဘယ်သို့။
 အထွ, (Bengali) *n.* a potato, ချေဂလာ။ (Bur.) အာလူး။
 အဝါနီ, *n.* a species of laurus ; (Bur.) ပန်းနို့သာ။
 အဝဲ, *n.* a member of the body, အဝ်။ (Bur.) အဝ်။
 အဝေါက်, *n.* $\frac{1}{2}$ of a viss, 12 $\frac{1}{2}$ ticals ; (Bur.) အဝက်သာ။
 အပိုင်, *n.* dominion, power ; (Bur.) တန်ခိုး။
 အသင်ဗဲ, *n.* a. one thousand million, အသင်ဗဲယံင်, one billion; (Bur.) ယာကုဇေ။
 အသိတ်, *n.* the 'Pongyi bird ?
 အသံ, *n.* an order, an edict, authority ; (Bur.) အမိန့်။
 အထာမာပိတ်, *n.* an abbey ; (Bur.) ကျောင်းတမျိုး။
 အထြိန်, *n.* the dawn, day-spring ; (Bur.) အာချက်။
 အထွင်, *prep.* under, အထွင်။ (Bur.) အောက်။
 အထွန်, *n.* an arahat, an ariya of the highest order ; (Bur.) ရဟန္တာ။
 အဟာရ, (Pali), *n.* food, အဟာ။ ဝူ။ (Bur.) အဟာရ။ အစာ။ စားစရာ။
 အဟာန်ကွက်, *n.* a gander ; (Bur.) ငန်းဖို။
 အဟာန်မွှေ့, *n.* a goose ; (Bur.) ငန်းမ။
 အဟိန်, *adv.* as, when ; (Bur.) သောအခါ။
 အဟံင်, (Pali), အဟံ, *pron.* I ; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။ ကျွန်ုပ်။
 အာ, *v. i.* to go ; (Bur.) သွားသည်။
 အာပြင်ပြင်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) မြန်မြန်သွားသည်။
 အာဏာ, (Pali), *n.* authority ; (Bur.) အာဏာ။
 အာတ်, *v. t.* to beg, to ask ; (Bur.) တောင်းသည်။
 အဲ, *n.* an inheritance, အဲကွဲ။ (Bur.) အမွေဥစ္စာ။
 အိက်, *n.* dung ; (Bur.) ချေး။ ကျင်ကြီး။
 အိက်ရှင်, *n.* the green substance that forms on things long wet ; (Bur.) ရေညှိ။

အိက်ထေဝံ, *v.* to evacuate the intestines, အိက်ထေဝံ။

(Bur.) ချေးယိုသည်။ ကျင်ကြီးစွန့်သည်။

အိက်ပထဲ, *n.* cinders, the fine flakes of iron that fall off

when hot iron is beaten; (Bur.) သံပူချေး။

အိက်မိဂ်, *n.* dirt, filth; (Bur.) ဂျည်း။

အိက်ဂူယံ, *n.* a mole, အိက်ဂူ။ (Bur.) မွဲ။

အိက်သိုင်း, *n.* rust; (Bur.) သံချေး။

အိက်ကြိန်, *n.* usury, interest; (Bur.) အတိုး၊ ငွေတိုး။

အိင်, *v. i.* to be slow, ချဲ။ ထဲ။ (Bur.) နှေးသည်။

အိန်ထိုင်, *n.* a family, သွိက္ခိန်။ (Bur.) အိမ်ထောင်။

အိန်နသီ, *n.* nitre; (Bur.) ယင်းပိမ်း။

အုဖြိုင်, *a.* sultry, warm; (Bur.) ပူအိုက်သော။

အုတ်, *v. i.* to be putrid, stale, rancid; (Bur.) သိုးသည်။

အုတ်, *n.* a camel; (Bur.) ကုထားအုတ်။

အုပ်, *v. t.* to cover, to preside over; (Bur.) အုပ်ထားသည်။

အုပ်မင်, *v. t.* to take care of, to rule; (Bur.) စောင့်ထိန်း

သည်။

အုပ်လံ, *v. t.* to watch over, to rule, အုပ်လံ။ (Bur.)

အုပ်စိုးသည်။

အုပ်, *n.* thicket; (Bur.) ခြုံဖုတ်။

အုပ္ပဲ, *n.* deceit, craft, ဥပ္ပဲ။ (Bur.) ထိပ်လည်ခြင်း၊ တည့်စား

ခြင်း။

အုရုကျှောန်, *n.* a levanter, the Euroclydon; (Bur.)

ပြင်းထန်သောအရှေ့လေ။

အုံ, *n.* a sub-division of a place; (Bur.) အစုအကွက်။

အောင်, *v. t.* to endure, အောင်စင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

အောင်စေ, *v. i.* to fast; (Bur.) အစာရှောင်သည်။

အဲ, *a.* unequal in size,—applied only to the eyes;

(Bur.) မျက်လုံးချင်းမတူသော။

အဲ, *pers. pro. I*; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။

ခဲညးတံ, *pers. pro. we*; (Bur.) ငါတို့။

ခဲဒိုက်, *pers. pro. I*, used by an inferior to a superior;
(Bur.) ကျွန်တော်။

ခဲပရဲ, *v. t. to reverence*; (Bur.) လေးမြတ်သည်။

အောန်, *a. few, small in quantity*; (Bur.) နည်းသော။

အောန်ပိုတ်, *a. sorrowful, discouraged*; *v. i. to be sorrowful, discouraged*; (Bur.) ဝမ်းနည်းပိတ်ပျက်သော၊
ပိတ်ငယ်သည်။

အောင်, *v. i. to hide*; (Bur.) ဝှန်းကွယ်သည်။

အောင်ဗွန်, *v. t. to ambush, to lie in wait for*; (Bur.)
ဝှန်းကွယ်စောင့်နေသည်။

အောင်မာ, *v. i. to crouch, to bow down*, အင်္ကျီဝင်၊ ဝင်သည်။
(Bur.) ဝပ်တွားသည်။

အောင်ရိုင်, *v. t. to spy, to watch secretly*; (Bur.) ချောင်း
ကြည့်သည်။

အောဟ်, *n. fuel, firewood*; (Bur.) ထင်း။

အိုက်, *n. the brisket*; (Bur.) အမဲနံ။

အိုတ်, affix of the superlative degree; also a verbal affix.
See Grammar § 16, & § 17,2 (*d.*)

အိုတ်, *p. p. exhausted, wholly expended*; *v. i. to be exhausted, wholly expended*; (Bur.) ကုန်သော၊
ကုန်သည်။

အိုတ်သို, *a. all*; (Bur.) အားလုံး။

အိုပ်ဆဲ, *a. slovenly*; *v. i. to be slovenly*; (Bur.) အနေအ
ထိုင်အဝတ်အစားပက်စက်သော၊ ပြစ်စလက်ခတ်နေသည်။

အိုပ်, *int. Oh!* အို။ (Bur.) အို။

အိုပ်ယဲ, *int. Oh Mother!* (Bur.) အိုအမေငလေး။

အိုတ်, *v. i. to decay, rot*; (Bur.) ဆွေးမြေ့သည်။

အိုတ်တရိုတ်, *a. joyful, happy*, မိပ်ပိုတ်။ *v. i. to be joyful, happy*; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော၊ ဝမ်းမြောက်သည်။

ဆ်, *n.* Sir, Madam, Lord, used in closing an address to a superior ; (Bur.) ခင်ဘုား။ ရှင်။

နီ

နီကောန်, *n.* the little finger ; (Bur.) ထက်သန်း။

နီဂှ်, *pro. a.* that, spoken of a thing near by ; (Bur.) ထို။
ထို။ ယင်း။

နီဂှ်ဟ်, *pro. a.* this, နီဂှ်။ (Bur.) ဤဟ်။ သည်ဟ်။

နီကောန်, *pro. a.* this ; (*adv.*) here, နီကောန်။ *col.* (Bur.) သည်
ဟ်။ သည်မှာ။

နီတ, *n.* father, (obsolescent;) (Bur.) အဖ။

နီတလိ, *a.* Italian ; (Bur.) နီတလိပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

နီတလိ, *int.* Alas! Literally, *Father, [we] perish.* This cry of distress doubtless was often heard in the wars of extermination waged by kings of the Alompra dynasty against the Peguans, whenever they raised the standard of revolt. From this probably was derived the word တထိုင်း။ the Burmese nickname for the Mons ; (Bur.) အဖပျက်စီးတုန်ပြို။

နီတဟ်, *n.* a grand-mother ; (Bur.) အဘွား။ ဖွားအေ။

နီထေံ, *adv.* there, yonder ; (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

နီဇေံ, *n.* younger sister ; (Bur.) နှစ်မ။ ညီမ။

နီခေါင်, *n.* the middle finger ; (Bur.) ထက်ထယ်။

နီမိ, *n.* power, authority, နီမိဗလ။ (Bur.) တန်ခိုး။ အာဏာ။

နီနဲ, *n.* an aunt older than one's parent, နီနဲ။ (Bur.)
အရီးကြီး။ မိကြီး။ ကြီးတော်။

နီဂုတ်, *n.* the fore-finger ; (Bur.) ထက်ညှိုး။

- ဣမိ, *n.* midwife ; (Bur.) ဝမ်းဆွဲ။
 ဣရ, *verb. affix.* denoting the past, chiefly applied to speaking ; (Bur.) ပြီ။
 ဣထိုင်, *adv.* where? used interrogatively; (Bur.) ဘယ်မှာ။ ဘယ်ကို။
 ဣဝီ, *n.* breath ; (Bur.) ထွက်သက်ဝင်သက်။
 ဣပိုင်, *n.* a burden carried on the head ; (Bur.) မိမ္မတ ယောက်စာရွက်နှိုင်သောဝန်။
 ဣဝံ, *pro. a.* this, ဣရုတ်။ (Bur.) သည်ဟာ။ ဤဟာ။
 ဣထိ, *n.* a hermit ; (Bur.) ရသေ့။
 ဣထီ, *n.* an aunt younger than one's parent, ဣမီ။ (Bur.) အမီးလေး။ လွေးတော်။
 ဣသေန်, *n.* the ring-finger ; (Bur.) ထက်သူကြွယ်။
 ဣဌ, *n.* an elder sister ; (Bur.) အစ်မ။

၉

- ဥက္ခေါသန, *n.* an interjection; (Bur.) ကွေးကြော်သောစကား။
 ဥတု, (Pali), *n.* a season of four months ; (Bur.) ဥတု။
 ဥချာန်, *n.* a grove or park ; (Bur.) မြိုင်။ ရဂုံ။
 ဥပန္နိ, (Pali), *n.* a calamity ; (Bur.) ဥပဒ္ဒရော။
 ဥပဒေသ, (Pali), *n.* a precept; (Bur.) ဥပဒေသ။
 ဥပ္ပကာ, *v. t.* to watch over, to govern, to take care of ; (Bur.) ကွယ်ကာသည်။
 ဥပ္ပဈာ, (Pali), *n.* a superior religious teacher, အစာဝိန်။ (Bur.) ဥပဇ္ဈာယ်။
 ဥပ္ပတိ, *n.* subject matter ; (Bur.) အတုပ္ပတ္တိ။
 ဥပ္ပမာ, (Pali), a comparison, a parable ; (Bur.) ဥပမာ။
 ဥပ္ပမေယျ, (Pali), *n.* an antitype ; (Bur.) ဥပမေယျ။
 ဥပ္ပရာဇာ, *n.* a prime minister, or viceroy ; (Bur.) ဝန်ကြီး။ ဘုရင်ခံမင်း။

ဥပ္ပါတ်, (Pali), *n.* famine, or any calamity ; (Bur.) ဘေး၊
အန္တရာယ်။

ဥပ္ပဲ, *n.* deceit, craft, ဒုပ္ပဲ။ (Bur.) လိမ်လည်ခြင်း။

ဥပ္ပိုင်, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပင်တမျိုး။

ဥပး, (Pali), *n.* a term used by priests in addressing a
multitude, ဒကာတံ။ (Bur.) တကာတို့။

ဥဿာ, (Pali), *n.* a measure of distance equal to
twenty *tas*, (အတာ) or 140 cubits ; (Bur.) ဥဿာ။

ဥဿာ, *n.* (Pali), a chief ; a bull, the chief of the herd,
ဥဥဿာ။ (Bur.) နွားထားဥဿာ။

ဇ

ဇေ, (Pali), *a.* one ; (Bur.) ဇေ။

ဇေ, (Eng.) *n.* an acre ; (Bur.) ဇေ။

ဇေန္တိ, (Pali), *a.* true, certain ; (Bur.) ဇေန်၊ အမှန်။

ဇေရာတ်, *n.* a king, တလတ်။ (Bur.) ရှင်ဘုရင်။

ဇောန်, *n.* the north-east ; (Bur.) အရှေ့မြောက်မျက်နှာ။

ဇ

ဇြဲယ, (Pali), a stream, or current, of which there are
said to be four, which bear creatures away ; (Bur.)

ဇြဲယ။

ဇြဲယဲ, *int.* Oh Mother ! နီယဲ။ (Bur.) ဒိုအမေလေး။

ဇြဲဝါဒ, (Pali), *n.* instruction ; (Bur.) ဇြဲဝါဒ။

ဇြော, *n.* a basin, a small bay ; (Bur.) ပင်လယ်ထောင့်
ဇြော။

က

က, *n.* a fulcrum, short prop ; (Bur.) အချအခံ။

က, *n.* a fish ; (Bur.) ငါး။

ကကတင်ကျိုပ်, *n.* the sole, (*lit.*) dog tongue fish ; (Bur.)
ခွေးကျွဲငါး။

- ကကတို့, *n.* the silvery cat-fish ; (Bur.) ငါးခူသန်း။
 ကကနန်, *n.* the banded snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်။
 ကကထောတ်, *n.* the silago ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကကဝင်, *n.* the spotted snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခိုင်း။
 ကကြင်ခေါ, *n.* the *systemus* ; (Bur.) ငါးကြင်းစောက်။
 ကကွ, *n.* the flying-fish ; (Bur.) ငါးချုံ။
 ကခဂေါင်, *n.* the gar-fish ; (Bur.) ငါးဖောင်ရိုး။
 ကခတေတ်, *n.* the large perch ; (Bur.) ကကတစ်။
 ကခပိုင်, *n.* the stone-fish ; (Bur.) ငါးတန်။
 ကခဗံင်, *n.* the cockup ; (Bur.) ကသပေါင်း။
 ကခဝါ, *n.* the Tavoy fish ; (Bur.) ငါးဖလူးခါ။
 ကခုရင်, *n.* the king-fish ; (Bur.) ကခုရုံ။
 ကဂဂော်, *n.* the snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခေါင်းတို့။
 ကဂြိုပ်, *n.* the polynemus ; (Bur.) ငါးတယော။
 ကခုတ်, *n.* the climbing perch ; (Bur.) ငါးဂြေမ။
 ကခုတ်, *n.* the silure ; (Bur.) ငါးပတ်။
 ကထခေါင်, *n.* the sword-fish ; (Bur.) ငါးဆင်။
 ကပကိုင်, *n.* the small sorubium ; (Bur.) ငါးစင်ရိုင်း။
 ကပထာင့်, *n.* the small snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ပနေတ်။
 ကပဒေင်, *n.* the Tenasserim bream ; (Bur.) ငါးဖန်းမ။
 ကပန်, *n.* an eel ; (Bur.) ငါးထင်ပန်း။
 ကပန်း, *n.* the mango-fish ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကပထိုက်, *n.* Bombay-duck ; (Bur.) ငါးနှပ်။
 ကပထု, *n.* the mullet-fish ; (Bur.) ငါးလုံ။
 ကဗုံတ်, *n.* the *botia Berdmorei* ; (Bur.) ငါးသလဲထိုး။
 ကဗိုက်, *n.* the fresh-water herring ; (Bur.) ငါးပတ်။
 ကပလုတ်, *n.* the large mullet ; (Bur.) ကဘီလူး။
 ကမနံ, *n.* the black and red tailed *systemus* ; (Bur.)
 ငါးချိုးမ။
 ကမပထာင့်, *n.* the sardine ; (Bur.) ငါးပိန်းနဲတေ့။

- ကလငွေတိ၊ *n.* the small mailed cat-fish ; (Bur.) ငါးအိုက်၊
 ကဝဲ၊ *n.* the shark ; (Bur.) ငါးမန်းဟိုင်း၊
 ကဝဲသွင်၊ *n.* the saw-fish ; (Bur.) ငါးမန်း၊ ငါးတက်ဝဲ၊
 ကသလံက်၊ *n.* the Rangoon shad, the hilsah ; (Bur.) ငါးသ
 ထောက်၊
 ကသော၊ *n.* salt-fish ; (Bur.) ငါးခြောက်၊
 ကဟကဆီ၊ *n.* the torpedo ; (Bur.) ငါးခူ၊
 ကဟဝး၊ *n.* the short headed cat-fish ; (Bur.) ငါးမြင်း၊
 ကဟနာနီ၊ *n.* the ophidion ; (Bur.) ငါးဖြေထိုး၊
 ကဆူဖို၊ *n.* the goby ; (Bur.) ကသထိုး၊
 ကက္ကုသနီ၊ *n.* the first of the five Buddhas of the present
 cycle ; (Bur.) ကက္ကုသနီ၊
 ကင်၊ *n.* a brass gong ; (Bur.) ကြေးစည်၊
 ကင်ကီ၊ *n.* the milleped ; (Bur.) ပိုးလုံးကောင်၊
 ကင်ဂူင်၊ *n.* a guard ; (Bur.) လူစောင့်၊ အစောင့်၊
 ကပ်နီ၊ *n.* a finger-ring ; (Bur.) ထက်စွပ်၊
 ကပ်နီပထော၊ *n.* a plain finger-ring ; (Bur.) မောင်းခွေးထက်
 စွပ်၊
 ကပ်နီဒင်ယာတ်၊ *n.* a thimble ; (Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်၊
 ကပ်နီမတ်၊ *n.* a ring with jewel or stone ; (Bur.) ကျောက်
 နီထက်စွပ်၊
 ကရက်၊ *n.* a lash ; (Bur.) ရိုက်ချက်၊
 ကဆိင်၊ *n.* a female dancer ; (Bur.) ကသည်မ၊
 ကဆံင်၊ *v. t.* to wash as clothes, to dash, jolt ; (Bur.)
 ဖွတ်လျှော်သည်၊
 ဣ၊ *v. i.* to go, or come, usually combined with အာ
 or တျင်၊ used only of persons of distinction ;
 (Bur.) ကြွသွားသည်၊ ကြွလာသည်၊
 ကညင်၊ *n.* the dry season, တညင်၊ (Bur.) နွေကာလ၊

- ကညာ, *n.* a virgin, usually combined with ဖြဲ; ကန်ညာ။
 ကန်ညာ။ (Bur.) ကညာ။
- ကညောန်, *v. i.* to endeavor to be speedy; (Bur.) အလျင်
 လိုသည်။
- ကညောန်, *v. i.* to endeavor; (Bur.) ကြိုးစားသည်။ အား
 ထုတ်သည်။
- ကညော့ဆ်, *v. i.* to shrink, ခညော့ဆ်။ (Bur.) တွန့်သည်။
- ကညော့ဆ်, *v. i.* to become less tense; (Bur.) လျော့သွား
 သည်။
- ကဏင်, *n.* a stripe; (Bur.) အစင်း။
- ကဏပ်, *n.* a sheath, a scabbard, ကုပ်။ (Bur.) ထားအိမ်။
- ကဏံ, *v. i.* to boil, ကဏမ်။ (Bur.) ဆူသည်။
- ကဏဆ်, *n.* an ant-hill, ကဏံ။ (Bur.) တောင်ပျို။
- ကဏာထး, *n.* a flat roofed shed, a porch; (Bur.) ကနား
 ဖြင်း။ မဏ္ဍပ်။ ကနားဖြင်း။
- ကဏ္ဍဲ, *n.* a fan for cleaning grain; (Bur.) ဝံကော။
- ကဏ္ဍဲဇာ, *n.* a coarse sieve; (Bur.) ဆန်ခါ။
- ကဏိက်ဗွန်, *v. t.* to keep back, conceal; (Bur.) ထိပ်ဂှက်
 သည်။
- ကဏိင်, *n.* a needle or pin, တဏိင်။ (Bur.) အပ်။
- ကဏိန်, *n.* a ladder or stairs; (Bur.) ငှေ့ကား။
- ကဏီ, *v. i.* to sink; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ကဏ့, *n.* a shell; (Bur.) ခရု။
- ကဏ့ထွောင်ကိုက်, *n.* a round shell, a clam, (*lit.*) pig-ear
 shell; (Bur.) ဝက်နားခရု။
- ကဏ့ကမာ, *n.* an oyster; (Bur.) ကနဲကမာ။
- ကဏ့ဗုရး, *n.* an oblong clam shell, (*lit.*) a comb shell;
 (Bur.) ဘီးပုံခရု။
- ကဏ့သင်, *n.* a conch shell; (Bur.) ခရုသင်း။

ကဏုင်, *n.* the end, summit, တဏုင် (Bur.) အပျား၊
အထွဋ်။

ကဏုင်, *numeral aux.*, တဏုင် applied to long round
things, as ဓမ္မဲကဏုင်, *one stalk of sugar-cane* ;
(Bur.) အချောင်း။

ကဏောင်နွက်, *n.* bonds, a binding of the arms ; (Bur.)
ချည်နှောင်ခြင်း။

ကဏောင်, *n.* the head, ကိုပ်။ ကိုပ် (Bur.) ဥက္ကောင်း။

ကဏောန်သွါ, *n.* small broken rice ; (Bur.) ဆန်ခွဲ။

ကဏောတ်, *n.* the top, the summit, ကောတ် (Bur.)
အပျား၊ အထွဋ်။

ကဏောတ်, *n.* a spit of iron or wood ; (Bur.) တံစွီ။ တံ
ကျင်။ သိတံ။

ကဏောတ်သော်, *n.* a hair-pin ; (Bur.) ဆံထိုး။

ကဏောင်, *n.* a famine ; (Bur.) အစာခေါင်းပါးခြင်း။

ကတက်, *n.* the nape of the neck ; (Bur.) လည်ကုပ်။

ကတင်, *a.* bitter ; *v. i.* to be bitter ; (Bur.) ခါးသော။ ခါး
သည်။

ကတ်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည်။

ကတ်ကွေ့, *n.* a species of bark used for medicine ; (Bur.)
သစ်ခေါက်တမျိုး။

ကတ်ချေ့, *n.* a kind of grass used medicinally ; (Bur.)
မြက်တမျိုး။

ကတ်ပီ, *n.* the papaya ; (Bur.) သင်္ဘောသီး။

ကတ်တိက, *n.* truth, covenant, သစ္စာ (Bur.) ဂတိသစ္စာ
ထားခြင်း။

ကတ်ဟွေ့နီ, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်ကြားသည်။

ကတ်လိက်, *v. i.* to study ; (Bur.) စာသင်သည်။

ကတ်ကြေ့, *n.* the caraway ; (Bur.) စမွတ်။

ကတာနီ, *n.* the gizzard of a fowl ; (Bur.) ကြက်ငှက်အမြစ်။

- ကတောင်, *n.* a muscle; (Bur.) အကြော။ ယေကြော။
- ကတောင်ဆီ, *n.* a vein or artery; (Bur.) သွေးကြော။
- ကတောင်တံင်, *n.* a cramp, the contraction of a muscle;
(Bur.) အကြောဆွဲခြင်း။
- ကတောင်အရိုး, *n.* a nerve; (Bur.) အာရုံကြော။
- ကတောန်, *v. i.* to be hard; (Bur.) မာသည်။
- ကတောတ်, *n.* a wart; (Bur.) ကြွက်နှီး။
- ဧစ္စောင်, *n.* the ear; (Bur.) နား။
- ဧစ္စောင်သို့ပြင်, *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) နားပင်းသော။
နားပင်းသည်။
- ဧဋ်, *a.* hot, ဝဋ်။ *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။
- ဧဋ်ဧဋ်နီ, *a.* very hot, oppressed, troubled; *v. i.* to be
very hot; (Bur.) အထွန်ပူပြင်းသော။ ပူပြင်းသည်။
- ဧဋ်စိတ်, *a.* sorrowful, grieved, distressed in mind; *v. i.*
to be sorrowful; (Bur.) စိတ်ပူသော။ စိတ်ပူသည်။
- ကတိုင်, *n.* a pit, a hole in the earth, a den, ဣိုင်။ (Bur.)
တွင်း။
- ကတိုင်ချးထွံ, *n.* a coal-mine; (Bur.) ကျောက်မီးသွေးတွင်း။
- ကတိုင်စင်ခတိုက်, *n.* a saw-pit; (Bur.) မြေနှိတူး၍လုပ်သော
ဖွစင်။
- ကတိုင်ထွံ, *n.* a stone pit; (Bur.) ကျောက်တွင်း။
- ကတိုင်မတ်မနိုက်, *n.* a ruby mine; (Bur.) ကျောက်နီတွင်း။
- ကတိုင်ထမင်, *v. i.* to be tempest-tossed; (Bur.) ထိုင်ကြောင့်
ထုပ်ရှားသည်။
- ကတိုင်သုသာန်, *n.* a grave; (Bur.) သင်းချိုင်းတွင်း။
- ကတိုင်သွက်ဝှံပတ်ခင်ဖျေတ်, *n.* a wine-press; (Bur.) ဓပျပ်
သီးနယ်ရာကျင်း။
- ကတိုင်ဓိုက်, *n.* a salt mine; (Bur.) ဆားတွင်း။
- ကတိုင်, *v. i.* to rise up, ဣိုင်။ ဣို။ (Bur.) ထသည်။ ထကြွ
သည်။

ကတိုက်နှိ, *v. i.* to happen to take place, ဣိုက်နှိ၊ ဣိုဒေဂ်၊
(Bur.) ဖြစ်လာသည်။

ကတိုက်ပန်, *v. t.* to create, ဣိုက်ပန်၊ ဣိုပဒတ်၊ (Bur.) ဖန်
ဆင်းသည်။

ကထိုန်, *n.* a lunar month nearly corresponding to Nov-
ember, ဝထိုန်၊ (Bur.) တန်ဆောင်ရမ်းလ။

ကဒန်, *n.* a funnel, a tunnel; (Bur.) ကထော့။

ကဒါတ်, *n.* a species of yam; (Bur.) ကဒတ်။

ကဒေါတ်, *n.* a kind of fig, ဝဒေါတ်၊ (Bur.) ကရွတ်၊ သ
ရွတ်သီး။

ကန်, *n.* Virgo, the 6th sign of the zodiac; (Bur.) ကန်ရာ
ထိ။

ကနိုန်, *n.* a Burman woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ကန့်, *v. t.* to build, spoken of sacred edifices; (Bur.)
တည်ဆောက်သည်။

ကပတ်, *n.* a canal; (Bur.) တူးမြောင်း။

ကပါက်, *n.* half of a viss; (Bur.) ကျပ်ချိန်ငါးဆယ်။

ကပေါင်, *n.* the "soap acacia," a decoction of the fruit
of which is used for cleansing the hair, also for
washing the hands of guests at a festival for nam-
ing a child; (Bur.) ကင်ပွန်း။

ကပိုက်, *v. t.* to wash as clothes; (Bur.) ဖွပ်လျှော်သည်။

ကမ္မထာန်, *n.* a short sentence for repetition, of which
there are forty. It is often used as euphemism
for corpse; thus ဖျေငံကမ္မထာန်၊ *to conduct a fun-
eral*, whether the body is burned or buried; သို့
ကမ္မထာန် *a house of mourning*; (Bur.) ကမ္မဋ္ဌါန်း။

ကမာ, *n.* a tank; (Bur.) ကန်။

ကမာ, *a.* twin; (Bur.) အမွှာဖွားဖက်ဖြစ်သော။

- ကမာင်, *n.* a wall built of stone or brick, တွာင်။ (Bur.)
ကျောက်ရိုး၊ အုတ်ရိုး။
- ကမာင်ချင်, *n.* the wall of a fortress ; (Bur.) မြို့ရိုး။
- ကမာတ်, *n.* a vulture, တမာတ်။ (Bur.) ထင်းတ။
- ကမာတ်, *n.* a stopper, stopple ; (Bur.) အဆို့။ အပိတ်။
- ကမာတ်, *v. i.* to shut up, to close ; (Bur.) ပိတ်သည်။
- ကမိင်, *v. t.* to publish, ပွင်။ ဟိုပွင်။ (Bur.) မိန့်တော်မူသည်။
- ကမိမိင်, *n.* the ridge-pole ; (Bur.) အိမ်ခေါင်ရိုး။
- ကမိရံင်, *v. i.* to look forward ; (Bur.) ရှေ့ကြည့်သည်။
- ကမိသို, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိမ်ရိုး။
- ကရ, *a.* white, applied to cloth, and purity of mind ;
v. i. to be white ; (Bur.) ဖြူသော။ ဖြူသည်။
- ကရက်, *n.* a nightmare ; (Bur.) ယောင်ယမ်းခြင်း။
- ကရင့်, *a.* cool, comfortable ; *v. i.* to be cool ; (Bur.)
မြေ့သော။ မြေ့သည်။
- ကမော်, *n.* a short post supporting the centre of a beam ;
(Bur.) ထောက်တိုင်။
- ကမော်ဂနန်, *n.* arithmetic, တမော်ဂနန်။ (Bur.) ဂဏန်းသင်္ချာ။
- ကမော်ထစး, *v. t.* to explain, တမော်ထစး။ (Bur.) ဖော်ပြ
သည်။
- ကမောန်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) ယှဉ်မြန်အောင်ကြိုးစား
သည်။
- ကမော်ပိုင်, *n.* a cook, ကမော်ပိုင်။ (Bur.) အိုးသူကြီး။
- ကမံက်, *v. t.* to take out of, draw, (as water from a
river or well) ; (Bur.) ခပ်သည်။
- ကဖြေ, *v. i.* to cry aloud ; (Bur.) ကွေးကြော်သည်။
- ကမ့က်, *a.* blind ; *v. i.* to be blind ; (Bur.) မျက်စိကန်း
သော။ ကန်းသည်။
- ကမ့တ်, *n.* a thief, ပထတ်။ (Bur.) သူရိုး။

ကစုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညောက်။ မူထ။
အမြစ်။

ကမ္ဘေ, *a.* shining; *v. i.* to shine; (Bur.) ထောက်ပလျက်ရှိ
သော။ ထောက်ပသည်။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a well, ပထိုင်။ (Bur.) ရေတွင်း။

ဘမ္ပင်, *n.* a broad step or platform, at the head of the
stairs; (Bur.) အိပ်ဦးခန်းပြင်။

ကယျ, *n.* a defeat; (Bur.) အရှုံးခံခြင်း။

ကယျညး, *n.* one who was defeated in battle or fight;
(Bur.) အရှုံးခံရသောသူ။

ကယျာန်, *v. i.* to dispute, ကယျာန်ဝေါတ်။ (Bur.) ငြင်းခုံ
သည်။

ကယျာန်ပါ, *v. t.* to reject, ပါဝင်။ ပါထောံ။ ပါထောအိ။
(Bur.) ငြင်းပယ်သည်။

ကယျို, *v. i.* to be soaking wet—more than, ချက် and ချက်။
(Bur.) ရှည်သည်။

ကယျု, *n.* a maggot, တယျု။ (Bur.) ထောက်။

ကယျေက်, *v. t.* to tickle, ကထေက်။ (Bur.) ကထိထိုးသည်။

ကယျ, *n.* the heddles of a loom through which the warp
passes for weaving, တယျ။ (Bur.) နှပ်။

တယိုင်, *v. t.* to adorn one's person, ကယိုင်ကယျပ်။ ကျိုင်
ကျပ်။ (Bur.) တန်ဆာဆင်သည်။

ကရတ်, *v.* to take a short cut; (Bur.) ဖြတ်သွားသည်။

ကရပ်ထပ်, *v. i.* to join with paste or glue; (Bur.) ကပ်၍
ထားသည်။

ကရင်, *v. t.* to adorn, decorate by sticking on flowers and
similar decorations; (Bur.) ပန်သည်။

ကရင်, *n.* a layman, ခရင်။ (Bur.) ဒကာ။

ကရာ, *v. i.* to be spread out, ခရာ။ (Bur.) ကားသည်။

ကရာင်, *n.* a file; (Bur.) တံစင်း။

- ကရာတ်, *n.* a shuck used to brush the warp preparatory to weaving; (Bur.) ဆတ်သွားဘီး။
- ကရာန်, *n.* (Eng.) a grant; (Bur.) ဝရန်။
- ကရုတ်, *n.* a kind of basket for catching fish, open at the bottom, and having a small hole at the top; (Bur.) ဆောင်း။
- ကရုတ်ဏာ, (Pali), *n.* compassion, mercy; (Bur.) ကရုဏာ။
- ကရေက်, *v. t.* to split, to divide, တရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
ခြမ်းသည်။
- ကရေင်, *a.* Karen; (Bur.) ကရင်အမျိုးသားနှင့်ဆိုင်သော။
- ကရေ့, *v. i.* to bellow; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။
- ကရောင်, *n.* a groove; (Bur.) ယျာထိုးရန်အကြောင်း။
- ကရေတ်ကသပ်, *v. i.* to groan, moan, complain; (Bur.)
ညည်းတွားသည်။
- ကရောန်, *n.* a crack; (Bur.) အအက်။
- ကရေ့, *prep.* with, together with; ကရေ့မ်။ (Bur.) အတူ
တကွ။
- ကရေ့, *n.* a top; (Bur.) ဂျင်။
- ကရေ့, *n.* a windlass or capstan; (Bur.) ကျောက်ဆူးနှုတ်
သောမတ်တတ်စက်။
- ကရိုက်, *n.* a stick on which beans etc., are trained; (Bur.) ဂျော။
- ကရး, *n.* the marshy jungle on the bank of creek; (Bur.)
ကမ်းနားခွံရှိသောတော။
- ကရးထိက်, *v. t.* to spread as news; (Bur.) ကျော်ညာစာ
ထုတ်သည်။
- ကရိုက်, *n.* suitability, just right; ဆကရိုက်။ (Bur.)
ထော်သင့်ခြင်း။
- ကရိုင်ကောန်, *v. t.* to assist in labor; (Bur.) ပိုင်းလုပ်သည်။
ကူညီသည်။

ကရိုပ်ဗွ, *v. t.* to feast, to feed plentifully; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ကရို, *v.* to boast, ကြို။ (Bur.) ကြွားဝါသည်။

ကလင်, *v. i.* to hearken, to listen, ကလင်တံ၊ (Bur.) နားထောင်သည်။

ကလဆ်, *v. t.* to beg respects, as to a teacher, ကလဆ်အစာ။ (Bur.) ကန်တော့သည်။

ကလာ, *n.* the day after the day after to-morrow; (Bur.) ဖိန်းနွဲ။

ကလာ, *n.* any kind of box or chest, a coffin; (Bur.) သပ်တာ။ တလား။

ကလာခရက်ပွတ်, *n.* a match box; (Bur.) ပီးခြစ်သပ်တာ။

ကလာင်, *n.* the *antidesma*; (Bur.) ကင်ပလင်း။

ကလာင်, *v. i.* to float in the air, or on the water, တီအာ။ (Bur.) လွင့်သွားသည်။

ကလိဝံ, *v. t.* to obtain; *i. e.* to obtain, when some one comes, and gives a man something, which it may have been his right to receive, but which he had not asked for; (Bur.) ရသည်။

ကလိင်, *v. i.* and *v. t.* to err, to miss; as ကလိင်ဝံင် *to miss the road*; (Bur.) မှားသည်။

ကလိင်, *n.* a jungle buffalo or bison; (Bur.) ဂြောင်။

ကလိတ်, *a.* smooth, polished, slippery; (Bur.) ချောသော။

ကလိတ်တုတ်, *n.* the beam of a loom around which cloth is wound; (Bur.) ရက်ကန်းလက်ထိပ်။

ကလိလောန်, *p. a.* passed, used in reference to time; (Bur.) လွန်သွားသော။

ကလိလောန်အာ, *v. i.* to pass away, to die, ကလိလောန်တံ။ (Bur.) လွန်သွားသည်။ အနိစ္စရောက်သည်။

ကလီ, *n.* the day after to-morrow; (Bur.) သန်ဗက်ခါ။

- ကလုက်, *v. i.* to answer when called; (Bur.) ထူးသည်။
 ကလုတ်, *v. t.* to plant seed; (Bur.) ပိုက်မျိုးသည်။
 ကလုတ်, *n.* a messenger; (Bur.) တမန်။
 ကလုတ်အကာသ, *n.* an angel; (Bur.) ကောင်းကင်တမန်။
 ကလုတ်အင်, *n.* the night-heron; (Bur.) ထင်းဝက်။
 ကလဲ့, *n.* the *phyllanthus embelia*; (Bur.) ချီးဖြူသီး။
 ကလောင်, *v. i.* to return; (Bur.) ပြန်လာသည်။
 ကလောင်ကျော့တမိ, *v. t.* to renew; (Bur.) အသစ်ပြုပျင်
 သည်။
 ကလောင်တိုက်, *v. i.* to return by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း
 ဖြင့်ပြန်လာသည်။
 ကလောင်ရက်, *v. t.* to face; (Bur.) မျက်နှာထည့်သည်။
 ကလောင်ဟို, *v. t.* to reply, to answer; to report; (Bur.)
 ပြန်ပြောသည်။
 ကလေတ်, *v. t.* to set close together, to close up; (Bur.)
 ခေ့အောင်ထားသည်။
 ကလေံ, *v. t.* to taste of, to try by tasting with the tongue,
 ကလေံရင်။ (Bur.) လျှာနှင့်မြည်းစမ်းကြည့်သည်။
 ကလေံလတတ်, *v.* to put out the tongue contemptuously,
 ကလေံဆီလတတ်။ (Bur.) လျှာထုတ်သည်။
 ကလော, *n.* a relative, see ဝင်သ။ ဝေါင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး
 ပေါက်ဖော်။
 ကလော်, *n.* an evil spirit, a demon, ကျော်။ ကျော်ခမြိုက်။
 (Bur.) နတ်ဆိုး။
 ကလော်မာ, *n.* the devil; (Bur.) မာရ်နတ်။
 ကလောတ်, *n.* a fife or flute; (Bur.) ယုလွေ။
 ကလောန်, *n.* work, employment, trade; (Bur.) အလုပ်အ
 ကိုင်။
 ကလောန်ကမေတ်, *n.* occupation; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
 ကလောန်ဂြိုင်း, *a.* busy; (Bur.) အလုပ်ရှိ၍မအားသော။

- ကလေဝံ, *v. i.* to be hardened, ကလေဝာန်။ (Bur.) ခဲသည်။
 ကလေဝံ, *numeral affix*, applied to things in masses,
 ကလေဝာန်။ (Bur.) အလုံး၊ အခဲ။
 ကလေဝာန်ကလေန်, *n.* a mass, lump ; (Bur.) အပိုင်အခဲ။
 ကလေဝံစာင်, *n.* a basket or box for a hen to lay eggs in,
 ကလေဝာန်စာင်။ (Bur.) ကြက်တင်း။
 ကလံက်, *v. t.* to dip into any kind of liquid; (Bur.) နှိုက်
 သည်။
 ကလေး, *v. t.* to clear away, to drive away; (Bur.) ရှင်းလင်း
 စေသည်။
 ကလိုက်, *v. t.* to frighten, to drive away (birds); (Bur.)
 မောင်းသည်။
 ကလိုပ်, *v. i.* to be covered with water; (Bur.) ဖွပ်းရိုးသည်။
 ကလိုတ်, *v. t.* to make a hole through anything ; (Bur.)
 ထိုးဖောက်သည်။
 ကလိုန်, *v. t.* to play with the fingers on the holes of a
 wind-instrument; (Bur.) တီးမှုတ်သည်။
 ကဝ, *n.* a short prop ; (Bur.) ထောက်။
 ကဝ, *n.* a bat ; (Bur.) လင်းနှီး။
 ကဝကျိပ်ပြာတ်, *n.* the flying-fox ; (Bur.) ထင်းဆွဲ။
 ကဝက်, *n.* a half ; (Bur.) ထက်ဝက်။
 ကပ်, *n.* the universe ; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောစကြဝဠာ။
 ကပ်, *v. i.* to break, applied to stiff things, ကပ်အာ။ (Bur.)
 ကျိုးပဲ့သည်။
 ကပ်, *n.* glue, or paste of any kind ; (Bur.) ကော်။
 ကပ်တာ, *n.* coarse sugar made from palm juice ; (Bur.)
 ထန်းလျက်။
 ကပ်စံ, *n.* coarse sugar made from sugar-cane ; (Bur.)
 ကြံသကာ။
 ကဝါန်, *n.* a species of laurel ; (Bur.) ကရဝေးတမျိုး။

- ကဝါန်ထတင်္ဂ, *n.* sassafras ; (Bur.) မှန်သင်း။
- ကရန်, *v. t.* to bring to a proper consistence, as boiled rice ; (Bur.) နှပ်သည်။
- ကရတ်, *v. t.* to buy on credit ; (Bur.) အကြွေးဝယ်သည်။
- ကဝေင်, *n.* a lover, a sweet-heart, ကပိုင်။ (Bur.) ခြင်သောသူ။ ရည်စား။
- ကဝေန်, *v. i.* to curl ; (Bur.) ခွေသည်။
- ကဝေင်, *n.* the momordica ; (Bur.) ကြက်ဟင်းခါး။
- ကဝေင်ဂလာ, *n.* the snake-gourd ; (Bur.) ပဲလင်းခြွေး။
- ကဝဲဂှုင်, *v. t.* to wrench ; (Bur.) ထိပ်ရွှံ့ကော်တင်သည်။
- ကဝံင်, *n.* a pawn ; (Bur.) အပေါင်အနှံ့။ ပေါင်ထားသောပစ္စည်း။
- ကပိုင်, *n.* weariness ; (Bur.) အညောင်း။
- ကပိုင်မှာသွတ်, *n.* a bay, a gulf, ကပိုင်သွာသွတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာကျွေ။
- ကပိုတ်, *v. i.* to wrestle ; (Bur.) နှပန်းလုံးထွေးသည်။
- ကဝး, *num. aux.* applied to things coiled up ; as ဇုက်ပွဲကဝး *one coil of rope, col ;* (Bur.) အခွေ။
- ကသန်, *n.* a kind of tree, the leaves of which are used in making cigars, a species of *cordia* ; (Bur.) သနပ်ပင်။
- ကသန်ကသပ်, *v. i.* to lament, to murmur ; (Bur.) မြည်တမ်းသည်။
- ကသပ်, *n.* an intention or design, ဣပ်။ ကသပ်ခန့်န့်။ (Bur.) အကြံအစည်။
- ကသပ်, *v. i.* to whine ; (Bur.) ညည်းသည်။
- ကသဟ်, *n.* an answer to a question ; (Bur.) အဖြေ။
- ကသဆ်, *n.* a key ; (Bur.) သေ့။
- ကသဆ်, *n.* a cork, or stopper to a bottle ; (Bur.) အသို့။
- ကသဆ်, *n.* the lungs ; (Bur.) အသုတ်။

ကသာထပ်, *v. t.* to leave ; (Bur.) ပြင်ထားသည်။ ချန်ထားသည်။

ကသာယာတ်, *n.* a fringe ; (Bur.) ပန်းဝှါး။

ကသိင်, *n.* stocks for criminals ; (Bur.) ထိတ်ထုံး။

ကသီ, *v. i.* to shake, to tremble ; (Bur.) ထုပ်သည်။

ကသီတိ, *n.* an earthquake, တိချီ။ (Bur.) မြေကြီးထုပ်ခြင်း။
 ငထုပ်ထုပ်ခြင်း။

ကသု, *n.* a paddle ; (Bur.) ထောင်တက်။

ကသုက်, *n.* a navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။

ကွေ့, *v. t.* to whisper, ကသေ။ (Bur.) တိုးတိုးပြောသည်။

ကသေ, *v. t.* to entice, to tempt ; to exhort, ကသေအံ့ကွပ်။
 ကွေ့ကွပ်။ (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ကွေ့ကွပ်ရွှေဝိတ်လ, *v. t.* to beseech, to exhort ; (Bur.)
 ကောင်းအောင်နှိုးဆော်တိုက်တွန်းသည်။

ကသ, *n.* a curse ; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

ကသံက်, *n.* the ringworm ; (Bur.) ပွေးနာ။

ကသိုင်ကေတ်, *v. t.* to pull from another ; (Bur.) လယူသည်။

ကသိုင်ပိုင်ကေတ်, *v. t.* to take by force, plunder ; (Bur.)
 လယူသည်။

ကသိန်, *n.* an onion ; (Bur.) ကြက်သွန်။

ကသိန်ဗွတ်, *n.* garlic ; (Bur.) ကြက်သွန်ဖြူ။

ကသိန်ကွပ်, *v. t.* to repeat by rote ; (Bur.) ရွတ်ဆိုသည်။

ကသို, *n.* the rainy season ; (Bur.) မိုးဇာတိ၊ မိုးဇာတိ။

ကသိုဟ်, *v. i.* to hiss like a serpent, or to make a noise
 like a buffalo ; (Bur.) မှုတ်သည်။ ရှုတ်သည်။

ကသပ, *n.* the third Buddha of the present cycle ; (Bur.)
 ကသပ။

ကတ်, *a.* dry ; *v. i.* to be dry ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။
 သွေ့ခြောက်သည်။

ကဇေတ်, *v. t.* to suck as sweets, ခဇေတ်။ (Bur.) ဂုတ်သည်။

- ကဆိ, *n.* the neck, ကံ။ (Bur.) လည်ပင်း။
- ကအိ, *v. i.* to smile, အိ။ (Bur.) ပြုံးသည်။
- အိအိ, *adv.* smilingly, ကအိကအိ။ (Bur.) ပြုံးပြုံး။
- ကာ, *n.* service ; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်း။ အလုပ်။
- ကာ, *n.* any vessel with a spout ; (Bur.) ကရား။
- ကာဇီ, *n.* a meritorious deed ; (Bur.) ကောင်းမှု။
- ကာထက်ဖက်, *n.* a tea-pot ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ကရား။
- ကာပွရီ, *n.* (from Kaffir,) a Negro ; (Bur.) ကပွထီ။
- ကာပွဂါ, *n.* an axe, ခဲ။ (Bur.) ဝါဆိုနီ။
- ကာပွိတာနီ, *n.* (Eng.) captain ; (Bur.) ကပွိတန်။
- ကာဗွံ, *n.* (Eng.) coffee ; (Bur.) ကာဖီ။
- ကာနီ, *n.* jute ; (Bur.) ဒီဇော။
- ကာပ်ကဲ, *n.* the "cap-kai," a large species of crowing lizard ;
(Bur.) တောက်တဲ။
- ကပ်, *n.* chaff ; (Bur.) ဖွဲ။
- ကာမဂုနီ, (Pali ကာမဂုဇော), *n.* sensual enjoyment ; (Bur.)
ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း။
- ကာယျ, (Pali ကာယ), *n.* the body, ဧကုကာယျ။ (Bur.)
ကိုယ်ကာယ။
- ကာလ, *n.* time ; *adv.* when ; (Bur.) ကာလ။
- ကိတ်, *v. i.* to bite ; (Bur.) ကိုက်သည်။
- ကိလေသ, (Pali), *n.* lust ; (Bur.) ကိလေသာ။
- ကု, *prep.* to, ကို။ See Gram. § 19, 1 ; (Bur.) ကို။ သို့။ နှင့်။
- ကုက်, *v. t.* to stick the nails in ; (Bur.) ကုတ်သည်။
- ကုတ်, *v. t.* to cut off, amputate, တတ်။ (Bur.) ခုတ်သည်။
ဖြတ်သည်။
- ကုန်း, *n.* a hill ; (Bur.) ကုန်း။
- ကုန်, *v. i.* to bulge upwards, to be hump-backed ; (Bur.)
ကုန်းသည်။

- ကုံ, *n.* Aquarius, the 11th sign of the Zodiac ; (Bur.) ကုံယာသီ။
- ကုံကရန်, *n.* saffron ; (Bur.) ကုံကုမံ?
- ကုံပရေင်, *a.* marriageable ; *v. i.* to be marriageable ; (Bur.) ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရှိသော။ ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရောက်သည်။
- ကုသလ, (Pali), *n.* meritorious ; (Bur.) ကောင်းသောအကျိုးကိုခံထိုက်သော။
- ကုသိုဝ်, (Pali), *n.* merit ; (Bur.) ကုသိုလ်။
- ကောက်, *a.* sharp ; *v. i.* to be sharp ; (Bur.) ထက်သော။ ထက်သည်။
- ကောင်, *v. i.* to be accustomed to, to be in the habit of ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အလေ့အကျင့်ရှိသည်။
- ကောင်ကာ, *n.* work, business, ကိုင်ကာ။ (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
- ကေစ္စ, (Pali), *n.* business ; (Bur.) ကိစ္စ။ အလုပ်အကိုင်။
- ကေစ္စဂြိုဟ်, *v. i.* to be very busy ; (Bur.) အလုပ်များသည်။
- ကေတ်, *v. t.* to take ; (Bur.) ယူသည်။
- ကေတ်ဏာ, *v. t.* to carry away ; (Bur.) ယူဆောင်သွားသည်။
- ကေတ်နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူဆောင်လာသည်။
- ကေပ်, *v. t.* to pinch, ဝှေ့ပ်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
- ကေပ်, *v. t.* to clinch in the hand ; (Bur.) ဆုပ်သည်။
- ကေပ်, *n.* a handful ; (Bur.) ထက်တဆုပ်။
- ကေပ်, *a.* clear, transparent ; *v. i.* to be clear ; (Bur.) ကြည်ထင်သော။ ကြည်ထင်သည်။
- ကေပ်, *v. t.* to weigh ; (Bur.) ချိန်သည်။
- ကေပ်, *v. t.* to aim at, to point at ; (Bur.) ချိန်သည်။ ရှုယ်သည်။
- ကေတ်, *v. t.* to write with a style ; (Bur.) ကညစ်နှင့်ရေးသည်။
- ကော, *n.* an elder brother ; (Bur.) အစ်ကို။ မောင်ကြီး။

- ကောဇံ, *n.* a relative, brother ; (Bur.) ညီအစ်ကိုတော်။
 ကောနာဂိ, *n.* the second Buddha ; (Bur.) ဂေါဏာဂုံ။
 ကောယ, *n.* a brother-in-law ; the elder brother of either
 husband or wife, or the husband of an elder sister ;
 (Bur.) ယောက်ဖ။ ခဲအို။
 ကော်, *v. t.* to call, ကော်တံ။ (Bur.) ခေါ်သည်။
 ကော်ဒ, *v. t.* to name ; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။ ခေါ်ဝေါ်သည်။
 ကော်ဏာ, *v. t.* to call away ; (Bur.) ခေါ်သွားသည်။
 ကော်နင်, *v. t.* to call into one's presence ; (Bur.) ခေါ်ခဲ့
 သည်။
 ကောနိ, *n.* a son or daughter ; also the young of animals, as
 ကောနိဂုံ, a calf, ကောနိချေဂုံ, a colt, ကောနိကျွဲ,
 a cub ; (Bur.) သား။ သွီး။
 ကောနိကွိုတိုနိ, *n.* a cramp ; (Bur.) ကြွက်တက်ခြင်း။
 ကောနိကွာ, *n.* a twin ; (Bur.) အမွှာမွေးဖက်။
 ကောနိကွိုနိတြို, *n.* a nephew ; (Bur.) တူ။ သားဖျား။
 ကောနိကွိုနိဖြို, *n.* a niece ; (Bur.) တူမ။ သွီးဖျား။
 ကောနိကွင်, a parasite ; (Bur.) ကျိုးပေါင်း။
 ကောနိကွိုက်, *n.* a pig ; (Bur.) ဝက်ကလေး။
 ကောနိကွိုက်, *n.* a puppy ; (Bur.) ခွေးကလေး။
 ကောနိကွာနိ, *n.* a villager ; (Bur.) ရွာသူရွာသား။
 ကောနိကွင်တိုင်ယာပိဝွေဂကူ, *n.* a xebec ; (Bur.) သုံးပင်တိုင်
 ဘော်ကလေးတမျိုး။
 ကောနိခမာနိ, *n.* a son-in-law ; (Bur.) သမက်။
 ကောနိခဇံ, *n.* the youngest child in a family ; (Bur.)
 သားငယ်။ သွီးငယ်။
 ကောနိခအင်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) မြေးမ။
 ကောနိဂပဟိဗဝ, *n.* an adopted son ; (Bur.) မွေးစားသား။
 ကောနိဂူ, *n.* the first born ; (Bur.) သားဦး။ သွီးဦး။
 ကောနိဂူ, *n.* a small child ; (Bur.) သူငယ်။ အကလေး။

ကောန်စိတ်, *n.* the heart, the mind ; (Bur.) ပိတ်နှစ်လုံး။
 ကောန်ဇာတ်, *n.* offspring, child ; (Bur.) သားသွီး။
 ကောန်ဇာဒိသိုင်း, *n.* a lion's whelp ; (Bur.) ချင်သေ့သလယ်။
 ကောန်ခြပ်, *n.* a small zayat, or wayside chapel ; (Bur.)
 ဇရပ်ကလေး။

ကောန်ချင်, *n.* a citizen; (Bur.) မြို့သား။
 ကောန်ချင်ကောန်ကွာန်, *n.* population ; (Bur.) ပြည်သူ
 ပြည်သားပေါင်း။

ကောန်တယ်, *n.* a nursing child; (Bur.) နို့ပို့သူငယ်။
 ကောန်တွေး, *n.* a pupil ; (Bur.) တပည့်။
 ကောန်ထွံ, *n.* a kidney ; (Bur.) ကျောက်ကပ်။
 ကောန်ထံ, *n.* the second born ; (Bur.) ဒုတိယသား။ သွီး။
 ကောန်ပူ, *n.* a squab, the young of the dove ; (Bur.)
 မြိုးကလေး။

ကောန်ပျိုနီ, *n.* a soldier ; (Bur.) စပ်သား။ တပ်သား။
 ကောန်ပရုပ်, *n.* a squab, the young of the pigeon ; (Bur.)
 ခိုကလေး။

ကောန်ဗဝဲ, *n.* a kitten ; (Bur.) ကြောင်ကလေး။
 ကောန်ဗစေ့, *n.* a kid ; (Bur.) ဆိတ်ကလေး။
 ကောန်ဗေတ်, *n.* a small pot ; (Bur.) အိုးကလေး။
 ကောန်မတ်, *n.* the pupil of the eye ; (Bur.) မျက်ဆန်။
 ကောန်မေဆီ, *n.* a very small buffalo ; (Bur.) ကျွဲကလေး။
 ကောန်ရုပ်, *n.* a doll ; (Bur.) ယဉ်မင်း။
 ကောန်ရဲ, *n.* a servant, a follower ; (Bur.) ငယ်သား။ နောက်
 ထိုက်။

ကောန်ရဲကွင်, *n.* a sailor ; (Bur.) သင်္ဘောသား။
 ကောန်ထတံ, *n.* the uvula ; (Bur.) လျှာခင်။
 ကောန်လံက်, *n.* a tadpole ; (Bur.) ဗားလောင်း။
 ကောန်ပွို, *n.* a step-child ; (Bur.) ထင်ပါသားသွီး။ မယားပါ
 သားသွီး။

- ကောန်ဖွဲ့ကြီး၊ *n.* a step-son ; (Bur.) ထင်ပါသား။ မယားပါ
သား။
- ကောန်ဖွဲ့မြ၊ *n.* a step-daughter ; (Bur.) ထင်ပါဆွီး။ မယား
ပါဆွီး။
- ကောန်ထိုင်၊ *n.* a lamb ; (Bur.) သိုးသလယ်။
- ကောန်သို့၊ *n.* a prince ; (Bur.) မင်းသား။
- ကောန်သို့မြ၊ *n.* a princess ; (Bur.) မင်းဆွီး။
- ကောန်အရင်၊ *n.* an own son ; (Bur.) သားရင်း။
- ကောင်မွတ်၊ *v. t.* to put to death judicially ; (Bur.) ကွပ်
ချက်သည်။
- ကောံကု၊ *prep.* together with, ကောံ၊ ကောင်ကု (Bur.)
အတူတကွ။
- ကောံဒရီ၊ *v. i.* to assemble, ကောင်ဒရီ (Bur.) ဝုဝေးသည်။
- ကောသ၊ (Pali), a *kosa*, a measure of distance equal to
2,800 cubits, or 20 *ussabas*. See ဥသဘာ (Bur.)
ကောသ။
- ကံ၊ *n.* a flower ; (Bur.) ဝန်း။
- ကံကေတ်၊ *n.* the mimusops flower ; (Bur.) ခရားပွင့်။
- ကံကောင်ထိုင်၊ *n.* the rose ; (Bur.) နှင်းဆီပန်း။
- ကံခရတ်၊ *n.* a specis of *zingiberaceæ* ; (Bur.) မာလာဖူး။
- ကံဂ၊ *n.* the cock's comb flower ; (Bur.) ကြက်မောက်ပန်း။
- ကံဂဇင်၊ *n.* the fragrant *bolbophyllum*, a very common
orchid much prized by the women of Burma, for
ornamenting the hair ; (Bur.) တံဝဏ္ဍိပန်း။
- ကံခဲ၊ *n.* the *careya arborea* ; (Bur.) သန့်ဇွေး။
- ကံဂါဝ်ဆု၊ *n.* an orchid ; (Bur.) သင်္ခပန်း။
- ကံဖာဒီ၊ *n.* mace ; (Bur.) ဖာဒီလိပွင့်။
- ကံတပ်သွပ်၊ *n.* the tree of mourning ; (Bur.) ဆိတ်တီလူး။
- ကံထေဆ်၊ *n.* a bulbous herb-flower ; (Bur.) ဝုတတ်စာပွင့်။
- ကံဒကတ်၊ *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပွင့်။

- ကပွတ်, *n.* a spark ; (Bur.) မီးပေါက်မီးပွါး။
 ကပြီ, *n.* snow ; (Bur.) မုတ်ပွင့်။
 ကလတိုပ်, *n.* the lily flower ; (Bur.) နှင်းပွင့်။
 ကလဆီဇြေ, *n.* the globe *amaranthus* ; (Bur.) မညှိုးပန်း။
 ကဝါင်, *n.* a clove ; (Bur.) လေးညှင်းပွင့်။
 ကဝဲ, *n.* the cuckoo ; (Bur.) (the black species.) ဥကြော။
 ကဝဲ, *n.* a tassel ; (Bur.) ပန်းပွား။
 ကအနွေ, *n.* the *mesua pedunculata* ; (Bur.) လုံကော်ပန်း။
 ကံကံမိ, *v.* to cast lots ; (Bur.) မဲကောက်သည်။
 ကံ, (Pali ကမ္မ,) *n.* the secret influence of an action on
     one's future destiny, *pron.* ကမ်။ (Bur.) ကံ။
 ကံဖရတ်, *n.* shot, ကမ်ဖရတ်။ (Bur.) စရိတ်။
 ကံဗလံက်, *n.* a cannon ball ; (Bur.) အမြောက်ဆန်။
 ကံသေနတ်, *n.* a bullet ; (Bur.) ကျည်စေ့။ သေနတ်ဆန်။
 ကး, *v. t.* to shave ; (Bur.) ရိတ်သည်။
 ကိုက်, *n.* a plane ; (Bur.) ရွှေပေါ်။
 ကိုင်, *v. i.* to be bent, not straight ; (Bur.) မဖြောင့်။ ကိုင်း
     သည်။
 ကိုင်, *n.* the ribs or stays of a boat or ship ; (Bur.) တံကူ။
 ကိုင်ကာ, *n.* a business ; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
 ကိုတ်, *n. a.* one hundred thousand ; (Bur.) တထိန်း။
 ကိုန်, *n.* a number ; (Bur.) ကိန်း။
 ကိုန်တန်, *n.* a dividend ; (Bur.) တည်ကိန်း။
 ကိုန်တန်သွက်ဝံ့ထွတ်, *n.* a multiplicand ; (Bur.) မြောက်ရန်
     တည်ကိန်း။
 ကိုန်တန်သွက်ဝံ့နှက်, *n.* a minuend ; (Bur.) နှုတ်ရန်တည်
     ကိန်း။
 ကိုပ်က, *v. t.* to fish with a basket open at the bottom ;
     (Bur.) ငါးဆောင်းသည်။
 ကိုပ်ကွာ, *adv.* formerly, first ; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။
 P. v. 16.

- ကို, *prep.* with; *conj.* and, also, ကိုသို့ (Bur.) ဝါ။ ၎င်း။
 ကိုဝ်, *v. t.* to give, ကိုဝ်တံ။ (Bur.) ပေးသည်။ Also a *verbal prefix*. See Gram. § 17. 1; (Bur.) စေသည်။
 ကိုကာဇီ, *v.* to cause an effect to be spent, spoken of one's fulfilling his destiny; (Bur.) အကျိုးဖြစ်စေသောအလုပ်ကိုပေးသည်။
 ကိုဝ်စ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ပေးစားသည်။
 ကိုဝ်ဖြတ်တတ်, *v.* to encourage, lit. to give strength; (Bur.) အားပေးသည်။
 ကိုဝ်ဖိုန်, *v. t.* to eat,—commonly applied to Buddhist priests; (Bur.) ဖုန်းပေးသည်။
 ကိုဝ်လလံသွာ, *v. t.* to heal. Here လံသွာ is commonly pronounced *lomfwā*; (Bur.) ချမ်းသာစေသည်။
 ကိုဝ်သတိ, *v.* to caution, to give advice; (Bur.) သတိပေးသည်။
 ကိုဝ်အခေါင်, *v.* to give permission; (Bur.) အခွင့်ပေးသည်။
 ကို, *prep.* with or to; *conj.* and, ကု။ (Bur.) နှင့်။ ကို။
 ကိုင့်, *v. t.* to throw out, empty by overturning; (Bur.) သွန်သည်။ ထောင်းသည်။
 ကွင်, *a.* of a great price, dear; *v. i.* to be dear; (Bur.) အတိုးကြီးသော။ အတိုးကြီးသည်။ ရှားသော။ ရှားသည်။
 ကွတ်, *v. i.* to hatch as chickens; (Bur.) ဥကပေါက်သည်။
 ကွန်, *a.* narrow; *v. i.* to be narrow; (Bur.) ကျည်းမြောင်းသော။ ကျည်းမြောင်းသည်။
 ကွန်ဂြက်, *a.* very narrow; *v. i.* to be very narrow; (Bur.) အလွန်ကျည်းမြောင်းသော။ အလွန်ကျည်းမြောင်းသည်။
 ကွင့်, *n.* the brain; (Bur.) ဦးနှောက်။
 ကွတ်ဒီ, *n.* the summit of a mountain; (Bur.) တောင်ထိပ်။

- ကွာ, *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိမ်သော။
 တိမ်သည်။
- ကွာင်, *n.* steel ; (Bur.) သံမဏိ။
- ကွယ်, *v. t.* to hate, ကွယ်မုံ့။ (Bur.) မုန်းသည်။ ရွံရှာသည်။
- ကွိုက်ဝှဲ, *v. t.* to make ashamed, ဝှဲကွိုက်ဝှဲ။ (Bur.) အရှက်
 ခွဲသည်။
- ကွိုင် *n.* an umbrella ; (Bur.) ထီး။
- ကွိုင်, *n.* a tube, barrel ; (Bur.) ကျည်ထောက်။
- ကွိုင်ဒုန်, *n.* a bamboo tube ; (Bur.) ဝါးကျည်ထောက်။
- ကွိုပ်, *n.* the head ; (Bur.) ခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။
- ကွိုပ်ကွင်, *n.* the bow of a ship ; (Bur.) သင်္ဘောဦး။
- ကွိုပ်ကြဲ, *n.* a species of potato ; (Bur.) ပိန်းဥ။
- ကွိုပ်ကွဲ, *n.* a yam or potato ; (Bur.) မျောက်ခေါင်း။
- ကွိုပ်ပိ, *n.* headache ; (Bur.) ခေါင်းကိုက်ခြင်း။
- ကွိုပ်ဆု, *n.* the stump of a tree in a creek or river ;
 (Bur.) သစ်တုတ်။
- ကွိုပ်ထင်, *n.* a nipple, the teat of a woman ; (Bur.) နို့ထီး။
- ကွက်, *n.* a short stake driven into the ground, as tent-
 pins ; (Bur.) ဝန်ကပ်ဆဲ။
- ကွက်ကဖိုင်, *n.* the croton-oil tree ; (Bur.) သက်ရင်းနီ။
- ကွင်, *n.* the spots or stripes of a tiger ; (the steps of a
 staircase) ; (Bur.) အစင်း။ အကျား။ အဆင့်။ အထပ်။
- ကွင်ရှင်, *n.* the thwart of a boat ; (Bur.) ထွေကန့်။
- ကွတ်, *n.* the end ; as ကွတ်အယုတ် *the end of life* ; (Bur.)
 အပျား။ အဆုံး။
- ကွပ်, *a.* silent ; *v. i.* to be silent ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။
 တိတ်ဆိတ်သည်။
- ကွပ်ကွပ်, *adv.* silently, secretly, quietly, privily ; (Bur.)
 တိတ်ဆိတ်စွာ။

- ကွပ်ညောင်, *a.* lost in thought ; *v. i.* to be lost in thought,
သွပ်ညောင်။ (Bur.) မှိုင်တွေသော။ မှိုင်တွေသည်။
- ကွာင်, *n.* a limb or branch of a tree ; (Bur.) သစ်ကိုင်း။
အကိုင်းအခက်။
- ကွာင်, *v. t.* to lop branches of a tree ; (Bur.) ခုတ်ချိုင်
သည်။
- ကွို, *n.* a rat or mouse, ဝို။ (Bur.) ကြွက်။
- ကွိုယျန်, *n.* a shrew-mouse, ဝိုယျန်။ (Bur.) ကြွက်ရတ်။
- ကွိုင်, *n.* the cheek ; (Bur.) ပါး။
- ကွိုင်, *n.* the head, ကျိုင်။ (Bur.) ဦးခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။
- ကွို, *n.* a floor ; (Bur.) ကြမ်း။
- ကွက်ကွဲ, *v. t.* to vex, to harass ; (Bur.) နှောင့်ရှက်သည်။
- ကွတ်, *n.* a species of tortoise ; (Bur.) လိပ်တမျိုး။
- ကွဲ, *n.* a monkey ; (Bur.) မျောက်။
- ကွဲယံ, *n.* a kind of tree ; (Bur.) မျောက်ချောပင်။
- ကွေင်, *n.* the forehead ; (Bur.) နဖူး။
- ကွေင်, *n.* Tenasserim caoutchouc, a kind of creeper ;
(Bur.) ကြက်ပေါင်ခွယ်။
- ကွေင်ဝဲ, *n.* a species of soapberry tree, red *sapindus* ;
(Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။
- ကွေင်တတ်, *n.* the spindle of a spinning-wheel ; (Bur.)
ဝင်ရိုး။ ယောက်လည်တံ။
- ကွေတ်, *n.* a sharp pointed iron for writing on palm-leaf,
a style ; (Bur.) ကညှပ်။
- ကွေတ်, *n.* a belt worn over one shoulder and under one
arm as a badge of office ; (Bur.) ရင်သိုင်း။
- ကွေတ်ဆု, *n.* a chip, chips ; (Bur.) ထင်းပေါက်။
- ကွေ့, *a.* low in stature, ကွေ့။ *v. i.* to be low in stature ;
(Bur.) အရပ်နိမ့်သော။ အရပ်နိမ့်သည်။
- ကွေတ်, *n.* a pinnacle ; (Bur.) အထွဋ်။

- ကုံ, *n.* a mosquito curtain, ကုံ (Bur.) ခြင်္သေ့ဝါး။
- ကုံ, *n.* urine, *pron.* ကံ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။ ဆီး။
- ကုံ, *v. i.* to boil, ကုံ (Bur.) ဆူသည်။
- ကုံ, *n.* a sill, a summer, a girder ; (Bur.) ရက်မ။
- ကူး, *numeral auxiliary*, applied to things flat and small, as *ထွဲကူး* *one leaf*, col. (Bur.) အရွက်။
- ကူးခွိုင်, *n.* the bell shaped part of a pagoda ; (Bur.) ခေါင်းလောင်းပုံ။
- ကူးခွိုင်, *n.* a thin plate of metal, suspended from the tongue of a small bell, and exposed to the action of the wind ; (Bur.) ညောင်ရွက်။
- ကွက်, *a.* an *affix* denoting the male gender of animals ; (Bur.) အထီးဖြစ်သော။
- ကွက်ကဆံ, *n.* beads for the neck ; (Bur.) ပုတီး။
- ကွက်ကောင်, *n.* a horizontal timber on the main rafters of a thatched house ; (Bur.) ဆီဘူးဆွဲ။
- ကွင်, *n.* a clam ; (Bur.) ရှပ်ပအုတ်။
- ကွတ်, *n.* fire, ကွတ်၊ ပွတ်။ (Bur.) မီး။
- ကွတ်အိုင်, *n.* the hornbill ; (Bur.) အောက်ချင်းငှက်။
- ကွပ်, *v. t.* to multiply ; (Bur.) မြောက်သည်။
- ကွပ်မခေတောနီ, *v.* to count the beads of a rosary ; (Bur.) ပုတီးပိတ်သည်။
- ကွတ်, *n.* a broom ; (Bur.) တန်မြက်စည်း။
- ကွဆံ, *adj.* every, as *ကွမိုင့်* *every man* ; (Bur.) တိုင်း။
- ကွာ, *n.* a twin, ကမာ။ (Bur.) အမွှာပွားဖက်။
- ကွာင်ချင်, *n.* the wall of a city, နိုင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။
- ကွတ်, *v. t.* to shut, to close an aperture ; (Bur.) ပိတ်သည်။
- ကွဲ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or over the forehead ; (Bur.) လွယ်သည်။ လွယ်ပိုးသည်။

- ကွိုန်, *n.* a nephew or niece; (Bur.) တူ၊ တူမ၊ သား၊ ဖျား၊ သမီး၊ ဖျား။
 ကွိုန်, *n.* a kind of fish-trap; (Bur.) ငါးမြူး။
 ကွီ, *n.* a bear; (Bur.) ဝက်ဝံ။
 ကွီမိုင့်, *n.* an orang-outang; (Bur.) လူဝံ။
 ကွါ, *n.* mould; (Bur.) မှို။
 ကွါ, *n.* a stranger, visitor; (Bur.) ဧည့်သည်။
 ကွေင်, *n.* the little veranda of a Burmese house; (Bur.)
 အိမ်ပြင်ခန်း၊ လေသာခန်း၊ လက်ခံခန်း။
 ကွေး, *n.* a yoke, ကမ်း (Bur.) ထင်းတိုး။
 ကွေး, *n.* the dawn, break of day; (Bur.) အာရုဏ်၊ ခိုဗမ်း
 ထင်းစ။
 ကွီငြိ, *v. i.* to run over, (as water); (Bur.) လျှံသည်။
 ကျ, *v. i.* to be defeated; (Bur.) ရှုံးသည်။
 ကျပ်, *adv.* very; (Bur.) အလွန်။
 ကျာ, *n.* the wind; (Bur.) လေ။
 ကျာကဝဲ, *n.* a whirlwind; (Bur.) လေဘွေ့။
 ကျာဂဗိုတ်, *n.* a tornado, ဂဗိုတ်ကျာ။ (Bur.) ပြင်းထန်စွာ
 သောရုဏ်းသက်ရောက်တိုင်း။
 ကျာမြာတ်, *n.* a hurricane; (Bur.) ရန်တိုင်း။
 ကျာမြီမေလိင်, *n.* a rain-storm, a tempest, ကျာမြီ။ (Bur.)
 ရုဏ်းသက်ရောက်တိုင်း။
 ကျာမီလိင်, *n.* a storm, a squall, ကျာမေလိင်။ (Bur.) ရန်တိုင်း။
 ကျာလိုဆ်, *v.* to belch up wind; (Bur.) လေထက်သည်။
 ကျာ်, *n.* any object of worship, a god; also used in ad-
 dressing a superior, lord; (Bur.) ဘုရား။
 ကျာ်ဂန်, *a.* royal; as မိကျာ်ဂန်။ *the Queen Dowager* ;
 (Bur.) ဂှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။
 ကျာ်တြီ, *n.* honor; glory; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။
 ကျာ်နီ, *v. i.* to be rough, coarse, ပရေခပ်ပရုတ်။ (Bur.)
 ကြမ်းတမ်းသည်။ ရုတ်ဆိုးသည်။

- ကျပ်, *n.* a crocodile, or alligator ; a musical instrument shaped like an alligator ; (Bur.) မိကျောင်း။
- ကျော်ခိုင်, *a.* pretty ; (Bur.) ထွပသော၊ တင့်တယ်သော။
- ကျောင်, *v. i.* to peep ; (Bur.) ချောင်းသည်။
- ကြွကတ်, *n.* Cancer, the 4th sign of the zodiac ; (Bur.) ကရကမ္ဘီရာသီ။
- ကြက်, *n.* the heart-wood, ကြက်ဆု၊ (Bur.) အနှစ်။
- ကြက္ခဒိန်, *n.* a calendar ; (Bur.) ပြက္ခဒိန်။
- ကြက်ပြင်, *n.* Maulmain ebony ; blackwood ; (Bur.) ယင်းတိုက်။
- ကြပ်, *prep.* near ; (Bur.) အနီးမှာ၊ အနားမှာ။
- ကြောင်, *v. t.* to file ; (Bur.) တံစင်းတိုက်သည်။
- ကြောက်, *v. t.* to wash, as dishes, ကြိုး၊ (Bur.) ဆေးကြောသည်။
- ကြာန်, *v.* to be gnarled, cross-grained ; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသည်။
- ကြာပ်, *v. t.* to bind, as by placing a pole on each side of a fence, and binding the palings together ; (Bur.) ညှပ်ထားသည်။
- ကြိယျာ, *n.* any article of furniture, or dress, a verb ; (Bur.) ကရိယာပစ္စည်း။
- ကြီး, *a.* thin, used in reference to flat things ; *v. i.* to be thin ; (Bur.) ပါးသော၊ ပါးသည်။
- ကြွက်, *a.* Chinese, as မိုင့်ကြွက် *a Chinaman* ; ရးကြွက် *China* ; (Bur.) တရုတ်။
- ကြွက်ဂန်, *n.* a fabulous fruit, said to have the power of restoring youth ; (Bur.) ဗန္ဓရသရက်။
- ကြွင်, *n.* a brook or creek ; (Bur.) ချောင်းငယ်။
- ကြွက်ဆိပ်၊ *n.* the cashew ; (Bur.) သီဟိုဠ်သရက်။
- ကြွတ်, *n.* the intestines ; (Bur.) အူ၊ အအူ။
- ကြွတ်, *n.* the pith or heart-wood, ကြွတ်ဆု၊ (Bur.) အူ။

- ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw ; (Bur.) ဝက်အူ။
- ကြွတ်တုတ်, *n.* the warp of cloth ; (Bur.) ရက်ကန်းအူ။
- ကြောင်, *n.* the *eugenia* ; (Bur.) သပြေ။
- ကြောင်အနွဲ့, *n.* the *eugenia cerastoides* ; (Bur.) သပြေချဉ်။
- ကြောင်ဇေယျာ, *n.* the Malay apple ; (Bur.) သပြေသပြေ။
- ကြေန့်, *v. i.* to be shrunken ; (Bur.) အူတိုင်သေးသည်။
- ကြောင်ပိုင်, *n.* the *eugenia jambolana* ; (Bur.) သပြေဖြူ။
- ကြော်, *v. i.* to be jammed ; (Bur.) ညှပ်နေသည်။
- ကြွေ, *n.* a crane ; (Bur.) ကြိုးကြွေ။
- ကြော်, *v. i.* to walk out for pleasure (Bur.) အထည်သွားသည်။
- ကြွတ်, *n.* a dry measure containing about one quart ; (Bur.) စထယ်။
- ကြောတ်, *n.* any cylindrical wooden box with cover ; (Bur.) ကြွတ်။
- ကြောတ်, *n.* the oak ; (Bur.) ဝက်သစ်ချပင်။ သပိတ်ပင်။
- ကြောင်ဆု, *n.* a shingle ; (Bur.) ပျဉ်အုတ်ကြွပ်။
- ကြောင်တီ, *n.* a tile ; (Bur.) မြေအုတ်ကြွပ်။
- ကြော့, *a.* fat, corpulent ကြော့ဆီ။ *v. i.* to be fat ; (Bur.) ဝသော။ ဆူသော။ ဆူဖျိုးသော ဝသည်။
- ကြိ, *v. t.* to wash as dishes, ကြွတ်။ (Bur.) ဆေးကြောသည်။
- ကြိ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
- ကြိဝး, *pron.* ကရဝး။ *v.* to turn the back in contempt ; (Bur.) ကြော့ခိုင်းသည်။
- ကြိ, *a.* ungovernable, *pron.* ကြိပ်။ *v. i.* to be ungovernable ; (Bur.) ဆိုးသော။ ဆိုးသည်။ ကြိမ်းသည်။
- ကြိကြိ, *a.* harsh, abusive, ညွှာတ်မြတ်။ *v. i.* to be harsh ; (Bur.) ကြိမ်းသော။ ဆိုးသွမ်းသည်။
- ကြိုင်, *a.* stiff, hard, ကြိုင်ညိုတ်။ *v. i.* to be hard ; (Bur.) မာသော။ တောင့်သော။ မာသည်။ တောင့်သည်။

- ကြိုင်, *v. i.* to be mature ; (Bur.) ရင့်မာသော။
- ကြိုက်, *a.* worthy ; *v. i.* to be worthy ; (Bur.) ထိုက်တန်
သော။ ထိုက်တန်သည်။
- ကြိုက်ကို, *a.* deserving of; *v. i.* to be deserving of; (Bur.)
ခံထိုက်သော။ ခံထိုက်သည်။
- ကြိုက်တန်, *a.* suitable, proper; *v. i.* to be worthy, deserv-
ing ; (Bur.) တော်သင့်သော။ ထိုက်တန်သည်။
- ကြိုင်ထပ်, *v. t.* to shut up, imprison; (Bur.) ထောင်ထားသည်။
- ကြိုပ်, *v. i.* to bathe, to wallow, used of animals, as buffa-
loes, ကြိုပ်ချင်ခရီး (Bur.) ရွံ့စွက်ခွံလူးသည်။
- ကြိုပ်, *v. i.* to be unconscious through sickness, ပိုတ်ပဲ့။
(Bur.) မျောနေသည်။ သေလေသေသည်။
- ကြို, *v. i.* to boast, ကရိုကြိုစ။ (Bur.) ဝါကြွားသည်။
- ကြိုဆ်, *v. i.* to be pleasant to the taste, savory ; (Bur.)
ဆိင့်သည်။
- ကု, *n.* a tiger ; (Bur.) ကျား။
- ကုမြန်, *n.* a leopard ; (Bur.) ကျားသစ်။
- ကုထပ်ကပ်, *n.* a panther, the black leopard, ကုသာန်။ (Bur.)
ကျားသစ်တမျိုး။ ကျားနက်။
- ကုတ္တာ, *n.* one kind of leopard, (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။
- ကုဋ္ဌေဝံ, *n.* a tigress ; (Bur.) ကျားမ။
- ကုတ်, *a.* tight, entirely closed ; as မတ်ကုတ် *blind* ;
v. i. to be closed ; (Bur.) ကနီးသော။ ပိတ်သည်။
- ကုတ်ကွိုက်, *a.* solid, not hollow ; *v. i.* to be solid ;
(Bur.) ခေါင်းပိတ်။ နားပင်းပိတ်။ ခေါင်းပိတ်သည်။
- ကုင်, *v. i.* to be angular, ကလင်။ (Bur.) ထောင့်ရှိသည်။
အမြောင့်မြောင့်ဖြစ်သည်။
- ကုင်, *n.* a corner, ကလင်။ ထောင့်။
- ကုင်ကဲတထာဲ, *n.* a solitary, a hermit ; (Bur.) ဆိတ်ကွယ်
ရာခွံနေသောသူ။

- ကွင်ကွတ်, *n.* gall ; (Bur.) သည်းခြေ။
- ကွင်မိမ, *v. i.* to destitute of parents ; as ကောန်ကွင်
an orphan ; (Bur.) မိဘမဲ့သည်။
- ကွတ်, *v. t.* to steal ; (Bur.) ခိုးသည်။
- ကွတ်, *n.* a high court, ရှင်။ (Bur.) တရားမရုံး။
- ကွတ်, *n.* a dry measure equal to about one half-peck,
ကလတ်။ (Bur.) ပြည်။ မြည်တောင်း။
- ကွန်, *n.* a python ; (Bur.) ဝါးကြီး။
- ကွင့်, *n.* a missile, ကလင့်။ (Bur.) ပြစ်ရန်ထက်နက်။
- ကွင့်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
- ကုဆိ, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။
- ကုဆိဇျေတ်, *n.* a vineyard ; (Bur.) စပျစ်ခြံ၊ စပျစ်ဥယျာဉ်။
- ကုဆိပတ်, *n.* an orchard ; (Bur.) ခြံ။ ဥယျာဉ်။
- ကွာ, *prep.* before ; (Bur.) အရင်။
- ကွာဂှ်, *adv.* before that, formerly, once upon a time,
ကွာတေံ။ (Bur.) အရင်က။ ဧှေးက။
- ကွာအိုတ်, *adv.* first ; (Bur.) အရင်ဆုံး။ ထက်ဦးဆုံး။
- ကွပ်, *n.* a wedge ; (Bur.) သပ်။
- ကွာင်, *n.* a large open-mouthed pot ; (Bur.) ပျဉ်းအိုး။
- ကွာင်, *v. t.* to clean ; (Bur.) ဆေးသည်။
- ကွာန်, *v. t.* to lick with the tongue ; (Bur.) လျက်သည်။
- ကွဲ, *v. t.* to translate, ကွဲဂ္ဂိတ်။ (Bur.) အနက်ပြန်သည်။
စကားပြန်သည်။
- ကွဲဂူ, *n.* a neglected clearing ; (Bur.) ပြစ်၍ထားသော
ထောင်ယာ။
- ကွဲ, *a.* muddy, filthy ; *v. i.* to be muddy ; (Bur.) ညှပ်
သော။ ညှပ်သည်။
- ကွဲခရက်, *a.* filthy ; *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညှပ်ကြေး
သော။ ညှပ်ကြေးသည်။

ကိုပပ်, *a.* filthy, dirty, slovenly, ကျိုက်လှောင်။ *v. i.* to be filthy : (Bur.) ညစ်ပတ်သော။ ညစ်ပတ်သည်။

ကိုက်, *n.* a hog ; (Bur.) ဝက်။

ကိုက်ရွှေခံ, *n.* a sow ; (Bur.) ဝက်မ။

ကို, *n.* a kind of tree, from the bark of which rope is made; (Bur.) လျှော်ပင်။

ကျင်, *v. i.* to come ; (Bur.) လာသည်။

ကျတ်, *v. i.* to sprout, to germinate ; (Bur.) အပင်ပေါက်သည်။

ကျေင်, *n.* oil, *pron.* ကျိုင်း။ (Bur.) ဆီ။

ကျေင်ကိုက်, *n.* lard ; (Bur.) ဝက်ဆီ။

ကျေင်ခယောင်, *n.* wood-oil ; (Bur.) တညှင်ဆီ။

ကျေင်ဂုတ်, *n.* butter ; (Bur.) ထောပတ်မိမ်း။

ကျေင်စလန်, *n.* fragrant oil ; (Bur.) နံ့သာဆီ။

ကျေင်တိ, *n.* earth-oil, petroleum ; (Bur.) ရေနံ။

ကျေင်ထောင်, *n.* castor-oil ; (Bur.) ကြက်ဆူဆီ။

ကျေင်တွတ်, *n.* marrow ; (Bur.) ခြင်ဆီ။

ကျေင်ပျိုင်သေံ, *n.* turpentine, ကျေင်ပျိုင်သေမ်။ (Bur.) ထင်းရှူးစေး။

ကျေင်ပွဲ, *n.* ointment ; (Bur.) ဖယောင်းချက်။ ဖယောင်းဆီ။

ကျေင်သိုက်, *n.* mutton tallow ; (Bur.) သိုးဆီ။

ကျေင်ထောင်, *v. t.* to spin ; (Bur.) ငင်သည်။ ဝင့်သည်။

ကျေင်ဒက်, *v. t.* to bind, to tie ; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

ကျေတ်, *v. i.* to be sticky, adhesive ; (Bur.) စေးသည်။

ကျေတ်, *v. i.* to be close together ; (Bur.) ဝေးသည်။

ကျေံ, *v. i.* to be lost, ကျေံဆီ။ ကျေံမွန်။ (Bur.) ပျောက်သည်။

ကျေံဖိုတ်, *v. i.* to try, to exert one's self, ကျေံဆီဖိုတ်။ (Bur.) ကြိုးစားသည်။

ကျေံ, *n.* a root resembling a yam ; (Bur.) ကျေး။

- ကျော်, *n.* an evil spirit, a demon, ကလောင်၊ ကလောင်ဒြိုတ်။
 (Bur.) နတ်ဆိုး။
 ကျော်ခရဲ, *n.* a ghost, see ဘုတ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။
 ကျော်ဂဏ, *n.* a butterfly ; (Bur.) လိပ်ပြာ။
 ကျော်မာ, *n.* the devil, ကလောင်မာ။ (Bur.) မာရ်နတ်။
 ကျောနံ, *v. i. & v. t.* to work, to labor, to make ; (Bur.)
 လုပ်သည်။
 ကျောနိဗိုတ်, *v. i.* to toil laboriously ; (Bur.) လုပ်ကိုင်သည်။
 ကျောင်, *a.* hungry, famishing ; (Bur.) ဆာမွတ်သော။
 ကျောင်မျှင်, *v. i.* to be hungry, ကျောင်မျှင်ဝတ်။ (Bur.) ဆာ
 သည်။
 ကျော်, *v. t.* to cross over, ကျော်ဆံ။ as ကျော်မိ။ *to cross a
 river ;* (Bur.) ကူးသည်။
 ကျ, *a.* dumb ; (Bur.) အသော။
 ကျ, *n.* a large species of tortoise ; (Bur.) လိပ်။
 ကံ့, *n. a.* one hundred, *pron.* ကုမ်။ (Bur.) တရာ။
 ကံ့, *n.* a species of land-leech, ကုမ်။ (Bur.) ကြွတ်။
 ကျိုက်လောင်, *a.* filthy, dirty, slovenly. See ကိုပမ်။ (Bur.)
 ညစ်ပတ်သော။
 ကျိုတ်, *n.* a dog ; (Bur.) ခွေး။
 ကျိုတ်ကိုင်, *n.* a wolf ; (Bur.) ဝံ့လွေ။
 ကျိုတ်ပြိုင်, *n.* a wild dog, a wolf ; (Bur.) တောခွေး၊ ဝံ့လွေ။
 ကျိုတ်တိ, *n.* a fox ; (Bur.) မြေခွေး။
 ကျိုင့်, *v. t.* to penetrate, as a nail goes through a board ;
 ကထိုင်။ (Bur.) ဖောက်သည်။
 ကျိုင့်, *v. i.* to be perforated, have a hole made into or
 through ; (Bur.) ဖောက်သည်။
 ကျိုင့်ဖိုတ်, *v. t.* to understand ; (Bur.) နားလည်သည်။
 ကူး, *a.* distinct, plain ; (Bur.) ရှင်းသော။
 ကူး, *v. t.* to redeem ; ကူးပွတ်။ (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

- ကူးခွဲ, *adv.* distinctly ; (Bur.) ရှင်းလင်းစွာ။
 ကူးခူး, *v. i.* to be clear, plain ; (Bur.) ရှင်းလင်းသော။
 ကွ, *a.* low in stature, ကွဲ။ *v. i.* to be low in stature ;
 (Bur.) ပုသော။ အရပ်နိမ့်သော။ ပုသည်။ အရပ်နိမ့်သည်။
 ကွက်, *v. t.* to suspend, to hang up, to write as a subscript,
 (Bur.) ဆွဲထားသည်။
 ကွင်, *v. t.* to suspend ; (Bur.) ဆွဲထားသည်။
 ကွတ်, *n.* a doctrine or precept, craft, နဲ့။ (Bur.) အတတ်
 ဝညာ။
 ကွတ်မိစ္ဆာ, *n.* sorcery ; (Bur.) မှော်အတတ်။ မိစ္ဆာအတတ်။
 ကွပ်, *n.* a layer ; ထပ်။ (Bur.) အထပ်အထွာ။
 ကွပ်, *v. t.* to weave bamboos with ratan or cord ; (Bur.)
 ကြမ်းကြောသည်။
 ကွပ်, *v. i.* to walk, တွပ်။ တွပ်အာ။ (Bur.) လမ်းရှောက်သည်။
 ကွပ်, (*pron.* ကဝါက်။) *n.* walking ; (Bur.) အသွား။
 ကွပ်တိုင်တရ, *v. i.* to journey, တွပ်တရ။ (Bur.) ခရီးသွား
 သည်။
 ကွပ်တုန်ဆန်, *v. i.* to walk to and fro ; (Bur.) ဝကြံသွား
 သည်။
 ကွပ်တိုက်, *v. i.* to go afoot ; (Bur.) ခြေကျင်သွားသည်။
 ကွပ်ဝင်, *v. i.* to go about, for air or exercise ; (Bur.)
 အလည်သွားသည်။
 ကွပ်, *n.* bread ; (Bur.) မုန့်။
 ကွပ်ကဒါတ်, *n.* bread made of coarse rice flour, jaggery
 and a species of yam, and baked by steam ; (Bur.)
 ကဒတ်မုန့်။
 ကွပ်ကထာ, *n.* biscuit ; (Bur.) ဂျုံမုန့်ပြား။
 ကွပ်ကောင်, *n.* a fried cake ; (Bur.) မုန့်ဆီကောင်။
 ကွပ်ကဝေက်, *n.* a pancake ; (Bur.) မုန့်ပြစ်စလက်။
 ကွပ်ခနိုက်, *n.* flour ; (Bur.) မုန့်ညက်။

- ကွာင်ခဗိုင့်ကို, *n.* bread made of coarse rice flour and jaggery, and baked by steam; (Bur.) မုန့်မိမ်းပေါင်း။
 ကွာင်ချိုင်း, *n.* wheat bread; (Bur.) ပေါင်မုန့်။
 ကွာင်ထကို, *n.* soft bread, pudding; (Bur.) မုန့်နပ်။
 ကွာင်ရံက်ကရက်, *n.* a thin cake, very light and brittle; (Bur.) မုန့်လေသွေ။
 ကွာန်, *n.* a village, တွာန်။ (Bur.) ရွာ။
 ကွို, *n.* a man of letters, ကဝိ။ (Bur.) ကဝိ။ ပညာရှိ။
 ကွိုက်, *n.* a pond that receives its supply of water from a neighbouring river, or some other large reservoir;—*comp.* ချိုင်း and ကမာ။ (Bur.) အင်း၊အိုင်။
 ကွိတ်, *n.* the wood-apple; (Bur.) မှန်နီ။
 ကွို, *n.* a cart or carriage; (Bur.) ထည်း။ ခုထား။
 ကွိုက္ခွတ်, *n.* a locomotive; (Bur.) မီးခုထား။
 ကွိုခရိုင်, *n.* a hand-cart; (Bur.) တွန်းထည်း။
 ကွိုချေင်, *n.* a carriage; (Bur.) ခုထား။
 ကွိုရတ်, *n.* a carriage, a chariot, ကွိုစက္ကရတ်။ (Bur.) ခုထား။
 ကွေတ်, *n.* a tenet, or precept; (Bur.) အယူဝါဒ။
 ကွေ့်, *adv.* truly, verily, ကွေ့်ဆီ။ ကွေ့်ကြာန်။ (Bur.) စင်စစ်။ အမှန်။
 ကွေ, *n.* leaven; (Bur.) တဆေး။
 ကွိုင်, *a.* weary; *v. i.* to be weary; (Bur.) ညောင်းသော။ ညောင်းသည်။
 ကွိုတ်, *n.* the back, as of a knife, or of the neck of an elephant; (Bur.) ထားနှောင့်။ ဆင်ကုပ်။
 ကွို, *n.* a spade or shovel; (Bur.) တူးရွင်းပြား။
 ကွိုသံလုံ, *n.* a crowbar, an iron bar; (Bur.) သံတူးရွင်း။
 ကွေး, *v. t.* to coil, ကဝေး။ (Bur.) ခွေသည်။ ခွေ၍ထားသည်။
 ကွင်, *n.* a ship (Bur.) သင်္ဘော။

ကွင်ကွေ့ခတ်, *n.* a steam-vessel, ကွင်ကွတ် (Bur.) မီးသင်္ဘော။
 ကွတ်တဲ, *n.* the fist ; (Bur.) ထက်ဆီး။
 ကွင်, *n.* the knee ; (Bur.) ဒူး။

ခ

ခက်, *v. i.* to be caught by anything ; (Bur.) ညှိနေသည်။
 ခက်ဒဲ, *v. t.* to hit, to come in contact with, to strike
 against ; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
 ခဝ, *v. i.* to be a dependent ; (Bur.) ခစားသည်။
 ခဝန်ထပ်, *v. t.* to brace, to prop ; (Bur.) ကန်ထားသည်။
 ထောက်ခံထားသည်။
 ခဝဲ, *v.* to separate ; (Bur.) ခွဲထားသည်။
 ခဝေင်, *n.* the red roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။
 ခဝေင်, *n.* the scales of a fish, (ခဝေင်က) or other
 animals ; (Bur.) အကြေး။
 ခဝေင်, *v. t.* to scrape, as the scales from a fish ; (Bur.)
 ငါး ကြေးထိုးသည်။
 ခဝေင်ချဲ့, *v. t.* to remove the grass from the ground with a
 shovel or spade, to weed ; (Bur.) မြက်ရှင်းသည်။
 ခဝဲ, *n.* a species of laurus, producing a hard wood ; (Bur.)
 ခဝွယ်ပင်။
 ခပိုက်, *n.* a cluster of fruit, as of grapes ; (Bur.) အဖြတ်။
 ခပိုင်, *n.* the fork used in setting out rice-plants ;
 (Bur.) ကောက်ပိုက်တံ။
 ခပိုင်စပိုင်, *n.* a table-fork ; (Bur.) ခက်ရင်း။
 ခဖုဂ်, *v. i.* to set on, as dogs to fight ; (Bur.) ကိုက်စေရ
 အောင်တိုက်သည်။
 ခညက်, *v. i.* to snarl, to snap, to speak petulantly ; (Bur.)
 ငေါက်၍ပြောသည်။

- ခညောန့်, *v. i.* to be disfigured in face, as when crying ;
 (Bur.) မဲ့သည်။
 ခညောန့်, *v. i.* to be wrinkled ; (Bur.) တွန့်သည်။
 ခညွက်, *v. i.* to hang down the head, as an ear of grain ;
 (Bur.) ငိုက်သည်။
 ခညွက်စေ့, *adv.* hanging down the head ; (Bur.)
 ငိုက်ဆိုက်။
 ခခုက်, *v. i.* to cough ; (Bur.) ခြောင်းဆိုးသည်။
 ခခုင်ရာ, *n.* cinnamon ; (Bur.) သစ်ကြီးပိုး။
 ခခုတ်, *n.* a pimple or pustule ; (Bur.) အပူ။
 ခခုတ်, *v. t.* to hatch ; (Bur.) ဥကပေါက်စေသည်။
 ခခုန့်, *n.* a cylindrical box with cover ; (Bur.) အပ်။
 ခခုင်, *n.* a raven or crow ; (Bur.) ကျီးကန်း၊ ကျီးအ။
 ခခုင်, *v. t.* to water, as plants ; (Bur.) ရေထောင်းသည်။
 ခခုတ်, *v. t.* to joke, to tease, ခမက်၊ (Bur.) ကျီစားသည်။
 ခခုေက်, *n.* a lamp, ဝခုေက်၊ (Bur.) မီးခွက်။
 ခခုေပ်, *n.* a small cymbal, ဆခုေပ်၊ (Bur.) ထင်းကွင်း။
 ခခုေင်, *n.* the brinjal ; (Bur.) ခရမ်းသီး။
 ခခုေင်ခေ, *n.* the tomato ; (Bur.) ခရမ်းကျည်း။
 ခခုေင်ဖိုင်ကျီ, *n.* the wild tomato ; (Bur.) မြေပုံခရမ်း။
 ခခုေင်တာ, *n.* a large variety of the egg-plant ; (Bur.)
 ဆင်ခရမ်း။
 ခခုေပ်, *v. i.* to close, as a flower ; (Bur.) ပိတ်သည်။
 ခခုေက်, *v. t.* to spell aloud ; (Bur.) စာလုံးပေါင်း၍အံသည်။
 ခခုေက်, *v. t.* to knock, as at a door ; (Bur.) ခေါက်သည်။
 ခခုေင်ဟုံခုေင်, *n.* a bathing garment ; (Bur.) ရေလဲ။
 ခခုေ, *a.* round, ခခုေပ်၊ (Bur.) လုံးသော။
 ခခုေက်ဝေ, *v. t.* to put to shame ; (Bur.) အရှက်ခွဲသည်။

ခဏ, (Pali), *n.* an instant, a short time; a measure of time equal to 4 *naras*, or $\frac{5}{16}$ of a second; (Bur.)

ခဏ။

ခဏသို့, *n.* the wall-plate of a building; (Bur.) ထွောက်။

ခဏဟ်, *n.* a drop; (Bur.) အဝက်။

ခဏဟ်စေ့, *v. i.* to drop, as water; (Bur.) ထဝက်ပြီးတစက် ကျသည်။

ခဏာ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခဏါင်, *n.* a kind of plant, which is eaten in a pickled state; (Bur.) ဟင်းဂလာယည်။

ခဏာတ်, *n.* a scoop for baling water out of a boat; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခဏာတ်ကွင်, *n.* liquorice root; (Bur.) နွယ်ချို။

ခဏိင်, *n.* a bell; (Bur.) ခေါင်းလောင်း။

ခဏေပ်, *n.* tender leaves and plants used for food; (Bur.) ဟင်းသီးဟင်းရွက်။

ခဏိင်, *n.* a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။

ခဏေဲ, *n.* a brass wind instrument, that can be made longer or shorter at will, an oboe; (Bur.) နွံ။

ခဏှ, *n.* a guitar; (Bur.) စောင်းတမျိုး။

ခဏန့်, *a.* barren, applied to animals; (Bur.) မြိုသော။

ခဏကုန့်, *a.* scarce; *v. i.* to be scarce; (Bur.) ခေါင်းပါးသော။ ခေါင်းပါးသည်။

ခဏကြေပ်, *n.* scissors; (Bur.) ကတ်ကြေး။

ခဏင်, *n.* a window; (Bur.) ပြတင်းပေါက်။

ခဏတ်, *n.* the sand lizard; (Bur.) ဂုတတ်။ *pron.* ပဒတ်။

ခဏပ်, *n.* a grasshopper; (Bur.) နွံကောင်။

ခဏပ်, *v. i.* to tremble; (Bur.) တုန်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ခဏပ်ခွင်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါ်လှေနေသည်။

P. v. 18.

- ခတင်, *v. t.* to snatch ; (Bur.) ဆတ်ခနဲယူသည်။ in eating,
 ဟပ်သည်။
 ခတင်, *n.* a crab ; (Bur.) ဝန်နဲ။
 ခတက်ကွက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ခတောက်, *n.* a mallet ; (Bur.) လက်ရိုက်။
 ခတဲ, *v. i.* to begin to form fruit ; (Bur.) ကင်းသည်။
 ခတဲ, *n.* fruit just forming ; (Bur.) အကင်း၊ သီးဝ။
 ခတိုက်, *n.* a cluster, bunch ; (Bur.) အဖြတ်။
 ခတိုက်, *n.* a saw ; (Bur.) လွှ။
 ခတိုင်ကျော့, *n.* a kind of creeper, ခတိုင်ကျော့ဆီ၊ (Bur.)
 မြင်းခွါနွယ်။
 ခတိုင်မတ်, *n.* the eyelid ; (Bur.) မျက်ခင်း။
 ခတိုင်, *n.* a board or plank ; (Bur.) ပျည်ပြား။
 ခတိုင်ဇောင်, *n.* a spelling-book ; (Bur.) သင်ပုံးကြီး။
 ခတိုင်ထွံ, *n.* a slate ; (Bur.) ကျောက်သင်ပုံး။
 ခဒင်ပြီ, *n.* a priest of the second rank in a monastery ;
 (Bur.) ထက်ထောက်ဘုန်းကြီး။
 ခဒန်, *n.* a bridge or wharf ; (Bur.) တန်တား။
 ခဒန်ကျိုပြင်ဂွေဆီ, *n.* a jetty ; (Bur.) တန်တားဦးတို။
 ခဒပ်, *n.* an apartment, a room in a house, ဝန်း (Bur.)
 အခန်း။
 ခဒန်ပြာတ်, *n.* the calf of the leg ; (Bur.) ခြေသလုံး။
 ခဒန်ပြာတ်, *n.* the large bud, whence the fruit of the
 plantain is developed ; (Bur.) ငှက်ပျောဖူး။
 ခဇိ, (Pali), *n.* patience ; (Bur.) သည်းခံခြင်း။
 ခနဲ, *a.* thick, as applied to fluids ; *v. i.* to be thick ;
 (Bur.) ပျစ်သော၊ ပျစ်သည်။
 ခနင်, *n.* a threshing-floor, ခနင်ပွိုန်ကြော့။ (Bur.) ကောက်
 နယ်တလင်း။
 ခနင်, *n.* a humming-moth ; (Bur.) ဒေါ်ယင်း၊ နတ်ညှင်း။

ခနပ်, *n.* a shoe, ခနောပ်၊ ခနောပ်ဖိုင်၊ see ဝနပ်ဖိုင်၊ (Bur.)
ခြေနင်း၊ ဘိနပ်။

ခနပချက်, *n.* a lamp-wick ; (Bur.) ဒီးစာ။

ခပါ, *v. i.* to dazzle, ခပါတွဲ၊ (Bur.) မျက်ပိဖန်သည်။

ခနပူင်, *n.* a candle-wick ; (Bur.) ဗယောင်းတိုင်စာ။

ခနပွတ်, *n.* a flame ; (Bur.) ဒီးတောက်၊ ဒီးပွင့်။

ခနံပနိ, *v. t.* to build, to make, ခနပ်ပနဟ်၊ (Bur.) ဆောက်
တည်သည်။

ခနဘတ်, *n.* a baler ; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခပက်ရပ်, *v. t.* to foment with herbs ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်
ထိုးသည်။

ခခီထပ်, *n.* a yellow pumpkin ; (Bur.) ရွှေပရံ။

ခခီကြောံ, *n.* the white gourd ; (Bur.) ကျောက်ပရံ။

ခပူ, *n.* a gimlet or auger ; (Bur.) လွန်ပူ။

ခပေင်, *n.* a certain preparation of glutinous rice ; (Bur.)
ခေါပျည်။

ခပေဲ, *n.* a hat ; (Bur.) ဦးထုပ်၊ ခမောက်။

ခပိုင်, *n.* the lower garment of a Buddhist priest ;
(Bur.) သင်းပိုင်။

ခပိတ်, *n.* a black book prepared for writing on with
a soapstone pencil ; (Bur.) ဝုရပိတ်။

ခပိတ်, *v. i.* to flounder, as a fish out of water ; also to
tremble and twitch, as a dying animal ; (Bur.)
မြောင်းဆန်ထုပ်သည်။

ခပို, *n.* a young priest, or probationer for the Bud-
dhist priesthood, also a term used in adres-
sing younger persons ; (Bur.) မောင်ရှင်။

ခပိုင်, *n.* a trumpet ; (Bur.) တံပိုး။

ခပိုင်, *n.* lime, ဝပိုင်၊ (Bur.) ထုံး။

- ခပြု, *n.* the water dillenia; (Bur.) သပြု။
 ခဇေဝ်, *n.* a coarse mat made of reeds; (Bur.) ကျူကဒိုင်း။
 ခဗသီ, *v. t.* to meet with; (Bur.) ဆုံမိသည်။
 ခဗက်, *v. i.* to hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။
 ခဗက်ခဗက်, *adv.* hastily; (Bur.) မြန်မြန်။
 ခဗာနီ, *n.* a board band around a house level with the floor; (Bur.) ခါးပန်း။
 ခဗိ, *n.* the scaly ant-eater; (Bur.) သင်းခွေချပ်။
 ခဗေင်, *n.* the vessel in which the Buddhist priest collects his food; (Bur.) သပိတ်။
 ခဗံက်, *n.* a small table; (Bur.) စားပွဲ။
 ခဗိုက်, *n.* dust; (Bur.) အမှုန့်။ ဖုံးဖုတ်။
 ခဗိုက်သွဉ်, *n.* the fine dust of rice; (Bur.) ပွဲနွဲ။
 ခဗိုင်, *v. t.* to fell; (Bur.) ခုတ်ထွည်းသည်။
 ခဗိုနီ, *n.* a large drum; (Bur.) ဘုံကြီး။
 ခဗက်, *v. t.* to joke, to tease, ခဗုတ်။ (Bur.) ကျီစားသည်။
 ခဗက်, *v. t.* to snatch in eating; (Bur.) တပ်သည်။
 ခဗင်, *n.* a fish-net made of bamboos; (Bur.) ဒုမင်း။
 ခဗင်, *n.* the jaw; (Bur.) မေးရိုး။
 ခဗင်ခိုင်, *n.* lockjaw; (Bur.) မေးခိုင်ခြင်း။
 ခဗင်ခုင်, *n.* the rainbow; (Bur.) သက်တုံး။
 ခဗင်သို, *n.* a beam of a house, a tie-beam; (Bur.) ထုပ်။
 ခဗာ, *v. i.* to creep; (Bur.) တွားသွားသည်။
 ခဗာ, *a.* Burmese, ဗွာ။ as မိုင့်ခဗာ *a Burmese man, a Burman*; (Bur.) မြိဗွာ။
 ခဗာ, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။
 ခဗာတ်ထပ်, *n.* a goldsmith; (Bur.) ပန်းတိပ်သမား။
 ခဗာတ်ပထ, *n.* a blacksmith; (Bur.) ပန်းပဲ။
 ခဗာတ်ပထခုင်, *n.* a tinman; (Bur.) သံပြုလုပ်သွား။
 ခဗာနီ, *n.* a son-in-law; (Bur.) သမက်။

- ခမဲ, *n.* a cooking-pot ; (Bur.) အိုး။
 ခမဲဇုန်ဂဏ္ဍ, *n.* a kettle, ခွဲဇုန်ဇုန်။ (Bur.) ဂေဇွဲးအိုး။
 ခမဲတဲ, *n.* a spittoon ; (Bur.) ထွေးအင်။
 ခမဲလျှဲ, *n.* a copper-pot ; (Bur.) ကြေးအိုး။
 ခမဲပထ, *n.* an iron pan, whether for frying or boiling ; (Bur.) ဒယ်အိုး။
 ခမိပ်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးဝေ။
 ခမုင်, *n.* bellows ; (Bur.) ဖို။
 ခမုယန်, *n.* a loom ; (Bur.) ရက်ကန်းစင်။
 ခမောတ်, *n.* an ant ; (Bur.) ပရွက်ဆိတ်။
 ခမောံ, *n.* a bud, ခမောင်။ (Bur.) အင်္ဂု။
 ခမောင်, *n.* the myrobalam ; (Bur.) ပန်ခါးသီး။
 ခမံက်, *n.* a large hat, worn by Chinese and Shans, as well as Peguans and Burmese ; (Bur.) ခမောက်။
 ခမံက်ပထ, *n.* a helmet ; (Bur.) သံခမောက်။
 ခမးခမး, *a.* useless, without advantage ; *v. i.* to be useless ; (Bur.) အထကား။ အချည်းနှီး။ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။
 ခမု, *n.* an insect, ခမုဟန်။ See စွ or စမ။ (Bur.) ပိုးကောင်။
 ခမုင်, *a.* barren, childless ; (Bur.) မြိုသော။
 ခမုထဂန်, *n.* an actor ; (Bur.) ဇာတ်သမား။
 ခမုထေတ်, *n.* a dancer, male or female ; (Bur.) ကခြေသည်။
 အကသမား။
 ခမုဲ, *n.* an egg ; (Bur.) ဥ။
 ခမုဲစဲ, *n.* a nit ; (Bur.) သန်းဥ။
 ခမိုင်ကျိုက်, *n.* a turban ; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
 ခမောင်, *n.* mucus of the nose ; (Bur.) နှုတ်။
 ခမု, *n.* the bill of a bird ; (Bur.) နှုတ်သီး။
 ခယာ, *n.* the urine ; (Bur.) ဆီး။ သေး။
 ခယာ်, *n.* the yellow varnish tree ; (Bur.) တောင်သလဲ။

ခယိကောင်, *v.* to anoint the head with oil; (Bur.) ဆီလိမ်း
သည်။

ခယုတ်, *n.* a lever used in spreading the hull of a boat ;
(Bur.) မောင်းတချိုး။

ခယောင်, *a.* dark, in the phrase, အခိုင်တွဲခယောင်။ (Bur.)
မှောင်သော။

ခယိုင်, *n.* a post ; (Bur.) တိုင်။

ခယိုင်ဂျိုင်, *n.* a sacred flag-staff; (Bur.) တံခွန်တိုင်။

ခရ, *n.* a coarse, brown earthen basin ; (Bur.) အင်ထုံ။

ခရ, *n.* a sore, an ulcer ; (Bur.) အနာအဆာ။

ခရက်, *v. t.* to scratch as a match; (Bur.) ခြစ်သည်။

ခရက်ဗွတ်, *n.* a match; (Bur.) မီးခြစ်။

ခရင့်, *n.* used in the plur., ခရင့်တံ the laity; (Bur.)
ဓမ္မဆရာမဟုတ်သောလူရ။

ခရာ, *n.* a crooket trumpet; (Bur.) တံပိုး။ ခရာ။

ခရာ, *n.* a spool for winding yarn; (Bur.) တညှင်းလုံး။

ခရာ, *n.* a measure of time equal to 12 *khanas*, or $3\frac{3}{4}$
seconds ; (Bur.) ခရာ။

ခရာ, *v.* to spread out ; (Bur.) ကားသည်။

ခရိတ်, *v.* to strike against; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ခရိုင်, *n.* a still, (Bur.) ပေါင်းခံ၊ ပေါင်းအိုး။

ခရပ်ထပ်, *v. t.* to put into confinement ; (Bur.) ချုပ်ထား
သည်။

ခခရက်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။

ခခေင်, *n.* a swing cradle, သခေင်။ (Bur.) ဝုခက်။

ခခေင်မိင်, *n.* an elephant howdah, ကျွဲတံမိင်။ (Bur.) ဆင်
ပေါင်းကား။

ခခေတ်, *n.* (Greek), Christ ; (Bur.) ခရစ်။

ခခေတ်ဝင်, *n.* a gospel, an historical narrative of the
life of Jesus Christ ; (Bur.) ခရစ်ဝင်။

- ခရေတ်ယာန်, *a. Christian*; (Bur.) ခရစ်ယာန်။
- ခရေ, *n. the pierardia, the heritiera attenuata*; (Bur.) ကနစိုးသီး။
- ခရေ၍, *n. a hollow between two hills or mountains*; (Bur.) ထောင်ကြားချိုင့်။
- ခရေတ်, *v. t. to snuff*; (Bur.) ရှုသည်။
- ခရင်ခရ, *p. a. confused, tangled*; (Bur.) ရောနှောရှုပ်ထွေးသော။
- ခရံ, *n. a pledge*, ခရပ်။ (Bur.) စားရန်။
- ခရး, *n. a comb for the hair*; (Bur.) သီး။
- ခရး, *n. a rake of any kind*; (Bur.) ထွန်ခြစ်။ ထွန်တုံး။
- ခရိုက်, *v. t. to shake*; (Bur.) ထွပ်သည်။
- ခရိုင်, *n. a fold for cattle*; (Bur.) ခြံ။
- ခရိုင်ဂဗေ, *n. a cage*, ခရိုင်ဂဗေ။ (Bur.) ငှက်ထောင်အိမ်။
- ခရိုင်တွေက်, *n. lattice*; (Bur.) ကျက်တူရွေးအိမ်။
- ခရိုင်သိုပ်, *n. a sheep-fold*; (Bur.) သိုးခြံ။
- ခရို, *n. mud*, သရို။ (Bur.) ရွှံ့။
- ခရိုဟ်ကာ, *v. t. to push away with the hand*; (Bur.) လက်နှင့်ထွန်းသည်။
- ခလပ်အာ, *v. i. to fail of counting*; (Bur.) အရေထွဲသွားသည်။
- ခလပ်, *v. t. to wear, as a hat*; to carry, as an umbrella; (Bur.) ဆောင်းသည်။
- ခလာ, *v. i. to slant, be off the perpendicular*; (Bur.) စောင်းသည်။ တိမ်းသည်။
- ခလာန်, *v. i. to be false; deceitful*; (Bur.) ပလီသည်။
- ခလာတ်, *v. i. to be open, clear*; *n. a clearing*; an open space; (Bur.) ပြောင်နေသည်။ ပြောင်သောနေရာ။
- ခလာပ်, *n. glutinous rice, (ပလိုင်) cooked in joints of bamboos*; (Bur.) ခဲယံ။

- ခယိန်, *a.* slimy, mucilaginous ; (Bur.) ခွဲသော။
 ခလုထောံ, *v. t.* to rinse, as a dish is rinsed, ခလုထောအိ။
 (Bur.) ကျင်းသည်။ ဆေးသည်။
 ခလု, *v. t.* to push lengthwise ; (Bur.) ထိုးထုတ်သည်။
 ခလေအိခဏင်, *v. t.* to borrow, ဝှံ့ကေတ်။ (Bur.) ချေးငှါး
 သည်။
 ခလဲ, *n.* the three leaved caper tree ; (Bur.) ကတတ်။
 ခလောတ်, *v. i.* to slip out, as a knife from the handle ;
 also, *v. t.* to slip off ; thus ဝနောင်မိုင်မှူးခလောတ်ရ
slip off thy sandals ; (Bur.) ကွတ်သည်။ ချွတ်သည်။
 ခလောတ်တိတ်, *v. i.* to slip off, to fall off ; (Bur.) ကွတ်
 ထွက်သည်။
 ခလောန်ထောင်, *n.* a stick for rolling cotton preparatory
 to spinning ; (Bur.) ခြည်လှိမ့်တံ။
 ခလှ, *v. t.* to mix, mingle ; (Bur.) ရောနှောသည်။
 ခလှမိုင်, *v. t.* to salt, ဝဲ။ see မိုင်။ (Bur.) ဆားနယ်သည်။
 ခလံက်, *n.* a valley, a bay ; (Bur.) ချိုင့်။ တောင်ကြား။ ချောင်။
 ခလံက်ခနက်, *a.* uneven ; (Bur.) မညီမညာသော။ ချိုင့်မြစ်
 သော။
 ခလး, *v. i.* to be at leisure, to have leisure ; to be vacant,
 as a house ; (Bur.) အားလပ်သော။
 ခလိုင်စေင့်, *v. i.* to sink into or through, as through a
 floor ; (Bur.) ကျံကျသည်။
 ခလိုင်လောန်, *v. t.* to transgress, ခလိုင်အာ။ (Bur.) ဖွန်ကျူး
 သည်။
 ခလို့, *adv.* in what manner, how ; (Bur.) အဘယ်သို့။ ဘွဲ့
 နယ်။
 ခလို့ဟ်, *a.* silly, foolish ; *v. i.* to be silly ; (Bur.) မိုက်မဲ
 သော။ မိုက်သည်။
 ခတ္တ, *n.* arrow-root ; (Bur.) အာရိုက်ရွတ်ပင်။

- ခတ္တ၊ *n.* a wheel ; (Bur.) တိန်း။
 ခတ္တကွီ၊ *n.* a wheel of a cart, or carriage ; (Bur.) တည်း
     တိန်း၊ ရထားတီး။
 ခတ္တောတ်၊ *v. t.* to take off ; (Bur.) ချွတ်သည်။
 ခဝုတ်၊ *n.* a mill or machine for cleaning paddy ; (Bur.)
     ကြိတ်ဆုံ။
 ခဝုတ်ထွံ၊ *n.* a mill for grinding grain ; (Bur.) ကျောက်
     ကြိတ်ဆုံ။
 ခဝေါ၊ *n.* a species of luffa ; (Bur.) ခဝဲ။
 ခဝေ၊ *v. t.* to bear up in the hand ; (Bur.) မထားသည်။
 ခဝေဗဒ်၊ *v. t.* to offer to an evil spirit ; (Bur.) ပသည်။
     နတ်တင်သည်။
 ခဝေင်၊ *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။
 ခဝေါတ်၊ *v. i.* to be empty, shrivelled ; (Bur.) ပိန်ကြိုသွား
     သည်။
 ခဝေတ်၊ *v. t.* to suck ; (Bur.) မှိုသည်။ စုတ်သည်။
 ခဝေဲ၊ *v. t.* to move from the square, to turn to one
     side ; (Bur.) ရွဲအောင်လုပ်သည်။
 ခဝေဝံ၊ *numeral auxiliary*, sometimes applied to long
     round things, ခဝေဝံ။ as နုန်ပွဲခဝေဝံ *one bamboo* ;
     (Bur.) အလုံး။
 ခဝေက်၊ *n.* an iron hook, used by elephant drivers ;
     (Bur.) သံခြွန်း။
 ခဝေံ၊ *v. t.* to inclose, shut up, as in the mouth, ခဝေံ။
     (Bur.) ငုံသည်။
 ခဝေိုင်ချင်၊ *n.* a moat ; (Bur.) ကျိုး။
 ခဝေိုတ်၊ *v. i.* to stick, adhere ; (Bur.) စေးကပ်သည်။
 ခဝေိုတ်၊ *n.* the gum of a tree ; (Bur.) အစေး။
 ခဝေိုတ်၊ *a.* sticky ; (Bur.) စေးကပ်သော။
 ခဝေိုတ်၊ *n.* foam, froth ; (Bur.) အမြှုတ်။

- ခအာငုံ, *v. i.* to sneeze; (Bur.) ချေဆတ်သည်။
 ခအာဝ်, *v. i.* to yawn; (Bur.) သင်းသည်။
 ခအီ, *n.* a cucumber; (Bur.) သခွါး။
 ခအီ, *n.* a mortar; (Bur.) ဆုံ။
 ခအိ, *v. i.* to smell rank, as fish; (Bur.) ညှိုသည်။
 ခအုဂ်, *v. i.* to be rising up; (Bur.) မိုသည်။ မောက်သည်။
 ခအေတ်, *v. i.* to be close, niggardly; (Bur.) မြွေတာသော။
 ဝေးနဲ့သော။
 ခအိုဆ်, *n.* the rafters of a house; (Bur.) အခြင်။
 ခါ, *adv.* when, ခါရ၊ (Bur.) သောအခါ။
 ခါ, *n.* spinach, spinage; (Bur.) ဟင်းကနွယ်။
 ခါက်, *v. i.* to hawk; (Bur.) သထိပ်ဟက်သည်။
 ခါတ်, *n.* a cot, bedstead; (Bur.) ခုထင်။
 ခါန်ကွက်, *v. t.* to appoint, ခါန်ကွက်လဝ်။ as duties and
 persons, သမေဝ်။ (Bur.) ခန့်သည်။
 ခါသီ, *n.* a father-in-law, or mother-in-law; (Bur.)
 ယောက္ခမ။
 ခါသီတြိ, *n.* a father-in-law; (Bur.) ယောက္ခမယောကျ်ား
 သူ။
 ခါသီဗြ, *n.* a mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမမိမ္မိသူ။
 ခါယျဗန်, *n.* a priest's girdle; (Bur.) ရဟန်းခါးပန်း။
 ခါသီ, *n.* a belt, a girdle; (Bur.) ခါးစည်း၊ ခါးပန်း၊ ခါးပတ်။
 ခါ, *v. t.* to dig; (Bur.) တူးသည်။
 ခါနုတ်, *n.* leprosy; (Bur.) နို့နာ။
 ခ, *v. t.* to prop by a short prop or fulcrum; (Bur.) ခုခံ
 သည်။
 ခင်စွံဇိုင်, *n.* a footstool; (Bur.) မြေတင်ခုံ။
 ခုတ်ယူ, *v. t.* to name; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။
 ခုံမာတ်, *n.* the deck of a ship or boat; (Bur.) ကုန်းပတ်။
 ခု, *n.* a whitlow or felon, ယဲခု။ (Bur.) ခူနာ။

- ခေပ်, *v. t.* to shear, ခေပ်သော်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
- ခေံ, *v. i.* to be lame, ခေဆံ။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသည်။
- ခေါ, *n.* a small cup; (Bur.) ခွက်ကလေး။
- ခေါဖါနီ, *n.* a tumbler; (Bur.) ဖန်ခွက်။
- ခေါမှင်, *n.* an ink pot, or bottle, ဝီမှင်။ (Bur.) မှင်အိုး။
- ခေါဇိုင်, *n.* a salt-celler; (Bur.) ဆားခွက်။
- ခတ်, *n.* a rug, a carpet; (Bur.) ကော်ဇော။
- ခက်, *n.* a plat of ground in a paddy field; (Bur.) လယ်ခွက်။ လယ်ကွက်။
- ခံ, *n.* a small basket used to place offerings to demons in, ခပ်။ ခပ်။ (Bur.) ခေါခွက်။
- ခိုင်ကျိတ်, *a.* firm, stable, ဖိန့်ဖွံး။ *v. i.* to be firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။ ဖြံ့မြဲသော။ ခိုင်ခံ့သည်။
- ခိုင်ခိုင်, *adv.* firmly, fast, (Bur.) ခိုင်ခံ့စွာ။ ခိုင်ခိုင်။
- ခိုင်, *a.* good; *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းသော။ ကောင်းသည်။
- ခိုင်ခိုင်, *adv.* well; (Bur.) ကောင်းကောင်း။
- ခိုင်ခိုင်ခိုင်ခိုင်, *adv.* nicely; (Bur.) ကောင်းမွန်စွာ။
- ခိုင်စ, *v. i.* to be prospered; (Bur.) ကောင်းစားသည်။
- ခိုင်ပိက်, *a.* tolerable; *v. i.* to be tolerable; (Bur.) အထော်အတန်ကောင်းသော။ အထော်အတန်ကောင်းသည်။
- ခိုင်ရိုင်, *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းမွန်သည်။
- ခိုဆံ, *v. t.* to prop with a fulcrum; (Bur.) ခုသည်။
- ခါ, *v. i.* to be shallow; (Bur.) တိမ်သည်။
- ခိုက်, *n.* a lamp, ပွတ်သုံး။ (Bur.) မီးခွက်။
- ခိုက်, *numeral auxiliary*, what is ridden upon; as ပိင်ပွဲခိုက် *one elephant*, col.; (Bur.) အပီး။
- ခွက်, *v. t.* to pound, as with a pestle or the elbow; (Bur.) ထောင်းသည်။
- ခွါ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခွဲခွဲ၊ *n.* the Indian horse-radish tree ; (Bur.) ဒန်ဆလွန်။

ခွက်၊ *v. t.* to kick, ခဏိက်။ (Bur.) ကန်သည်။

ခွေန်၊ *n.* a fish-hook ; (Bur.) ငါးရှား။

ခွံ၊ *n.* vermicelli, ခွပ်။ (Bur.) မုန့်တီ။

ခွံကြက်၊ *n.* vermicelli of Chinese manufacture ; (Bur.) မုန့်ကြာဆံ။

ခွက်၊ *v. t.* to snatch in eating ; (Bur.) ဟပ်သည်။

ခွင်၊ *n.* a jaw ; (Bur.) မေး။

ခွါက၊ *n.* the gill of a fish ; (Bur.) ပါးဟက်။

ခွာထူ၊ *n.* an archer ; (Bur.) လေးသမား။

ခွဲ၊ *n.* stakes to trap deer, etc ; (Bur.) ဆူးသုံးခွဲ။

ခွဲနွက်၊ *n.* a singer ; (Bur.) သီခြင်းသည်။

ချပ်၊ *v. t.* to consider, to contrive, to intend ; (Bur.) စဉ်းစားသည်။

ချပ်ကန်၊ *v. t.* to consult, to consult together ; (Bur.) ကြံစည်သည်။ ထိုင်ပင်သည်။

ချပ်ပြင်၊ *v. t.* to detect, to discover ; (Bur.) တွေ့မြင်သည်။

ချတ်၊ *v. t.* to spit ; (Bur.) ထွေးသည်။

ချဆဲ၊ *v. t.* to put into ; (Bur.) သွင်းသည်။

ချာ၊ *a.* lithe ; (Bur.) ငျော့သော၊ ငျောင်းသော။

ချာ၊ *n.* split bamboo for tying ; (Bur.) နှိုး။

ချာန်၊ *v. t.* to leave over ; (Bur.) ချန်ထားသည်။

ချီ၊ *v. i.* to tremble, to shake, ချိတ်၊ ချိတ်တင်။ (Bur.) ထုပ်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ချူ၊ *v. t.*, to write, ချူထပ်။ (Bur.) ရေးသည်။

ချူ၊ *v. t.* to whet, to sharpen ; (Bur.) သွေးသည်။

ချူ၊ *n.* a bamboo for poling a boat ; (Bur.) ထိုးပါး။

ချူလေ၊ *v. i.* to stagger like a drunken man ; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည်။

- ချေတ်, *n.* a horse, a pony; (Bur.) မြင်း။
 ချေင့်ဥုတ်, *n.* a zebra; (Bur.) မြင်းကျား။
 ချေင့်ဓမ္မိတ်, *n.* a mare; (Bur.) မြင်းမ။
 ချေတ်, *v. i.* to whistle; (Bur.) လေချွန်သည်။
 ချေတ်ချး, *n.* fine bits of coal that remain after a fire, cinders, ချေတ်ချး။ (Bur.) ပြာမဖြစ်သေးသောမီးသွေးခူး။
 ချေ့, *n.* grass, weeds; (Bur.) မြက်။
 ချိုတ်, *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။
 ချိုတ်ပျိုတ်, *adv.* definitely, accurately; (Bur.) သေချာစွာ။
 ချိုန်, *v. t.* to knead with the hands; (Bur.) နှယ်သည်။
 ချိုန်ခန့်, *n.* an instant, a moment; (Bur.) ခဏချင်းတွင်။
 ချိုတ်, *v. i.* to be rotten as cloth; (Bur.) ယိသည်။
 ချိုဆ်ကာ, *v. t.* to push along; (Bur.) တွန်းထိုးသည်။
 ချိုဆ်ထပ်, *v. t.* to obstruct (an aperture or hole, by thrusting in something;) (Bur.) ဆို့သည်။
 ချ်, *v. t.* to curse, ချ်လက်။ (Bur.) ကျိန်ဆဲသည်။
 ချ်, *v. t.* to solder; (Bur.) ဝဟေနှင့်ဆော်သည်။
 ချင်, *a.* lame, ဇိုင်ချင်။ ဇိုင်မချင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။
 ချး, *n.* charcoal; (Bur.) မီးသွေး။
 ချးထွံ, *n.* mineral coal, anthracite; (Bur.) ကျောက်မီးသွေး။
 ခြာဇိုင်ခတ်, *n.* the mark of a cross, or any mark resembling a fowl's foot, ခြာဇိုင်စာင်။ (Bur.) ကြက်ခြေ။
 ခြာထပ်, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲထားသည်။ ခွဲခွါသည်။
 ခြံ, *n.* a temporary fence; (Bur.) ခြံ။
 ခြံ, *n.* a thicket; (Bur.) ခြံ။
 ခြေထပ်, *n.* a jingle, a small round bell; (Bur.) ချူ။
 ခြး, *v. t.* to scratch as a fowl; (Bur.) ယက်သည်။
 မြိုင်, *n.* an enclosure; (Bur.) ထောင်အိမ်။ မြိုင်။
 ချန်ထပ်, *v. t.* to leave vacant; (Bur.) ချန်၍ထားသည်။

- ခွန်, *v. i.* to be curled, bent up, as boards with heat ;
 (Bur.) ကော့၍နေသည်။
- ခွပ်ရန်, *v.* to return a favor, ခွပ်ရော်ရန်။ (Bur.) ကျေးဇူး
 ပြန်ဆပ်သည်။ ကျေးဇူးပြန်ပြုသည်။
- ခွပ်ရော်, *v. t.* to repay ; (Bur.) ပြန်ပေးသည်။
- ခွပ်သင့်, *v.* to reply to, to answer ; (Bur.) ဖြေသည်။
- ခွိုင်, *n.* a pond, lake ; (Bur.) ရေအိုင်။
- ခွက်, *n.* a cup ; (Bur.) ခွက်။
- ခွက်, *n.* a flat wooden dish, platter, tray, trencher ;
 (Bur.) ဗျပ်။
- ခွက်, *pron.* ခဝက်။ *v. t.* to lift with the hands and carry
 between two ; (Bur.) နှစ်ယောက်ကြားဆွဲသွားသည်။
- ၀
- ဂကန်, *v. t.* to charge, to instruct ; *n.* instruction, a
 message ; (Bur.) မှာသည်။ မှာစာ။
- ဂကု, *n.* a kind, a race, species ; (Bur.) အမျိုး။
- ဂကောံ, *n.* a company, congregation, ဂကောင်။ (Bur.) အ
 ရအပေါင်း။
- ဂကောံသင်, *n.* a church, ဂကောင်သင်။ (Bur.) အသင်း
 တော်။
- ဂကး, *v. i.* to burst with a loud sound ; (Bur.) ပေါက်ကွဲ
 သည်။
- ဂကိုင်, *n.* a cover or lid ; (Bur.) အဖုံး။
- ဂကိုင်, *n.* a chief ; (Bur.) အကြီးအကဲ။ အဆုတ်အချပ်။
- ဂင်, *n.* an ape ; (Bur.) မျောက်ငြို။
- ဂဝန်, *v. i.* to be disproportionately small ; (Bur.) သေး
 သည်။
- ဂလှင်အာ, *v. i.* to go from place to place ; (Bur.) တွည့်
 ထည့်သွားသည်။
- ဂစက်, *n.* the gecko ; (Bur.) အိမ်မျှောင်။

ဝေတ်, *n.* a squirt, syringe, pump, any instrument which throws water with force; (Bur.) ငြိတ်။

ဝေဲ, *v. t.* to break off, to separate; (Bur.) ဖဲသည်၊ ခွဲသည်။

ဝေက်, *n.* any sharp thing sticking up or out; (Bur.) ငြောင့်။

ဝေန်, *n.* a staff such as old men use; (Bur.) ထောင်ဝေး။

ဝေပ်, *n.* the roselle plant; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။

ဝေပ်, *n.* a bird, ဝေပ်။ (Bur.) ငှက်။

ဝေပ်ကလော်, *n.* a screech-owl; (Bur.) ငှက်ဆိုး။

ဝေပ်ကောက်, *n.* a tailor-bird; (Bur.) နို့ပြည်ရုတ်။

ဝေပ်ခမာတ်ထပ်, *n.* a hoopoe; (Bur.) ထောင်ဘီးဝူးငှက်။

ဝေပ်ခမိုက်, *n.* an edolius; (Bur.) ငှက်ထော်။

ဝေပ်ဝံက်ဂါ, *n.* the kingfisher; (Bur.) ပိန်ညင်း။

ဝေပ်ခင်မိတ်, *n.* an oriole, the mango-bird; (Bur.) ငှက်ဝါ။

ဝေပ်တေပ်တေတ်, *n.* a plover; (Bur.) တီတီထူး။

ဝေပ်တေပ်တေတ်ကလ်, *n.* the spur winged plover; (Bur.)

ငှက်တထိုင်း။

ဝေပ်ထရုတ်, *n.* a quail; (Bur.) ငုံး။

ဝေပ်ဒုတ်ဒု, *n.* the large horned owl; (Bur.) တီးထုတ်။

ဝေပ်ခံင်ဒါင်, *n.* a swallow; (Bur.) ယုံထွား။

ဝေပ်ပူ, *n.* the dove; (Bur.) မြိုးငှက်။

ဝေပ်ပံက်, *n.* a heron; (Bur.) ဥချိုင်း။

ဝေပ်မံက်ကိပ်, *n.* the brown paddy bird; (Bur.) မျိုင်း

အောက်။

ဝေပ်ဖရို, *n.* the large wild pigeon; (Bur.) ငှက်။

ဝေပ်ဖါခေါင်, *n.* the green pigeon; (Bur.) မြိုးပိမ်း။

ဝေပ်မာသွို, *n.* a sparrow; (Bur.) စာငှက်။

ဝေပ်သတ်ဖြဲ, *n.* a weaver-bird; (Bur.) စာပေါင်းထောင်း။

ဝေပ်ဟပြန်, *n.* the green bee-eater; (Bur.) ဝုစည်းထိုး။

ဝေပ်ထပ်ကွိုင်, *n.* an eagle; (Bur.) ဝံထိုငှက်။

- ဂဝေံမီ, *n.* a snipe ; (Bur.) ခေဝ်း။
 ဂဝေံခံက်ဆု, *n.* a woodpecker ; (Bur.) သစ်တောက်။
 ဂဝေံအပြိုက်, *n.* a wag-tail ; (Bur.) သပိတ်လွယ်။
 ဂဝေံအဗျက်, *n.* a night-jar ; (Bur.) မြေဝပ်။
 ဂဝေံအုတ်, *n.* an ostrich ; (Bur.) ငှက်ကုလားအုတ်။
 ဂဝေင်, *n.* the scales of a fish, ဂဝေင်က။ (Bur.) ငါးကြေး။
 ဂဝိုင်, *v. i.* to stoop down ; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။
 ဂဝိုတ်, *v. t.* to kill, ဂဝိုတ်ထေဝံ။ (Bur.) သတ်သည်။ သတ်
 ဖြတ်သည်။ ညှစ်သတ်သည်။
 ဂဗ္ဗိတ်, *n.* a violent death ; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။
 ဂဗို, *n.* a stick, used in transplanting the paddy plant ;
 (Bur.) ကောက်ပိုက်တံ။
 ဂဇံ, *v. i.* to sit, ဂဇံ။ (Bur.) ထိုင်သည်။
 ဂဇံထဝါ, *v. i.* to sit cross-legged, as do Burmans, Peguans
 and other Asiatics ; (Bur.) တင်ပျဉ်ခွေထိုင်သည်။
 ဂဇိ, *v. t.* to mince, chop ; (Bur.) စည်းသည်။
 ဂဇိုက်, *v. t.* to jerk ; (Bur.) တုတ်သည်။
 ဂဇိုတ်, *v. t.* to wipe ; (Bur.) သုတ်သည်။
 ဂဇိုင်စင်, *v.* to set gamecocks to fighting ; (Bur.) ကြက်
 တိုက်သည်။
 ဂညိုက်, *v. i.* to nod ; (Bur.) ခေါင်းညှိတ်သည်။
 ဂညိုက်ကျိပ်, *v. t.* to bow ; (Bur.) ဦးညွတ်သည်။
 ဂညိုကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to be arrayed with ;
 (Bur.) ဆင်ရင်သည်။
 ဂ္ဗိတ္တိတ်, *v. t.* to adorn with ornaments ; (Bur.) ဝတ်ဆင်
 သည်။
 ဂဗဲသီ, *n.* the lunar month nearly corresponding to
 August ; (Bur.) ဝါခေါင်စ။
 ဂဗောင်ကဆံ, *n.* the throat ; (Bur.) ထည်ခြောင်း။
 ဂဗောင်မတ်, *n.* the eye-ball ; (Bur.) မျက်လုံး။

- ဂဍောပ်ထောံ, *v. t.* to close up, as in shutting an umbrella;
 ဂဍောပ်ထောံအိ။ (Bur.) ရုပ်သည်။
- ဂဍောပ်အာ, *v. i.* to close up, as an umbrella ; (Bur.)
 ထီးခရိုင်ရုပ်ဘိသကဲ့သို့ပိတ်သွားသည်။
- ဂဍိုင့်, *v. t.* to filter, to strain ; (Bur.) စစ်သည်။
- ဂတ, *prep.* before in point of time or place ; as ဂတသို့
before the house;—*a.* next ; as သူ့ဂတ *next year*,
 ဂတဂတ *next month*, ဘဝဂတ *the future state* ;
 —*adv.* in future ; as မကော်ခိတ်ရောင် *in*
future they shall call; (Bur.) ရှေ့။
- ဂတက်စေင့်, *v. i.* to tumble ; (Bur.) ငြိမ်းထိုးကျသည်။
- ဂတပ်, *v. t.* to straighten ; (Bur.) ပြောင့်စေသည်။
- ဂတပ်ဂတး, *v. t.* to make straight and level ; (Bur.) ပြောင့်
 မတ်စေသည်။
- ဂတင့်, *n.* a debt ; (Bur.) ကြေး။ မြီ။
- ဂတပ်, *v. i.* to float ; (Bur.) ဝေါ့သောနေသည်။
- ဂတာ, *n.* the under part of a thing ; (Bur.) အောက်ပိုင်း။
- ဂတာဖိုင်, *n.* the sole of the foot ; (Bur.) ခြေဖဝါး။
- ဂတာတဲ, *n.* the palm of the hand ; (Bur.) လက်ဖဝါး။
- ဂတာပ်, *v. i.* to be in season, to reach ; (Bur.) မှီသည်။
 အချိန်တွင်ရောက်သည်။
- ဂတိ, *n.* a promise ; (Bur.) ဂတိ။
- ဂတု, *n.* the moon, a month ; (Bur.) ထ။
- ဂတုစွက်, *n.* the waning of the moon ; (Bur.) ထပြည့်
 ကျော်။
- ဂတုပေင်, *n.* the full moon ; (Bur.) ထပြည့်။
- ဂတုပံက်, *n.* a waxing of the moon ; (Bur.) ထဆန်း။
- ဂတုအိုတ်, *n.* the day on which the moon entirely dis-
 appears ; (Bur.) ထကွယ်။

- ဝတုဇာန်ဝါရီ, (Eng.), *n.* January, nearly corresponding to the lunar month ဂုတ်။ (Bur.) ြာသိုလ။
 ဝတုဖေဖြေ့အါရီ, (Eng.), *n.* February, nearly corresponding to the lunar month မတ်။ (Bur.) ထပွိုတွဲလ။
 ဝတုမတ်, (Eng.), *n.* March, nearly corresponding to the lunar month ဖတ်ရဂိုန်။ (Bur.) တပေါင်းလ။
 ဝတုအာပြီ, (Eng.), *n.* April, nearly corresponding to the lunar month စဲ။ (Bur.) တံကူးလ။
 ဝတုမေ, (Eng.), *n.* May, nearly corresponding to the lunar month ပသတ်။ (Bur.) ကဆုန်လ။
 ဝတုဇွန်, (Eng.), *n.* June, nearly corresponding to the lunar month ဇေတ်။ (Bur.) နယုန်လ။
 ဝတုဇူလဲ, (Eng.), *n.* July, nearly corresponding to the lunar month ခရိုန်။ ဒဂိုန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။
 ဝတုအဂတ်, (Eng.), *n.* August, nearly corresponding to the lunar month ဂဉ္ဇေသီ။ (Bur.) ဝါခေါင်လ။
 ဝတုသေင်တေင်စဲ, (Eng.), *n.* September, nearly corresponding to the lunar month ဘတ်။ (Bur.) တော်သလင်းလ။
 ဝတုအံက်တောင်စဲ, (Eng.), *n.* October, nearly corresponding to the lunar month ဝတ်။ (Bur.) သိတင်းကျွတ်လ။
 ဝတုနောင်ဝေင်စဲ, (Eng.), *n.* November, nearly corresponding to the lunar month ဝထိုန်။ (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။
 ဝတုဇေန်စေင်စဲ, (Eng.) *n.* December, nearly corresponding to the lunar month မြေက်တ္တိတ်။ မရေက္ကသို။ (Bur.) နတ်တော်လ။
 ဝတု, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည်။

ဝတံ့စေင့်, *v. i.* to fall down; (Bur.) အောက်သို့ကျသည်။

ဝထေင်, *v. i.* to cry aloud; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ဝထေင်, *numeral affix*, applied to flat things; (Bur.)
အပြား။

ဝထေဲ *n.* a newly formed fruit; (Bur.) အကင်း။ သီးဝ။

ဝထး, *v. t.* to turn back, turn over; (Bur.) ထွန်သည်။

ဝထး, *v. i.* to turn around or over; to turn aside; (Bur.)
ထွည့်သည်။

ဝထိုင်မောတ်, *n.* the eyelid; (Bur.) မျက်ခွံ။ မျက်ဖွား။

ဝထိုန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to
November; (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။

ဝဒင်ဗြီ, *n.* an assistant; (Bur.) ထက်ထောက်။

ဝဒု, *v. t.* to pound by a hammer or hand; (Bur.)
ထုသည်။

ဝဒုင်, *n.* a point of land, a cape, or promontory; (Bur.)
အင်္ဂု။

ဝဒေင်, *v. i.* to be acquainted with, ဝဒေင်ဝယင် (Bur.)
ကျွမ်းဝင်သည်။

ဝဒေင်, *a.* tame; (Bur.) ယည်ကျေးသော။

ဝခံင်, *n.* a shield; (Bur.) ခိုင်း။ ဣား။

ဝခံ, *n.* a chamber, ဝခင်။ ခခင်။ (Bur.) အခန်း။

ဝခံဟင်ခင်, *n.* a bathing room; (Bur.) ခေချိုးခန်း။

ဝခိုင်ကြောင်, *v. t.* to cover up, ဝခိုင်ထပ်။ (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဝခိုင်ထပ်, *v. t.* to conceal; (Bur.) ဖုံးထားသည်။ ထိန်ဂှက်
သည်။

ဝဗ္ဗ, (Pali), *n.* the body; (Bur.) ခဗ္ဗာ။

ဝနဲရိုက်, *n.* brimstone; (Bur.) ကနဲ။

ဝနက်, *n.* a ridge, ခလံက်ဝနက် uneven land; (Bur.) ချိုင့်။
မညီမညွှာသောကုန်းတန်း။

- ဝတ်, *v. t.* to bind, tie together ; (Bur.) ဝည်းသည်။
 ဝနန်, *n.* a digit, a numeral, a figure, ဝန်။ (Bur.) ဝဏန်း။
 ဝနပ်ဇိုင်, *n.* a shoe, sandal ; (Bur.) ခြေနင်း။ ဘိနပ်။
 ဝနံထပ်, *v. t.* to take hold of, ခုပ်ထပ်။ (Bur.) ဆုပ်ထားသည်။ ကိုင်ထားသည်။
 ဝန္တုက, *n.* a stranger, a pilgrim ; (Bur.) ဧည့်သည်အာဝန္တု။
 ဝနီ, *n.* the queen *lagerstræmia* ; (Bur.) ပျင်းမ။
 ဝနေင်, *n.* the inga tree ; (Bur.) တညင်း။
 ဝနေဆီ, *n.* the entada bean ; (Bur.) ခုန်ညင်း။
 ဝနေဆီကျပ်, *n.* a queen, တထတိဖြုံ။ (Bur.) မိဖုရား။
 ဝနေဆီကျပ်, *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသိမ်း။
 ဝနေဆီကွံင်, *n.* the knee-pan ; (Bur.) ခုန်ညင်း။
 ဝနေောင်, *n.* a ladder formed of a single bamboo ; (Bur.) မောင်းတက်။
 ဝနေောင်, *n.* a desire ; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ ဆန္ဒ။
 ဝနး, *n.* a fence ; (Bur.) ခြံ။
 ဝပ်, *a.* sufficient ; (Bur.) လောက်သော။ လုံလောက်သော။
 ဝပ်ဂေါင်, *a.* proper, fit ; *v. i.* to be proper, fit ; (Bur.) တော်သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
 ဝပ်လံ, *n.* a long time, ဝပ်လခါ။ ဝပ်မလံ။ (Bur.) ကြာခြင်း။
 ဝပ်ဝံအာ, *v. i.* to go around ; (Bur.) ဟည့်၍သွားသည်။
 ဝပေါ, *n.* a bird's nest ; (Bur.) အသိုက်။
 ဝပိုင်, *n.* lime, ခပိုင်။ (Bur.) ထုံး။
 ဝပင်မိုင်, *n.* a hill or mountain, of which the ascent is gradual ; (Bur.) အဆင်းအတက်လွယ်သောတောင်။
 ဝပုတ်, *n.* a deed, anything done ; (Bur.) အမှု။ အပြုအမူ။
 ဝပုတ်ဝဏာန်, *n.* a law-suit ; (Bur.) တရားမှု။ တရားငွေ့မှု။
 ဝပိုတ်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ဝပိုတ်, *n.* a stone's throw ; (Bur.) ခဲတပြစ်။

- ဂဗိတ်ကျာ, *n.* a tornado, ကျာဂဗိတ်။ (Bur.) ပြင်းထန်စွာသော
 မိုလ်းသက်မုန်တိုင်း။
- ဂဗိတ်ပတိုန်, *v. t.* to throw up, toss; (Bur.) မြောက်သည်။
- ဂဗိန်ဂညောန်, *v. t.* to make firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့စေသည်။
- ဂဗး, *v. t.* to strike with the palm of the hand; (Bur.)
 ရိုက်ပုတ်သည်။ ဝါးပုတ်သည်။
- ဂမာပင်, *n.* an elephant keeper, a mahout, ပွင်ပင်။ (Bur.)
 ဆင်ထိန်း။
- ဂမ, *v. t.* to suckle; (Bur.) နို့တိုက်သည်။
- ဂမ္ဘိတ်, *n.* a violent death; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။
- ဂမ္ဘင်, *a.* bitter; *v. i.* to be bitter; (Bur.) ခါးသော။
 ခါးသည်။
- ဂမ္ဘ, *a.* hot, ၎င်း။ *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။
- ဂမိတ်, *n.* a mosquito, ဒမိတ်။ (Bur.) ခြင်။
- ဂမီ, *n.* the lid of a pot; (Bur.) စလောင်း။
- ဂမီမာနာင်, *n.* soot; (Bur.) ကြပ်ခိုး။
- ဂမုက်, *v. t.* to pound, as with a pestle; (Bur.) ထောင်း
 သည်။
- ဂမုင်ဂထောင်, *n.* the human fetus; (Bur.) ကိုယ်ဝန်။
- ဂမုင်, *n.* a bamboo texture set up in a rivulet to inter-
 cept fish; (Bur.) ယင်း။
- ဂမူတ်, *a.* sweet, (found in books), ထမူတ်။ *v. i.* to be
 sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချိုသည်။
- ဂမ္ဘီ, *a.* poisonous, venomous; (Bur.) အဆိပ်ရှိသော။
- ဂမ္ဘိုင်, *a.* living; *v. i.* to be living, ဂျိုင်။ (Bur.) အသက်
 ရှင်သော။ အသက်ရှင်သည်။
- ဂမ္ဘီ, *n.* sediment; ဂမ္ဘီ။ (Bur.) အနပ်။ အနည်။ အဖတ်။
- ဂမ္ဘိုင်, *n.* a confused noise of a multitude of people;
 (Bur.) ဗရုန်းဗရင်းအသံ။

- ဝဋ်၊ *a. many* ; as မြိုင်ဝဋ် *men in general, the many* ;
v. i. to be many ; (Bur.) များစွာသော။ များသည်။
 ဝဋ်၊ *n. a Buddhist priest* ; (Bur.) ပညောင်။
 ဝဋ်၊ *v. t. to anoint* ; (Bur.) ဆီလိမ်းသည်။
 ဝဋ်၊ *n. the morning*, နှစ်ဝဋ်။ (Bur.) နံနက်။
 ဝဋ်၊ *n. a husband or wife, a consort*, သမ္ဘာ။ (Bur.)
 ခင်ပွန်း။
 ဝဋ်လိ၊ *v. i. to live*, ဣလိ။ *n. life* ; (Bur.) အသက်
 ငွေသည်။
 ဝဋ်၊ *v. t. to beg*, အာတ်စ။ (Bur.) တောင်းစားသည်။
 ဝဋ်၊ *n. a cock's spur* ; (Bur.) ကြက်တက်။ အတက်။
 ဝဋ်၊ *v. i. to tremble, to quake, to shake* ; (Bur.)
 တုန်ထုပ်သည်။
 ဝဋ်၊ *n. a frame for creepers* ; (Bur.) နှယ်ပင်တက်ဖွဲ့စင်။
 ဝဋ်၊ *n. a hint* ; (Bur.) စကားရိပ်။
 ဝဋ်၊ *n. a vessel of any kind, with a perforated bottom,*
used in baking by steam ; (Bur.) ပေါင်းချောင်း။
 ဝဋ်၊ *n. a pump* ; (Bur.) ဗိုလိပ်။
 ဝဋ်၊ *n. a cover* ; (Bur.) အပုံး။
 ဝဋ်၊ *v. t. to shake* ; (Bur.) ထုပ်သည်။
 ဝဋ်၊ *v. i. to play, to sport* ; (Bur.) ကစားသည်။
 ဝဋ်၊ *v. i. to gleet* ; (Bur.) ယိသည်။
 ဝဋ်၊ *v. t. to push, to shove*, ဝဋ်ထော့ ; (Bur.) တွန်း
 သည်။
 ဝဋ်၊ *v. i. to fall down into pieces* ; (Bur.) ပြိုသည်။
 ဝဋ်၊ *v. i. to mourn* ; (Bur.) ညည်းတွားမြည်တမ်း
 သည်။
 ဝဋ်၊ *n. a turn, a turn*။ (Bur.) အထွဋ်။
 ဝဋ်၊ *n. a native of any country west of Burma* ;
 (Bur.) ကုလား။

- ဂဏာဂဇံ, *n.* a chair, ဂဏာဂဇာန်။ (Bur.) ကုဏားထိုင်။
 ဂဏာန်, *n.* a word, အရေဝါ။ (Bur.) စကား။
 ဂဏာန်ဂကန်, *n.* a word, အရေဝါ။ (Bur.) မှာစကား။
 ဂလုံ, *n.* the *thalia cannæformis*; (Bur.) သင်။
 ဂထင်, *n.* a stick upon which burdens are borne across
 the shoulder, a porter's yoke; (Bur.) ထမ်းပိုး။
 ဂထေဋ်, *v. t.* to strike backwards, as with the elbow;
 (Bur.) ဆောင်းသည်။
 ဂထေ, *v. t.* to shorten; to lend, ဂထေအိ။ (Bur.) တိုစေ
 သည်။ ချေးငြားသည်။
 ဂထောင်, *n.* a forked pole; (Bur.) တံချူ။
 ဂထိုက်ထွိုက်, *v. i.* to rise, or spring up quickly; (Bur.)
 အထွတ်အမြန်ထသည်။
 ဂထိုင်, *a.* much; thus, ဂထိုင်၌ *so much*; ဂထိုင်လို့ *how
 much?* (Bur.) ဤမျှ မည်မျှ။
 ဂထို, *n.* the monitor, (Bur.) ဖွတ်မိကျောင်း။
 ဂထိုဇာတ်, *n.* one kind of varan; (Bur.) ဖွတ်ထမျိုး။
 ဂထို, *v. i.* to be wild, uncivilized, uncultivated; (Bur.)
 ရိုင်းသည်။
 ဂထိုခတံင်, *v. i.* same, (most common.)
 ဂထိုအိ, *v. i.* to stammer, to stutter; (Bur.) စကားထစ်
 သည်။
 ဂဝ, *n.* shame; (Bur.) အရှက်။ ရှက်ခြင်း။
 ဂဝင်, *v. i.* to be blown away; (Bur.) လွင့်သည်။
 ဂဝိမိ, *n.* the womb, ဝှံဝင်။ ဝှံဝင်မိ။ (Bur.) သားအိမ်။
 ဂဝိင်, *v. t.* to sling; (Bur.) ထွဲသည်။
 ဂဝီ, *n.* a bundle, ဝီ။ (Bur.) အထုပ်။
 ဂဝဲ, *v. t.* to swing; (Bur.) ထွဲသည်။
 ဂဝေင်, *v. t.* to blow away; (Bur.) ထွင့်သည်။
 ဂဝိုက်, *v. t.* to wag; (Bur.) နှံ့သည်။ ခါသည်။

ဂသောဝ်, *v. i.* to be sloping ; (Bur.) ငွေ့နေသည်။

ဂဟ်, *pro. a.* that, ဝှ်, as မှီဝှ် *that man* ; (Bur.) ထို။

ဝှ်ဝေ, *conj.* also ; (Bur.) လည်း။

ဝှ်လေကို, *conj.* also ; (Bur.) ၎င်း။ ထိုနည်းတူ။

ဂဟီ, *v. t.* to threaten, ပရဂဟီ။ (Bur.) ခြိမ်းသည်။ ခြိမ်း
ခြောက်သည်။

ဂဟောင်, *v. i.* to go from place to place, လန်ဂဂောင်။ (Bur.)
တရပ်မှတရပ်သို့တည့်လည်သွားသည်။

ဂစင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ချိုသည်။ ပင့်သည်။

ဂစိင်ဂစဲ, *v. t.* to break off, as bread is broken ; (Bur.)
ဖဲ့သည်။

ဂအင်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) မြေးမ။

ဂအောင်, *n.* land pertaining to a town or city ; (Bur.)
မြေကွက်။ အိမ်ရာ။

ဂအောင်သွို, *n.* a house-lot ; (Bur.) အိမ်ရာ။

ဂအံ, *v. t.* to heap, pile, ဂအင်။ (Bur.) ဖိုသည်။

ဂအဲ, *n.* medicine, tobacco ; (Bur.) ဆေး။

ဂအဲခိုက်, *n.* medicinal powder ; (Bur.) ဆေးမှုန့်။

ဂအဲဂပိတ်ဖွင်, *n.* quinine ; (Bur.) အဖျားဖြတ်ဆေး။

ဂအဲဗရန်, *n.* worm medicine ; (Bur.) သံချဆေး။

ဂအဲမ, *n.* a pill ; (Bur.) ဆေးလုံး။

ဂအဲဂိုတ်, *n.* chloroform ; (Bur.) မေ့ဆေး။

ဂအဲသေဏာတ်, *n.* gun-powder ; (Bur.) ယင်း။

ဂအဲမိုတ်, *n.* salts ; (Bur.) ဆားဆေး။

ဂအောင်, *v. i.* to hem ; (Bur.) ခြောင်းသံပြုသည်။

ဂါ, *n.* a clog put upon the neck of criminals ; (Bur.)
ထိတ်တုံး။

ဂါထာ, (Pali), *n.* a stanza of Pali verse consisting of
four lines, each containing eight syllables ; (Bur.)
ဂါထာ။

ဂါန်, *n.* (Eng.), a guard-house ; (Bur.) ဂါတ်တဲ။

ဂါဝ်ဆု, *n.* the fork of a tree ; (Bur.) သစ်ခွ။

ဂါ, *v. i.* to step, ဂါမ်။ (Bur.) ထမ်းသည်။

ဂါကွပ်, *v. i.* to walk, ဂါကွက်။ (Bur.) ရှောက်သည်။

ဂါသရင်, *v. t.* to step over ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။

ဂိ, *v. i.* to ache, to be in pain ; (Bur.) ကိုက်သည်။ နာသည်။

ဂိတုတ်, *n.* Gijakút, the name of a rock or crag, which is said to have furnished shelter to the blind parents of Gotama, when being an Embryo Buddha he was a vulture.

ဂုက်, *n.* a prison, jail, ဝံင်။ (Bur.) ထောင်။

ဂုန်, *n.* grace, favor, kindness, profit, ဂုန်ဖို။ (Bur.) ကျေးဇူး။

ဂုန်စရဲ, *n.* honor, glory ; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ၊ ထန်း။

ဂုံ, *v. t.* to winnow, ဂုံကြော်။ ဂုံသွ။ (Bur.) ပြာသည်။

ဂုင်, *v. i.* to swell ; (Bur.) ရောင်သည်။ ဖောင်းသည်။

ဂု, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။

ဂု, *v. i.* to rain, ဖြိုဂု။ (Bur.) ရွာသည်။

ဂင်ထန်, *v. i.* to move about, as in a place to which one is accustomed ; (Bur.) ထည့်ဝတ်၍သွားသည်။

ဂေတ်, *v. i.* to turn around ; (Bur.) ထည့်သည်။ လည်သည်။

ဂေတ်ဂေင်, *v. i.* to go around from place to place ; (Bur.) ထည့်သည်သွားသည်။

ဂေါက်ခွဲ, *n.* a pot-kiln ; (Bur.) အိုးဖို။

ဂေါက်ဂပိုင်, *n.* a lime-kiln ; (Bur.) ထုံးဖို။

ဂေါက်ခိုတ်, *n.* a brick-kiln ; (Bur.) ဆုတ်ဖို။

ဂေါတမ, *n.* the fourth Buddha of the present cycle ; (Bur.) ရှင်ဂေါတမ။

- ဂေါင်, *a.* handsome, beautiful, ဂေါင်ဆဲး။ *v. i.* to be handsome; (Bur.) ထူပသော။ ထူပသည်။
- ဂံက်, *v. i.* to shiver; as ဂံက်မြဲ *to shiver in the rain*; (Bur.) ချမ်း၍တုန်သည်။
- ဂံက်ဂါ, *n.* a king-fisher; (Bur.) ဝိန်ညင်း။
- ဂံင်, *a.* bold, daring, venturesome, ဂံင်ကြံ့။ also *v. i.* to be bold, to make bold; (Bur.) ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။
- လ။ *v. i.* to speak, to say, သွေး။ ဟို။ (Bur.) ဆိုသည်။ ပြောဆိုသည်။
- ဂိုင်ကေတ်, *v. t.* to take; (Bur.) ဆိမ်းယူသည်။
- ဂိုင်စ, *v. t.* to take to eat, to receive; (Bur.) ယူ၍စားသည်။
- ဂိုင်တာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ချီယူသွားသည်။
- ဂိုင်တိုက်, *v.* to row a boat; (Bur.) တက်ခတ်သည်။
- ဂိုင်ဖျံ, *v. t.* to bring; (Bur.) ချီပြန်သည်။
- ဂိုင်ထပ်, *v. t.* to take possession of; (Bur.) ဆိမ်းထားသည်။
- ဂိုတ်, *v. t.* to put forth effort; (Bur.) အားထုတ်သည်။
- ဂိုန်, *n.* a collection, assemblage, sect; (Bur.) အဝုအရုံး။ ဝိုက်။
- ဂိုပ်, *v. t.* to cover; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။
- ဂို, *n.* a fire balloon; (Bur.) မီးပုံးပျံ။
- ဂို, *a.* warm; (Bur.) နွေးသော။
- ဂို, *v. i.* to be happy, ဂိုက်။ (Bur.) ပျော်စရာကောင်းသည်။
- ဂိုဂို, *adv.* rather; (Bur.) ခပ်။
- ဂိုင်, *v. i.* to shine, to glow like coals of fire; (Bur.) ထောက်သည်။
- ဂိုင်ထပ်ဂိုင်, *v. i.* to glitter, to glisten, ဂိုထပ်ဂို။ (Bur.) အရောင်လျှပ်သည်။
- ဂိုင်သလံင်, *v. i.* to blaze up; (Bur.) ထောက်ထက်သည်။

ရိင်္ဂ, *v. t.* to regret the loss of a thing; (Bur.) ရှင်မြော
သည်။

ရိင်္ဂ, *n.* an arched place for images, open on one side, a
niche, a grotto; (Bur.) ဝတ်ကျောင်း။

ဂူကျပ်, *n.* a queen; (Bur.) ဒိရုရား။

ဂူက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဒုနက်။ (Bur.) ကွဲ
သည်။

ဂူနီ, *n.* a numeral, a figure, ဝနနီ။ (Bur.) ဝဏန်း။

ဂူဝ်, *v. t.* to regard, to desire; (Bur.) အထိုရှိသည်။ ထိုချင်
သည်။

ဂူ, *n.* a shell, as of a cocoanut; (Bur.) အခွံ။

ဂူကရိတ်, *n.* the skull; ဂူကရိတ်။ (Bur.) ဥက္ကောင်းခွံ။

ဂူင်, *v. i.* to be loose, not tight; (Bur.) ချောင်သည်။

ဂူ, *n.* a rat or mouse, ကို။ (Bur.) ကြွက်။

ဂူယျန်, *n.* a shrew mouse, ကိုယျန်။ (Bur.) ကြွက်ရုတ်။

ဂူင်, *n.* the small of the back, the loins, the waist;
(Bur.) ခါး။

ဂူင်ဟတ်, *n.* the crank of a spinning-wheel; (Bur.) ထက်
တွည့်။

ဂူနီ, *n.* a native woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ဂူ, *n.* a pillow; (Bur.) ခေါင်းအုံး။

ဂူဝထဲ, *n.* a cushion; (Bur.) မြီးအုံး။

ဂူင်, *n.* the inga tree; (Bur.) တညင်း။

ဂူင်, *n.* a tusk, an eye-tooth; (Bur.) အဝှတ်။

ဂူ, *n.* the comb of a fowl; (Bur.) အမောက်။

ဂူကပ်, *n.* a stick to stir rice with; (Bur.) ဝေဟက်မ။

ဂူင်, *n.* a ladder made of a single bamboo; (Bur.)
မောင်းတက်။

ဂူ, *n.* the abdomen; (Bur.) ဝမ်း။

ဂူကိတ်, *n.* the dysentery; (Bur.) ဝမ်းကျိက်နာ။

- ငှက်၊ *a.* costive ; (Bur.) ဝမ်းချုပ်သော။
 ငှက်၊ *n.* diarrhea ; (Bur.) ဝမ်းကျန်။
 ချိ၊ *n.* poison, venom ; (Bur.) အဆိပ်။
 ချင်၊ (Bengali,) *n.* wheat ; (Bur.) ဂျုံစပါး။
 ချိုင်၊ *a.* living ; *v. i.* to be living ; (Bur.) အသက်ရှင်သော။
 အသက်ရှင်သည်။
 ချိုင်တိုန်၊ *v. i.* to rise to life ; (Bur.) အသက်ရှင်သည်။
 ချိုင်လချိ၊ *v. i.* to live, ဂယိုင်လချိ။ *n.* life ; (Bur.) အသက်
 ရှင်သည်။
 ငြက်၊ *a.* narrow, generally combined with, ကုန် ; *v. i.*
 to be narrow ; (Bur.) ကျည်းသော။ ကျည်းသည်။
 ငြင်၊ *n.* the horn of an animal ; (Bur.) ဦးမြို။
 ငြင်၊ *v. t.* to understand, to comprehend, ငြင်တိ။ (Bur.)
 သိမြင်သည်။
 ငြင်ရန်၊ *v. i.* to be grateful ; (Bur.) ကျေးဇူးကိုသိတတ်သည်။
 ငြင်ပိင်၊ *n.* the tusk of an elephant ; (Bur.) ဆင်စွယ်။
 ငြင်ထွံ၊ *n.* an anchor, ငြင်ထွံ။ (Bur.) ကျောက်ဆူး။
 ငြင်အောက်၊ *n.* the Indian trumpet-flower ; (Bur.) ကြောင်
 လျှာ။
 ငြာတ်၊ *v. t.* to sow as seed ; to cast ; as ငြာတ်ဖိုက် *to cast*
a fish-net ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ငြာပ်၊ *v. t.* to put up a barrier ; (Bur.) အကာအဆီးကိုထည့်
 သည်။
 ငြဲ၊ *n.* a deer, ငြဲ။ (Bur.) ဒရယ်။
 ငြိပ်၊ *prep.* during ; (Bur.) ဝတ်လုံး။
 ငြိန်၊ *n.* a white-ant ; (Bur.) ခြင်္ကောင်။
 ငြါ၊ *a.* lean ; (Bur.) ပိန်သော။
 ငြါငြေငို၊ *v. i.* to be lean, thin ; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။ မဝ။
 ငြင်၊ *v. t.* to chew the cud ; (Bur.) စားမြုံ့ပြန်သည်။
 ငြန်ဒက်၊ *v. t.* to bind ; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

- ငြိ, *v. t.* to draw, to pull; (Bur.) ဆွဲသည်။
 ငြိ, *v. i.* to fight, quarrel; (Bur.) ရန်ဖြစ်သည်။ ရန်ရှာသည်။
 ငြိထား, *v. t.* to draw away, to entice; (Bur.) ပါ အောင်ဆွဲသည်။
 ငြောင်, *v. t.* to cover up, to conceal; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။
 ငြောင်ဂို, *pron.* ဝဂျောင်ဂို, *n.* a pillow-case; (Bur.) ခေါင်းအုံးစွပ်အိတ်။
 ငြောင်ဂဝာ, *n.* a family; (Bur.) အိမ်သူအိမ်သားတရ။
 ငြိ, *v. i.* to crow; (Bur.) တွန်သည်။
 ငြိုး, *v. t.* to comb; (Bur.) ဘီးသည်။
 ငြိုးစပ်, *n.* an eclipse of the sun or moon; *v. i.* to be eclipsed; (Bur.) ကြတ်ခြင်း။ ကြတ်သည်။
 ငြိုက်, *v. t.* to sift; (Bur.) ဆန်ခါနှင့်ချသည်။
 ငြိုင်း, *v. i.* to laugh; (Bur.) ရယ်သည်။
 ငြိုင်စ, *v. t.* to ridicule; (Bur.) ပျက်ရယ်ပျက်ပြယ်ပြုသည်။
 ငြိုင်, *n.* a forest, jungle; (Bur.) တော။
 ငြိတ်, *n.* the liver; (Bur.) အသည်း။
 ငြိတ်စာ, *a.* harsh, cruel, unmerciful; *v. i.* to be harsh; (Bur.) ရက်စက်သော။ ရက်စက်သည်။
 ငြိတ်ပထန်, *v. i.* to retaliate; (Bur.) ထက်စားချေသည်။
 ငြိတ်, (Pali ငြိတ), *n.* a planet; (Bur.) ငြိတ်။
 ငြိတ်တိဇောက်, *n.* the earth, (Bur.) ပထဝီငြိတ်။
 ငြိတ်နဂြိုဟ်, *n.* Neptune; (Bur.) နက်တွန်ငြိတ်။
 ငြိတ်ဗဟိရ, *n.* Uranus; (Bur.) ဗဟိရငြိတ်။
 ငြိတ်ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Mercury; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးငြိတ်။
 ငြိတ်ဗြဲဗတိ, *n.* Jupiter; (Bur.) ကြာသပတေးငြိတ်။
 ငြိတ်သိုက်, *n.* Venus; (Bur.) သောက်ကြာငြိတ်။
 ငြိတ်သွီသင်, *n.* Saturn; (Bur.) စနေငြိတ်။
 ငြိတ်အွာ, *n.* Mars; (Bur.) အင်္ဂါငြိတ်။

- ဂူတ်, *v. t.* to starboard ; to lift up with a lever ; (Bur.)
 ကော်သည်။ ခိုင်းသည်။
 ဂူန်, *v.* to be mischievous ; (Bur.) ဆော့သည်။
 ဂူပ်, *v. t.* to feel, feel of, as with the hand ; (Bur.) စမ်း
 သည်။
 ဂူဲ, *v. t.* to seek, to search for, ဂိုက်ဂူဲ (Bur.) ရှာသည်။
 ဂို, *a.* immovable, ခိန်ဂို။ *v. i.* to be immovable ; (Bur.)
 ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ဂိုက်, *n.* the principal garment of a Peguan or Burman ;
 (Bur.) ဝတ်ဆိုး။
 ဂိုင်, *a.* long ; *v. i.* to be long ; (Bur.) ရှေ့သော။ ရှေ့သည်။
 ဂိုင်သွေ့, *a.* distant in regard to time ; *v. i.* to be long
 and distant ; (Bur.) ကြာမြင့်သော။ ကြာမြင့်သည်။
 ဂျ, *a.* dark ; *v. i.* to be dark ; (Bur.) မှောင်သော။ မှောင်
 သည်။
 ဂျုတ္တိပ်, *a.* benighted, foolish ; *v. i.* to be foolish ; (Bur.)
 ခိုက်မဲသော။ ခိုက်မဲသည်။
 ဂျသပါ, *v. i.* to become darkened ; (Bur.) မှန်သည်။
 ဂျင်, *n.* a boat ; (Bur.) ဇွေ။
 ဂျင်ခရိုခ်, *n.* a ferry-boat ; (Bur.) ကုတိုဇွေ။
 ဂျင်တ, *n.* a dry measure containing about one quar-
 ter of a pint ; (Bur.) တထမြူ။
 ဂျင်, *v. t.* to carry as a burden swung upon a pole,
 across the shoulder ; (Bur.) ထမ်းသည်။
 ဂျဲ, *a.* short, ဂျဲခ်။ *v. i.* to be short ; (Bur.) တိုသော။
 တိုသည်။
 ဂျဲကေတ်, *v. t.* to borrow, ခလေခ်ခကင်။ (Bur.) ချေးသည်။
 ဂျါးသည်။
 ဂျောင်, *v. t.* to thrust, as with a bamboo in plucking

fruit, or as in forcing anything into the bowel,
 ဂောင်ထိမှ၊ ဂောင်ဝှံ (Bur.) ချူသည်။

ဂောန်, *v. i.* to pass through a low place stooping; (Bur.)
 ဂုင်၍သွားသည်။

ဂုံ, *n.* an ox or a cow; (Bur.) နွား။

ဂုံမွဲ, *n.* an ox; (Bur.) နွားသင်း။

ဂုံဗဆီ, *n.* a bull; (Bur.) နွားသိုး။

ဂုံမွေဝံ, *n.* a cow; (Bur.) နွားမ။

ဂုံမွေဝံဂုတ်, *n.* a heifer; (Bur.) နွားမတန်း။

ဂုံတ်, *v. t.* to take out by hand-fuls from a bag, or from
 a hole in the ground; (Bur.) နှိုက်ယူသည်။

ဂုံင်, *n.* a road; (Bur.) လမ်း။

ဂုံင်ကရတ်, *n.* a cross way; (Bur.) ဖြတ်လမ်း။

ဂုံင်ကရေပ်, *n.* a lane; (Bur.) လမ်းကြား။

ဂုံင်ကွီ, *n.* a cart-rut; (Bur.) ထည်းဘီးကြောင်း။

ဂုံင်ကွီထွေတ်, *n.* a railroad, railway; (Bur.) ပီးရထား
 လမ်း။

ဂုံင်ကွီကွတ်, *n.* a cart-way; (Bur.) ထည်းသွားရာလမ်း။

ဂုံင်ဆီ, *n.* a vein, or artery; (Bur.) သွေးကြော။

ဂုံင်ဖွေ်, *n.* a highway, a main road; (Bur.) လမ်းမကြီး။

ဂုံင်ခုတ်, *n.* the current of a stream or river; (Bur.) ရေ
 ကြောင်း။

ဂုံင်တရ, *n.* a journey; (Bur.) လမ်းခရီး။

ဂုံင်ပါင်, *n.* the cavity of the mouth; (Bur.) ဝတ်ပေါက်။

ဂုံင်သမောန်, *n.* a border road, a boundary road; (Bur.)
 အစွန်းအနား၌ရှိသောလမ်း။

ဂုံင်ထြပ်, *n.* a narrow road or path; (Bur.) လမ်းကြား။

ဂုံဝင်, *n.* the womb, ဂုင်ဝင်၊ ဝင်၊ (Bur.) သားအိမ်။

ဂုံမတ်မြဲ, *n.* a cloud, ဂုင်မတ်မြဲ၊ (Bur.) တိမ်၊ မုလ်းတိမ်။

- ဝှဲ, *adv.* throughout; as ဝှဲတိဇောင် *throughout the earth*,
အလုံခွဲဝှဲတိဇောင်။ (Bur.) တရှောက်လုံး။
- ဝှဲ, *n.* an expanse; thus ဝှဲအကာဝ *in the expanse of*
heaven; (Bur.) ငြိန်ဖြူးသောအရာ။
- ဝှဲဗြိုင်, *n.* the breast, bosom; (Bur.) ရင်ခွင်။
- ဝှဲကြက်, *v. i.* to choke with water, ဝှဲကြက်စိုက်။ (Bur.) မွန်းသည်။
- ဝှဲကြက်, *v. i.* to be stifled, suffocated, as with smoke; (Bur.)
မွန်းသည်။
- ဝှဲကြက်စိုက်, *v. t.* to seek, to search for; (Bur.) ရှာဖွေသည်။
- ဝှဲကြက်ခဲ, *a.* confused in mind; *v. i.* to be confused in
mind; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော။ ရှုပ်ထွေးသည်။
- ဝှဲကြင်, *a.* many or much; *v. i.* to be many or much, ဝှဲကြင်
တ။ (Bur.) များသော။ များသည်။
- ဝှဲကြင်တန်, *v. i.* to multiply, to increase; (Bur.) ဝှားများသည်။
- ဝှဲကြင်လေငံ, *adv.* often, many times, ဝှဲကြင်ဝါ။ (Bur.) ကြိမ်ဖန်
များစွာ။
- ဝှဲ, *v. i.* to be ashamed; (Bur.) ရှက်သည်။
- ဝှဲကံ, *n.* a song or hymn, နွက်။ (Bur.) သီခြင်း။
- ဝှဲကတ်, *v. t.* to scratch as a cat; (Bur.) ခြစ်သည်။
- ဝှဲနီ, *v.* to climb; (Bur.) သစ်ပင်တက်သည်။
- ဝှဲ, *n.* a large species of tortoise; (Bur.) ထိပ်ကြီးတမျိုး။
- ဝှဲဝှဲ, *a.* fearful, timid; (Bur.) စိုးရိမ်တတ်သော။ ကြောက်
တတ်သော။
- ဝှဲ, *v. t.* to wrap, to tie up in a bundle; (Bur.) ထုပ်သည်။
- ဝှဲ, *a.* white, applied to cloth; *v. i.* to be white; (Bur.)
ဖြူသော။ ဖြူသည်။
- ဝှဲကြိုင်, *a.* white, as applied to the albino elephant;
v. i. to be white; (Bur.) ဖြူစင်သော။ ဖြူစင်သည်။
- ဝှဲ, *v. t.* to obtain. With other verbs it implies power
or permission; (Bur.) ရသည်။

ဝှံဂယိုင်လမျို, *v. i.* to live; (Bur.) အသက်ပွေးသည်။
 ဝှံတန်ဂြိုသန္တီ, *v.* to conceive, to become pregnant; (Bur.)
 ပဋိသန္ဓေစွဲသည်။

ဝှံ, *v. t.* to scratch, as a dog scratches, or digs the earth
 with his paws; (Bur.) ယက်သည်။

ဝှံငြင်ဆု, *n.* the cavity in a hollow tree; (Bur.) သစ်ခေါင်း။
 ဃ

ဃာမဲ့, *n.* a wizard; (Bur.) ဝုန်း။
 ဃော, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်း၊ အခိုက်တွင်း။
 ဃံက်, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။
 ဃံက်, *v. t.* to knock; (Bur.) ခေါက်သည်။
 ဃံက်တဲ, *n.* the wrist; (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။
 ဃံင်, *n.* a sub-collector; (Bur.) သူကြီး။
 ဃံင်ကျိုက်, *n.* a chief of other chiefs; (Bur.) ခေါင်းချုပ်။
 ဃိုတ်, *a.* blunt, not pointed; *v. i.* to be blunt; (Bur.)
 တုံးသော၊ မထက်သော၊ တုံးသည်။ မထက်ဘဲရှိသည်။

င

ငါင်, *n.* the pincers of a crab or lobster; (Bur.) ဂနန်း
 လက်မ။

ငါတ်, *v. t.* to swallow; (Bur.) မျိုသည်။
 ငါင်, *n. a.* a thousand, *col.* See တွံ့။ (Bur.) တထောင်။
 ငါ, *v. t.* to seek, search for, only used in seeking lice,
 as, ငါ့ဝဲ။ (Bur.) ရှာသည်။

ငါးအာင်, *v.* to gather fuel; (Bur.) ထင်းခွေသည်။
 ငါ, *n.* asafoetida; (Bur.) ရှိန်းခို။
 ငါင်, *v. i.* to be lost in thought, dull; (Bur.) မှိုင်သည်။
 ငါင်, *n.* value, price; (Bur.) အတိုး။
 ငါင်ထိုင်သွို, *n.* house rent; (Bur.) အိမ်ငှားခ။
 ငါင်, *v. i.* to wake out of sleep; (Bur.) နိုးသည်။

- ရှဲ, *n.* a shrimp; (Bur.) ယုစွန်ဆိတ်။
 ရှဲဒဂေါင်, *n.* a lobster, a prawn; (Bur.) ယုစွန်တုတ်။
 ရှေ့ကံ, *n.* a tooth; (Bur.) သွား။
 ရှေ့ကံခရီး, *n.* the tooth of a harrow; (Bur.) ထွန်သွား။
 ရှေ့ကံတုတ်တုတ်, *n.* a weaver's reed; (Bur.) ချည်သွား။
 ရှေ့ကံထေ့, *n.* a ploughshare; (Bur.) ထယ်သွား။
 ရှေ့တံ, *a.* dirty; (Bur.) ညှပ်သော။
 ရှေ့ရံင်, *v. i.* to look askant; (Bur.) စောင်းကြည့်သည်။
 ရှေ့တံစေ့, *v. i.* to diminish as in swelling; (Bur.)
 လျော့ကျသည်။
 ရှု, *n.* a frog; (Bur.) ဖား။
 ရှုဂနော့ဆီ, *n.* a kind of frog; (Bur.) ဖားချန်ညင်း။
 ရှုပတိန်, *n.* a toad; (Bur.) ဖားပြိုပ်။
 ရှုမွှေ့, *n.* one kind of frog, eatable; (Bur.) ဖားပေါင်
 စင်း။
 ရှုး, *n.* the small crumbs left after eating; အရှုး (Bur.)
 စားနပ်ပိတောက်။
 ရှုး, *v. t.* to level, ရှုးတား (Bur.) ရှင်းလင်းစေသည်။ ညီညာ
 စေသည်။

o

- ဝ, *v. t.* to eat, ဝတ် (Bur.) စားသည်။
 ဝချင်, *n.* the person who receives the revenue of a
 city, by a grant from the king; (Bur.) မြို့စား။
 ဝဏဝ, *n.* food, ဝုစ၊ အဟာရ၊ (Bur.) စားစရာ၊ အစာအာ
 ဟာရ။
 ဝဏဝတွဲ, *n.* a tiffin; (Bur.) သားရေစား။
 ဝဏတွံလိလောင်, *n.* indigestion; (Bur.) အစာမကြေနိုင်
 ခြင်း။
 ဝပေန်သေန, *v.* to enjoy a pension; (Bur.) အငြိမ်းစားသည်။

- ဝမြိန်၊ *v. t.* to feed ; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။
 ဝလိင်၊ *v.* to live by hire or wages ; (Bur.) အခစားသည်။
 ဝကြန်၊ *v.* to accept a bribe ; (Bur.) တံပိုးစားသည်။
 ဝအိက်ကြိန်၊ *v.* to lend money at interest ; (Bur.) ငွေတိုးစားသည်။
 ဝက်၊ (Pali ဝက္က), *n.* a wheel, machine or machinery ; (Bur.) ဝက်။
 ဝက်ကံ၊ *n.* a lieutenant general, a magistrate ; (Bur.) ဝက်ကံ။
 ဝက္ကဝါ၊ (Pali ဝက္ကဝါ), *n.* the universe ; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောအရာ။
 ဝက်မိင်စ၊ *n.* a sewing machine ; (Bur.) ချုပ်ဝက်။
 ဝက်ပွတ်၊ *n.* a steam-engine ; (Bur.) ပီးဝက်။
 ဝက်ရာသီ၊ *n.* the zodiac ; (Bur.) ရာသီဝက်။
 ဝကာ၊ *v. t.* to use, make use of ; (Bur.) သုံးသည်။
 ဝကျော၊ *n.* paper ; (Bur.) ဝက္က။
 ဝကျောပွဲ၊ *n.* wax-paper ; (Bur.) ဖယောင်းဝက္က။
 ဝင်၊ *v. t.* to thread as a needle ; (Bur.) ခြည်နှင့် (အပ်နုဖားကို) လျှိုသည်။
 ဝင်၊ *v. t.* to make a hole in or through ; (Bur.) ဖောက်သည်။
 ဝင်ကထောင်၊ *v. t.* to bore the ears ; (Bur.) နားဖောက်သည်။
 ဝင်၊ *n.* a frame or stage raised for any purpose ; (Bur.) ဝင်။
 ဝင်ကြိ၊ (Pali ဝင်္ကမ), *v. i.* to walk back and forth, တွင်ဝင်ကြိ (Bur.) ဝင်ကြိရှောက်သည်။
 ဝင်ခထောက်၊ *n.* a frame for sawing timber ; (Bur.) ဝင်ခ။
 ဝင်ခြင်၊ *v. i.* to consider, to meditate on, ဗစာရဏာ (Bur.) ဆင်ခြင်သည်။

- ဝင်ဗဲ, *n.* the hole through the nose of a bullock,
through which a cord is passed for driving;
(Bur.) (ကျွဲခွား)နဖားပေါက်။
- ဝင်ဝေဝ်, *n.* the scarab beetle; (Bur.) နောက်ချေးပိုး။
- ဝင်ရိတ်, *n.* a cricket; (Bur.) ဝရစ်။
- ဝဏေဋ်, *v. i.* to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်
သည်။
- ဝဏေဋ်ကေတ်, *v. t.* to take by conquest; (Bur.) အနိုင်ယူ
သည်။
- ဝဏး, *prep.* instead of, for the sake of, for, on behalf
of; (Bur.) အတွက်။ အတွက်ကြောင့်။
- ဝဏး, *n.* a substitute; (Bur.) အစား။
- ဝဏးနာမ်, *n.* a pronoun; (Bur.) နာမ်စား။
- ဝတ်, *v. t.* to sting, to prick with a pin or needle;
(Bur.) ထုတ်သည်။ ထိုးသည်။
- ဝတုတ္ထ, (Pali), *o. a.* fourth; (Bur.) ဝတုတ္ထ။
- ဝတုဒသမ, (Pali), *o. a.* fourteenth; (Bur.) ဝတုဒသမ။
ဆယ်လေးခုမြောက်သော။
- ဝန်, *v. i.* to bind together as a sheaf; (Bur.) ဝည်းသည်။
- ဝန်, *n.* Monday; (Bur.) တနင်းလာနေ့။
- ဝန်စာ, *v. t.* to deliberate upon, စန္ဒာ။ (Bur.) ဝည်းစား
သည်။
- ဝန်ဒက်, *v. t.* to bind as a prisoner, to tie as the hands
and feet; (Bur.) ထုပ်နှောင်သည်။
- ဝနန်ထဓး, *v. t.* to point out, ဝဏောန်ထဓး။ ဝနောန်ထဓး။
(Bur.) ဣန်၍ပြသည်။
- ဝပ်, *v. t.* to adjoin; (Bur.) ဝပ်သည်။
- ဝပ်ရှင်, *n.* the wash-board of a boat; (Bur.) ငှေ့ဝပ်။
- ဝပ်ဒဏေန်, *v. t.* to cleave to, to adhere to; (Bur.) စွဲကပ်
သည်။

- ဝမဟန့်, *n.* the moth, the larva of the moth miller,
 ဝ္ဗဟန့်။ (Bur.) ပိုးတုံးလုံး။
 ဝမြ, *v. t.* to threaten ; (Bur.) မြှမ်းခြောက်သည်။
 ဝရင်, *n.* a register, or record, a bill ; (Bur.) စာရင်း။
 ဝရင်တောင်ဒတောင်, *n.* a genealogy ; (Bur.) ဆွေစဉ်မျိုး
 ဆက်စာရင်း။
 ဝရဲ, *n.* glory, renown, honor ; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။
 ဝရိုင့်, *v. t.* to pour, shed ; (Bur.) ထောင်းသည်။ သွန်သည်။
 ဝရိုင့်တိုင် ; *v.* to drop water on the ground as a witness
 of having done a deed of merit ; (Bur.) ရေစက်
 ချသည်။
 ဝထန်, *n.* sandal-wood ; (Bur.) ဝန္ဓကူး။
 ဝထိုက်, *n.* the shaking of water in a vessel ; (Bur.)
 ရေထုပ်ခြင်း။
 ဝဝ, *v. t.* to pour liquids, ဝရိုင့်ဝဝ။ (Bur.) ထောင်းသည်။
 ဝဝ, *v. i.* to be erect, upright ; (Bur.) မတ်သည်။
 ဝဝရိုတ်, *v. t.* to pour upon ; (Bur.) သွန်းထောင်းသည်။
 ဝဝတိုင်, *v.* to water ; (Bur.) ရေထောင်းသည်။
 ဝဝတောင်, *adv.* in an upright posture ; (Bur.) မတ်တတ်။
 ဝဝ, *n. a.* ten ; (Bur.) တဆယ်။
 ဝဝတိုင်, *n. a.* sixteen ; (Bur.) တဆယ်ခြောက်။
 ဝဝထိုင်, *n. a.* seventeen ; (Bur.) တဆယ်ခုနှစ်။
 ဝဝဒဝံ, *n. a.* eighteen ; (Bur.) တဆယ်ရှစ်။
 ဝဝဒဝိတ်, *n. a.* nineteen ; (Bur.) တဆယ်ကိုး။
 ဝဝပန်, *n. a.* fourteen ; (Bur.) တဆယ်လေး။
 ဝဝပိ, *n. a.* thirteen ; (Bur.) တဆယ်သုံး။
 ဝဝပွဲဝံ, *n.* tenth ; (Bur.) ဆယ်ဝံထိုင်။
 ဝဝပွဲ, *n. a.* eleven ; (Bur.) ဆယ်တခု။
 ဝဝသန်, *n. a.* fifteen ; (Bur.) တဆယ်ငါး။
 ဝဝခါ, *n. a.* twelve ; (Bur.) တဆယ်နှစ်။

- ဝာသင်, *n.* a physician ; (Bur.) ဆေးသွား။
 ဝတ်, *n.* a great-grandchild ; (Bur.) မြစ်။
 ဝတ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
 ဝတ်စူး, *v. t.* to tear asunder, to tear apart ; (Bur.) ဆုတ်
 ဖြတ်သည်။
 ဝတ်အာ, *v. i.* to be torn, rent ; (Bur.) စုတ်သည်။
 ဝင်, *n.* a fowl, cock or hen ; (Bur.) ကြက်။
 ဝင်ကျိုက်, *n.* a pheasant ; (Bur.) ရမ်။
 ဝင်ကွ, *n.* a bantam fowl ; (Bur.) ကြက်ကွ။
 ဝင်မိင်, *n.* a turkey ; (Bur.) ကြက်ဆင်။
 ဝင်စုတ်, *n.* a kind of water-fowl ; (Bur.) ရေကြက်။
 ဝင်ဆေင်, *n.* a jungle-fowl ; (Bur.) တောကြက်။
 ဝင်ပွဲ, *n.* a capon ; (Bur.) ကြက်သင်း။
 ဝင်အုတ်, *n.* a cock ; (Bur.) ကြက်ဖ။
 ဝင်ခွေ့, *n.* a hen ; (Bur.) ကြက်မ။
 ဝံ, *n.* a switch, a collection of human hair made into
 a false tail ; (Bur.) ဆံစု။
 ဝံရိုင်, *n.* a fetter ; (Bur.) သံခြေချင်း။
 ဝဲ, *v. t.* to strike with the fist ; (Bur.) လက်ဆီးနှင့်ထိုး
 သည်။
 ဝဲ *v. t.* to eat ; (Bur.) စားသည်။
 ဝဲ, *v. t.* to fill up a vacancy ; (Bur.) ဖြည့်သည်။
 မိင်, *n.* an elephant ; (Bur.) ဆင်။
 မိင်ဝှာတ်, *n.* an antelope, a wild goat ; (Bur.) တောဆိတ်။
 မိင်ပြိုင်, *n.* a full grown male elephant ; (Bur.) ဆင်ပြောင်။
 မိင်ချင်, *n.* a tapir ; (Bur.) တရု။
 မိင်သို, *n.* the ridge of a roof ; (Bur.) အိမ်ခေါင်။
 မိဝံ, *a.* complete, perfect ; *v. i.* to be complete ; (Bur.)
 စေ့စုံသော။ စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။
 မိန့်, *n.* arsenic ; (Bur.) မိန့်။

- မိန်, *v. i.* to be thoroughly cooked, also to be healed as a wound; (Bur.) ကျက်သည်။
- မိန်, *n.* a diamond, မတ်မိန်။ (Bur.) မိန်ကျောက်။
- မိပ်, *v. i.* to faint, become weak; (Bur.) ဖျော့သည်။ အားလျော့သည်။
- မိစတ်, *v. t.* to search; (Bur.) ရှာဖွေသည်။
- မိပျား, *v. i.* to flash as lightning, to glitter; (Bur.) အရောင်လျှပ်စေသည်။
- မိရင်, *v. t.* to arrange; (Bur.) မိရင်သည်။
- မိရင်သွေ့ဝတ်, *v.* to judge, to decide a case; (Bur.) တရားမိရင်သည်။
- စုက်, *n.* a sharp tattooing iron; (Bur.) စုတ်။
- စုက်, *v. t.* to push with the horns as an ox; (Bur.) ခွေသည်။
- စုက်, *v. t.* to collide, come in contact with; (Bur.) ခိုက်သည်။
- စုတ်, *v. t.* to put into, to put on, as a shoe; (Bur.) ထည့်သည်။
- စုတ်, (Pali), *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။ စုတ်တေသည်။
- စုင်, *v. i.* to be complete; (Bur.) စုံသည်။
- စူး, *v. t.* to pierce, to make a hole with an awl; (Bur.) စူးသည်။
- စူး, *v. i.* to be vertical; စူးအာ, to be nearer the perpendicular than is wanted; (Bur.) မတ်တတ်ရှိသည်။
- စေတဏာ (Pali), *n.* good will; (Bur.) စေတနာ။
- စေတီ, (Pali), *n.* a pagoda; (Bur.) စေတီ။
- စေပ်, *v. t.* to taste; (Bur.) မြည်းသည်။
- စေင်, *v. i.* to descend, စေင်ဒဒက်တံ၊ (Bur.) ဆင်းသည်။
- စေင်, *n.* a jar, smaller than ခရီ။ (Bur.) စည်အိုးကလေး။
- စေင်စိုတ်, *v.* to conclude, to be convinced; (Bur.) သဘောကျသည်။

- စေင့်ဝေး, *v. t.* to resist; (Bur.) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသည်။
- စေင့်ခွါ, *v. i.* to be settled; (Bur.) နေရာကျသည်။
- စေင်, *n.* a cask; (Bur.) စည်။
- စဲ, *v. t.* to dry by spreading out in the sun; (Bur.)
ထွန်းသည်။
- စဲ, *n.* a louse; (Bur.) သန်း။
- စဲကျိပ်, *n.* a flea; (Bur.) ခွေးသန်း။
- စဲ, *n.* the lunar month nearly corresponding to April;
(Bur.) တံကူး။
- စောဒနာ, *v. t.* to revile; (Bur.) ကဲ့ရဲ့သည်။
- စောဒနာတီလယိန်, *v.* to blaspheme; (Bur.) ဘုရားကိုပြစ်
မှားသောစကားနှင့်ပြောသည်။
- စောင်, *n.* the unshelled seeds in white rice; (Bur.)
စပါးလုံး။
- စောတ်, *n.* a sled; (Bur.) စွပ်ပါးအိမ်။
- စောန်ကျိ, *a.* bespattered with dirt; *v. i.* to be bespattered; (Bur.) စွန်းကွက်သော၊ စွန်းကွက်သည်။
- စောန်ပိုတ်, *a.* envious; (Bur.) ငြူဝူသော။
- စေါင်, *n.* a small inlet from a tidal creek; (Bur.)
ချောင်းကလေး။
- ဝဲ, *v. i.* to return; as ဝဲချင် *return to the city*; (Bur.)
ပြန်သည်။
- ဝဲ, *n.* a grandchild; (Bur.) မြေး။
- ဝဲဗွာ, *n.* an hereditary prince, doing homage to some
King or Emperor; (Bur.) စော်ဘွား။
- ဝဲ, *v. t.* to try, to prove; (Bur.) စမ်းသည်။
- ဝဲပုင်, *v.* to sound, to fathom; (Bur.) ခေစမ်းချသည်။
- ဝဲပလံ, *n.* the date, the fruit; သက်ဝဲပလံ (Bur.) စွန်ပလွံသီး။
- ဝဲစတ်, *v. t.* to examine, to try; (Bur.) စစ်ဆေးသည်။ ဝဲ
စမ်းသည်။

ဝံင်, *v. t.* to burn, to consume with fire; (Bur.) မီးရှို့
သည်။

ဝံင်ဒန်ကွေ့, *v. t.* to burn, as a body on a pyre, ဝံင်ဒန်
ကွေ့ဆီ။ (Bur.) ရှို့ပြစ်သည်။

ဝံင်, *n.* a harp; (Bur.) စောင်း။

ဝံင်, *numeral auxiliary*, applied to writings; as လိက်ပိ
ဝံင် *three books or writings*, col.; (Bur.) စောင်။

ဝး, *v. t.* to oppose, to go against, as the tide or wind;
(Bur.) ဆန်သည်။

ဝး, *n.* the back; (Bur.) ကြော။

ဝးတဲ, *n.* the back of the hand; (Bur.) လက်ဖခါး။

ပိုက်, *v. t.* to put into a cloth for carrying, to bunch;
(Bur.) ယူသည်။

ပိုက်, *n.* a bundle or bunch; (Bur.) အယူင်။

ပိတ်, *n.* the mind, disposition; (Bur.) မိတ်။

ပိတ်တ္တ, *v. i.* to be distressed in mind; (Bur.) မိတ်ပူ
သည်။

ပိတ်တ္တီ, *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ထသည်။

ပိတ်ပိ, *v. i.* to have the feelings wounded; (Bur.) မိတ်
နာသည်။

ပိတ်ပိုင်, *a.* patient; *v. i.* to be patient; forbearing,
(long mind;) (Bur.) မိတ်ရှေ့သော။ မိတ်ရှေ့သည်။

ပိတ်ပေ့, *a.* irritable, quick-tempered, (short mind,) မိတ်
ပေ့ဆီ။ *v. i.* to be irritable; (Bur.) မိတ်တိုသော။
မိတ်တိုသည်။

ပိတ်ပိုင်, *v. i.* to be out of temper; (Bur.) မိတ်ကောက်
သည်။

ပိတ်ပေ့, *v.* to settle the mind; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ပိတ်ပေ့ဒြ, *n.* envy; (Bur.) ငြူပူသောမိတ်။

ပိတ်ပေ့, *v. i.* to be dispirited; (Bur.) မိတ်ပေ့သည်။

- ပိုတ်ထတ်, *v. i.* to be resolute; (Bur.) ပိတ်အားသန်သည်။
 ပိုတ်ပြင်, *v. i.* to be quick in thought and feeling;
 (Bur.) ပိတ်မြန်သည်။
 ပိုတ်ပြေ, *v. i.* to be appeased; (Bur.) ပိတ်ပြေသည်။
 ပိုတ်ဖောက်, *n.* fear; (Bur.) ကြောက်သောပိတ်။
 ပိုတ်မခိုင်, *n.* soberness, goodness; (Bur.) ကောင်းသော
 ပိတ်။ ပိတ်ကောင်းခြင်း။
 ပိုတ်မပြေချဲ့အာ, *v. i.* to disagree; (Bur.) ပိတ်ကွဲပြားသည်။
 ပိုတ်လို, *v. i.* to give out, to be discouraged from further
 effort; (Bur.) ပိတ်ပျက်သည်။
 ပိုတ်သာ, *v. i.* to be slightly deranged; (Bur.) ပိတ်ပေါ့သည်။
 ပိုတ်အောန်, *v. i.* to be sorry, အောန်ပိုတ်။ (Bur.) ဝမ်းနည်း
 သည်။
 ပိုတ်အိုတ်, *v. i.* to lose regard for; (Bur.) ပိတ်ကုန်သည်။
 ပိုန်ညှိ, *a.* complete, perfect; *v. i.* to be perfect; (Bur.)
 စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။
 ပိုပ်, *v. i.* to arrive; (Bur.) ရောက်သည်။
 ပို, *v. t.* to conceal with a screen or curtain; (Bur.)
 ကွယ်သည်။ ကာသည်။
 ပိုဖခင်, *v.* to put up a partition; (Bur.) ထရံကာသည်။
 ပိုဖခန်, *v. t.* to conceal to cover up; (Bur.) ကွယ်ကာ
 သည်။
 ပိုဆ်, *v. a.* imperative pl., ပို; as အာပို *let us go*; (Bur.)
 ပို့။
 စူးအာ, *v. i.* to go from, to separate from, သူးအာ။
 (Bur.) ခွဲခွာသည်။
 စွ, *n.* an insect, စမ။ ခမ။ (Bur.) ပိုးကောင်။
 စွခင်, *n.* the water-skipper; (Bur.) ရေပိုး။
 စွကြော့, *n.* a weevil; (Bur.) စပါးပိုး။

ရွာဟီဟောင်, *n.* the golden beetle, or chameleon beetle ;

(Bur.) ခိုးမင်းတောင်တာ။

ရွာအပြင်, *n.* a locust ; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

ရွတ်, *v. t.* to discern ; (Bur.) စစ်ကြည့်သည်။

ရွှိရွှောတ်, *v. t.* to examine, to question ; (Bur.) စစ်ဆေး
မေးမြန်းသည်။

ရွံ့, *v. t.* to place, to put down, ရွံ့ထင်။ (Bur.) ထားသည်။
သိမ်းထားသည်။

ရွံ့, *n.* a part ; thus ပိရွံ့ *three parts* ; (Bur.) အပိုင်း။ အပုံ။

ရွံ့စိုတ်, *v.* to settle the mind ; (Bur.) စိတ်ချသည်။

ရွက်, *n.* the waning of the moon, reckoned from the
full moon ; as ရွဲရွက်။ ဓါရွက် *the first day of the*
waning, second day of the waning ; လပြည့်ကျော်။

ဆ

ဆ, *adv.* only ; as ဆညးမွဲဝံ့အာ *only one can go* ; (Bur.)
သာ။

ဆ, *pro. a.* whatever ; as ဆမနွံ *whatever there is* ; (Bur.)
သမျှ။

ဆဂ်ယံ့သောင်, *adv.* moreover ; (Bur.) ထိုမျှမက။

ဆဂး, *conj.* but ; (Bur.) သို့သော်။

ဆညိည, *adv.* least, in the least ; (Bur.) မျှသာ။

ဆညး, *pro. a.* whoever ; as ဆညးမဂ္ဂေဂ် *whoever believes* ;
(Bur.) အဘယ်သူမဆို။

ဆ, *n.* fold ; as ပိဆ *three fold* ; (Bur.) အဆ။

ဆက်, *v. t.* to join ; (Bur.) ဆက်သည်။

ဆက်ဆေန်, *v. i.* to be connected, as a race or lineage ;
(Bur.) ထော်စင်သည်။ ဆင်းသက်သည်။

ဆက်ဆံ, *v. t.* to enjoy in common, ဆက်ဆမ်။ (Bur.) ဆက်
ဆံသည်။

ဆခေတ်, *n.* a small cymbal, ခခေတ်။ (Bur.) ထင်းကွင်းက
လေး။

ဆက်ပါင်, *v. t.* to salute, to accost; (Bur.) နှုတ်ဆက်
သည်။

ဆက်မွှိန်, *v. t.* to offer, to present to a superior; (Bur.)
ဆက်ကပ်သည်။

ဆင်, *v. i.* to descend (as running water over a fall; (Bur.)
ဆင်းသည်။

ဆန်, *v. t.* to write, compose, (Bur.) စီကုံးသည်။

ဆန်ဒ, *n.* literature, poetry; (Bur.) ဇင်္ကာ။ ဖတ်စာ။

ဆဋ္ဌမ (Pali), *o. a.* sixth, ဆတ္တမ။ (Bur.) ဆဋ္ဌမ။

ဆာ, *a.* thin. applied to liquids; (Bur.) ပျော့သော။

ဆာ, *v. t.* to scratch in anger; (Bur.) ခြစ်သည်။ ကုပ်
သည်။

ဆာထေဝံ, ဆာထေဝာန်, *v. t.* scratch out; (Bur.) ခြစ်ထုတ်
သည်။

ဆာင်, *n.* a large cymbal; (Bur.) ထင်းကွင်းကြီး။

ဆာန်, *v. i.* to love, ဆာန်ကျိန်။ (Bur.) ချစ်သည်။ ချစ်ခင်သည်။

ဆာန်ဥ, *v. t.* to pity; (Bur.) သနားသည်။

ဆာပ်ပျာ, *n.* soap; (Bur.) ဆပ်ပြာ။

ဆာပ်ပျာဇွီ, *n.* natron; (Bur.) မြေဆပ်ပြာ။

ဆာဲထေဝံ, ဆာဲထေဝာန်, *v. t.* to pour out, empty; (Bur.)
သွန်ပြစ်သည်။

ဆီ, *n.* the *labia pudenda*, (Bur.) မိမ္မအင်္ဂါဇာတ်။ ဣတ္ထိလိင်။

ဆီ, *n.* blood; (Bur.) သွေး။

ဆီ, *v. i.* to move, shake; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဆီဒနာ, *v. t.* to prevent, to hinder, ဒနာ။ (Bur.) ဆီးတား
သည်။

ဆု, *n.* wood, timber; (Bur.) သစ်။ သစ်သား။

ဆုကဝါန်, *n.* Martaban camphor wood; (Bur.) ကရဝေး။

- ဆကြက်ပြင်, *n.* ebony; (Bur.) ယင်းတိုက်။
 ဆက, *n.* teak timber; (Bur.) ကျွန်းပင်။ ကျွန်းသား။
 ဆကေ့, *n.* *thengan*, the *Hopea odorata*. This is a very;
 hard timber; the fibre is so interwoven as to
 split with difficulty; and it is on that account
 much prized by the natives for canoes; (Bur.)
 သက်နိုး။
 ဆခမေ၊ *n.* a log, ဆခမေင်။ (Bur.) သစ်တုံး။
 ဆပွဲ, *n.* the queen lagerstœmia; (Bur.) ဖျင်းမ။
 ဆတပ်ပုတ်, *n.* the chisel-handle tree; (Bur.) ဆောက်ရိုး
 သစ်။
 ဆဒကုတ်, *n.* a log; (Bur.) သစ်တုံး။
 ဆဒီအဒါ, *n.* pine, ဆပွင်သေင်။ (Bur.) ထင်းရှူးသား။
 ဆပြာနံ, *n.* iron-wood; (Bur.) ဖျင်းကတိုး။
 ဆမာမူ, *n.* *padcuk*, the gum-kino tree; (Bur.) ပိတောက်
 ပင်။
 ဆအနာင်, *n.* the *fragræa*; (Bur.) အနန်းပင်။
 ဆင်, *v. t.* to smell, to kiss; (Bur.) အနံ့ခံသည်။ နန်းသည်။
 ဆတ်တိတ်, *v. i.* to break wind, (vulgar.) ကျော့လှိုင့်။
 (Bur.) အိုးပေါက်သည်။ လေလည်သည်။
 ဆတ်အာ, *v. i.* to go backward, to backslide; (Bur.)
 ဆတ်သွားသည်။
 ဆူလေ, *n.* a thistle, or some kind of bramble; (Bur.)
 ဆူးလေ။
 ဆဲ့, *v. i.* to move a little, to give room to another;
 (Bur.) ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။
 ဆောင်လီ, *a.* pertaining to, belonging to, ဆောင်စပ်။ (Bur.)
 ဆိုင်သော။
 ဆေတ်, *v.* to slant, be oblique, not parallel; to deflect,
 deviate from a right line; (Bur.) ယိမ်းသော။

ဆောင်ပလဲ, *v. i.* to flash as lightning; (Bur.) အရောင်
လျှင်သည်။

ဆံက်, *n.* straw; (Bur.) ကောက်ရိုး။

ဆင်ဝက်, *v. t.* to attend to, to perform; (Bur.) ဆောင်
ရွက်သည်။

ဆေါ, *numeral auxiliary.* applied to things in pairs,
as ခတ္တကိစ္စှေဆော *one pair of cart-wheels*; (Bur.)
အဝံ့။ အရံ။

ဆောဖွက်, *n.* a companion, a mate; (Bur.) အပေါင်း။ အ
ဖော်။

ဆောင်လ, *adv.* sometimes, ထဆောင်။ (Bur.) တခါတလေ။

ဆောင်လဆံ, *adv.* when? ဆောင်လံ။ (Bur.) ဘယ်သောအခါ။

ဆာ, *n.* a trap made with a pole and spear; (Bur.) ထောင်
ချောက်တမျိုး။ ဂျမ်း။

ဆိုက်, *adv.* near to, ဆိုက်ညောန်။ (Bur.) လှနီး။

ဆိုက်တန်, *v. i.* to be near, to be at hand; (Bur.) တည်လှ
နီးသည်။

ဆိုက်ပွက်, *v. t.* to approach, to draw near to; (Bur.)
အနားသို့ချည်းကပ်သည်။

ဆိုင်စပ်, *v.* to concern, to be connected with, (followed
by ကို။) See ဆောင်စပ်။ (Bur.) စပ်ဆိုင်သည်။

ဆိုင်ပံင်, *n.* a pawn shop; (Bur.) အပေါင်ဆိုင်။

ဆိုန်, *v. t.* to squeeze with the hands; (Bur.) နှယ်သည်။

ဆိုပ်, *v. t.* to find, ဆို။ (Bur.) တွေ့သည်။

၆

၆, *n.* a great-grandfather; (Bur.) အဘေး။

၆က်, *v. t.* to draw, to drag, ၆က်ထား။ to contract; as
၆က်တငံ့ *to contract a debt*; to play; as ၆က်ပြင်
to play on a violin; to march; as ၆က်တူန် *to*
march an army; (Bur.) ဆွဲသည်။ စစ်ချီသည်။

- ဇကု, *n.* person ; as ဇကုမွဲ *one person*; *num. aux.* applied either to God or man; (Bur.) လူကိုယ်။ ကိုယ်တော်။
 ဇကု, *n.* a body ; (Bur.) ကိုယ်အကောင်အထည်။
 ဇကုကတ်, *n.* inflammation ; (Bur.) ကိုယ်ပူရောဂါ။
 ဇကုကာယျ, *n.* the body ; (Bur.) ကိုယ်ကာယ။
 ဇကုကိုဇကု, *adv.* mutually, one with another ; (Bur.) အချင်းချင်း။
 ဇကုညး, *pro.* himself, herself ; (Bur.) သူကိုယ်တိုင်။
 ဇကုညးတံ, *pro.* themselves ; (Bur.) သူတို့ကိုယ်တိုင်။
 ဇကုပိုဒိုက်တံ, *pro.* ourselves ; (Bur.) ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင်။
 ဇကုမှူး, *pro.* thyself, yourself ; (Bur.) သင့်ကိုယ်တိုင်။
 ဇကုသွေး, *a.* naked ; *v. i.* to be naked ; (Bur.) အဝတ်အချည်းစည်းရှိသော။ အဝတ်အချည်းစည်းရှိသည်။
 ဇကုဆဲ, *pro.* myself ; (Bur.) ငါကိုယ်တိုင်။
 ဇင်ရဲ, *n.* a small species of horse-fly ; (Bur.) မှက်။
 ဇင်္ဂ, *a.* distant, ဇွဲ။ သွဲ။ သွေ့။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။
 ဇင်္ဂလိုင်, *v. i.* to be long ; as တရုဇင်္ဂလိုင်ရ *the journey is long* ; (Bur.) ဝေးလွန်းသည်။
 ဇတ်, *v. i.* to dry away, as water in a stream ; (Bur.) ခန်းခြောက်သည်။
 ဇတပ်, *v. i.* to tremble, to shake, to quake ; (Bur.) တုန်သည်။ ထွပ်သည်။
 ဇနး, *n.* victory. See ဇူး။ (Bur.) အောင်မြင်ခြင်း။
 ဇနံ, *n.* a spoon. See ယံက်။ (Bur.) ဇွန်း။
 ဇနံ, *n.* a string of beads ; (Bur.) ပုတီးသို့ကြိုးသေး။ သီတံ။
 ဇနံစုင်, *n.* a table-spoon ; (Bur.) စားပွဲဇွန်း။
 ဇနံသုင်ယက်ဖက်, *n.* a tea-spoon ; (Bur.) လဖက်ရည်ဇွန်း။
 ဇနံအပြိုက်, *n.* a glazed spoon , (Bur.) ငြွေဇွန်း။
 ဇပျော်, *n.* a grape, သတ်ဇပျော်။ (Bur.) စပျစ်။

- ဇေယျ *n.* betel, the leaves of which are chewed along
 with the areca-nut; (Bur.) ကွမ်း။
 ဇေယျ, *a.* definite; *v. i.* to be definite; (Bur.) သေ
 ချာသော။ သေချာသည်။
 ဇေယျကွမ်းကွမ်း, *adv.* definitely; (Bur.) သေသေချာချာ။
 ဇေယျ, *a.* dry; (Bur.) ခြောက်သော။
 ဇေယျ, *n.* a foot-mat; (Bur.) ခြေသုတ်ဖျာ။
 ဇေယျ, *a.* great, ဇေယျ။ (Bur.) ကြီးသော။
 ဇေယျ, *n.* an elder; (Bur.) အသက်ကြီးသောသူ။ အကြီး။
 ဇေယျဂုဏ်, *n.* a jailer; (Bur.) ထောင်မှူး။
 ဇေယျပြိုင်, *n.* a forester; (Bur.) တောခေါင်း။
 ဇေယျအမိုင်, *n. pl.* rulers, ဇေယျသမိုင်။ (Bur.) အကြီးအကဲ။
 ဇေယျကွာန်, *n.* the head-man of a village, ဇေယျကွာန်။
 (Bur.) ရွာသူကြီး။
 ဇေယျဗာဏ္ဍာ, *n.* a steward, a treasurer; (Bur.) ဘဏ္ဍာပိုး။
 ဇေယျ, *n.* the ridges that rise on the body from
 severe blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။ ဒါဏ်
 ချက်။
 ဇေယျ, *prep.* in the presence of; (Bur.) ထံသို့။ မျက်
 မှောက်။
 ဇေယျ, *n.* a thorn; (Bur.) ဆူး။
 ဇေယျ, *n.* length; (Bur.) အရှည်။ အလျား။
 ဇေယျပတ်, *v. t.* to lengthen; (Bur.) ရှေ့အောင်ပြုသည်။
 ရှေ့စေသည်။
 ဇေယျ, *v. i.* to flow, ဇေယျ။ (*commonly pron. fwo.*) (Bur.)
 စီးသည်။
 ဇေယျ, *v. i.* to flow down, ဇေယျစေ့။ (Bur.) စီးဆင်း
 သည်။
 ဇေယျ, *v. t.* to lower, to let down; (Bur.) စီးကျစေ
 သည်။

ဇာ, *n.* a drag-net; netting, net-work, lace; (Bur.)

ပိုက်ကွန်။ ဈာန။

ဇာင်က, *v.* to fish with a scoop; (Bur.) ငါးသွဲသည်။

ဇာင်ဂူ, *n.* vermilion; (Bur.) ဟင်းသပတာ။

ဇာတ်, *n.* race, caste, kind; (Bur.) အမျိုး။ ဇာတ်။

ဇာတိ, (Pali), *n.* nature; (Bur.) ဇာတိ။

ဇာဒိသိုင်, *n.* a lion; (Bur.) ခြင်္သေ့။

ဇာဒိသိုင်ဌေဝံ, *n.* a lioness; (Bur.) ခြင်္သေ့မ။

ဇာပ်, *v. t.* to sip, to taste, ဝေင်။ (Bur.) စုတ်သည်။

ဇာမဏီ, *a.* German; (Bur.) ဇာမနိအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ဇာလ္လောပ်, *n.* a brook, a small mountain stream; (Bur.)

ချောင်းကလေး။ စမ်း။

ဇိက်တိ, *v.* to plow or harrow; (Bur.) ထယ်ထွန်သည်။

ဇိင်, *v. t.* to sew; (Bur.) ချုပ်သည်။

ဇိပ်ဂိုပ်, *a.* meek; (Bur.) နူးညံ့ထိပ်မွေ့သော။

ဇိ, *v. i.* to transude; (Bur.) စိန်သည်။

ဇိ, *a.* complete, wanting nothing; *v. i.* to be complete;

(Bur.) စေ့သော။ စေ့သည်။ စေ့စပ်သည်။

ဇိဇောတ်, *n.* a species of *anethum*; (Bur.) ဝမြိတ်။

ဇိယျာ, *n.* cumin; (Bur.) ဇိယာ။

ဇု, *n.* a great-grandmother; (Bur.) အဘေးမ။

ဇုဇာလ, *n. pl.* ancestors; literally, great-grandmother, great-grandfather, grandmother, grandfather; (Bur.) တိုး။ ဘေး။

ဇုက်, *n.* a rope or cord; (Bur.) ကြိုး။

ဇုက်ကို, *n.* a rope made of bark; (Bur.) လျှော်ကြိုး။

ဇုက်ခရေတ်, *n.* a chain; (Bur.) သံကြိုး။

ဇုက်ဝှင်, *n.* the ridges between the plats in a paddy-field; (Bur.) ကန်ဝင်းရိုး။

- ဇုက်ငြိုပ်, *n.* any kind of jungle creeper, used for tying;
 (Bur.) နွယ်ကြိုး။
- ဇုက်တယတ်, *n.* a species of linden-bloom; (Bur.) တရော
 နွယ်။
- ဇုက်ပွေနီ, *n.* a chalk-line for marking timber; (Bur.)
 မျည်းကြိုး။
- ဇုက်ထလီ, *n.* chain lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်နွယ်။
- ဇုက်လဟောက်, *n.* a bridle-rein; (Bur.) ဇက်ကြိုး။
- ဇုက်လောတ်, *n.* a wire; (Bur.) နန်းကြိုး။
- ဇုက်သွံ, *n.* a thong; (Bur.) သားရေကြိုး။
- ဇုက်ဟတ်, *n.* the band of a spinning-wheel; (Bur.) ခပ်နှံ
 ပတ်ထားသောကြိုး။
- ဇုက်စပ်, *n.* a ratan; (Bur.) ကြိပ်ကြိုး။
- ဇုတ်, *n.* a bone; (Bur.) အရိုး။
- ဇုတ်ထကဲ, *n.* a rib; (Bur.) နံရိုး။
- ဇုတ်ခွင်, *n.* a jaw-bone; (Bur.) မေးရိုး။
- ဇုတ်ခေတ်, *n.* a shoulder-blade; (Bur.) ထက်ပြင်ရိုး။
- ဇုတ်လှိုင်စင်, *n.* the wish-bone; (Bur.) ကြက်ညှပ်ရိုး။
- ဇုန်စာ, *n.* a swing; (Bur.) ဒန်း။
- ဇု, *v. i.* to rest; (Bur.) နားသည်။
- ဇုနီ, *v. i.* to lodge; (Bur.) တည်းခိုသည်။
- ဇေင်မင်, *n.* a pelican; (Bur.) ဝံပို။
- ဇေတ်, *v. i.* to be true; (Bur.) စစ်သည်။ မှန်သည်။
- ဇေန်, *n.* (Eng.) drill; (Bur.) ဇဏ်။
- ဇေတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to June;
 (Bur.) နယုန်ထ။
- ဇေ, *v. i.* to slant, be oblique, not straight; (Bur.) ရွှံ
 သည်။ ယွဲ့သည်။
- ဇင်ခတိက်, *n.* a bedstead; (Bur.) ခုတင်။
- ဇင်ခလိင်, *n.* a litter; (Bur.) ထင်းစင်။

ခံပံင်ဂကျ, *n.* a thing made of bamboo shaped like a tree, on which all kinds of offerings for priests are hung ; (Bur.) ပဒေသာပင်။

ခံသပ်, *v. i.* to crouch, to bow down, ခုခိုသပ်။ အော်မာ။
(Bur.) ဝပ်ထွားသည်။

ဇိုင်, *n.* the leg including the foot ; (Bur.) ခြေ။

ဇိုင်ထွပ်, *n.* a multiplier ; (Bur.) မြှောက်ခြေ။

ဇိုင်ချုံ, *n.* a candle-stick ; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်ချုံ၊ မီးချုံ။

ဇိုင်ခေဆ်, *a.* lame, ဇိုင်ညှိုင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။

ဇိုင်ဂယု, *n.* the eaves of a house ; (Bur.) အမိုးစွန်း။ တံစက်။

ဇိုင်ဂြိုပ်, *n.* the end of a wood ; (Bur.) ထောစွန်း။

ဇိုင်စ, *n.* a divisor ; (Bur.) စားခြေ။

ဇိုင်စာင်, *n.* a brace in the roof of a house ; (Bur.)
ကြားကန်။

ဇိုင်ဒိုပ်, *n.* the foot of a mountain ; (Bur.) ထောင်ခြေရင်း။

ဇိုင်နှက်, *n.* a subtrahend ; (Bur.) နှုတ်ခြေ။

ဇိုင်မှာသမိတ်, *n.* the seaside ; (Bur.) ပင်ထယ်ကမ်းနား။

ဇိုင်ဝါ, *n.* the beginning of a plain ; (Bur.) ကွင်းစ။

ဇိုင်မိ, *n.* a low bank of a river or ocean ; (Bur.) ကမ်းနား။

ဇိုင်, *num. aux.* applied to nets ; as ဇိုင်ကွဲဇိုင် *one net*, col.
(Bur.) အဆူ။

ဇိုတ်, *v. t.* to wipe with a towel ; (Bur.) သုတ်သည်။

ဇိုန်ကျိပ်, *v. t.* to vouchsafe, to condescend to grant ; (Bur.)
အပ်ပေးသည်။

ဇို, *v. t.* collide, strike, dash against ; (Bur.) တိုက်ခိုက်
သည်။

ဇို, *n.* a marsh ; (Bur.) ဂေတ္တမ်းရာအရပ်။

ဇိုပျေ့ငုံ, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ဖြစ်ချသည်။

ဇိုပ်ကျွာ, *n.* an embankment of a tank or pond ; (Bur.)
ကန်ပေါင်ရိုး။

- ဇိုင်ခေါန်, *n.* a fishing rod ; (Bur.) ငါးဖျားတံ။
 ဇိုင်ချင်, *n.* the wall of a city, ကွာင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။
 ဇိုင်နဲ, *n.* a curved stick to keep the cloth straight in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်းထေး။
 ဇွဲ, *n.* a species of lobster ; (Bur.) ပုစွန်ထုပ်ကြီးတချို့။
 ဇွဲ, *v. t.* to grind, as with the teeth, to gnash ; (Bur.) ခဲကြိတ်သည်။
 ဇွက်, *n.* a cast-net for catching fish ; (Bur.) ကွန်။
 ဇွဲ, *n.* a resting-place ; (Bur.) နားစရာနေရာ။
 ဇွေ, *a.* large, great, big, ဇွေ့။ *v. i.* to be large ; (Bur.) ကြီးသော။ ကြီးသည်။
 ဇွေဂေါင်, *v. i.* to grow up ; (Bur.) ကြီးပွားသည်။
 ဇွေမောင်, *v. i.* to increase in stature ; (Bur.) တိုးတက်သည်။ တိုးပွားသည်။ ကြီးပွားသည်။
 ဇွေ, *v. t.* to overcome, to conquer ; (Bur.) အောင်မြင်သည်။
 ဇွေတ်, *v. t.* to prevail over ; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်သည်။
 ဇွပ်, *a.* every ; (Bur.) တိုင်း။
 ဇွဲ, *a.* stable, firm ; *v. i.* to be stable, ဇွမ်။ ဗိုန်ဇွဲ။ (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ဇွေ, *n.* surf ; (Bur.) သောင်ပေါ်မှာရိုက်သောထိုင်းချပ်။
 ဇွေ, *a.* withered, ဇွေ့ကြွေ။ *v. i.* to be withered ; (Bur.) နွမ်းသော။ ညှိုးနွမ်းသည်။ နွမ်းသည်။
 ဇွေ့, *a.* dried ; *v. i.* to be disfigured ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။ သွေ့ခြောက်သည်။
 ဇွေ, *n.* a building for public worship, or for strangers to lodge in ; (Bur.) ဇေဝ်။
 ဇွေ, *n.* an inn ; (Bur.) ညွေခံရာဇေဝ်။
 ဇွေ, *n.* a synagogue, a chapel, a *zayat* ; (Bur.) တရားဇေဝ်။

- ငြင်, *n.* a chasm or gulf, ငြောင် (Bur.) ချောက်။
 ငြိဟတ်, *n.* strength, ခြိဟတ် (Bur.) ခွန်အား။
 ငြိဟာန်, *n.* love, ငြိဟာန်မေတ္တာ (Bur.) ချစ်ခြင်း။ ချစ်ခြင်း
 မေတ္တာ။
 ငြဲ, *a.* lean; thin in flesh; *v. i.* to be thin in flesh;
 (Bur.) ပိန်သော။ ပိန်သည်။
 ငြိ, *n.* a serpent, ငြိပ် (Bur.) ငွေ။
 ငြိဂကဒကင်, *n.* one kind of green snake; (Bur.) အမြီး
 ခြောက်ငွေပိမ်း။
 ငြိဂချီ, *n.* a venomous serpent; (Bur.) အဆိပ်ရှိသောငွေ။
 ငြိစက်ပိင်, *n.* the blind worm; (Bur.) ငွေဆင်ပျက်။
 ငြိဆာတ်ခဲ၊ *n.* the *laticauda scutata*; (Bur.) ငြိပ်ပြုံး။
 ငြိဆာတ်နပ်, *n.* the *hydrus* or *hydrophis*; (Bur.) ငြိပ်လုံး။
 ငြိဇာတ်, *n.* the *cobra de capello*; (Bur.) ငွေယောက်။
 ငြိဇာတ်ကွင်ကျိပ်, *n.* the hamadryad; (Bur.) ငွေငန်း။
 ငြိဇာတ်ဂယောင်, *n.* one kind of cobra; (Bur.) တောကြီး
 ငွေယောက်။
 ငြိဇာတ်တင်, *n.* the yellow banded *bungarus*; (Bur.) ငန်း
 တောင်ကျား။
 ငြိဇာတ်ပွတ်, *n.* a fiery serpent; (Bur.) မီးငွေယောက်။
 ငြိဇာတ်ယိုက်, *n.* the dusky hamadryad; (Bur.) ငန်းပုပ်။
 ငြိဇိုလွ, *n.* the common green serpent; (Bur.) ငွေပိမ်း။
 ငြိဇုတ်, *n.* a water snake; (Bur.) ခေငွေ။
 ငြိပုတ်ခွါစင်, *n.* the carpet-snake; (Bur.) ကြက်ဥခိုးငွေ။
 ငြိဗဲ, *n.* a viper; (Bur.) ငွေပွေး။
 ငြိဗျော်, *n.* a kind of snake; the rat snake; (Bur.)
 ထင်းငွေ။
 ငြိသံသောတ်, *n.* the black striped *tropidonotus*; (Bur.)
 မြက်လျှောငွေ။

ကြီး၊ *a.* over ripe, applied to grains; *v. i.* to be over ripe; (Bur.) အမှည့်လွန်သော၊ အမှည့်လွန်သည်။

ကြိုင်၊ *v. t.* to bake; (Bur.) ပေါင်းသည်။

ကြိတ်၊ *num. aux.* a circle or ring; as ကဝိန်စါကြိတ် *two rings*, col.; (Bur.) အကွင်း။

ဇြ၊ *n.* a banyan tree; (Bur.) ညောင်ပင်။

ဇြဗောဓိ၊ *n.* the Bo-tree; (Bur.) ဗောဓိညောင်။

ဇြောက်၊ *v. t.* to absorb, to suck; (Bur.) စုတ်သည်။

ဇြောက်၊ *n.* a chasm or gulf, ခြင့်။ (Bur.) ချောက်။

ဇြိုင်၊ *n.* a stand for pots or jars, composed of a ratan or rope, curved and intertwisted into a ring; (Bur.) ကရုတ်။

ဇြိုတ်၊ *a.* deep; *v. i.* to be deep; (Bur.) နက်သော၊ နက်သည်။

ဇြိုတ်နက်၊ *a.* deep, hard to be understood; *v. i.* to be hard to be understood; (Bur.) နက်နဲသော၊ နက်နဲသည်။

ဇွ၊ *n.* a corpse, pron. *fwě*; (Bur.) အထောင်းကောင်။

ဇွင့်၊ *n.* fever, (commonly pron. *fwawh*), ယဲဇွင့်။ (Bur.) အပျားရောဂါ။

ဇွင့်ချပ်၊ *n.* a fever occasioned by a cold, ဇွင့်ချပ်။ (Bur.) နှာဝေးပျား။

ဇွင့်ဇာတ်၊ *n.* fever and ague; (Bur.) တုန်ပျား။

ဇွါ၊ *n.* an intimate friend; (Bur.) သူငယ်ချင်း။

ဇွဲ၊ *a.* left; (usually pron. *fwí*), as ပူးဇွဲ *the left shoulder*; (Bur.) ဘယ်နှင့်ဆိုင်သော။

ဇွဲဇွဲ၊ *a.* Swiss; (Bur.) ပွဲဇွဲ။

ဇွဲတ်၊ *v. t.* to feel, rub gently; (Bur.) သပ်သည်။

ဇွဲက်၊ *v. t.* to cause to purge, ဇွဲက်ဝှံ။ (Bur.) ဝမ်းနှုတ်သည်။

- ဇွော်, *n.* provisions, provision for a journey, ဇွော်အိမ်။
(Bur.) အစာရိက္ခာ။
- ဇွဲ, *n.* a marsh clearing, ဇွဲအိမ်။ ဗာဇွဲ။ (Bur.) ရှင်းထင်းထား
သောမြေရာနိဋ်။
- ဇွဲနီဂွေက်, *n.* the gums ; (Bur.) သွားဖုံး။

ည

- ညာနီ, (Pali ညာဏ), *n.* the intellect ; (Bur.) ညာဏ်။
- ညာတ်, *v. t.* to see ; (Bur.) မြင်သည်။
- ညာတ်ကေတ်, *v. t.* to behold, to take notice of ; (Bur.)
ကြည့်ရှုသည်။
- ညာတ်မုက်, *v. t.* to beget ; (Bur.) မျက်နှာမြင်သည်။ ပွား
မြင်သည်။
- ညိ, *v. a.* supplicatory. See Gram. §17-2, (c.); (Bur.)
ဝါ။
- ညိ, *v. a.* euphonic, an expletive, occasionally used in
formal, solemn style. See Gram. §17.2, (f.); (Bur.)
တော်မူ။
- ညိ, *a.* small in quantity ; *v. i.* to be small in quantity ;
(Bur.) နည်းသော။ နည်းသည်။
- ညိည, *adv.* a very little ; (Bur.) တဆိတ်တပေါက်။ အနည်း
ငယ်။
- ညိညိ, *a.* very small in quantity ; also *adv.* a little ;
(Bur.) နည်းနည်း။
- ညိသာ, *a.* even, သတတ်ညွှန်။ *v. i.* to be even ; (Bur.) ညီ
ညာသော။ ညီညာသည်။
- ညိသာ, *v. i.* to agree ; to be straight ; *v. t.* to make
straight ; (Bur.) ညီညာစေသည်။
- ညောနီ, *a.* tight, မောနီ။ *v. i.* to be crowded ; (Bur.) ကျပ်
သော။ ကျပ်သည်။

- ညောန်ကျိ, *adv.* near to, almost, ကြပ်။ (Bur.) နီးလျိ။
လျိ။
- ညောန်ခြက်, *v. i.* to be full of, have an abundance of ;
(Bur.) ပြည့်ဝသည်။
- ညောန်ငြက်, *a.* very narrow ; *v. i.* to be very narrow ;
(Bur.) ကျည်းကျပ်သော။ ကျည်းကျပ်သည်။
- ညှင်, *conj.* as ; (Bur.) ကဲ့သို့။
- ညှင်ဝံ့, *v. p.* in order to ; thus ညှင်ဝံ့ဖတ်ထိက်မာန်ဒးဖတောန်
in order to be able to read, you must learn ; (Bur.)
ရအောင်။ အထိုငှါ။
- ညှင်နဲ့, *adv.* in like manner ; also *conj.* as ; (Bur.) ငှင်
နည်း။ ထိုနည်းတူ။
- ညး, *pers. pro.* he or she ; as ညးဂှ်ရော *who is he?* or *who
is she?* (Bur.) သူ။
- ညးတံ, *pers. pro. pl.* they, ညးဂမ္တိုင်။ See Gram. §15 ;
(Bur.) သူတို့။
- ညးခွိုင်ပုန်, *n.* a soldier, ညးပုန်။ (Bur.) စပ်သူရဲ။ စပ်သား။
- ညးဖိုက်, *n.* a merchant ; (Bur.) ကုန်သည်။
- ညးတထတထိုက်, *n.* the rich ; (Bur.) သူဌေး။ သူကြွယ်။
- ညးတလဒဒိုက်, *n.* the poor ; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
- ညးဗွ, *n.* a cultivator ; (Bur.) ထယ်သည်။ ထယ်ပတာလုပ်
သောသူ။
- ညးမကထင်, *n.* a listener, hearkener ; (Bur.) နားထောင်
သောသူ။
- ညးမကထင်ဂှ်, *n.* one who misses the way ; (Bur.) လမ်း
လွဲသူ။
- ညးမကုတ်စ, *n.* a thief ; (Bur.) သူခိုး။
- ညးမကောန်, *n.* a maker ; (Bur.) လုပ်သောသူ။
- ညးမကောန်ခိုတ်, *n.* a toiler ; (Bur.) ပင်ပန်းစွာလုပ်ဆောင်ရ
သောသူ။

ဉာဏ်ပေးပို့ပေးသူ၊ *n.* a Redeemer ; (Bur.) ရွေးနှုတ်ကမ်းတင်
သောအရှင်။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a traveller ; (Bur.) ခရီးသည်။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a sower ; (Bur.) မျိုးစေ့ကြဲသောသူ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a shoe-maker ; (Bur.) ခြေရင်းထုပ်သမား။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a tailor ; (Bur.) အချုပ်သမား။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a weaver ; (Bur.) ရက်ကန်းသည်။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a guide, one who leads the way ; (Bur.)
လမ်းပြ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a publican ; (Bur.) အခွန်ခံ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a witness ; (Bur.) သက်သေ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* an heir ; (Bur.) အမွေခံ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a drunkard ; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* an adversary, an opponent in a law-
suit ; (Bur.) တရားပြိုင်သောသူ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a rain-maker ; (Bur.) မိုးစက်ရွာစေသောသူ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a grass-cutter ; (Bur.) စာရိတ်။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a leader ; (Bur.) ဦးဆောင်သောသူ။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *n.* a beggar ; (Bur.) သူတောင်းစား။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *v. t.* to regard the feelings of another, to fear
giving offence ; (Bur.) ဣာသည်။

ဉာဏ်ပေးသူ၊ *a.* reverential ; (Bur.) ကြောက်ရွံ့သော။ ရိုသေ
သော။ *v. t.* to respect, to regard the feelings of ;
(Bur.) အားနာသည်။

ခု

ခု၊ *n.* a span ; (Bur.) အထွာ။

ခု၊ *v. t.* to measure with a span ; (Bur.) ထွာသည်။

ခုအာ၊ *v. i.* to crawl, as a land-leech does ; (Bur.) ထွာ
ရွှံ့သွားသည်။

- ခုန်, *v. t.* to catch, used more particularly with regard to catching fish; thus ခုန်က *to fish with hook and line*; (Bur.) များသည်။
 ခု, *a.* shallow; (Bur.) တိမ်သော။
 ခုတ်, *n.* water; (Bur.) ငေ။
 ခုတ်ကြီး; *n.* the spring tide; (Bur.) ငေထ။
 ခုတ်ကရင့်, *n.* cold water; (Bur.) ငေငေ။
 ခုတ်ကလေတံ, *n.* ice, ခုတ်ကလေတံ (Bur.) ငေခဲ။
 ခုတ်ကို, *n.* toddy, the fermented juice of the nipa or dwarf-palm tree; (Bur.) ဒန်ရည်။
 ခုတ်ကွာ, *n.* an artificial pond; (Bur.) ငေကန်။
 ခုတ်ညွှန်, *n.* an artificial pond; (Bur.) တမံနှင့်ဆည်သောငေ။
 ခုတ်ချိုတ်, *n.* the neap tide; (Bur.) ငေသေ။
 ခုတ်ဂဝင်, *n.* a bitter medical preparation; (Bur.) တင်းခါး
 ငေး။
 ခုတ်ဂဝင်ခွံ, *n.* a preparation of vermicelli, ခုတ်ဂဝင်ခွံ။
 (Bur.) ခုန်တီဟင်းခါး။
 ခုတ်ဂဝ, *n.* the prepared water drunk on taking an oath of allegiance; (Bur.) သစ္စာငေ။
 ခုတ်ဂမ္ဘ, *n.* warm water; (Bur.) ငေခွေး။
 ခုတ်ဇေတုတ်, *n.* wine; (Bur.) ဝပုတ်ရည်။
 ခုတ်ဇေဝါင်, *n.* running water, a current; (Bur.) ငေစီး။
 ခုတ်ဇေင်, *n.* a flood; (Bur.) ငေထွမ်းမိုးခြင်း။
 ခုတ်ဆု, *n.* the sap of a tree; (Bur.) သစ်ရည်။
 ခုတ်ခိုက်, *n.* congee; (Bur.) ထမင်းရည်။
 ခုတ်ထရံက်, *n.* a trough placed under the eaves of a roof; (Bur.) ငေထရေက်။
 ခုတ်ထင်, *n.* milk; (Bur.) နို့။
 ခုတ်ထဂေါင်, *n.* a water goglet; (Bur.) ငေထကောင်း။
 ခုတ်ခွင်, *n.* a water-pot, "chatty;" (Bur.) ငေအိုး။

- ခုန်ခွင်ပို၊ *n.* a water-pot, used for drinking water; (Bur.)
 သောက်ရေအိုး။
 ခုန်ပတေက်၊ *n.* fresh water; (Bur.) ရေချို။
 ခုန်ပလင်ကာ၊ *n.* a vessel with a spout, as a tea-pot;
 (Bur.) ရေကရား။
 ခုန်ပထိုင်၊ *n.* a well; (Bur.) ရေထွင်း။
 ခုန်ပိုင်၊ *n.* spittle; (Bur.) တံထွေး။
 ခုန်ဖလုင်၊ *n.* salt-water; (Bur.) ရေငံ။
 ခုန်ဖလဲ၊ *n.* a spring, a fountain; (Bur.) ဝိဋုံရေ၊ ဝမ်းရေ။
 ခုန်ဖေတ်၊ *n.* a wide mouthed water jug; (Bur.) ဗျတ်အိုး။
 ခုန်ဖြို၊ *n.* rain water; (Bur.) ခိုဗမ်းရေ။
 ခုန်မိတ်၊ *a.* yellow; *v. i.* to be yellow; (Bur.) ဝါသော၊
 ဝါသည်။
 ခုန်မှင်၊ *n.* ink; (Bur.) မှင်ရည်။
 ခုန်ရမတ်၊ *n.* tears, ရမတ်။ (Bur.) မျက်ရည်။
 ခုန်ရင်ခါန့်၊ *n.* a stand for a water-pot; (Bur.) ရေအိုးစင်။
 ခုန်လတိုပ်၊ *n.* dew; (Bur.) နှင်းရေ။
 ခုန်ထက်ဖက်၊ *n.* a decoction of tea leaves, tea-water;
 (Bur.) ထက်ဖက်ရည်။
 ခုန်ထဂေါင်၊ *n.* a brook, or small mountain-stream; (Bur.)
 ဝမ်းရေ။
 ခုန်သဲ၊ *n.* honey; (Bur.) ဖျားရည်။
 ခုန်သိအရက်၊ *n.* any intoxicating liquor; (Bur.) သေရည်
 သေရက်။
 ခုန်သံ၊ *n.* vinegar, ခုန်သစ်။ (Bur.) ပုံးရည်။
 ခုန်မီ၊ *n.* river water; (Bur.) မြစ်ရေ။
 ခုတ်၊ *a.* sweet; *v. i.* to be sweet; (Bur.) ချိုသော၊ ချို
 သည်။
 ခုတ်နံ၊ *n.* a foot-path; (Bur.) ထမ်းကလေး။

- ခုတ်, *v. t.* to take up water with a cloth, or sponge ;
 (Bur.) ခေက်သိုသုတ်ယူသည်။
- ခုတ်, *v. t.* to make a circle or round spot ; (Bur.) ပိုင်
 ကွက်သည်။
- ခုတ်, *n.* a spot, a mark on an animal ; (Bur.) အကွက်အ
 ကျား။
- ခုတ်, *a.* true, *col.* ; *v. i.* to be true, ခုတ်။ (Bur.) မှန်သော။
 မှန်သည်။
- ခုတ်, *a.* red hot ; *v. i.* to be red hot ; (Bur.) ရဲရဲနီသော။
 ရဲရဲနီသည်။
- ခိုက်, *n.* a slave ; (Bur.) ကျွန်။
- ခိုက်မှက်, *n.* a slave born of a slave ; (Bur.) သားပေါက်ကျွန်။
- ခိုက်မွဲမွဲ, *n.* a fellow-servant ; (Bur.) ကျွန်ချင်း။
- ခိုတ်, *a.* silent, of few words ; (Bur.) စကားနည်းသော။
- ခိုတ်, *v. i.* to revolve, turn round (itself), as a top ;
 (Bur.) ထည်သည်။
- ချက်, *a.* green, full of sap ; *v. i.* to be green ; (Bur.)
 မိင်းသော။ မိုသော။ မိင်းသည်။ မိုသည်။
- ချင်, *n.* a city ; (Bur.) မြို့။
- ချင်သွင်, *n.* the heavenly world ; (Bur.) ကောင်းကင်ရွှေ
 ဖြည်တော်။
- ချတ်, *n.* the tail of a bird ; (Bur.) ဌက်၏အခြား။
- ချန်, *v. i.* to alight, as a bird ; (Bur.) နားသည်။
- ချင်, *a.* ripe ; *v. i.* to be ripe ; (Bur.) မှည့်သော။ မှည့်သည်။
- ချက်, *a.* wet ; *v. i.* to be wet ; (Bur.) စွတ်သော။ စွတ်သည်။
- ချင်, *v. i.* to be full of water, as a field ; (Bur.) ခေတ္တမ်း
 မိုးသည်။
- ခေန်, *v. i.* to take fire, to kindle ; (Bur.) မီးညှိသည်။ *v. t.*
 to cause to take fire ; (Bur.) မီးညှိသည်။ မီးထွန်းသည်။
- ခေန်, *n.* a small, shallow basket, ခေန်။ (Bur.) ဘန်း။

- ခေ့နာရီ, (Greek), *n.* a denarius ; (Bur.) ဒေနာရီ။
 ခေ့, *pers. pro.* he, she (disrespectful), or it, ခေ့၏။
 (Bur.) ဟိုဟာ။ ထိုအရာ။ သင်း။ See Gram. § 15.
 ခေ့င်, *a.* weary, exhausted ; (Bur.) မောသော။ မောသည်။
 ခေ့င်က, *n.* a blossom ; (Bur.) ပန်းပွင့်။
 ခေ့င်ပိုတ်, *a.* discouraged ; *v. i.* to be discouraged ; (Bur.)
 အားလျော့သော။ အားလျော့သည်။ မိတ်ပင်ပန်းသော။
 မိတ်ပင်ပန်းသည်။
 ခေ့င်စိုတ်, *a.* weary, weak, fatigued ; *v. i.* to be fatigued ;
 (Bur.) မောပန်းသော။ မောပန်းသည်။
 ခေ့တ်, *a.* small ; *v. i.* to be small ; (Bur.) ငယ်သော။
 ငယ်သည်။
 ခေ့တ်ခေ့တ်, *a.* very small ; (Bur.) ငယ်ငယ်ကလေးဖြစ်
 သော။
 ခုး, *v. i.* to cease, applied only to rain ; (Bur.) ဖြတ်
 သည်။ စဲသည်။
 ချိုက်, *v. t.* to ride ; as ချိုက်ချေတ် *to ride a horse ;*
 ချိုက်ကွင် *to sail in a ship ;* (Bur.) စီးသည်။
 ချိုက်ချန်, *v. t.* to oppress ; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။
 ချိုက်ပေင်, *a.* complete, fulfilled ; *v. i.* to be complete ;
 (Bur.) ပြည့်စုံသော။ ပြည့်စုံသည်။
 ချိုတ်, *n.* a brick ; (Bur.) အုတ်။
 ချိုတ်, *v. i.* to be powdered ; (Bur.) ညှက်သည်။
 ချိုတ်ချိုတ်, *adv.* fine, as powder ; (Bur.) ညှက်ညှက်။
 ချိုန်, *a.* soft, flexible ; *v. i.* to be soft ; (Bur.) ပျော့သော။
 ပျော့သည်။
 ချိုန်ခေ့တ်, *a.* meek, humble ; *v. i.* to be meek ; (Bur.) နူးညံ့
 ထိမ်မွေ့သော။ နူးညံ့ထိမ်မွေ့သည်။
 ချိုပ်ချ, *v. i.* to be green ; (Bur.) မိမ်းထန်းသည်။
 ချို, *a.* blue ; *v. i.* to be blue ; (Bur.) ဖြာသော။ ဖြာသည်။

နှိပ်, *v. t.* to press ; (Bur.) နှိပ်သည်။
 နှိပ်ပုံ, *v. t.* to print ; (Bur.) ပုံနှိပ်သည်။

ဏ

ဏပ်, *n.* urine, ကွံ။ ကွပ်။ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။
 ဏပ်ထောင့်, *v.* to pass urine, after a suppression, ဏပ်
 ထောင့်။ (Bur.) ဆီးပေါက်သည်။
 ဏာန်, *pro. a.* this, ဏံ for ဣဏံ, col.; (Bur.) ဤ။သည်။
 သင်း။
 ဏာ, *v. a.* signifying away ; as ကေတ်ဏာ *to carry away* ;
 ကော်ဏာ *to call away* ; (Bur.) အခြားတပါးသို့။
 ဏီ, *adv.* yet, still ; as ညးယွံအာဏီ *he is not yet gone* ;
 ညးနွံဏီ *he is still here* ; (Bur.) သေး။
 ဏေရတီ, *n. and a.* south-west, နေရတီ။ (Bur.) အနောက်
 တောင်။
 ဏောင်, *n.* the forehead ; (Bur.) နဖူး။
 ဏောင်, *adv.* certainly ; as ခဲအာဏောင် *I shall certainly*
go ; (Bur.) အမှန်အကန်။
 ဏံင်, *n.* a summer, the principal timber of a floor ကံင်။
 (Bur.) ရက်မ။
 ဏံင်ဏောတ်, *n.* the musical instrument also called
 ဗာတ်ကောန်ဌ်။ (Bur.) ကြေးဝိုင်း။

တ

တကေတ်, *n.* the anus ; (Bur.) ဝအို။
 တကဲ, *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.)
 တွဲနေသည်။
 တကောင်, *n.* an ear or spike of grain, ဒကောင်။ (Bur.)
 အနှံ့။
 တကံက်, *n.* a ring ; (Bur.) ကွင်း။ အကွင်း။

- တကံက်တဲ, *n.* a bracelet ; (Bur.) တကံက်ကောက်။
- တ္တံ, *n.* an island, တ္တံ၊ တ္တံခါ။ (Bur.) တ္တံနိး။
- တကး, *n.* the sky ; (Bur.) ခိမ်းကောင်းကင်။
- တကး, *v. i.* to burst, to crack, တကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။
- တက်, *v. t.* to strike, တက်လပ်။ (Bur.) ရိုက်သည်။ တီးသည်။ ထိုးသည်။
- တက်, *n.* a stroke, used especially of the stroke, which indicates the time of day ; thus ပယံတက်ဝိ *three o'clock* ; (Bur.) တီးခြင်း။
- တက်ကျာ, *v. i.* to converse, discourse familiarly ; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်စကားစမည်ပြောသည်။
- တက်ပွေ့, *v.* to mark with lines by a ruler ; (Bur.) ချဉ်းသားသည်။
- တက်စင်, *v. t.* to beat ; (Bur.) ရိုက်ပုတ်သည်။
- တက်တိတ်, *v. i.* to be frightened, to be terrified ; (Bur.) ထိတ်ထိတ်သည်။
- တက်တိတ်တို့, *v. i.* to startle, be frightened ; (Bur.) ထိတ်ထိတ်သည်။
- တခဲ, *v. t.* to beckon with the hand ; (Bur.) လက်ယပ်ခြင်းဖြင့် အမှတ်ပေး၍ခေါ်သည်။
- တခီ, *n.* a writer or clerk ; (Bur.) စာရေး။
- တဂင်, *n.* ginger ; (Bur.) ချင်းပိမ်း။
- တင်, *v. i.* to remain, as unblighted fruit ; to remain as a general result ; thus မူဂုန်မတင်ရော *what favor remains?* i. e. *what reward have ye?* (Bur.) တင်သည်။
- တင်, *n.* the joint of a bamboo ; (Bur.) အဆစ်။
- တင်, *n.* pith ; (Bur.) ဖေါ့။
- တင်ကာ, *n.* a coin ; (Bur.) ဒင်္ဂါး။

- တင်ကွင်း, *n.* the knee-joint; (Bur.) ခူးဆစ်။
- တင်ဂုက်, *n.* a shed for cattle; (Bur.) တင်းဂုတ်။
- တင်ပိုးနီ, *n.* the red cloth, which is joined to the upper part of a Peguan petticoat; (Bur.) ရှာထည်။ အထက်ဆင့်။
- တင်တဲ, *n.* the elbow; a carpenter's square; (Bur.) တံတောင်ဆစ်။ ကျင်တွယ်။
- တင်ထပ်, *v. t.* to build up by placing one thing upon another, as a brick wall; (Bur.) ထပ်ဆင့်သည်။
- တင်ခုန်, *n.* a bamboo joint; (Bur.) ဝါးဆစ်။
- တင်ထဲ, *n.* molasses, treacle; (Bur.) တင်ထဲ။
- တင်ဂါ, *n.* a garden rake; (Bur.) ထွန်ခြစ်။
- တင်ဂါတ်, *v. t.* to shave; (Bur.) ဆံပင်ရိတ်သည်။
- တင်ဂိုတ်, *v. i.* to choke; (Bur.) နှင်သည်။
- တင်ဂိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
- တင်ဂေက်; *n.* a parrot; (Bur.) ကျက်တူရွေး။
- တင်ဂိုက်, *a. crooked; v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်သော။ ကောက်သည်။
- တင်ဂို, *v. t.* to thrust at; (Bur.) ထိုးသည်။
- တင်ဆိပ်, *n.* a seal a signature; (Bur.) တံဆိပ်။ ထက်မှတ်။
- တင်ဆေပ်, *v. i.* to slip, to be slippery; (Bur.) ချောသည်။
- တင်ညှင်, *n.* the dry season, ကညှင်။ (Bur.) နွေကာလ။
- တင်ထာ, *num. aux.* applied to land, col.; as တိပွဲတထာ *one piece of ground*; (Bur.) အခင်း။
- တင်ထာ, *a. other, another, တင်ထာညွှာင်။* (Bur.) အခြား။ တခြား။
- တင်ထာတင်ထာ, *adv.* apart piecemeal; (Bur.) တခြားစီ။
- တင်ထာဆီ, *n.* an ant-hill, ကထာဆီ။ (Bur.) တောင်မှို။
- တင်ထာဆီ, *n.* a needle or pin, ကထာဆီ။ (Bur.) အပ်။
- တင်ထာဆီ, *n.* a pin; (Bur.) တွယ်အပ်။

- တက်နံ၊ *n.* a ladder, a staircase တက်နံ။ (Bur.) ထွေကား။
 တက်၊ *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်သည်။
 တက်ဗျက်၊ *v. i.* to be submerged ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
 တက်၊ *num. aux.* is applied to long things, တက်။ as
 ဓမ္မတက် *cne sugar cane* ; (Bur.) အချောင်း။
 တက်၊ *n.* the end, or point, as of a stick or needle ;
 (Bur.) အဖျား။
 တတ်၊ *v. t.* to cut off, to amputate ; to make a straight
 course across, တတ်။ (Bur.) ဖြတ်သည်။
 တတိယ၊ (Pali), *o. a.* third ; (Bur.) တတိယ။
 တနံ၊ *n.* an interval, intervening space ; (Bur.) အကြား။
 တနံ၊ *v. i.* to be able ; to stand, to have validity ; (Bur.)
 တတ်နိုင်သည်။ တည်သည်။
 တနံ၊ *a.* cheap ; *v. i.* to be very cheap, ဒးရုဏ်။ (Bur.) အတိုး
 ချိုသော။ အတိုးချိုသည်။
 တနံကြံ၊ *a.* stable, firm, applied to the mind ; *v. i.* to be
 firm ; (Bur.) တည်ကြည်သော။ တည်ကြည်သည်။
 တနံနိရောတိတံ၊ *adv.* perhaps ; (Bur.) ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လိမ့်
 မည်ကိုမသိသည်နှင့်။
 တနံခိုင် *v. i.* to remain stationary ; (Bur.) တည်နေသည်။
 တနာ၊ (Pali တဏှာ), *n.* appetite ,passion ; (Bur.) တဏှာ။
 တနီ၊ *a.* of different kinds ; (Bur.) အမျိုးမျိုးသော။
 တပ်၊ *v. t.* to place one after another in a row ; (Bur.)
 စီသည်။
 တပ်ဝတ်၊ *v. t.* to put one after another into a box, or
 anything hollow ; (Bur.) စီတည့်သည်။
 တမ္ဘင်၊ *n.* a humming confused noise of a multitude ;
 (Bur.) ညံ့သံ။
 တမာ၊ *a.* of the size of, as large as, as small as ; (Bur.)
 မျှထောက်။

- တမိ, *a.* new; *v. i.* to be new; (Bur.) သစ်သော၊ သစ်
သည်။
- တမံက်ထစး, *v. t.* to point out, တမော်ထစး။; (Bur.)
ဖော်ပြသည်။
- တမး, *v. i.* to shine; (Bur.) ထင်းသည်။
- တမိင်, *v. i.* to run over, as boiling milk; (Bur.) မိသည်။
ဝေကျသည်။
- တမိင်ပိုတ်, *v. t.* to make happy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်စေ
သည်။
- တမူ, *n.* a fisherman; (Bur.) တံငါ။
- တမိုင်, *n.* hardness; (Bur.) မာခြင်း။
- တမိန်, *a.* insane, foolish, တမိ။ *v. i.* to be foolish; (Bur.)
ရူးသော။ ရူးသည်။
- တမု, *adv.* anciently, formerly; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။
- တမုး, *a.* free, not in bondage; *v. i.* to be free; (Bur.)
လွတ်သော။ ကင်းလွတ်သော။ လွတ်သည်။
- တမုတ်, *v. t.* to preach, တုံတမုတ်။ (Bur.) ဟောပြောသည်။
ဟောကြားသည်။
- တမုတ်, *n.* weariness, exhaustion; (Bur.) မောပန်းခြင်း။
- တယျ, *n.* a maggot, ကယျ။ (Bur.) လောက်ကောင်။
- တယျ, *n.* the heddles of a loom, through which the
warp is passed for weaving, ကယျ။ (Bur.) နှပ်။
- တရင်, *n.* a door, gate, ပါင်တရင်။ (Bur.) တံခါး။ တံခါး
ပေါက်။
- တရေက်, *v. t.* to split, to divide, ကရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
- တရေ, *a.* old, not new, တရေပ်။ *v. i.* to be old; (Bur.)
ဟောင်းသော။ ဟောင်းသည်။
- တရ, *n.* a journey; (Bur.) ခရီး။
- တရ, *n.* a six; (Bur.) ခြောက်ချ။
- တရစေတ်, *n. a.* sixty; (Bur.) ခြောက်ဆယ်။

- တရးဂစဲ, *v. t.* to give in charity ; (Bur.) စွန့်ကြဲသည်။
- တလ, *n.* a lord, master, owner ; *num. aux.* applied to men ; (Bur.) အရှင်၊ သခင်၊ တယောက်။
- တလကာ, *n.* a washerman ; (Bur.) ခဝါသည်။
- တလယူ, *n.* a person of distinction ; (Bur.) နာမည်ကျော်
စောသောလူ။
- တလံကွီ, *n.* a cart owner ; (Bur.) ထည်းထွား။
- တလကွင်, *n.* a ship-owner ; (Bur.) သင်္ဘောပိုင်ဆောင်သူ။
- တလဂယိုင်, *n.* a family ; (Bur.) အိမ်ထောင်။
- တလဂုန်, *n.* a benefactor, တွဂုန်။ (Bur.) ကျေးဇူးရှင်။
- တလဂု, *n.* a gardener ; (Bur.) ဥယျာဉ်ရှင်။
- တလဂျင်ခိုခိန်, *n.* a ferry-man ; (Bur.) ကုတိုထွား။
- တလတထိုက်, *n.* the rich ; (Bur.) သူဌေး။
- တလတိ, *n.* a king ; (Bur.) ရှင်ဘုရင်။
- တလဒဒိုက်, *n.* the poor ; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
- တလဒြိပ်, *pron.* တလဂြိပ်, *n.* a proprietor ; (Bur.) ဥစ္စာရှင်။
- တလသေ့ဘင်, *n.* a judge ; (Bur.) တရားသူကြီး။
- တလဲ *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.)
တွဲလွဲနေသည်။
- တလိတ်, *v. i.* to be slippery, smooth ; (Bur.) ချောသည်။
- တလဲခုပ်, *v.* to swim with the hands put together ;
(Bur.) ဂေကူးသည်။
- တလောတ်, *n.* a flute or fife ; (Bur.) ပုလွေ။
- တလွဲ, *n.* expanse, extent ; (Bur.) အကျယ်အဝန်း။
- တဝန်, *adv.* straight ; (Bur.) တည့်တည့်။
- တဝင်, *n.* a religious saying, or sermon ; (Bur.) ယော
သောဒေသနာအချက်။
- တဝင်ပိုင်, *n.* a word, an utterance ; as တဝင်ပိုင်ကျော်ဂမျှင်
the word of the living God ; (Bur.) ယောဠောသော
အချက်။ နှုတ်ကပတ်တော်။

- တဝင့်လိက်တမော်ထမ်း, *n.* a superscription ; (Bur.) ကမ္ဘည်း
 လိပ်စာ။
- တဝိဝါရ, *n. pl.* relatives ; (Bur.) ဆွေမျိုးညာတကာ။
- တပိုင်, *adv.* continually ; (Bur.) အစည်။
- တပိုနှိတ်, *adv.* from that time, henceforth, thenceforward,
 တို့နှိတ်။ (Bur.) ထိုကာလကစ၍။ ပဉ္စိကတည်းက။
- တပ်, *n.* a handle ; (Bur.) လက်ကိုင်အရိုး။
- တပ်ကလိက်, *n.* a lath ; (Bur.) အုတ်ကြွပ်တန်း။
- တပ်ကမး, *n. pl.* the sticks that pass through the yoke
 each side of a bullock's neck ; (Bur.) ထမ်းပိုး
 ကျည်း။
- တပ်ကြိတ်ကိုက်, *n.* a screw-driver ; (Bur.) ဝက်အူထွဋ်။
- တပ်ခရး, *n.* the curved handle of a harrow ; (Bur.)
 ထွန်ကိုင်။
- တပ်စရင့်, *a.* most excellent, exalted ; *v. i.* to be excel-
 lent ; (Bur.) မြင့်မြတ်သော။ မြင့်မြတ်သည်။
- တပ်ဒဏ္ဍေဝ်, *n.* the tongue of a cart ; (Bur.) ထည်းသန်။
- တပ်ဒရာ, *n.* the pin of a spool ; (Bur.) ယောက်လည်တံ။
- တပ်ပကောင်, *n.* a pencil ; (Bur.) ခဲတံ။
- တပ်မှင်, *n.* a pen-holder ; (Bur.) မှင်တံ။
- တပ်သုက်, *n.* the navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။
- တပ်စုန်, *n.* the handle of a knife ; (Bur.) ထားရိုး။
- တပ်စင်, *n.* a torch ; (Bur.) ဖီးတိုင်။
- တသော်, *n.* the hair or fur of animals, and the fine
 hair on the body ; (Bur.) အမွေး။
- တသော်ကဆိ, *n.* the mane ; (Bur.) လည်ဆံမွေး။
- တသော်ကောင်မတ်, *n.* the eyebrow ; (Bur.) ချက်ခုံးမွေး။
- တသော်ခွေပ်, *n.* the beard of the face ; (Bur.) မုဆိတ်။
- တသော်ပါင်, *n.* the moustache ; (Bur.) နှုတ်ခမ်းမွေး။
- တသော်မတ်, *n.* an eyelash ; (Bur.) ချက်တောင်။

- တဆော်သိုဝ်, *n.* wool ; (Bur.) သိုးမွေး။
- တသိုက်, *n.* the place or state of happiness ; (Bur.)
သုခ။ ချမ်းသာ။
- တသိုက်ပိုတ်, *a.* háppy, joyful ; *v. i.* to be happy ; (Bur.)
ဝမ်းမြောက်ဖွယ်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။
- တသိုဝ်, *v. t.* to straighten out (the legs,) တသိုဝ်ငိုင်း။
ခြေဆင်းသည်။
- တင်, *n.* the breasts, the udder ; (Bur.) နို့။ နို့အုံ။ သားမြတ်။
- တစူတဆု, *a.* intoxicated, တစူတဆု။ *v. i.* to be intoxica-
ted ; (Bur.) မူးဝေသော။ မူးဝေသည်။
- တတ, *n.* the toddy-palm, the palmyra palm ; (Bur.) တန်း။
- တတ, *n.* a measure of length equal to seven cubits,
အတတ။ (Bur.) တတ။
- တတ, *v.* to beckon to stop, တတ။ (Bur.) လက်တားသည်။
- တတန်, *v. t.* to weave as mats and baskets ; (Bur.) ဂုက်
သည်။
- တတဲ, *n.* a tent, or temporary building ; (Bur.) တဲ။
- တတဲညးမမင်ကင်, *n.* a watch-house ; (Bur.) ကင်းတဲ။
- တတဲဗျာ, *n.* a bazaar stall ; (Bur.) ဈေးဆိုင်။
- တတဲမြဲ, *n.* magic ; (Bur.) မှော်အတတ်။
- တတဲမခင်ပယာ, *n.* a toll-house ; (Bur.) အခွန်ခံသောတဲ။
- တိ, *n.* earth, တိတောင်။ (Bur.) မြေကြီး။
- တိဒအုန်, *n.* a small hillock like an ant-hill ; (Bur.)
ကုန်းမြေ။
- တိပလေတ်, *n.* clay ; (Bur.) မြေစေး။
- တိဗ္ဗ, *n.* paddy-land ; (Bur.) လယ်မြေ။
- တိလမာန်, *n.* a potter's field ; (Bur.) အိုးထိန်းထွား၏မြေ
ကွက်။
- တိယု, *n.* chalk ; (Bur.) မြေဖြူ။
- တိလမှူး, *n.* a level land, a plain ; (Bur.) မြေပြန့်။ လွင်ပြင်။

- တိတြိန်ခရီး၊ *n.* the globe, the whole earth, the world ;
(Bur.) ဝထီဇြေကြီး။
- တိက်၊ *v. i.* to lie down ; (Bur.) လျောင်းသည်။ အိပ်သည်။
- တိင်၊ *v. t.* to play on a stringed instrument with the
fingers ; (Bur.) တီးသည်။
- တိတ်၊ *v. i.* to go out, တိတ်အာ။ (Bur.) ထွက်သည်။
- တိ၊ *v. t.* to know, တိတ်။ (Bur.) သိသည်။
- တိဂုန်၊ *v.* to be sensible of a favor, (the only word in the
language for gratitude ; (Bur.) ကျေးဇူးသိသည်။
- တိညာတ်၊ *v. i.* to be acquainted with ; (Bur.) သိကျွမ်း
သည်။
- တိရုတ်သာန်၊ *n.* an animal, a brute, a beast, တိရစ္ဆာန်။
(Bur.) တိရိစ္ဆာန်။
- တီထရုန်၊ *n.* lord, or master, lit. lord of wealth ; (Bur.)
ကျေးဇူးရှင်။
- တီထပိန်၊ *n.* a lord, or master, lit. lord of grace ; (Bur.)
ဥစ္စာရှင်။
- တု၊ *n.* a snail ; (Bur.) ဝက်ကီခရု။
- တုက်၊ *v. t.* to dip up, or out of, as water ; (Bur.) ခပ်
သည်။
- တုက်၊ *v. t.* to dig or root up the earth, as a hog ;
(Bur.) နှုတ်သီးနှံငဲ့ထိုး၍ကော်သည်။
- တုက်ကိုက်၊ *n.* epilepsy ; (Bur.) ဝက်ရှူး။
- တုင်၊ *v. t.* to soak ; (Bur.) စိပ်သည်။
- တုတ်ယာတ်၊ *v.* to weave cloth ; (Bur.) အဝတ်ရက်သည်။
- တုန်၊ *n.* a mole, a small, insect eating mammal ; a bam-
boo-rat ; (Bur.) ငွေး။
- တုန်၊ *v. a.* sometimes used in place of ရ in making an
assertion or in closing a sentence ; (Bur.) တုံ။

တုန်ဆန်, *adv.* to and fro, backwards and forwards;

(Bur.) ဟိုကိုသည်ကို။

တုန်ထပ်, *v. i.* to stop, remain; (Bur.) ရပ်သည်။

တုပ်, *a.* like, resembling, တုပ်သွင် (Bur.) တူသော။

တုပ်ညှင်, *v. i.* to be like unto, to resemble; (Bur.) တူသည်။

တုပ်ညှင်, *adv.* perhaps; (Bur.) ဖြစ်မည်မဖြစ်မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တုင့်, *v. t.* to scrub; (Bur.) ဝွတ်သည်။ ဝွတ်တိုက်သည်။

တူ, *v. i.* to burn; (Bur.) လောင်သည်။

တူ, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးသည်။

တူခင်ဂဏ္ဍ, *v. t.* to scald; (Bur.) ရေပူထောင်သည်။

တူညောင်, *v. t.* to burn to a coal; (Bur.) ကွမ်းထောင်သည်။

တူ, (Pali တူထာ), *n.* Libra, the 7th sign of the zodiac; (Bur.) တူရာသီ။

တဲ, *v. a.* denoting past tense; (Bur.) ဖြိ။

ထောင်, *a.* stretched tight, not slack; (Bur.) ထင်းသော။

ထောင်, *n.* a box-trap; (Bur.) ထောင်ချောက်။

ထောင်ပိုး, *n.* a mouse-trap; (Bur.) ကြွက်ထောင်ချောက်။ သံညှပ်။

ထောရသမ, (Pali), *o. a.* thirteenth; (Bur.) ထောရသမ။

ထောင်, *v. t.* to set out for sale; (Bur.) ဆိုင်တည်သည်။

ထောင့်, *v. t.* to hew; (Bur.) ရွှေသည်။

ထေ, *adv.* yonder, there, ထေ၏။ (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

ထေ, *a.* that, ထေ၏။ (Bur.) ထို။

ထေ၏, *v. t.* to kick, as in the national game of ratan foot-ball; (Bur.) (ခြင်းလုံး)ခတ်သည်။

ထဲ, *n.* the hand; (Bur.) ထက်။

တဲဒို့, *n.* the left hand, တဲဝါ။ (Bur.) လက်ဝဲလက်။ ဘယ်
လက်။

တဲညွှံ, *n.* the right hand, တဲပုင်။ (Bur.) လက်ျာလက်။ ညာ
လက်။

တော, *v. i.* to increase ; (Bur.) တိုးသည်။

တောတက်, *v. i.* to increase in number or quantity ;
(Bur.) တိုးတက်သည်။

တောပ်, *v. t.* to reckon, to add up figures ; (Bur.) တွက်သည်။

တောပ်, *v. t.* to cook by boiling, တောပ်။ (Bur.) ချက်ပြုတ်
သည်။

တောရာ, *v. t.* to steer towards an object ; (Bur.) တူရူ
သွားသည်။

တောင်, *n.* cotton ; (Bur.) ဝါ။

တောင်ကောင်, *n.* a spindle of thread ; (Bur.) ခြည်ဝင်။

တောင်ကောင်, *n.* the woof of cotton cloth ; (Bur.) ရက်
ကန်းဇောက်။

တောင်ကူး, *n.* cotton rolls prepared for spinning ; (Bur.)
ခိုင်း။

တောင်ချိုပ်, *n.* cotton with the seeds taken out ; (Bur.)
ဝှမ်း။

တောင်ခရာ, *n.* a spool of thread ; (Bur.) တညင်းလုံးခြည်။

တောင်ပလဲ, *n.* cotton thread ; (Bur.) အပ်ခြည်။

တောင်ပလောန်, *n.* a skein or hank of thread ; (Bur.)
ခြည်ခင်။

တောင်လောန်, *n.* a shuttle used in weaving cotton cloth ;
(Bur.) ခြည်လွန်း။

တ, *v. a.* euphonic ; (Bur.) သတည်း။

တံင်, *v. t.* to pull, to draw ; (Bur.) ဆွဲသည်။

တံ, *n.* the beginning, pron. *taum* ; (Bur.) အရင်း။ မူးထ။

တံခိုင်, *adv.* at the feet of, in the presence of, တပ်ခိုင်။
 (Bur.) ခြေရင်းတွင်။ မျက်မှောက်။
 တံ, *affix*, denoting the plural, တမ်း။ (Bur.) တို့။
 တံင်ကေတ်, *v. t.* to catch, to seize; (Bur.) ဖမ်းသည်။ ဆွဲ
 ယူသည်။
 တံင်ကိုတ်, *n.* the venereal disease; (Bur.) လူဖျါနာ။
 တံင်ယူ, *n.* the shin; (Bur.) ညှိတ်ကျည်း။
 တး, *a.* level, smooth, as a road; *v. i.* to be level;
 (Bur.) ညီညာသော။ ညီညာသည်။
 တးပါ, *v. t.* to transgress; to set aside; (Bur.) ဝတ်ရှား
 သည်။
 တိုက်, *n.* a brick building; (Bur.) တိုက်ခိမ်။
 တိုက်ပွန်, *n.* a fort; (Bur.) ရဲတိုက်။
 တိုက်သွံ့မှိုက်, *n.* a shop, a brick building used as a house
 of merchandise; (Bur.) ဆိုင်တည်သောတိုက်။
 တိုက်, *n.* a continent, ရွံ့ဇောင်။ (Bur.) တိုက်ကြီး၊ ကျွန်းကြီး။
 တိုက်, *adv.* by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း။ ခြေကျင်း။
 တိုင်, *n.* a measure of distance equal to about 2½ miles;
 (Bur.) တိုင်။
 တိုင်ကဆိ, *n.* a long slender basket, which a fisherman
 carries swung over his shoulder to deposit fish
 in; (Bur.) အဝကျည်းသောပလိင်း။
 တိုင်က, *n.* a goal; (Bur.) ပန်းတိုးတိုင်။
 တိုင်ခေက်, *n.* the stem post or stern-post of a boat; (Bur.)
 ရာဇတိုင်။
 တိုင်ခေတ်, *n.* the short post to which the movable mast
 of a boat is hinged; (Bur.) ငွေခေါင်းတိုင်။
 တိုင်ဂတာတ်, *n.* a cross; (Bur.) ထက်ဝါးကပ်တိုင်။
 တိုင်မိင်, *n.* the long post that supports the ridge-pole
 of the roof; (Bur.) ခေါင်တိုင်။

- တိုဇီခေ, *n.* a post; a mile-post; (Bur.) သမ်တိုင်။
- တိုင်ဇုက်ထောတ်, *n.* a telegraph post; (Bur.) နန်းကြိုးတိုင်။
- တိုင်ညးမဒင်, *n.* a cross; (Bur.) ထက်ဝါးကပ်တိုင်။
- တိုင်တွံ, *n.* a mile-stone, တိုင်တွံဆီး (Bur.) တျောက်တိုင်။
- တိုင်ပယို, *n.* a post set up for a mark; (Bur.) မှတ်တိုင်။
- တိုင်ပွတ်, *n.* a lamp-post; (Bur.) ငြီးတိုင်။
- တိုင်ဗဒါ, *n.* a thermometer; (Bur.) ဖြူစားတိုင်။
- တိုင်ဗဟို, *n.* a centre post; (Bur.) ဗဟိုတိုင်။
- တိုင်ဗို, *n.* a large basket, used in catching fish; (Bur.)
ပယိုင်းကြီး။
- တိုင်ယာ, *n.* a mast; (Bur.) ရွက်တိုင်။
- တိုင်အထောင်, *n.* a flag-staff; (Bur.) အလံတိုင်။
- တိုင်အင်ကလိတ်, *n.* an English mile; (Bur.) အင်္ဂလိပ်တိုင်။
- တိုန်, *v. t.* to ascend; (Bur.) တက်သည်။
- တိုင်, *v. t.* to bury in the earth; (Bur.) မြုပ်သည်။
- တို့, *n.* a dead-fall; (Bur.) ထောင်ချောက်ထမ်း။
- တို, *a.* thick, applied to flat things; *v. i.* to be thick;
(Bur.) ထူထော။ ထူသည်။
- တိုကို, *a.* thick; *v. i.* to be thick; (Bur.) ထူထပ်ထော။
ထူထပ်သည်။
- တိုက်, *v. t.* to plant; (Bur.) စိုက်သည်။ ပျိုးသည်။
- တိုင်ပတ်, *v. t.* to transplant, တိုင်ပွံ။ တိုပတ်။ (Bur.)
ပြောင်းရွှိစိုက်သည်။
- တိုင်, *n.* the wild mangosteen; (Bur.) သစ်တို။
- တိုဆီတ်, *v. t.* to imitate; (Bur.) ထူသည်။ ထူသည်။
- တို့, *n.* a bow for shooting arrows; (Bur.) ထေး။
- တွင်ြင်, *n.* a cross-bow; (Bur.) တူးလေး။
- တွန်ထောတ်, *n.* a bow used for beating cotton; (Bur.)
ဝါဇတ်လေး။
- တွဲ, *n.* the sun, sunshine; a day; (Bur.) နေ။ နေ့။

တွဲကွာယွဲဝမ်းကျိဝမ်း, *n.* twilight of the morning ; (Bur.) ဝေဝီဝေဝင်း။

တွဲကွာယွဲပြိုတ်ကျိမှိုတ်, *n.* evening twilight ; (Bur.) နေဝင် ခိုးခိုး။

တွဲခေင်, *n.* the afternoon ; (Bur.) နေလောင်း။ မွန်းလွဲအချိန်။

တွဲကံ, *adv.* to-day, တွဲကဆ်။ (Bur.) ယနေ့။ ခုနေ့။

တွဲတိုင်, *n.* the day before worship-day ; (Bur.) အဖိတ်နေ့။

တွဲတိုန်, *n.* the sun-rising, sunrise ; (Bur.) နေထွက်။

တွဲခပ်, *n.* noon, တွဲကတ်ခပ်။ (Bur.) မွန်းတည့်။

တွဲပျိုတ်, *n.* the setting-sun, sunset ; (Bur.) နေဝင်။

တွဲဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Wednesday ; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

တွဲဖြိုတ်, *n.* Thursday ; (Bur.) ကြာသပတေးနေ့။

တွဲမယား, *n.* day-break ; (Bur.) ခိုင်းထင်းစ။

တွဲသပ်သပ်, *n.* the latter part of the afternoon, သပ်တွဲ။ (Bur.) ညနေခင်း။

တွဲသီ, *n.* a worship-day, the sabbath ; (Bur.) ဥရုဆ်နေ့။

တွဲဆိုက်, *n.* Friday ; (Bur.) သောကြာနေ့။

တွဲသွိခပ်, *n.* Saturday ; (Bur.) စနေနေ့။

တွဲအဂ္ဂါ, *n.* Tuesday ; (Bur.) အင်္ဂါနေ့။

တွေတ်, *v. t.* to crush for the purpose of expressing juice or oil, as sugar-cane and oil-seed are crushed in the mill ; (Bur.) ကြိတ်သည်။

တွေိုင်, *n.* a yoke or pair, as ရှုံတွေိုင် *one yoke of oxen*; (Bur.) တရှင်း။

တွိုက်, *n.* an oar ; (Bur.) ခတ်တက်။

တွင်, *n.* a small spool put into a weaver's shuttle, on which is wound the thread ; (Bur.) ရက်ကန်း ဖေါက်တံ။

တွင်န, *conj.* that, as တွင်နဂိုတ်ညးယွဲလပ်ဂေင်ရ *it is not*

- (*right*) *right, that he should be killed, or it is not right to kill him*; (Bur.) ဘို့ရန်။
- ထုံနသွက်, *adv. in order to, for the purpose of*, ထုံနသွက်။
conj. that, in order that; as ထုံနသွက်ကိုကြော် in order that ye may escape; (Bur.) ခြင်းငှါ။ အလိငှါ။
 ရအောင်။
- ထုံဝှ်, *num. aux. applied to long things. See Gram. § 16-3.* (Bur.) အချောင်း။
- ထုံဝှ်ဝှ်, *n. a species of soapberry tree, red sapindus, sometimes ထုံဝှ်ဝှ်* (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။
- ထုံဝှ်ဝှ်ဝှ်, *n. lineal succession*; (Bur.) အမျိုးအနွယ်။
- ထုံ, *n. a mosquito curtain* ထုံ။ (Bur.) ခြင်ထောင်။
- ထုံ, *n. a plant or tree of any kind*, ထုံ။ (Bur.) အပင်။
- ထုံကမော်, *n. the sonneratia apetala of Symms*; (Bur.) ကမ္မလာပင်။
- ထုံကထတ်, *n. the ornamental dillenia*; (Bur.) ဇင်ဖြန်းပင်။
- ထုံကသန်, *n. the sebesten a kind of tree, the leaf of which is used in making cigars*; (Bur.) သနပ်ပင်။
- ထုံကနံ, *n. flax*; (Bur.) ပိုက်ဆန်ပင်။
- ထုံကောန်ကွင်, *n. the mistletoe*; (Bur.) ကျီးပေါင်းပင်။
- ထုံကော်, *n. a flower tree or shrub*; (Bur.) ပန်းပင်။
- ထုံကော်ကော်, *n. the peacock's pride*; (Bur.) မိန်ပန်းပင်။
- ထုံကော်သွိတူ, *n. the fragrant screw pine*; (Bur.) ဆတ်သွားဖူး။
- ထုံကွဲ, *n. the nipa, or dwarf-palm*; (Bur.) ခုနီပင်။
- ထုံကြက်, *n. the red cotton tree*; (Bur.) ထက်ပုံပင်။
- ထုံကြွက်, *n. the mango tree*; (Bur.) သရက်ပင်။
- ထုံကွဲကွဲ, *n. the tapioca plant*; (Bur.) ပိလောဝိန်ပျောက်ပင်။
- ထုံကွဲ, *n. the wood-apple*; (Bur.) မှန်နီပင်။

- တုံခဝေပ်, *n.* the roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်ပင်။
 တုံခတ်, *n.* a kind of fig ; (Bur.) ကနွက်ပင်။ သနွတ်ပင်။
 တုံခပြင်, *n.* the *sterculia foetida* tree ; (Bur.) ထက်ချပ်ပင်။
 တုံခယောင်, *n.* the wood-oil tree ; (Bur.) ကညင်ပင်။
 တုံချေင်, *n.* the *pongamia atropurpurea* ; (Bur.) ကျွဲတညင်
 ပင်။
 တုံဆု, *n.* a tree, in distinction from a shrub ; (Bur.)
 သစ်ပင်။
 တုံဖာပ်ပါဗ္ဗာင်, *n.* the *plumeria acuminata*, from the
 flowers of which *frangi-pani* is distilled ; (Bur.)
 တရုပ်ဝံကားပင်။
 တုံဇုတ်, *n.* any kind of creeper or vine ; (Bur.) နွယ်ပင်။
 တုံဇိုင်ထဲကွတ်, *n.* a kind of parasite bearing bright red
 flowers ; (Bur.) အခြားသောအပင်၌ပေါက်တတ်သော
 အပင်တမျိုး။
 တုံဇြဲ *n.* the banyan tree ; (Bur.) ညောင်ပင်။
 တုံတော, *n.* the toddy palm, the palmyra palm tree, the
borassus flabelliformis ; (Bur.) ထန်းပင်။
 တုံထောင်, *n.* the castor-oil plant ; (Bur.) ကြက်ဆူပင်။
 တုံထောင်, *n.* the cotton plant, (Bur.) ဝါပင်။
 တုံဒဂါ, *n.* the *gardenia coronaria* ; (Bur.) ရင်ခတ်ပင်။
 တုံဒဋ်, *n.* the *sesamum* plant ; (Bur.) နှင်းပင်။
 တုံပထောန်, *n.* the olive tree ; (Bur.) သံလွင်ပင်။
 တုံပုဂ်, *n.* the jack-tree ; (Bur.) ပိန်းနဲပင်။
 တုံပြင်, *n.* a kind of cotton tree ; (Bur.) ဒီးခူးပင်။
 တုံဖာ, *n.* the mountain jack-tree ; (Bur.) ထောင်ပိန်းနဲပင်။
 တုံဖြာတ်, *n.* the plantain tree, the banana ; (Bur.) ငှက်
 ပျောပင်။
 တုံဘိန်, *n.* the poppy ; (Bur.) ဘိန်းပင်။
 တုံမက္ခီ, *n.* the *terminalia belerica* ; (Bur.) သစ်ဆိမ့်ပင်။

- တုံမင်ဂွန်, *n.* the tamarind tree ; (Bur.) မန်ကျည်းပင်။
 တုံမာင်ကွဲ, *n.* the lacoecha bread-fruit tree, *artocarpus lacoecha* ; (Bur.) ချောက်လုပ်ပင်။
 တုံမဲ, *n.* the indigo plant ; (Bur.) မဲနယ်ပင်။
 တုံမြိုင်, *n.* the marian tree ; (Bur.) မရန်းပင်။
 တုံထရိုတ်, *n.* the book-palm tree ; (Bur.) ဝေပင်။
 တုံထို, *n.* the pride of India ; (Bur.) ကမာခါးပင်။ တမာခါးပင်။
 တုံသ, *n.* the *nauclea cordifolia* ; (Bur.) ထိန်ပင်။
 တုံသင်, *n.* the *salwen* tree, the linden ; (Bur.) သံလွင်ပင်။
 တုံသတ်, *n.* the areca-nut tree ; (Bur.) ကွမ်းသီးပင်။
 တုံသတ်ဖြုံ, *n.* the cocoa-nut tree ; (Bur.) ဆုန်းပင်။
 တုံသတ်ဖြုံပိုင်, *n.* the tree-fern ; (Bur.) မုတိုင်ပင်။
 တုံသန်, *n.* the black varnish tree ; (Bur.) သစ်စေးပင်။
 တုံသုတ်စ, *n.* the mulberry tree ; (Bur.) ခိုးစာပင်။
 တုံဩဝင်, *n.* a species of spirical *costus* ; (Bur.) ဖထံ
 ဝေထင်ဝေးပင်။
 တုံးကြံ, *n.* the paddy plant, တွင်ကြော့ဆီ။ (Bur.) စပါးပင်။
 တုံဟံ, *n.* the coriander plant, တွင်ဟင်ဗမ်။ (Bur.) နံနံပင်။
 တုံစ, *n.* the sugar-cane plant ; (Bur.) ကြံပင်။
 တုံအကျွတ်, *n.* the pine-apple plant ; (Bur.) နာနတ်ပင်။
 တုံအီသင်, *n.* the cringe-tree ; (Bur.) စောင်းလျားပင်။
 တူး, *n.* a leaf ; (Bur.) အရွက်။
 တွံ, *n.* a bud, တွင်။ ခမောင်။ (Bur.) အငုံ၊ အဖူး။
 တွင်ကို, *n.* the tying of a bamboo floor with ratans ;
 (Bur.) ကြမ်းကြော။
 တွံ, *n.* a stone, a rock, တွမ်။ (Bur.) ကျောက်။
 တွံကထန်, *n.* a flat level stone ; (Bur.) ကျောက်ပျဉ်။
 တွံခရတ်, *n.* a mill-stone ; (Bur.) ကျောက်ကြိတ်ဆုံ။
 တွံခရတ်ဆုံ, *n.* alabaster ; (Bur.) ကျောက်ဖြူ။

- တွံချူမြ၊ *n.* a whet-stone ; (Bur.) ထားသွေးကျောက်။
 တွံဝေး၊ *n.* alum ; (Bur.) ကျောက်ချဉ်။
 တွံဝိုဝိုက်၊ *n.* lime-stone, တွံခိုဝိုက် (Bur.) ထုံးကျောက်။
 တွံပသဲဗက်၊ *n.* loadstone ; (Bur.) သံထိုက်ကျောက်။
 တွံမဟူရာ၊ *n.* agate ; (Bur.) မဟူရာကျောက်။
 တွံမက်ကွပ်၊ *n.* the keystone of an arch ; (Bur.) ဘီးသွား
 သပ်ကျောက်။
 တွံထေး၊ *n.* a flat stone, a flag-stone ; (Bur.) ကျောက်ပြား။
 တွံခါနီ၊ *n.* laterite ; (Bur.) ဝပ်ကျောက်။
 တွံ၊ *a.* every, တွံ၏။ (Bur.) တိုင်း။
 တွေင်တွေင့်၊ *a.* uncommon, rare, diverse, divers ; (Bur.)
 ထူးခြားသော။
 တွဲ၊ *n.* a stranger, a guest ; (Bur.) ဧည့်သည်။
 တွဲ၊ *a.* ready, prepared, နွံတွဲ။ *v. i.* to be ready ; (Bur.)
 အသင့်ရှိသော။ အသင့်ရှိသည်။
 တွေး၊ *v. i.* to be light, clear ; (Bur.) ထင်းသည်။
 တွေးဇေး၊ *v. i.* to be clear, plain ; (Bur.) ရှင်းထင်းသည်။
 တြီဇေင်၊ *n.* honor, glory ; (*pron.* ကြီဇေင်) (Bur.) ဂုဏ်အ
 သရေ။
 တြိ၊ an *affix* denoting the male gender ; *pron.* ကြိ။ See
 Gram. § 14-2. (Bur.) ယောက်ျား။
 တြိကြွဲ၊ *n.* a widower ; (Bur.) မဆိုးမိ။
 တြိ၊ *a.* excellent ; as ကျပ်တြိ *excellent god* ; (Bur.) မြင့်မြတ်
 သော။
 တွပ်၊ *v. i.* to walk, တွပ်အာ၊ တွပ်။ (Bur.) ရှောက်သည်။
 တွာန်၊ *n.* a village, တွာန်။ (Bur.) ရွာ။
 တွင်တွိုက်၊ *n.* a Mon musical instrument, about three
 quarters of a circle in form, provided with two
 cords, to which are fastened flatwise short bam-
 boo slats diminishing in size from left to right ;

- (Bur.) တလှိုင်းပတ်သာ။ It is usually pronounced, as if spelled ကွိ^၁ကွိ^၂ကံ။ တက်တွိုင်တွိကံ, *v.* to play on the same ; (Bur.) တလှိုင်းပတ်သာတီး။
- တွိတ်မိင်, *n.* an elephant howdah, ခရေင်မိင်။ (Bur.) မြင်းပေါင်းကား။
- တွံ, *v. t.* to sweep, တွံင်။ (Bur.) တွမ်းသည်။
- တွံဝင်, *v.* to preach, to give a religious discourse, တွံင်, *pron.* တွံင်ဝင်။ (Bur.) တရားဟောသည်။
- တွေး, *n.* a disciple, follower; commonly *pron.* တွေး။ (Bur.) တပည့်။
- တွေးဘာ, *n.* a scholar; (Bur.) ကျောင်းတပည့်။ ကျောင်းသား။
- တွန်တွဲ, *a.* interlaced, like branches of a tree in a forest; (Bur.) ရှုပ်နေသော။
- တွပ်, *n.* marrow ; (Bur.) မြင်ဆီ။
- တွဲ, *a.* intoxicated, (*pron.* တွဲ။) the same as ဗဇူ, only more bookish ; *v. i.* to be intoxicated ; (Bur.) မူးသော။ မူးသည်။
- တွေတ်, *v. t.* to insinuate ; (Bur.) တိုးဝင်သည်။
- တွေင့်ထက်, *v. t.* to use abusive language to any one, to abuse, to revile ; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
- တွေတ်, *v. i.* to be cold, တွေင့်။ (Bur.) ချမ်းသည်။ သေသည်။
- ဝ
- ထက, *v. t.* to push off a boat when getting near the shore; (Bur.) တွေ့ကိုကန်ထားသည်။
- ထကတ်, *v. t.* to tie up in the corner of a handkerchief or napkin ; (Bur.) ထုံးသည်။
- ထကပ်, *n.* a mat ; (Bur.) ပျာ။
- ထကန်, *n.* a flock, a herd ; (Bur.) အဝ။ အအုပ်။
- ထကာ, *n.* a layman ; (Bur.) ထကာ။

ထက်, *a.* gray, applied only to human hair, ထက်ဆီ။
v. i. to be gray; (Bur.) ဝွဲသော။ ဝွဲသည်။ ဆံပင်ဖြူစွဲရှိ
 သော။ ဆံပင်ဖြူစွဲရှိသည်။

ထကောင်, *a.* sore, painful to the touch; *v. i.* to be pain-
 ful to the touch; (Bur.) ကြိန်းသော။ ကြိန်းသည်။

ထကဲ, *n.* the side of the body; (Bur.) နံဖေး။

ထကဲပြင်, *n.* the cross timbers to which the boards of a
 partition are nailed; (Bur.) ကျွဲနံ။

ထကောတ်, *n.* a species of guana; (Bur.) ဖွတ်။

ထကို, *v. t.* to stir, ဒကို။ (Bur.) မွှေသည်။

ထကိုဆီ, *num. aux.* is applied to guns, muskets, etc., as
 သေတာတ်ဝွဲထကိုဆီ။ *one musket, col.*; (Bur.) ထက်။
 ထထက်။ See Gram. § 16-3.

ထကား, *v. i.* to burst, to crack; (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ထဂိတ်, *v. i.* to be leafless; (Bur.) အရွက်မရှိ။

ထင်, *v. i.* to be thirsty, ထင်တ။ (Bur.) ရေငတ်သည်။

ထညက်ထလန်, *v. i.* to grumble; (Bur.) မြည်တွန်သည်။

ထညောန်, *v. i.* to frown; (Bur.) မျက်နှာပုပ်သည်။

ထခိုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ထချိန်, *v. t.* to render flexible; (Bur.) ဖျော့အောင်လုပ်သည်။

ထတ်, *a.* well, healthy, strong; (Bur.) ကျန်းမာသော။
 ခွန်အားရှိသော။

ထတ်ထတ်, *adv.* loudly; (Bur.) ကျယ်ကျယ်။ ကြပ်ကြပ်။

ထတ်ယုက်, *a.* healthy; (Bur.) ကျန်းမာသော။

ထနှင့်, *n.* a drop of any liquid, ထုတ်။ (Bur.) အစက်။

ထပ်, *n.* a fold, a plait; (Bur.) အခေါက်။

ထပ်, *v. t.* to exchange, barter, ထှဲ။ (Bur.) ထပ်သည်။
 လဲသည်။

ထပ်, *v. t.* to place one on another; (Bur.) ထပ်သည်။

ထပ်ကိုထပ်, *adv.* over and over, again and again ; (Bur.)
အထပ်ထပ်။

ထပ်ထဲ, *v. t.* to marry ; (Bur.) လက်ထပ်၍ပုံဖက်သည်။

ထပ်ထိုင်, *v. t.* to add more to ; (Bur.) ထပ်ထောင်းသည်။

ထပ်ကပ်, *v. t.* to stab ; (Bur.) ထိုးဖောက်သည်။

ထပ်ငါး, *n. a.* seven ; (Bur.) ချွန်။

ထပ်ငါးစောင်, *n. a.* seventy ; (Bur.) ချွန်ဆယ်။

ထပ်ဖုတ်, *v. i.* to be trodden smooth as a path, ချွန်ထပ်ဖုတ်။
(Bur.) ဖုံသည်။ ထမ်းဖုံသည်။

ထပ်ဖိုက်, *n.* dust ; (col.) ခဲဖိုက်။ (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။

ထပ်မာ, *a.* pure, used with reference to gold ; *v. i.* to
be pure ; (Bur.) စင်သော။ စင်သည်။

ထပ်မိပ်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးဝှေ့။

ထပ်မုဒ်ဖြဲ, *v. i.* to start with horror ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

ထပ်မုက်, *v. t.* to ram ; as ညးထပ်မုက်ဂခွဲသေတာတ် *he rams*
down the powder ; (Bur.) ထောင်းသည်။

ထပ်မုန်တဖွန်, *v. i.* to utter falsehood, to deceive ; (Bur.)
လိပ်လည်သည်။

ထပ်မူ, *v. t.* to roll together, to roll up ; *n.* a roll ; (Bur.)
ထိပ်သည်။ အထိပ်။

ထပ်မူ, *num. aux.* is applied to rolls of mats ; as ထပ်ကပ်ပွဲ
ထပ်မူ *one roll of mats* ; See Gram. § 16-3. Note.
(Bur.) အထိပ်။

ထပ်မူတ်, *a.* sweet, ဂမူတ်။ *v. i.* to be sweet ; (Bur.) ချို
သော။ ချိုသည်။

ထပ်လဲ, *v. t.* to recline ; (Bur.) ဝှောင်းသည်။ မြိသည်။

ထပ်, *n.* gold ; *a.* golden ; (Bur.) ရွှေ။

ထပ်ပရောင်, *n.* tinsel ; (Bur.) ကုထားရွှေ။ ခပ်ပျာ။

ထပ်, *v. t.* to sustain, to hold up, to exalt ; (Bur.)
မသည်။

- ထမ္ဘာ၊ *v. i.* to assist, ထမ္ဘာဘက်။ (Bur.) မစသည်။
 ထမင်၊ *v. t.* to lift up, ထမင်ကြိုနီ။ (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွပင့်
 သည်။
 ထရတ်၊ *v. t.* to build, used with reference to sacred
 edifices; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။
 ထစေါတ်၊ *v. i.* to close up, as a flower; (Bur.) ပိတ်သွား
 သည်။
 ထစး၊ *v. t.* to point out; (Bur.) ပြသည်။
 ထစးကိုက်၊ *v. t.* to present, to exhibit to view or notice;
 (Bur.) ပြသည်။
 ထစးပွာ၊ *v. t.* to figure, to represent by figure; (Bur.)
 ပုံပြသည်။ ပမာပြသည်။
 ထစး၊ *n.* a bamboo cymbal; (Bur.) ဝါးထက်ချပ်။
 ထမိုင်၊ *n.* a moat; (Bur.) ကျုံး။
 ထမိတ်၊ *n.* the gum of a tree, မမိတ်။ (Bur.) အဝေး။
 တမိုင်၊ *n.* scum, froth; (Bur.) အဖြူတ်။
 ထအဆီ၊ *v. t.* to vomit; (Bur.) အန်သည်။ အေ့သည်။
 ထအီ၊ *v. i.* to snore; (Bur.) ဟောက်သည်။
 ထအုင့်၊ *a.* heaped up; *v. i.* to be heaped up; (Bur.)
 မိုနေသော။ မိုမောက်နေသည်။
 ထအိုန်ခေ၊ *n.* an abomination, abhorrence, ဒအိုန်ခေ။
 (Bur.) ရှံ့အိခြင်း။
 ထာင်ကံ၊ *n.* the petals of a flower; (Bur.) အထွပ်။ ပွင့်ချပ်။
 ထာင်တကေတ်၊ *n.* the breach, the buttock, ထာင်ဒီ။ (Bur.)
 ထင်ပါး။
 ထာင်တဲ၊ *n.* the arm from the elbow to the shoulder;
 (Bur.) မောင်းရင်း။
 ထာင်ဖြုံ၊ *n.* the slanting corner-ridge-pole of a roof,
 ထာင်သတ်ဖြုံ။ (Bur.) အုန်းထက်။

- ထာနံ, *n.* the presence, (of a person of respectability);
 (Bur.) အထံ။ ထံ။
 ထာပဏာထဝ်, *v. t.* to enshrine, (Pali ဌာပနာ)။ (Bur.) ဌာပ
 နာသွင်းသည်။
 ထာဝရ, (Pali), *a.* eternal; (Bur.) ထာဝရ။
 ထုပ်ဝို, *v. t.* to wrap around with cloth or paper; (Bur.)
 ထုပ်သည်။
 ထေင်, *v. t.* to think; (Bur.) ထင်သည်။
 ထေင်, *v. i.* to be visible, ထေင်ထေ။ (Bur.) ထင်သည်။
 ထင်ပေါ်သည်။
 ထဲကြောနံ, *a.* confused, tangled; *v. i.* to be confused;
 (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော။ ရှုပ်ထွေးသည်။
 ထဲခရဲ, *a.* confused, disordered; (Bur.) ဖရိုဖရဲပယင်းပတာ
 ရှိသော။
 ထဲ, *a.* angry; *v. i.* to be angry; (Bur.) ဝိတ်ဆိုးသော။
 ဝိတ်ဆိုးသည်။
 ထဲပဏောတ်, *n.* anger, ထဲပူဝတ်။ (Bur.) ဝိတ်ဆိုးခြင်း။
 ထော, *v. t.* to entice; (Bur.) ဖြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။
 ထောင်, *n.* a rent, a hole; (Bur.) အပေါက်။
 ထေဲ, *n.* a plow; (Bur.) ထယ်။
 ထေဲတိ, *v.* to plow the earth; (Bur.) ထယ်တုံးနှင့်မြေကြီး
 ကိုထွန်သည်။
 ထောင်, *n.* a species of hornet; (Bur.) ဗျားတူ။
 ထေံ, *v. t.* to cast away, to forsake, ထေံအိအာ။ ထေံ
 ကေံ။ ထေံထဝ်။ (Bur.) ပြစ်လိုက်သည်။ စွန့်ပြစ်သည်။
 ထေံဖျေ့, *v. t.* to cast down, to throw down; (Bur.)
 ပြစ်ချသည်။
 ထေံမဲ, *v.* to cast lots; (Bur.) မဲချသည်။ စာရေးတံချသည်။
 ထေံသုင်, *v. t.* to temper (a blade); (Bur.) (ထားကို)ဆေး
 သည်။

- ဝ, *a.* old, often prefixed to the names of married men; (Bur.) အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်သော(လူယောက်ျား။)
 ဝံက်, *v. t.* to brace, to prop with an upright support; (Bur.) ထောက်သည်။
 ဝံက်ကွဲ, *v.* to kneel; (Bur.) ခူးထောက်သည်။
 ဝံင်, *n.* a jail, a prison, ဝက်။ (Bur.) ထောင်။
 ဝး, *n.* a flat metal dish or plate; (Bur.) လင်ပန်း။
 ဝိုက်, *a.* worthy, (ကြိုက်။ *v. i.* to be worthy; (Bur.) ဝိုက်တန်သော။ ဝိုက်တန်သည်။
 ဝိုက်က, *n.* the petals of a flower; (Bur.) ပွင့်ချပ်။
 ဝိုက်သွပ် *v.* to take off the skin of an animal, သံက်သွပ်။ (Bur.) အရေကိုခွာသည်။
 ဝိုင်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။
 ဝိုင်ဇိုင်, *n.* a stocking; (Bur.) ခြေစွပ်။
 ဝိုင်ပလေဝံ, *n.* a pocket, ဝိုင်ပလေအိ။ (Bur.) အင်္ကျီအိတ်။
 ဝိုင်လမဲ, *n.* a wallet; (Bur.) လွယ်အိတ်။
 ဝိုင်လိက်, *n.* an envelope; (Bur.) စာအိတ်။
 ဝိုင်သး, *v. t.* to praise; (Bur.) ချီးမွမ်းသည်။
 ဝိုင်သးရန်, *v.* to return thanks; (Bur.) ကျေးဇူးကိုချီးမွမ်းသည်။
 ဝိုင်သွပ်, *n.* a leather bag; (Bur.) သားရေအိတ်။
 ဝိုင်သွပ်ခုပ်, *n.* a leathern bottle; (Bur.) သားရေဘူး။
 ဝိုင်ကြနိ, *n.* a purse; (Bur.) ငွေအိတ်။
 ဝိုမ်, *n.* a cave, ဝို။ (Bur.) ဥမှင်။
 ဝွက်, *v. t.* to beat with the elbow; to pound in a mortar with a pestle; (Bur.) ထောင်းသည်။
 ဝွင့်, *n.* a drop of fluid, ဝဒုတ်။ (Bur.) အစက်။
 ဝွင့်စေင့်, *v.* to drop, ခလတ်ငေတ်။ (Bur.) အစက်စက်ကျသည်။

ထွ, *n.* a beetle or insect. See ခမု၊ ခမုဟန်၊ စွ or စမ။
(Bur.) ပိုးကောင်။

ထွကထွန်. *n.* a large grub found in the marsh-date palm,
of which the natives are very fond as an article
of food ; (Bur.) ပိုးတုံးလုံး။

ထွခတပ်, *n.* a grass-hopper ; (Bur.) နှံ့ကောင်။

ထွခခေံ, *n.* a cockroach ; (Bur.) ပိုးဟပ်။

ထွလဲလိင်, *n.* a fire-fly ; (Bur.) ပိုးစုန်းပွိုး။

ဒ

ဒက်, *v. t.* to tie, ဒက်လပ်။ (Bur.) ချည်သည်။ ချည်နှောင်
သည်။

ဒက်မိတ်, *v.* to become friends ; (Bur.) မိတ်ဖွဲ့သည်။

ဒက်, *v. t.* to build with brick or stone, ဒက်ပွန်။ (Bur.)
တည်သည်။

ဒက်ဒန်, *v. i.* to lament, to murmur, ဒက်ဒေါန်။ (Bur.)
မြည်တမ်းသည်။

ဒကတ်, *v. t.* to tie in a knot ; as ဒကတ်သော်။ *to tie up
the hair in a knot ;* (Bur.) ထုံးသည်။

ဒကင်္ဂ, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပဒုံမာ။

ဒကံ, *n.* a company, herd, ဒကန်, (Bur.) အပေါင်းအဖော်
တစု။ တအုပ်။

ဒကာ, (Pali ဒါရကာ), *n.* a layman ; (Bur.) တကာ။

ဒကုတ်, *n.* a piece, a fragment, ကပ်ဒကုတ်။ (Bur.) အပိုင်း။

ဒကုတ်, *v. t.* to cut anything long into pieces ; (Bur.)
ဖြတ်သည်။

ဒကုတ်သွောင်, *v. t.* to judge, to decide a case in law ;
(Bur.) စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ဒကော်, *n.* tweezers; tongs, a blacksmith's tongs ; (Bur.)
သံညှပ်။

ဒကေပ်, *n.* a tical, a weight a little less than half an ounce; the hundredth part of a viss; a rupee; (Bur.) ကျပ်ချိန်။ အကျပ်။

ဒကား, *v. i.* to burst, to crack open, ထကား။ တကား။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ဒကေ့, *a.* sleepy, drowsy; *v. i.* to be sleepy; (Bur.) အိပ်ချင်သော။ အိပ်ငိုက်သော။ အိပ်ငိုက်သည်။

ဒကေ့, *n.* the blood sucker, a kind of chameleon; (Bur.) ဝုတ်သင်။

ဒကေ့သွေင်, *n.* the flying lizard; (Bur.) ဝုတ်သင်ယျ။

ဒကောင်, *n.* an ear of any kind of grain, တကောင်။ (Bur.) အနှံ။

ဒကပ်, *n.* a corner; (Bur.) အထောင့်။ ထောင့်။

ဒကုပ်, *n.* a cover; (Bur.) အဖုံး။

ဒကုပ်ကွေင်, *n.* a commander of a ship; (Bur.) သင်္ဘောသူကြီး။

ဒကုပ်ချင်, *n.* a governor of a city; (Bur.) မြို့ဝန်။

ဒကုပ်ပုန်, *n.* the general of an army; a military officer; (Bur.) စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး။ စစ်ဘုရင်။

ဒကုပ်ပုန်ညးမအုပ်ထံခံမိုတ်လို့, *n.* a colonel; (Bur.) စစ်သူရဲ ၁၀၀၀ ပါသောတပ်ကိုအုပ်သောဗိုလ်။

ဒကီ, *v. t.* to stir, ထကီ။ (Bur.) မွှေသည်။

ဒကီတွဲ, *n.* midnight, သွာတွဲ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

ဒကီတွဲထောန်, *n.* after midnight; (Bur.) သန်းခေါင်ကျော်။

ဒကေတ်, *v. t.* to observe, to do; *n.* an observance, a deed; (Bur.) ကျင့်သည်။ အကျင့်။ အပြုအမူ။

ဒဂိန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July, ဇူလိုင် (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဒဂိန်သီ, *v.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, မင်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

- ဒဂေါင်, *n.* a tree or log lying across a road or stream ;
a beam, a bar; an impaling stake ; (Bur.) တံကျင်။
- ဒဂိုင်, *n.* a double tooth, a grinder ; (Bur.) အံသွား။
- ဒဂေါင်, *n.* a mirror, or glass of any kind ; (Bur.) မှန်။
- ဒဂေါင်တကိုဟ်, *n.* a microscope ; (Bur.) မှန်ဘီလူး။
- ဒဂေါင်မတ်, *n.* spectacles ; (Bur.) မျက်မှန်။
- ဒဝံ, *n. a.* eight ; (Bur.) ရှစ်ချ။
- ဒဝံစောတ်, *n. a.* eighty ; (Bur.) ရှစ်ဆယ်။
- ဒဝိတ်, *n. a.* nine ; (Bur.) ကိုးချ။
- ဒဝိတ်စောတ်, *n. a.* ninety ; (Bur.) ကိုးဆယ်။
- ဒဝေင်, *v. i.* to lean, to be out of square ; (Bur.) စောင်း
သည်။
- ဒဝိုင်, *v. i.* to stoop ; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။
- ဒဝေးဒိုင်, *v. i.* to go to meet another ; (Bur.) ဆီး၍ကြို
သည်။
- ဒဇက်, *v. t.* to drag, to pull, ဇဇက်။ (Bur.) ဆွဲသည်။
- ဒဇန်, *v. i.* to be harsh ; (Bur.) ကြမ်းတမ်းသည်။ ယက်စက်
သည်။
- ဒဇင်ဇတင်, *v. i.* to tremble, to shake ; (Bur.) တုန်ထွင်
သည်။
- ဒဇု, *v. i.* to leak, as a roof ; (Bur.) ယိုသည်။
- ဒည, *v. t.* to regard with respect or reverence ; (Bur.)
ရွံ့သည်။ ရိုသေသည်။
- ဒဇေင်, *v. t.* to pursue ; (Bur.) လိုက်သည်။
- ဒတိတ်ဒဒ်, *n.* a subject for consideration or discussion ;
(Bur.) အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။
- ဒတုံ, *v. i.* to fall ; (Bur.) ကျသည်။
- ဒတ, *v. i.* to stand ; (Bur.) ရပ်သည်။
- ဒထွဲထွင်, *n.* advantage, profit ; (Bur.) စီးပွားအကျိုး။

- ဒဒကံတံ, *v. i.* to dwell, applied to exalted personages, as kings and the deity ; (Bur.) ကျိန်းဝပ်သည်။
- ဒဒိ, *v. i.* to be, to become, ဒတ်။ ဒိ။ ဒိတ်။ When used before verbs, they become nouns, especially with the help of the verbal formative မ။ See Gram. § 14 ; (Bur.) ဖြစ်သည်။
- ဒဒိပိတ်မဂိုင်, *n.* long-suffering ; (Bur.) ပိတ်ရှည်ခြင်း။
- ဒဒိပိတ်မချိန်ဇောတ်ဇိပ်ဂိုင်, *n.* meekness ; (Bur.) ပိတ်နူးညံ့သိပ်မွေ့ခြင်း။
- ဒဒိဇိုင်တဲမချိတ်, *n.* the palsy ; (Bur.) လက်ခြေသေသောရောဂါ။
- ဒဒိမချိတ်, *n.* death ; (Bur.) သေခြင်း။
- ဒဒိမခူး, *n.* leisure, ဒဒိမခလး။ (Bur.) အားလပ်ခြင်း။
- ဒဒိမကျိုင်တိုန်, *n.* the resurrection ; (Bur.) ထမြောက်ရှင်ဖြန်ခြင်း။
- ဒဒိမဝံ့အပို, *n.* government, the exercise of authority ; (Bur.) အပိုးရခြင်း။
- ဒဒိမဝုတ်ဂဆဲကျိညူး, *n.* witchcraft ; (Bur.) သူတပါးကိုပြုစားခြင်း။
- ဒဒိမဇော်ကျိပိတ်, *n.* zeal ; (Bur.) ပိတ်အားကြီးခြင်း။
- ဒဒိမထက်ကျာ, *n.* a conversation ; (Bur.) စကားစမည်ပြောခြင်း။
- ဒဒိမတီ, *n.* knowledge ; (Bur.) သိခြင်း။
- ဒဒိမတီညာတ်, *n.* an acquaintance ; (Bur.) သိကျွမ်းခြင်း။
- ဒဒိမနုက်, *n.* subtraction ; (Bur.) နှုတ်ခြင်း။
- ဒဒိမပိန်နီထင်နုကွာတေံ, *n.* predestination ; (Bur.) ရှေးမဆွကခွဲခန့်မှတ်သားခြင်း။
- ဒဒိမပိတ်ကာမဂုန်, *n.* temperance, *i. e.* the restraint of one's passions ; (Bur.) ကာမဂုတ်ချုပ်တည်းခြင်း။
- ဒဒိမဗျူ, *n.* old age, senility ; (Bur.) အိုခြင်း။

ဒန်မယဲ, *n.* sickness ; (Bur.) နာခြင်း။

ဒန်မယဲ, *n.* lateness ; (Bur.) နောက်ကျခြင်း။

ဒန်မယှဲ, *n.* an exchange ; (Bur.) လဲခြင်း။

ဒန်မသောက်ဇီ, *n.* variance ; (Bur.) ရန်တွေခြင်း။ မသင့်မတင့်
ဖြစ်ခြင်း။

ဒန်မဟံင်ပြာ, *n.* salvation ; (Bur.) ကယ်တင်ခြင်း။

ဒန်မစိတ်ကြိုင်, *n.* peace ; (Bur.) ငြိမ်သက်ခြင်း။

ဒန်မအိုင်တခိတ်, *n.* joy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

ဒန်ယံဝင်သွတ်, *n.* the wrong ; (Bur.) မတရားသဖြင့်ပြုခြင်း။

ဒဒေင်, *a.* tame ; (Bur.) ယဉ်သော။

ဒဒေတ်ယင်, *v. t.* to be acquainted with ; *n.* an acquaint-
tance ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အသိအကျွမ်း။

ဒဒိုက်, *n.* misery, (Pali ဒုက္ခ), (Bur.) အလွန်ဆင်းရဲခြင်း။ ဒုက္ခ။

ဒဒိုက်စိတ်, *n.* mental suffering ; (Bur.) စိတ်ဒုက္ခ။

ဒန်, *v. t.* to mince, chop, ဒန်ခလိုက်။ (Bur.) စဉ်းသည်။

ဒန်, (Pali ဒဏ္ဍော,) *n.* punishment ; (Bur.) ဒါဏ်။

ဒန်ထောံ, *v. t.* to cut off and cast away, ဒန်ထောဆ်။ (Bur.)
ချတ်ပြစ်သည်။

ဒနက်, *n.* a snare ; (Bur.) ကျော့ကွင်း။

ဒနက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဝှက်။ (Bur.) ကျံသည်။

ဒနာ, *v. t.* to hinder, သီဒနာ။ (Bur.) တားသည်။ ဆီးတား
သည်။

ဒပိတ်, *v. i.* to break away by pulling ; (Bur.) လွတ်
အောင်ရုံးသည်။

ဒပတ်ဒး, *v. t.* to strike against ; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ဒပ်, *n.* a fence ; a camp ; (Bur.) ဝင်းထရံ။ တပ်။

ဒပ်ဂနး, *n.* a hedge ; (Bur.) စောင်ရနး။

ဒပ်ဒပ်, *v. t.* to inclose with a fence ; (Bur.) ခြံကာသည်။

ဒရန်သက်သီ, *n.* the testimony of a witness, ဒန်မရင်သက်
သီ။ (Bur.) သက်သေခံချက်။

- ဒခံင်, *n.* a place, a place of residence; (Bur.) နေရာ။
 ဒခံင်ဂတိက်, *n.* a place for sleeping; (Bur.) အိပ်ရာ။
 ဒခံင်ဝံ့အုတ်လခံ, *n.* a place of authority; ဒခံင်ဝံ့အုတ်လခံ။
 (Bur.) အုတ်စိုးရသောအရာ။
- ဒဖြာတ်, *a.* violent, used in reference to the wind;
v. i. to be violent; (Bur.) ပြင်းထန်သော။ ပြင်းထန်
 သည်။
- ဒမြိပ်, *n.* a twinkling of the eye, ခမြိပ်။ (Bur.) မျက်စိ
 မှိတ်ခြင်း။
- ဒမြှ, *n.* sound; (Bur.) အသံ။
- ဒမြ, *v. i.* to start with fear; (Bur.) ကြောက်လန့်သည်။
- ဒမြိတ်, *a.* wicked, violent; *v. i.* to be violent; (Bur.)
 ကြမ်းသော။ ကြမ်းသည်။ ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။
- ဒမူ, *n.* darkness; *v. i.* to be dark; (Bur.) မှောင်ရက်။
 မှောင်သည်။
- ဒမူမတ်, *v. i.* to be blind; (Bur.) မျက်စိကန်းသည်။
- ဒယှ်ကမြ, *v. i.* to be famous, to acquire notoriety or
 fame; (Bur.) ကျော်စောသည်။
- ဒယေငှ, *v. t.* to sing; (Bur.) သီခြင်းဆိုသည်။
- ဒယိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
- ဒယိုန်ကာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ယူသွားသည်။
- ဒယို, *v. t.* to swing anything around with the hand;
 to estimate weight with the hand; (Bur.) ထက်နှိုင်း
 ချိန်သည်။
- ဒရက်, *v. i.* to be in a hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ဆိုသည်။
- ဒရာ, *n.* a spool; (Bur.) တညင်းလုံး။
- ဒရာထောင်, *v. t.* to wind thread upon a spool; (Bur.) ခြည်
 ချသည်။
- ဒရခံ, *n.* a public granary, ခရခံ။ (Bur.) စပါးကျို။
- ဒရေပ်, *v. i.* to run, ခြေပ်။ (Bur.) ပြေးသည်။

ဒရော်ကာ, *v. t.* to drive on the run; (Bur.) ယုဇြေ
သည်။

ဒရုံင်, *n.* a dorsal fin; (Bur.) ကြောနှင့်ဆိုင်သောဆူးတောင်။

ဒရိုဟ်, *v. t.* to push, shove with the hand; (Bur.) တွန်း
သည်။

ဒရိုဟ်ပှောတ်, *v. t.* to push down; (Bur.) တွန်းထည်းသည်။

ဒရိုဟ်ဗကပ်, *v. t.* to push upside-down; (Bur.) တွန်း
မှောက်သည်။

ဒလန်, *v. i.* to stare, ဒထန်မောတ်။ (Bur.) မိန်မိန်ကြည့်သည်။

ဒလာင်, *n.* an altar near pagodas for offerings; (Bur.)
သင်ပုတ်ပဏ္ဍင်။

ဒလိုင်, *v. t.* to carry upon a pole between two persons;
(Bur.) လိန်နှင့်ထမ်းသည်။

ဒလောင်, *n.* a long bamboo split at one end, to pick
fruit or flowers with from a tree; (Bur.) တံချူ။

ဒလဲ, *v. i.* to recline; (Bur.) လျောင်းသည်။ မှီသည်။

ဒလောံညောန်, *v. t.* to teach, to instruct, ဒလောဆ်ညောန်။
(Bur.) သွန်သင်သည်။

ဒလို, *v. t.* to cover the head with a cloth or veil;
(Bur.) ချုံသည်။

ဒလို, *n.* heavy black clouds; (Bur.) တိပ်ပုပ်။

ဒပ်, *v. t.* to shut, as a door; (Bur.) ပိတ်သည်။

ဒပဲ, *v. i.* to swing back and forth; (Bur.) တွင်၍နေသည်။
ခါသည်။

ဒသမ, (Pali), *o. a.* tenth; (Bur.) ဆယ်ရမြောက်သော။
ဒသမ။

ဒဓိက်မတ်, *v.* to shut the eyes; (Bur.) မျက်မိမှိတ်သည်။

ဒအိုန်, *v. t.* to loathe, ဒအိုန်ဒရ။ (Bur.) အိသည်။ စက်ဆုပ်
သည်။ ရွံ့ရှာသည်။

- ဒါက်, *v. i.* to spread out, as the horns of a buffalo; (Bur.) ကား၍နေသည်။
- ဒါင်, *a.* outstretched, as the arms, or as the wings of a bird flying; *v. i.* to be outstretched; (Bur.) ကား၍နေသော။ ကား၍နေသည်။
- ဒါတ်, *v. t.* to strike with the flat hand; (Bur.) ဂုတ်သည်။
- ဒါန်, (Pali ဒါန), *n.* an offering; (Bur.) အလှူ။
- ဒါ, *n.* a belt, in which money is put and worn around the body; (Bur.) ခါးစည်းငွေအိတ်။
- ဒိုင်, *n.* a sharp quick sound, as the report of a gun; (Bur.) ဒိန်းဒိန်းသံ။
- ဒိဒေ, *v. t.* to hit, to come into collision with, ဒိဒေဒေ။ (Bur.) တိုက်မိသည်။ တိုက်ခိုက်သည်။
- ဒီ, *n.* the thigh; (Bur.) ပေါင်။
- ဒီကိုက်, *n.* a ham; (Bur.) ဝက်ပေါင်။
- ဒီ, *n.* the tide; (Bur.) ဒီရေ။
- ဒီတိုန်, *n.* a bore, a tidal wave; (Bur.) ဒီလုံး။
- ဒီ, *v. t.* to drive, as animals into a snare; (Bur.) မောင်းသည်။
- ဒုက္ခ, (Pali), *n.* pain, misery, ဒုခိုက်။ (Bur.) ဒုက္ခ။
- ဒုင်, *v. t.* to bear, sustain; to endure; (Bur.) ခံသည်။
- ဒုင်ကေတ်, *v. t.* to receive; (Bur.) ခံယူသည်။
- ဒုင်ကိုပ်, *v. t.* to present, to reach out for another to take; (Bur.) ကမ်းပေးသည်။
- ဒုင်ကျောပ်, *v.* to endure hunger, to be famished, ဒုင်အောင်။ အောင်စ။ (Bur.) အငတ်ခံသည်။
- ဒုင်ဂုန်, *v.* to ask pardon, to entreat, to beseech; (Bur.) ထောင်းပန်သည်။ ဝန်ချသည်။
- ဒုင်စ, *v. t.* to partake of; (Bur.) ခံစားသည်။

- ခုင်စကာ, *v. t.* to serve another ; (Bur.) အစေခံသည်။
 ခုင်တက်တဆိပ်, *v.* to be sealed ; (Bur.) တံဆိပ်ခတ်ခံသည်။
 ခုင်ထဲ, *v. t.* to receive ; (Bur.) လက်ခံသည်။
 ခုင်ထင်ခုတ်, *v.* to endure thirst ; (Bur.) ရေအငတ်ခံသည်။
 ခုင်ပါင်, *v.* to assent, engage for, ခုင်ကဆိပါင်။ (Bur.) ဝန်ခံ
 သည်။
 ခုင်ထယိုင်, *v.* to assent ; to become surety. See ထယိုင်။
 (Bur.) အာမခံသည်။
 ခုင်လအိုင်, *v.* to endure, to bear with, ခုင်လအောင်။ (Bur.)
 သည်းခံသည်။
 ခုင်သက်သီ, *v.* to bear testimony ; (Bur.) သက်သေခံသည်။
 ခုင်သွ, *v.* to take an oath ; (Bur.) ကျိန်ဆိုသည်။
 ခုစရိတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) ခုစရိတ်။
 ခုတ်ဒေါ, *v. i.* to excite a quarrel ; (Bur.) ဝုံးတိုက်
 သည်။
 ခုတိယျ, (Pali), *o. a.* second ; (Bur.) ခုတိယ။
 ခုန် *n.* a bamboo ; (Bur.) ဝါး။
 ခုန်ကရာပ်, *n.* pincers made of bamboo ; (Bur.) ဝါးညှပ်။
 ခုန်ကရေက်, *n.* split bamboo ; (Bur.) ဝါးခြမ်း။
 ခုန်ကလိ, *n.* the elephant bamboo ; (Bur.) ဝါးပိုး။
 ခုန်ချူ, *n.* a bamboo pole ; (Bur.) ထိုးဝါး။
 ခုန်ဇလ, *n.* a kind of thorny bamboo ; (Bur.) ကြွတ်ဝါး။
 ခုန်ရှင်, *v.* to paddle a boat ; (Bur.) ထွေထွေသည်။
 ခုတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) အပြစ်။
 ခဲ့, *n.* an old bachelor, or an old maid ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
 အပျိုဟိုင်း။
 ဒေင်, *v. i.* to be dazed ; (Bur.) ငေးသည်။
 ဒေင်ထွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) ထိတ်ထန်၍ထွေဝေ
 သည်။

- ဒေဝတြိယကံ, *v. to commit adultery, applied to women;*
(Bur.) မျောက်မထားသည်။
- ဒေဝထံ, *v. t. to treasure up, to lay by in store;* (Bur.)
သိမ်းထားသည်။ သိုထားသည်။
- ဒေဝတ, (Pali ဒေဝ), *n. pl. genii; celestial beings;* (Bur.)
နတ်သကြားတို့။
- ဒေသ, (Pali), *n. a place;* (Bur.) ဒေသ။
- ဒေသ္မာ, (Pali), *n. a precept or doctrine,* ဒေသကာ။
(Bur.) ဒေသနာ။
- ဒေံ, *n. a younger brother or sister,* ဒေဆံ။ (Bur.) ညီ။
မောင်။ နှစ်မ။
- ဒေံသောတံ, *n. the youngest brother or sister;* (Bur.)
ညီငွေ့။ နှစ်မငွေ့။
- ဒေံဗြ, *n. a younger sister;* (Bur.) ညီမ။ နှစ်မ။
- ဒေံသိနီ, *n. a brother-in-law or sister-in-law, younger
than a husband or wife;* (Bur.) မတ်။ ယောက်ဖငယ်။
ခယ်မ။ ယောက်မငယ်။
- ဒေါနံ, *v. i. to scold;* (Bur.) ထောက်တီးမြည်တွန်သည်။
- ဒေါ, *v. i. to fall, applied to tall things as trees or
houses,* ဒေါင်။ (Bur.) လဲသည်။
- ဒေါဝေဂံ, *v. i. to fall down,* ဒေါင်ဝေဟံ။ (Bur.) လဲကျသည်။
- ဒေါသ, (Pali), *n. anger, wrath,* ဝေါတ်။ (Bur.) ဒေါသ။
အမျက်။
- ဒံ, *v. i. to flee, to run away,* ဒံအာ။ ဒံတိတ်။ (Bur.) ထွက်
ပြေးသည်။
- ဒံထေဝံ, *v. t. to quit,* ဒံထေဆံ။ (Bur.) ဝွန်ပြစ်သည်။
- ဒံဗညာ, *n. a nobleman, a person of rank;* (Bur.) မူးမတ်။
- ဒံအာ, *v. i. to run away;* (Bur.) ထွက်ပြေးသည်။
- ဒံင်သထံ, *v. i. to jump;* (Bur.) ခုန်ပေါက်သည်။

- ဒး, *v. p.* implying necessity; as ဒးအာရောင် *must go* ;
(Bur.) ရမည်။
- ဒး, *v. i.* to be right, true; (Bur.) ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။
တည့်သည်။
- ဒး, *v. t.* to come in contact with, to hit; (Bur.) ထိသည်။
- ဒးချင်, *n.* catarrh, ဒးချင်။ (Bur.) နှာစေးနာ။
- ဒးပိုတ်, *v. t.* to be pleased with, to like; (Bur.) ကြိုက်
သည်။ နှစ်သက်သည်။
- ဒးဖဝင်, *a.* timely, opportune; *v. i.* to be timely; (Bur.)
အဆင်သင့်သော။ အဆင်သင့်သည်။
- ဒးရာဇဝတ်, *v.* to suffer the penalty of law for crime;
(Bur.) ရာဇဝတ်သင့်သည်။
- ဒးရး, *a.* suitable, proper; *v. i.* to make a good hit;
to meet an emergency; to do well; (Bur.) တော်
သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
- ဒးအခိုက်, *v. i.* to chance; (Bur.) အကြောင်းမရှိဘဲအမှတ်တ
မဲ့ဖြစ်သည်။ အခန့်သင့်သည်။
- ဒိုက်, *a.* scarce; (Bur.) ရှားပါးသော။ ဆင်းရဲသော။
- ဒိုင်, *n.* the adjutant, a kind of bird, ဒိုင်ဗျူ။ (Bur.) ခုံးစပ်။
ဌက်ကြီး။
- ဒိုင်ကဏ, *n.* the pelican ibis; (Bur.) ဌက်ကျား။
- ဒိုင်ဂလာ, *n.* the jabiru; (Bur.) ဌက်ကုလား။
- ဒိုဒက်, *v. i.* to make a temporary stay on the road, or
at a house; (Bur.) တည်းခိုသည်။
- ဒိုပ်, *v. i.* to get aground, as a ship or boat; (Bur.) တင်
သည်။
- ဒိုထိုင်, *v. i.* to sleep as a bird; (Bur.) နား၍အိပ်ပျော်သည်။
- ဒိုပ်, *n.* a mountain, a hill, rising-ground; land as seen
from the sea; (Bur.) တောင်။ ကုန်းမြေ။

နို့, *prep.* to, unto; as နို့ချင်မတ်မွဲလိုနို့ချင်ကျာ်ခမိ *from the town of Maulmain to the town of Amherst*; (Bur.) တိုင်အောင်။

နို့ကို, *prep. and conj.* until; (Bur.) တိုင်အောင်။

နိုတ်အိုတ်, *adv.* to the end; (Bur.) ကုန်စင်အောင်။

နိုတ်အိုတ်ညွးဇ္ဇ, *adv.* completely, wholly; (Bur.) အကုန်အဝင်။ အကြွင်းမဲ့။

နိုင့်, *n.* a point of compass; as နိုင့်ပလိုတ် *the west*; နိုင့်အမှတ်ကျာ် *the north*; (Bur.) မျက်နှာ။

နိုတ်, *num. aux.* applied to things in pairs; as မတ်မွဲနိုတ် *one eye*; တဲစါနိုတ် *both hands*; (Bur.) အဖက်။

နိုင့်, *a.* ignorant, foolish; (Bur.) မိုက်သော။

နိုတ်, *v. i.* to cease going or doing; to touch, as a ship touching at a sea-port; (Bur.) ရပ်သည်။ ခဏဆိုက်ရောက်သည်။

နိုတ်, *n.* a place, an office, ဒေသ။ (Bur.) နေရာ။

နိုတ်ကလုတ်, *n.* the apostleship; (Bur.) တမန်တော်အရာ။

နိုတ်ခလး, *n.* a vacancy, empty place; (Bur.) အားလပ်သောနေရာ။

နိုတ်ခံ, *n.* a seat, နိုတ်ခံအိမ်။ (Bur.) ထိုင်ရာ။ ထိုင်ခုံ။

နိုတ်ခိုင်, *n.* a footstep; (Bur.) ခြေရာ။

နိုတ်မခိုင်, *n.* a lodging; (Bur.) တည်းခိုသောနေရာ။

နိုတ်အစာ, *n.* the ministry; (Bur.) ခမ္မဆရာအရာ။

နိုတ်မတ်, *n.* the eyebrows; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

နိုတ်, *v. i.* to remain, to dwell, ဒွမ်, နိုတ်တံ။ (Bur.) နေသည်။ တည်းနေသည်။

နိုတ်ကေတ်, *v. i.* to stay, to stay behind; (Bur.) နေရပ်သည်။

နိုတ်ဝံ့ခိုဒက်, *n.* a lodging-place, a roost, ဒွမ်ဝံ့ခိုဒက်။ (Bur.) တည်းခိုရာအရပ်။

ဧရာဒွာ, *a.* Siamese ; (Bur.) ယိုးဝေးလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ခြံ (Pali ဒဗ္ဗ), *n.* property ; (Bur.) ဥစ္စာ။

ခြံ, *n.* a violin, ဂြံ။ (Bur.) တယော။

ဖြတ်, *n.* strength, ဖြတ်။ (Bur.) ခွန်အား။

ခြင်, *v. i.* to roar, as a lion ; (Bur.) ဟိန်းသည်။

မြတ်စွာ, *a.* harsh, abusive ; *v. i.* to be harsh ; (Bur.)

ကြမ်းတမ်းသော။ ကြမ်းတမ်းသည်။

မြော်, *v. i.* to run, ဒရော်။ usually *pron.* ဂြော်။ (Bur.)

ပြေးသည်။

ခွက်, *n.* a song, a hymn, ဝွက်။ (Bur.) ထိခြင်း။

ခွက်, *n.* a bond, တထောင်ခွက်။ (Bur.) အနှောင်အဖွဲ့။

ခွက်သော်, *n.* the knot of hair worn on a woman's head ;

(Bur.) ဆံထုံး။

ခွင်မတ်, *n.* the depression around the eyes ; (Bur.) မျက်

ထွင်း။

ခွဆိ, *v. t.* to come into collision with, ခွဆိဒး။ (Bur.) ထိ

ခိုက်သည်။

ခွင်, *v. i.* to be afraid, to be anxious, ဝိုင်။ (Bur.) စိတ်ပူ

ဝန်သည်။ စိုးရိမ်သည်။

ခွင်ခွဲ, *a.* anxious, fearful, ဝိုင်ဝွဲ။ *v. i.* to be anxious ;

(Bur.) စိုးရိမ်ဘွယ်ဖြစ်သော။ စိုးရိမ်သည်။

၀

ဝဂါတ်, *a.* leafless ; (Bur.) အရွက်မရှိသော။

ဝဂိတ်, *n.* a bed-bug ; (Bur.) ကြမ်းပိုး။

ဝရီ, *n.* a centipede ; (Bur.) ကင်းခြေများ။

ဝရက်, *n.* a kind of water-serpent ; (Bur.) ကုလားကုတ်။

ဝရတ်, *v. t.* to cheapen, to offer to give a lower price ;

(Bur.) ဆစ်သည်။

ဝရိန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July,

ဒဂိန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

- ဝေရ်သီ, *v. to attend to religious duties*; (Bur.) ဥပုသ်
 စောင့်သည်။
 ဝေရ်, *n. thunder*; (Bur.) မိဗ်းကြိုးသံ။
 ဝေရ်ဝထးပန်, *v. i. to thunder in loud claps*; မိဗ်းကြိုးထပ်
 သည်။
 ဝေရ်ဆု, *n. the upper part of the stump of a tree*;
 (Bur.) သစ်ဂုတ်။
 ဝေရ်မြ, *v. i. to thunder*; (Bur.) မိဗ်းမြန်းသည်။
 ဝေရ်, *n. sugar*; (Bur.) သကြား။
 ဝေရ်ထွံ, *n. sugar-candy*; (Bur.) သကြားခဲ။
 ဝေရ်, *v. t. to drag, to pull, ဒဇက်*။ (Bur.) ဆွဲသည်။
 ဝေ, *n. a carpenter, or any worker in wood*; (Bur.)
 လက်ထွား။
 ဝေညာန်, *v. i. to growl*; (Bur.) ဟိန်းသည်။
 ဝေ, *n. physical energy, or consitution*; (Bur.) အား။
 ဝေရ်, *v. i. to shirk*; (Bur.) တိမ်းရှောင်သည်။ အလုပ်မိသည်။
 ဝေ, (Pali), Sagittarius, the 9th sign of the zodiac;
 (Bur.) ဝေရာသီ။
 ဝေရ်, *n. the heel of the foot*; (Bur.) ဝေရ်ခွံ။
 ဝေရ်, *n. sediment*; (Bur.) အနပ်။ အနည်။
 ဝေရ်, *v. i. to be collected in a cluster*; (Bur.) ဖြတ်၍
 နေသည်။
 ဝေ, (Pali), *v. i. to accord with moral law, to be right, equitable, just*; (Bur.) သမ္မာသည်။
 ဝေထာ, *n. the established nature or order of things*;
 (Bur.) ဝေထာ။
 ဝေထာတ်, (Pali ဝေထတ္တ), *n. statute law*; (Bur.) ဝေထာတ်။
 ဝေရ်, *n. a twinkling of the eye, ဒမြိတ်*။ (Bur.) မျက်စိ
 မှိတ်ခြင်း။
 ဝေရ်, *n. brass*; (Bur.) ကြေးဝါ။

- ဓမ္မ, *n.* a robber ; (Bur.) ထားမြဲ။
 ဓမ္ပတ္တိ, *a.* noised abroad ; (Bur.) ကျော်စောသော။
 ဓယိ, *v. t.* to lift, in order to determine the weight ;
 (Bur.) ထက်နှင့်ချိန်ကြည့်သည်။
 ဓရာ, *v. t.* to spin, ဓရာတောင်။ (Bur.) ခြည်ချသည်။
 ဓရဝံ, *n.* a public granary, ဒရဝံ။ (Bur.) စပါးကျို။
 ဓရီ, *n.* a large earthen jar, holding as much as one
 hundred or two hundred viss ; (Bur.) စည့်အိုးကြီး။
 ဓရိက်, *v. t.* to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။
 ဓလ, *v. i.* to reel, as a drunken man ; (Bur.) ယိမ်းဘိ
 ယိမ်းပါးသွားသည်။
 ဓလ, *v. t.* to shove things in a place too low for a per-
 son to enter ; (Bur.) ထွန်းထိုးသည်။
 ဓဝ, *n.* the divine law ; (Bur.) တရား။
 ဓဝ, *v. i.* to be straight forward, direct from one point
 to another, ညှပ်, ယွဲမဲ ; to be straight up, not
 inclined ; စဝ်, ယွံဝဏာ, ယွံဇဲ ; to be even, set level,
 ယွံဝစင် ; to be in the centre, ဒးအဒေါင်။ (Bur.)
 တည့်သည်။
 ဓဝင်္ဂီ, *prep.* over against ; (Bur.) မျက်နှာချင်းဆိုင်။
 ဓဝင်ဝင်, *adv.* straight, with a straight course ; (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝင်သွတ်, *a.* right, true ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်
 သော။ မှန်ကန်သည်။
 ဓဝင်ဝင်ဂေထိ, *n.* the gospel ; (Bur.) ဧဝံဂေထိတရား။
 ဓဝင်, *n.* a one-headed drum ; (Bur.) အိုးစည်။
 ဓဝတ်, (Pali ဓါတု), *n.* a relic ; (Bur.) ဓါတ်။
 ဓဝ်, *n.* a bundle of herbs, or anything else, used for
 fomenting to relieve pain ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်။

ချပ်, *n.* presents for the priests, arranged in the form of a cone or pyramid ; (Bur.) ကန့်တော့ဝှဲ။

ချပ်ပြကာ, *n.* the bulging part of a graduated steeple under the "umbrella" of Buddhist temples ; (Bur.) ခဝိကာ။

ဇိုဇို, *a.* stupid ; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။

န

န, *n.* a basket, containing about one bushel ; (Bur.) တောင်း။

နသွော, *n.* a measuring basket ; (Bur.) မြင်တောင်း။

န, *prep.* by means of, နကို။ နကိုဝ်။ (Bur.) အားဖြင့်။

နက်, *v. t.* to sink into or through, as into mud ; (Bur.) ကျံသည်။

နက်ဝပ်, *n.* a weapon ; (Bur.) ထက်နက်။

နက်သတ်, *n.* a planet ; (Bur.) ပြိုတ်။ See ပြိုတ်။

နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူထားသည်။

နင်ဒုန်, *v. t.* to accuse, to blame ; (Bur.) အပြစ်တင်သည်။

နတ်, *n.* asparagus ; (Bur.) ကညွတ်။

နန်း, *n.* a palace ; (Bur.) နန်း။

နရ, (Pali), *n.* a measure of time equal to 10 winks of the eye, or $\frac{5}{64}$ of a second ; (Bur.) နရ။

နရက်, (Pali နိရိ), *n.* hell ; (Bur.) ငရဲ။

နဝမ, (Pali) *o. a.* ninth ; (Bur.) နဝမ။ ကိုးခုမြောက်သော။

နတ်, *n.* a fabulous serpent, a dragon ; (Bur.) နဂါး။

နာင်, *n.* a shelf over a cooking-place for depositing cooking utensils ; (Bur.) ကြပ်ခိုးစင်။

နာခို, *a.* Pwo, as ကရင်နာခို Pwo Karen ; (Bur.) ထလိုင်းကရင်။

နာခို, (Pali နာရိ), *n.* in classic usage, a measure of time

equal to 4 *pats*, or 24 minutes; in modern usage, one hour ; a watch or clock ; (Bur.) နာရီ။

နာရီ၊ *n.* the *padauk*, the gum-kino ; (Bur.) ပိတောက်။

နာရီ၊ *n.* parched rice mixed with sugar formed into balls or cakes ; (Bur.) ထမင်းခြောက်ထောင်ကိုထောင်း၍ ရသော အမှုန့်ကို ထန်လျက်ဖြစ်စေ၊ သကြားဖြစ်စေ၊ ရော၍ လုပ်သော မုန့်ချိုတမျိုး။

နာမ၊ (Pali နာမ)၊ *n.* a name, ယူ။ (Bur.) နာမည်။

နာမ်၊ (Pali နာမ)၊ *n.* a noun ; (Bur.) နာမ်။

နမ်၊ (Pali နာမ)၊ *n.* spirit, soul, ပိညာနံ။ (Bur.) နံ။ ပိညည်။

နံ့ထိုင်၊ *n.* a water-bucket ; (Bur.) ရေပုံး။

နဲ့၊ *n.* a lord, a master, Mr. ; (Bur.) သခင်၊ ပိုင်သောသူ။ ဥစ္စာရှင်။

နဲ့ဂျင်၊ *n.* a boat-owner ; (Bur.) ငွေသူကြီး။

နဲ့နတ်၊ *n.* a helmsman ; (Bur.) တက်မကိုင်း။

နဲ့ဇင်၊ *n.* a general ; (Bur.) စစ်သူကြီး။

နဲ့ဗြဲ၊ *n.* a lady, Mrs. ; (Bur.) သခင်မ။

နိစ္စ၊ (Pali)၊ *a.* unchangeable, eternal ; (Bur.) နိစ္စ။

နိတိ၊ *n.* riches, wealth ; (Bur.) များစွာသောဥစ္စာ။

နိတိဩ၊ *v. t.* to trust in, usually preceded by ဝ။ (Bur.) ခိုယုံသည်။

နိဗ္ဗာန်၊ (Pali နိဗ္ဗာန်)၊ *n.* annihilation ; (Bur.) နိဗ္ဗာန်။

နိမိတ်၊ (Pali နိမိတ္တံ)၊ *n.* a sign, a prodigy ; (Bur.) နိမိတ်။

နိမိတ်လက်သန်၊ *n.* a miracle ; (Bur.) နိမိတ်လက္ခဏာ။

နိဗ္ဗိတ္တ၊ (Pali)၊ *a.* created ; (Bur.) နိဗ္ဗိတ္တ။

နိဗ္ဗိတ္တသတ္တံ၊ *n.* a created being, a creature ; (Bur.) နိဗ္ဗိတ္တသတ္တဝါ။

နိလဟုတ်၊ *n. a.* ten millions ; (Bur.) တကုဇေ။

နိလဟုတ်တံင်၊ *n. a.* one hundred millions ; (Bur.) ဆယ်တုဇေ။

နိလိယ, *n.* Nīliyā, the name of a hunter in Mon legendary lore ; (Bur.) နိလိယတည်းဟူသောမုဆိုးတယောက်၏အမည်။

နိဿရ, (Pali) *n.* a superior religious teacher ; (Bur.) နိဿရည်း။

နိဂ္ဂိ, (Pali နိဂမ), *n.* a country, a kingdom ; (Bur.) နိုင်ငံ။

နိဒါနိ, *n.* an introduction ; (Bur.) နိဒါနိး။

နှက်, *v. t.* to take from, or out of ; to subtract ; (Bur.) နှုတ်သည်။

နှက်ကူး, *v. t.* to redeem ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

နှက်ဂြိတ်, *v. t.* to take out of, as a person out of jail ; (Bur.) နှုတ်ထုတ်သည်။

နှင်, *n.* a water-pot, a "chatty;" (Bur.) ရေအိုး။

နှင်္ဂ, *n.* any medicinal odoriferous powder or drug ; (Bur.) နှာကောင်း။

နှဲ, *prep.* from, နှဲတို့။ (Bur.) က။ ကတည်းက။ မှ။

နှဲဂယး, *n.* the morning ; (Bur.) နံနက်။

နှဲလီ, *inter. pro.* whence ? ; (Bur.) ဘယ်က။ ဘယ်ဆီက။

နှဲအရဲ, *prep.* out of, from among, from within ; (Bur.) အထဲက။ အတွင်းက။

နေင်က, *n.* a fin ; (Bur.) ငါးဆူး။

နေင်ခွေန်, *n.* the barb of a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှားတစ်။

နေင်္ဂ, *n.* an eye-tooth ; *col.* ; (Bur.) အဝွယ်။

နေရတိ, *n. and a.* south-west, ငောရတိ။ (Bur.) အနောက်တောင်။

နဲ, (Pali နယ), a precept ; (Bur.) နည်း။

နဲကဲ, *n.* a rule ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲပက္ကရ, *n.* a precept, doctrine ; (Bur.) နည်းနယ။

နဲဥပဒေသ, *n. pl.* doctrines, precepts ; (Bur.) နည်းဥပဒေသ။

နေတ်, *n.* a sickle for reaping ; (Bur.) တံစဉ်။

ခွံ, *v. i.* to be, ခွံ (Bur.) ရှိသည်။

ခွံပိုတ်, *v. i.* to become willing ; (Bur.) ပိတ်ပါသည်။

ခွံပိန်, *n.* the head priest of a monastery ; (Bur.) သုန်းကြီး
အကြီး။

ခွာ, *n.* a coarse mat, made of the inner part of the
bamboo ; (Bur.) နှီးသားပျာ။

ခွာ, *v. t.* to stir backwards and forwards ; (Bur.) ထွတ်
သည်။

ခွင်, *n.* a royal dirk ; (Bur.) ရာဇသန်လျက်။

ခွင်, *n.* a scoop for catching fish ; (Bur.) ယက်သဲ့။

ခွင်, *n.* rust ; (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်သောအချေး။

ခွီ, *v. i.* to spill over ; (Bur.) ဖိတ်သည်။

ခွက်, *n.* cylindrical ear ornaments ; (Bur.) နားတောင်း။

ခွပ်, *n.* a hoof ; (Bur.) ခွာ။

ခွပ်, *n.* a rudder or helm, သွပ် (Bur.) တက်မ။

ခွောက်, *v. i.* to itch ; (Bur.) ယားသည်။

ခွောက်, *v. t.* to foment ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်ထိုးသည်။

ခွောင်, *n.* a bolt, or bar of a door or window ; (Bur.)
ကန်သန်ကျင်။

ခွောင်, *n.* a line, as the ruling on paper ; (Bur.) အ
ကြောင်း။

နှံ, *v. i.* to mix ; (Bur.) ရောနေသည်။

နှံ, *v. t.* to mingle, to mix ; (Bur.) ရောနှောသည်။

ဝ

ဝ, *v. t.* to do, to make, to cause ; (Bur.) ပြုသည်။ လုပ်
သည်။

ဝကတ်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည်။ သင်ကြားသည်။

ဝကတ်ကျီ, *v. t.* to instruct, teach ; (Bur.) သင်ချသည်။ သင်
ပေးသည်။

ပကင်ရင် *v. t.* to govern, to rule, as a city or country ;
(Bur.) အုပ်စိုးသည်။

ပကင်၊ *v. t.* to break, applied only to stiff things, as sticks ; (Bur.) ချိုးသည်။

ပကာဂပိုတ်၊ *v. i.* to die, ပကော့ကာဂပိုတ်။ spoken of royal personages and sacred animals ; (Bur.) အနိစ္စရောက်သည်။ မှားသည်။

ပကာဝါမင်္ဂါ၊ *n.* marriage ; (Bur.) ထက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်ခြင်း။

ပကော်၊ *v. t.* to practise, ပကော်တဲ။ (Bur.) အကျင့်လုပ်သည်။

ပကော်၊ *v. t.* to bring together, ပကောင်။ (Bur.) စုသည်။ စုဆင်းသည်။

ပကောံခရို၊ *v. i.* to assemble, ပကောံခရို၊ ပကောံဒရို။ (Bur.) စည်းဝေးသည်။

ပဂဗုတ်၊ *v.* to engage in a law-suit ; (Bur.) အမှုလုပ်သည်။

ပဂုန်၊ *v.* to do a favor ; (Bur.) ကျေးဇူးပြုသည်။

ပဂေတ်၊ *v. t.* to turn, to cause to turn around, ပဂေတ်။ (Bur.) တွည့်စေသည်။

ပဂျုတ်၊ *v. t.* to arouse, to awaken, ပဂျုတ်၊ ပဂျုတ်။ (Bur.) ရှိုးသည်။

ပဝခိုတ်၊ *v. i.* to boast ; (Bur.) တန်ဖိုးသည်။

ပပိုတ်၊ *v. i.* to be careful ; (Bur.) သတိပြုသည်။

ပပို၊ *v. t.* to make level ; (Bur.) ညီညာစေသည်။

ပပိုဗွတ်၊ *v.* to consult with a view to union of sentiment ; (Bur.) သဘောညီညွတ်စေရအောင်ပြုသည်။

ပပိုင်ထွေး၊ *v. t.* to point out, to show, ပပိုင်ထွေး။ (Bur.) ညွှန်၍ပြသည်။

ပပိုင်၊ *v. i.* to be salt ; (Bur.) ငန်သည်။

- ပခုန်, *v. t.* to cause to take fire, to light; (Bur.) ညှိသည်။
ထွန်းသည်။
- ကွန်, *v. t.* to build. See ဩိုင်။ (Bur.) တည်သည်။
- ပတန်ဂုတ်, *v.* to appraise, to fix a price; (Bur.) အတိုး
ပြတ်သည်။
- ပတံ, *v. i.* and *v. t.* to begin, ကို။ ပတမ်။ (Bur.) အစပြုသည်။
- ပတလဒယိုင်, *v. t.* to marry, ပတလဂယိုင်။ (Bur.) အိမ်
ထောင်ပြုသည်။
- ပွတ်, *v. t.* to take out, to put out, to issue; thus
ပွတ်အသံ *to issue an order*; (Bur.) ထုတ်သည်။
ထုတ်ပြန်သည်။
- ပွတ်ထေ့, *v. t.* to pluck out and cast away, ပွတ်ထော့။
(Bur.) ထုတ်ပြန်သည်။
- ပွတ်ခြံဟတ်, *v.* to exert one's self, to put forth strength;
(Bur.) အားထုတ်သည်။ အားစိုက်သည်။
- ပွတ်သက်သေ, *v.* to give proof; (Bur.) သက်သေထုတ်ပေး
သည်။
- ပွတ်, *v. t.* to speak to, to address a superior; to petition;
(Bur.) ကြားပြောသည်။ ဈေးကပ်သည်။
- ပတုတ်, *v. i.* to compare, ပွတ်။ ပွတ်စုတ်။ (Bur.) နှိုင်းရှည်
သည်။
- ပွတ်, *v. t.* to do, to finish, ပတု။ (Bur.) ပြီးစေသည်။
- ပွတ်, *v. t.* to confuse, ပတု။ (Bur.) ရှုပ်ထွေးစေသည်။
- ပွတ်, *v. t.* to let fall, to drop, ပွတ်ပျောက်။ See ပဒေါင်။
(Bur.) ချသည်။
- ပတောပွတ်, *v. t.* to cause to increase; (Bur.) တိုးတက်
စေသည်။
- ပွတ်, *v. t.* to set up as a post, ပတု။ (Bur.) ထောင်သည်။ ထု
သည်။

- ပြုထင်မာန, *v. i.* to become haughty, to be proud ; (Bur.)
 မာနထောင်လွှားသည်။
 ပထား, *v. t.* to cause to be level ; (Bur.) ညီစေသည်။
 ထိန်း, *v. t.* to raise up, to lift, to put up higher, ပတိုင်း
 (Bur.) ထင်သည်။
 ထိန်းခွါ, *v. t.* to elevate to office, ပတိုင်းခွါ။ (Bur.) ချီးမြှောက်
 သည်။
 ထိန်းလှည့်ကွာထေ, *v. t.* to predestinate ; (Bur.) ရှေးမဆွက
 ခွဲခန့်မှတ်ထားသည်။
 ပန်, *v. t.* to make, to cause, ပွင့်။ (Bur.) ပြုလုပ်သည်။ ဖြစ်စေ
 သည်။ to build, to found ; as ပွင့်ချင် to found a
 city ; (Bur.) တည်ထောင်သည်။
 ပန်ညိုညို, *v.* to assume the marriage relation, whether
 husband or wife, သပ်။ (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။
 ပဒတ်, *v. i.* to dwell for a short period ; (Bur.) တည်းခို
 သည်။
 ပပတ္တဏာ, *v.* to pray ; (Bur.) ပဋ္ဌာပြုသည်။
 ပပရေ, *v. t.* to put down, degrade, ပပရေ၏။ (Bur.) ရှုတ်
 ချသည်။
 ပပြတိုက်, *v.* to partake of food ; (Bur.) အစာကိုသုံးဆောင်
 သည်။ ဖုံးပေးသည်။
 ပဗ္ဗဲ, *v. t.* to trust in ; (Bur.) အာဖီပြုသည်။ ကိုးစားသည်။
 ပဗဒိုပ်, *v. i.* to stay for a time ; (Bur.) တည်းခိုသည်။
 ပဗခါန်, *v.* to trust in the merits of another ; (Bur.)
 ကိုးစားသည်။
 ပဗိုက်, *v.* to trade, to buy and sell ; (Bur.) တုန်ကူးသည်။
 ပမာနသက်ကရ, *v.t.* to regard, to respect ; (Bur.) ပမာဏ
 ပြုသည်။ ထောက်သည်။ လေးမြတ်သည်။
 ပထဝိထာန်, *v.* to swear, to take on oath ; (Bur.) မိဋ္ဌာန်
 ပြုထားသည်။

ပလိုက်ထောံ, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထောံဆဲး။

(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပလို, *v. t.* to destroy ; (Bur.) ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုပထာ, *v. t.* to destroy, to spoil, to pervert ; (Bur.)
ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole into or through; to perforate;

(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလ္လီရယျ, *v.* to be diligent, industrious ; (Bur.) ပိရိယပြု
သည်။

ပလ္လေင့်, *v.* to pretend ; (Bur.) ဟန်ဆောင်သည်။

ပဝတ်, *v.* to discharge duty, to worship ; (Bur.) ဝတ်ပြု
သည်။

ပဝက်သီ, *v. t.* to call to witness ; (Bur.) သက်သေလုပ်
စေသည်။

ပဝတိ, *v.* to be cautious, careful; to take heed, ပတ္တိ။

(Bur.) သတိပြုသည်။

ပဝမတ်သဂ္ဂ, *v.* to make a solemn asseveration ; to
swear ; (Bur.) သစ္စာပြုသည်။

ပသ္မိထာန်, *v.* to marry ; (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပသ္မ, *v.* to harbor a spirit of malice or enmity ; (Bur.)
ရန်ငြိုးထားသည်။

ပဟ, *v. t.* to pacify, to appease ; (Bur.) ငြိမ်းစေသည်။

ပအဝိထာန်, (Pali အဝိဋ္ဌာန်), *v.* to make a vow ; (Bur.)
ဝိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

ပအိုင်အိုင်, *v. t.* to compel ; (Bur.) အနိုင်အထက်ပြုသည်။

ပုဝ်, *v. t.* to deliver up, to commit to, ပုဝ်ပြောင်။ (Bur.)
အပ်သည်။ အပ်နှံသည်။

ပအရီ, (Pali အာရမ္မဏ), *v.* to dwell upon in mind, to
make an object of thought or desire ; (Bur.) အာ
ရုံပြုသည်။

ပအဟာရ, (Pali အာဟာရ), *v.* to have food, to feed :

(Bur.) အာဟာရသုံးဆောင်သည်။

ပအံသင်, *v. i.* to wonder, to be astonished ; (Bur.) အံ

ကြောသည်။

ပ or လွ, *v. p. prohibitory*, not, ငဝ။ See Gram. § 17-1 ;

(Bur.) မ—နှင့်။

ပဏ္ဍိတိ, (Pali ပကတိ), *n.* nature ; (Bur.) ပကတိ၊ နဂိုရ်။

ပကဲ, *v. t.* to trap with a weapon, ပကဲသေ့နတ်။ (Bur.)

ကျမ်းကပ်သည်။

ပကောတ်, *n.* a leach ; (Bur.) မျှော့။

ပကောတ်တိ, *n.* the earth-worm ; (Bur.) တီကောင်။

ပွဲမောန်, *n.* a garland ; (Bur.) ပန်းကုံး။

ပကသ်, *n.* a carver in wood ; (Bur.) ပန်းခု။

ပကံက်, *n.* the hog-plum ; (Bur.) ငွေ့သီး။

ပကပ်, *v. t.* to join, unite, connect ; (Bur.) ငပ်သည်။

ပကိန်, *v. t.* to offer respectfully (to a priest;) (Bur.) ကပ်

သည်။

ပင်, *v. t.* to bear up, as upon the hand ; (Bur.) ပင့်သည်။

ပင်ပွိုန်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။ မတင်သည်။

ပင်မှိုင်, *v. t.* to listen to, ပင်မိုင်။ (Bur.) နာသည်။ တရားနာ

သည်။

ပရုပ်, *n.* a joint ; (Bur.) အဆစ်။

ပရါ, *n.* the wild nutmeg ; (Bur.) ကျွဲသွေး၊ တောင်ဝံကား။

ပရါန်, *n.* a certain preparation of rice ; (Bur.) မုန့်ဆန်း။

ပရါန်, *n.* a cup or earthen plate ; (Bur.) ဂုကန်။

ပရါန်ဇိုင်မိုင်, *n.* a glazed earthen bowl ; (Bur.) ဇေယျဂုကန်။

ပရါန်ချင်ထက်ဖက်, *n.* a tea-cup ; (Bur.) ထက်ဖက်ရည်ဂု

ကန်။

ပရါန်ပုင်, *n.* a glazed earthen dish or bowl ; (Bur.)

ဂုကန်။

- ပဋိနိလး, *n.* a plate ; (Bur.) ဝကန်ပြား။
- ပဋိနိလးဥင်လက်ဖက်, *n.* a saucer ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ပု
ကန်ပြား။
- ပဋိနိသွ, *n.* a cup ; (Bur.) ဝကန်လုံးကလေး။
- ပဋ္ဌေဝံ, *v. i.* to proceed directly, ပဋ္ဌေဝိန္၊ ပဋ္ဌေဝိ။ (Bur.)
တန်၍သွားသည်။
- ပဋ္ဌေါဆိအာ, *v. i.* to strive to walk fast, to hurry ; (Bur.)
တန်း၍သွားသည်။
- ပဝေဂဗုတ်, (Pali ပဝေဂဗုဒ္ဓိ), *n.* a semi-Boodh, one that
is said to appear between two Boodhs ; (Bur.)
ပဝေဂဗုဒ္ဓိ။
- ပစ္စုပန်, (Pali ပစ္စုပ္ပန်), *n.* the present time ; *adv.* now ;
(Bur.) ပစ္စုပ္ပန်။
- ပညမ, (Pali), *o. a.* fifth ; (Bur.) ပညမ။ ငါးခုမြောက်။
- ပညပ်, (Pali ပညတ္တိ), *n.* a command ; (Bur.) ပညတ်။
- ပညပ်လပ်, *v.* to give commands ; (Bur.) ပညပ်ထားသည်။
- ပညာ, (Pali), *n.* wisdom, knowledge ; (Bur.) ပညာ။
- ပညောနံ, *n.* the water-melon ; (Bur.) ပရဲထီး။
- ပဏဂံ, *n.* the jack-fruit ; (Bur.) ပိန်းခဲး။
- ပဏာင်, *n.* a pasture ; (Bur.) စားကျက်။ ကျက်စားရာမြေ
ကွက်။
- ပဏိက်, *n.* a fan ; (Bur.) ယပ်တောင်။
- ပဏုက်, *v. t.* to conceal ; (Bur.) ဖွက်သည်။
- ပဏေတ်, *n.* a scar, ဝေတ်။ (Bur.) အနာရွတ်။ အမာရွတ်။
- ပဏောက်, *n.* an aperture, an opening, as of a door or win-
dow ; (Bur.) အပေါက်။
- ပဏောတ်, *n.* anger, ပနောတ်။ (Bur.) အမျက်။ ဒေါသ။
- ပဏး, *n.* one kind of jack-fruit with a rather smooth
rind ; (Bur.) ဝှန်မတတ်။
- ပတံမ, *v.* to transplant, ပတပ်မ။ (Bur.) ကောက်စိုက်သည်။

- ပတ်, *v. t.* to press with the hand, to squeeze; (Bur.) နှိပ်သည်။ ညှပ်သည်။
- ပတ်, *v. t.* to make a hole into, as by a chisel; (Bur.) ထွင်းသည်။
- ပတ်ခုပ်တ်, *v.* to milk; (Bur.) နို့ညှပ်သည်။
- ပတ်ဩ, *n.* urine; (Bur.) ကျင်ငယ်။ သေး။ ဆီး။ အပေါ့။
- ပတ္တကာ, (Pali ပဋ္ဌနာ), *n.* prayer; (Bur.) ပဋ္ဌနာ။
- ပွင်, *a.* white, ဟွင်။ (Bur.) ဖြူသော။
- ပတိသန္ဓိ, (Pali ပတိသန္ဓေ), *n.* pregnancy; (Bur.) ပပိုင်သန္ဓေ။
- ပတိသန္ဓိထို, *v.* to miscarry; (Bur.) ကိုယ်ဝန်ပျက်သည်။
- ပတ္တိမာရုပ်, *n.* an idol, an image; (Bur.) ရုပ်တု။ ဆင်းတု။
- ပထက်, *n.* the *Barringtonia racemosa*; (Bur.) ကျည်းပင်။
- ပထောက်, *a.* fresh, not salt; (Bur.) ချိုသော။ မနေသော။
- ပေ့င်, *n.* ashes; (Bur.) ပြာ။
- ပေ့တ်, *v. t.* to believe; (Bur.) ယုံကြည်သည်။
- ပွိုင်, *n.* purulent matter; (Bur.) ပြည်။
- ပွိုင်, *n.* a mushroom; (Bur.) မှို။
- ပွိုင်ခုပ်, *n.* a sponge; (Bur.) ရေမှို။
- ပွိုင်ခုပ်, *n.* the fungus that forms on decaying bamboo, used by the natives as a vermifuge; (Bur.) ဝါးမှို။
- ပထမ, (Pali ပဋ္ဌမ), *o. a.* first; (Bur.) ပဋ္ဌမ။
- ပထဝီ, (Pali), *n.* the earth; (Bur.) ပထဝီ။ မြေကြီး။
- ပထောင်, *n.* a hole through anything; (Bur.) အပေါက်။
- ပထောင်ထောင့်, *v. t.* to make a hole into or through, ပထောင်ထောင့်။ (Bur.) ဖောက်သည်။
- ပထောင်ရင်, *n.* the nostril; (Bur.) နှာခေါင်းပေါက်။
- ပွဲ, *v. t.* to lean against; (Bur.) မှီသည်။
- ပန်, *n. a.* four; (Bur.) လေးခု။
- ပန်စောင့်, *n. a.* forty; (Bur.) လေးဆယ်။

- ပန်, *v. t.* to discharge a gun or cannon, to shoot; (Bur.)
 ဖြစ်သည်။
- ပန်ထောင်, *v. t.* to beat up cotton with a bow; (Bur.)
 ဝါဖတ်လေးနှင်ချသည်။
- ပန္နာရသမ, (Pali), *o. a.* fifteenth; (Bur.) ပန္နာရသမ။ ဆယ်
 ငါးခုမြောက်။
- ပပ်, *a.* dirty, filthy, ကိုပပ်။ *v. i.* to be dirty; (Bur.)
 ညှစ်သော။ ညှစ်ပတ်သော။ ညှစ်ပတ်သည်။
- ပမန်, *n.* a charm, an article that has had incantations
 repeated over it; (Bur.) ထက်ဖွဲ့။ ခလဲ့ထက်ဖွဲ့။
- ပမပ်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖရောက်။ (Bur.) ရွတ်
 သည်။ ဖတ်ရွတ်သည်။
- ပယတ်ပယတ်, *adv.* frequently, repeatedly; (Bur.) မကြာ
 မကြာ။
- ပယံ, *n.* time, ပယံ။ as ပယံတွဲ *day-time*; ပယံတွဲတ္တ
midday; ပယံနွေလား *morning time*; (Bur.) အချိန်။
- ပယဲ, *v. t.* to persecute, ပယဲခရာ။ (Bur.) ဣဉ်းဆဲသည်။
- ပယိုပ်, *n.* a boundary; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။
- ပယျင်, *n.* next to the lowest order of Buddhist priests;
 (Bur.) ပညွင်း။
- ပယျး, *n.* a bright shining light; (Bur.) ထင်းစေ့ခြင်း။
- ပယျးဒိုင့်, *n.* a revelation; (Bur.) ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူချက်။
- ပရဂဟိ, *v. t.* to threaten, ဂဟိ။ (Bur.) ကြိမ်းမောင်းသည်။
- ပရင်, *n.* anything sent to another; (Bur.) ပေးလိုက်သော
 အရာ။
- ပရင်မီ, *n.* a river-bank; (Bur.) မြစ်ကမ်း။ ကမ်းပါး။
- ပရန်, *n.* bait; (Bur.) ငါးဖျားစား။
- ပရင်ဖေတ်, *n.* a prophet; (Bur.) ပရောဖက်။
- ပရင့်, *adv.* quickly, ပြင့်။ as ဇွဲပရတ် *very quickly*; (Bur.)
 လျင်မြန်စွာ။

ပရင့်, *v. i.* to abound, have in abundance, ပရင့်တိုန်။
(Bur.) စည်ကားသည်။

ပရန်, *v. t.* to distribute, ပရံ။ ပရံဗွင်။ (Bur.) ဝေသည်။
ဝေငှသည်။

ပရင်, *v. t.* to broil; (Bur.) ကင်သည်။

ပရတ်, *v. i.* to splash, ပရတ်ဒး။ (Bur.) စည်သည်။ ဖိတ်
စည်သည်။

ပရန်, *n.* heat, as ပရန်မတ်ပြီ *sultriness; i. e.* heat reflect-
ed from the clouds; (Bur.) အပူ။ အိုက်ခြင်း။

ပရန်ထိ, *a.* French; (Bur.) ဖြင်သစ်။ ပြင်သစ်။

ပရပ်ကာ, *v. t.* to conduct between two persons; (Bur.)
ညှပ်၍ယူသွားသည်။

ပရိက္ခရာ, (Pali), *n.* articles belonging to a Buddhist
priest; (Bur.) ပရိက္ခရာ။ ပရိဘောဂ။ အသုံးအဆောင်။

ပရိယာ, (Pali ပရိယာယော), *n.* deceit, guile; (Bur.) ပရိ
ယာယံ။

ပရေက်, *a.* smart, very quick; *v. i.* to be smart; (Bur.)
ကျမ်းကျင်သော။ ကျင်သည်သည်။

ပရေင်, *v. t.* to set in order, to prepare; (Bur.) စီစဉ်
သည်။

ပရေင်ပိဝါဏ, *v.* to have sexual intercourse; (Bur.) ခုံ
ဖက်ခြင်းပြုသည်။

ပရေင်, *n.* an open kind of basket; (Bur.) ဝလယ်တောင်း။

ပရေ့, *a.* ugly, mean, used with regard to looks and the
disposition, ပရေ့နီ။ (Bur.) အရုပ်ဆိုးသော။

ပရဲ, *n.* profit, gain; (Bur.) အမြတ်။

ပရေပရာ, *n.* a consequence; (Bur.) အကြောင်းအရာ။

ပရေ့, *v. i.* to be crackingly brittle, as a dried leaf,
ပရေ့ဝံ။ (Bur.) ကြွပ်သည်။

ပရး, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲခွာသည်။ ခွဲ၍ထားသည်။

- ပရးဗွဲ, *v. t.* to scatter; (Bur.) ဖြန့်ကြဲသည်။
 ပရိုက်, *n.* capacity, as of any box or basket; (Bur.)
 ဆုံခြင်း။
 ပရိုက်, *n.* the citron fruit; (Bur.) ရှောက်သီး။
 ပရိုက်ခဏာတ်, *n.* the sweet citron; (Bur.) ရှောက်ချိုသီး။
 ပရိုင်, *n.* tidings, news; (Bur.) သိတင်း။
 ပထက်, *n.* perspiration, sweat; (Bur.) ငြိုး။
 ပထင်, *n.* a bottle; (Bur.) ပထင်း။
 ပထတ်, *n.* a thief, ကမုတ်။ (Bur.) သူခိုး။
 ပထန်, *v. t.* to take revenge upon; (Bur.) ထက်စားကျေ
 အောင်ရန်တုံ့ဖြန်၍ပြုသည်။
 ပထင်, *v. t.* to cut up, as the flesh of animals; to shell
 as beans; (Bur.) ထိုးထုတ်သည်။ ငြေ့ယူသည်။
 ပလုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညှောက်။
 ပလေပလိုင်, *v. i.* to make a noise; (Bur.) ညံ့သည်။
 ပလေပ်, *v. t.* to mend, to repair, ပလေပ်ပလေတ်။ (Bur.)
 ပျင်သည်။ ပြုပျင်သည်။
 ပလော, *n.* the act of rolling; (Bur.) ထိပ်ခြင်း။
 ပလောန် *n.* the olive; (Bur.) သံလွင်။
 ပလော့, *n.* a coat, a shirt or jacket of any kind, ပလော့အိ။
 အင်္ကျီ။
 ပလံင်တာ, *v. t.* to lead or carry away; to conduct; (Bur.)
 ပို့ထိုက်သည်။
 ပလံင်နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ပို့လာသည်။
 ပလိုက်, *n.* dust; (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။
 ပလိုက်ထော့, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထော့အိ။
 (Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။
 ပလိုင်, *n.* a well, ကမိုင်။ (Bur.) ရေထွင်း။
 ပလိုတ်, *n.* the west, ပြိုတ်။ (Bur.) အနောက်။

- ပလိုတ်, *v. t.* to put out, to extinguish; thus ပလိုတ်ပွတ်
to put out a light; (Bur.) ငြိမ်းသည်။ မီးငြိမ်းသည်။
- ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole in or through, to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။
- ပလွဲ, *v. i.* to glitter, to sparkle; (Bur.) အရောင်တောက်
သည်။
- ပဝ်, *v. i.* to fly. When a priest dies, they say ထကျော်
ပဝ်အာ *the priest has flown*; (Bur.) ယှိသည်။ ပြန်တော်
မူသည်။
- ပဝ်တူဂါ, *a.* Portuguese; (Bur.) ပေါတူဂါ။
- ပဝါ, *n.* a towel or handkerchief; (Bur.) ပဝါ။
- ပဝါ, *n.* a herd; (Bur.) အစုအအုပ်။
- ပဝါ, *v. i.* to go for a walk with children; (Bur.) လမ်း
ရှောက်လည်သည်။
- ပဝေလီ, *n.* a custom; (Bur.) ထုံးစံ။ ဝေလေ။
- ပဝာ, *n.* a stench, မဝာ။ ပဝပဝောန်။ (Bur.) အနံ့အစော်။
- ပဝာ, *v. i.* to stink; (Bur.) နံသည်။ နံစော်သည်။
- ပဝာလဲ, *v. t.* to trust, to have confidence in, ပဝ္ဗဲ။ (Bur.)
ကိုးစားသည်။
- ပဝာလဲလွှော်, *v. t.* to place reliance upon; (Bur.) မှီခိုသည်။
- ပဝာ, *n.* a weight equal to $3\frac{65}{100}$ pounds, a viss; (Bur.)
ဝိသာ။
- ပဝာ, *n.* the lunar month nearly corresponding to May;
(Bur.) ကဆုန်လ။
- ပဝာ, *adv.* how; as ပဝာအဲအာမာန်ရော *how can I go?*
(Bur.) အဘယ်ကဲ့သို့။
- ပဝာန်, *n.* heat; as ပဝာန်တွဲ *the heat of the sun*; (Bur.)
ပူခြင်း။
- ပဝုန်, *n. a.* five; *col.* မပုန်။ (Bur.) ငါးခု။
- ပဝုန်စောတ်, *n. a.* fifty; *col.* မပုန်စောတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။

- ပဝေက်ပသင်, *n.* blessedness ; (Bur.) ချမ်းသာ။
- ပထ, *n.* iron ; (Bur.) သံ။
- ပထဲခုတ်, *n.* tin, *i. e.* sheet iron covered with tin ; (Bur.) သံဖြူ။
- ပတိ, *n.* the barking deer ; (Bur.) ဂျီ။
- ပွယ်လင်, *v. t.* to make up into a heap ; (Bur.) ရုပ်ထားသည်။
- ပွေ့ဝင်, *v. t.* to persuade ; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။
- ပွေ့ဝင်ကာ, *v. t.* to draw away, to entice, ပွေ့ဝင်လှ။ (Bur.) ဖြားယောင်းသည်။
- ပဒေသနာ, *a.* decayed ; in a good sense, ancient ; (Bur.) သွေးမြေ့သော။ ရှေးကာလနှင့်ဆိုင်သော။
- ပါ, *v. i.* to be in company with others, to be in one's company ; (Bur.) ပါသည်။
- ပါက္က, *n.* a hinge ; (Bur.) ပက္က။
- ပါ, *v. t.* to halve ; (Bur.) ထက်ဝက်ခွဲသည်။
- ပါ, *v. t.* to cut with an axe or cleaver ; to split, ပါထကး။ (Bur.) ထက်ခြမ်းခွဲသည်။
- ပါဂဝေ, *v. t.* to sever ; to place apart ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။
- ပါင်, *n.* the mouth ; (Bur.) ပဝင်။ ခံတွင်း။
- ပါင်ကွက်, *n.* the armpit ; (Bur.) ဆက်ကလိ။
- ပါင်က, *n.* a vise ; (Bur.) ပြုတ္တု။
- ပါင်ဗတ်ထွင်စက်, *n. pl.* principalities and powers ; (Bur.) အာဏာစက်တို့။
- ပါတ်, (Pali ပါဒ), *n.* a *pat*, a measure of time equal to 16 *bijanas*, or 6 minutes ; (Bur.) ပါဒ်။
- ပါနီ, *n.* a painter of pictures ; (Bur.) ပန်းချီ။
- ပါနီရက်, *n.* a sculptor, an engraver ; (Bur.) ပန်းပုသမား။
- ပါင်, *v. t.* to set a trap for ; thus ပါင်က *to set a fish-trap* ; (Bur.) ထောင်သည်။

ပါရမီ, (Pali), *n.* virtue, an accomplishment; (Bur.) ပါရမီ။

ပါရသိ, *a.* Persian; (Bur.) ပေရသိ။

ပဲ၊ *v. t.* to reject, ပဲထောင်၊ ပဲထောင့်၊ (Bur.) ပယ်သည်၊ ပယ်ပြစ်သည်။

ပဲကွဲ, *v. t.* to reject, to refrain from, ပဲဝင်၊ (Bur.) ပယ်ရှားသည်။

ပိ, *n. a.* three; (Bur.) သုံးခု။

ပိစောင့်, *n. a.* thirty; (Bur.) သုံးဆယ်။

ပိဝါ, *adv.* thrice, ပိဝလန်။ (Bur.) သုံးကြိမ်၊ သုံးခါ။

ပိက်, *n.* fine, nice, ခမိင့်။ *v. i.* to be fine; (Bur.) ကောင်းသော၊ ချောသော၊ ကောင်းသည်၊ ချောသည်။

ပိက်, *n.* cotton cloth; (Bur.) ပိတ်။

ပိင်မှင်, *n.* a drum; (Bur.) တုံ၊ ပတ်တုံ။

ပိဏ္ဍပါတ်, *n.* cooked rice given to the Buddhist priests; (Bur.) ဆွမ်း။

ပိန်, *v. t.* to thresh with a stick or with the feet; (Bur.) စပါးကိုပုတ်သည်၊ စပါးနယ်သည်။

ပူ, *v. i.* to swell, as rice in cooking; to swell being inflated, to bloat, to puff up; (Bur.) ရောင်သည်။ ပွသည်။

ပူတ္တ၊ *n.* a telescope satchel; (Bur.) ဖါ။

ပုင်, *n.* cooked rice, ပုင်ဝရဲ။ (Bur.) ထမင်း။

ပုင်ကရုင်, *n.* cold cooked rice; (Bur.) ထမင်းကျန်၊ ထမင်းအေး။

ပုင်ခါင်နီ, *n.* rice boiled soft, ပုင်ခါင်ခမ်၊ ပုင်ခိုင့်၊ (Bur.) ထမင်းပြုတ်။

ပုင်တူ, *n.* rice slightly burnt and adhering to the bottom of the pot; (Bur.) ထမင်းမြိုး။

ပုင်မောင်, *n.* boiled rice dried; (Bur.) ထမင်းခြောက်။

- ဝတ်, *v. t.* to mortise, to drill, to excavate, ဝတ်ထပ်။
 (Bur.) ထွင်းသည်။ စရွေးဖောက်ထွင်းသည်။
- ဝတ်ဂုတ်, *v. t.* to grave, to chisel; (Bur.) ထုသည်။ ထွင်းသည်။
- ဝုထုဇန်, (Pali ဝုထုဇနော), *n.* one who has not attained to the state of an *ariya*; (Bur.) ဝုထုဇည်။
- ဝုန်, *v. i.* to rebel, ဝာဝုန်။ (Bur.) ဝုန်ကန်သည်။
- ဝုံ, *n.* a story, a narrative of past events; (Bur.) ဝုံ။
- ဝုံသက်သီ, *n.* an example; (Bur.) ဝုံသက်သေ။
- ဝုတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to January; (Bur.) ဖြာသိုသ။
- ဝူ, *n.* a dove; (Bur.) ခြိုး။
- ဝူတိ, *n.* the ground-pigeon; (Bur.) ခြိုးငြို။
- ဝူပါ, *n.* the ring dove; (Bur.) ခြိုးထင်းပြာ။
- ဝူ, *v. t.* to wind around with cord or cloth; (Bur.) ဝတ်စည်းသည်။
- ဝူဒတ်, *v. t.* to wind around and tie; (Bur.) ဝတ်စည်းသည်။
- ဝူဗိုင်, *v. t.* to put around; (Bur.) ဝိုင်းထားသည်။
- ဝူရေတ်, *v. t.* to put around, to bind about; (Bur.) ဝတ်ရစ်သည်။
- ဝူဂို, (Pali ဝုဂ္ဂလ), *n.* a rational being; (Bur.) ဝုဂ္ဂိုလ်။
- ဝူဇ, (Pali ဝုဇ္ဇော), *v. t.* to make an offering or sacrifice; (Bur.) ဝူဇော်သည်။
- ဝူဇသကာ, *n.* an offering, a sacrifice; (Bur.) ဝူဇော်သကာ။
- ဝူမင်, *a.* happy; *v. i.* to be happy; (Bur.) မွေ့လျော်သော။ မွေ့လျော်သည်။
- ဝူရိသာတ်, (Pali ဝရိသာ), *n.* an assembly, a congregation; (Bur.) ဝရိသာတ်။
- ဝေ, *n.* a foot, a measure; (Bur.) ဝေ။

- ပေင်, *a.* full; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သော၊ ပြည့်
သည်။
- ပေင်ကူတ်, *a.* brimful; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်လျှမ်း
သော။ ပြည့်လျှမ်းသည်။
- ပေင်တ်, *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သည်။
- ပေင်အာ, *v. i.* to be completed; (Bur.) ပြည့်စုံသည်။ ပြည့်
သွားသည်။
- ပေတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။
- ပေန်သေနိ, *n.* (Eng.) a pension; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်းမှ
လွတ်၍ခံရသောအငြိမ်းစားစရိတ်။
- ပေပ်, *n.* the mouth-piece of a clarionet; (Bur.) အခင်၊
နဲ့ခင်။
- ပေတ်, *v.* to kick, used only with reference to horses;
(Bur.) ကန်သည်။
- ပေတ်, *n.* the chevrotain, a very small species of deer;
(Bur.) ဝုလောပိန်ယုန်။
- ပေါင်, *v. i.* to be raised; (Bur.) ဖောင်းသည်။
- ပေါင်မဇွေင်, *n.* the *adenathera pavonina*; (Bur.) ရွေးကြီး။
- ပေါင်မဇောတ်, *n.* the *abrus precatorius*; (Bur.) ချင်ရွေး။
- ပေါင်လိုတ်, *n.* the navel; (Bur.) ချက်။ ချက်မ။
- ပေါန်, *v. i.* to be worn away by friction; (Bur.) ပွန်း
သည်။
- ပေါတ်ပှောတ်, *v. t.* to throw stones with a two stringed
bow; (Bur.) ထောက်လေးနှင့်ပြစ်သည်။
- ပေါ, *n.* a feast; a festival, public entertainment; (Bur.)
ပွဲ။
- ပေါချေင်, *n.* a horse-race; (Bur.) မြင်းပြိုင်ပွဲ။
- ပေါဂှင်, *n.* a boat-race; (Bur.) ငှေ့ပြိုင်ပွဲ။
- ပေါဂှ်, *n.* a bull-fight; (Bur.) နွားတိုက်ပွဲ။
- ပေါဂြေင်, *n.* a foot-race; (Bur.) ပြေးပြိုင်ပွဲ။

- ပေါစာင်, *n.* a cock-fight ; (Bur.) ကြက်တိုက်ပွဲ။
- ပေါစာ, *n.* an exchanger, a broker ; (Bur.) ပွဲစား။
- ပေါပသခါ, *n.* the feast of the Passover ; (Bur.) ပသခါပွဲ။
- ပေါပေန်တေကုတ္တေ, *n.* the feast of Pentecost ; (Bur.) ပင်တေကုတ္တေပွဲ။
- ပေါမဂ်ထ, *n.* the Lord's Supper, the communion ; (Bur.) ပွဲတော်။ မဂ်လာပွဲတော်။
- ပေါမသင်စ, *n.* an entertainment, wherein is eating and drinking ; (Bur.) စားသောက်ခြင်းပွဲ။
- ပေါထက်ပွဲ, *n.* a boxing match ; (Bur.) ထက်ပွဲပွဲ။
- ပေါသကေထေ, *n.* the feast of Tabernacles ; (Bur.) သကေနေပွဲ။
- ပေါညွာန်ထိက်, *n.* an examination ; (Bur.) စာမေးပွဲ။
- ပေါအဇမ, *n.* the feast of unleavened bread ; (Bur.) အဇမပွဲ။
- ပေါအင်ကဲဒ်နီ, *n.* the feast of the Dedication ; (Bur.) အင်ကဲဒ်နီပွဲ။
- ပံက်, *v. t.* to open, လပံက်။ thus ပံက်ထရင် *to open the door* ; ပံက်အဓိပါ, *to open the meaning, to explain* ; (Bur.) ဖွင့်သည်။
- ပံင်, *v. t.* to pawn ; (Bur.) ပေါင်သည်။
- ပံင်, *v. t.* to unite, to add ; (Bur.) ပေါင်းသည်။
- ပံင်, *n.* an arch ; (Bur.) ပေါင်း။
- ပံင်ဂျင်, *n.* the arched roof of a boat ; (Bur.) ငှေပေါင်း။
- ပံင်ဖက်, *v. i.* to associate, to form a company ; (Bur.) ပေါင်းဖက်သည်။
- ပံင်မီ, *n.* pantaloons, trowsers ; (Bur.) ပေါင်းဘီ။
- ပံင်မေတ်, *n.* the thorn-apple, stramony ; (Bur.) ပခိုင်းနီ။
- ပး, *n.* a snare, ပးဒနက်။ (Bur.) ကျော့ကွင်း။
- ပးခမာတ်, *n.* an anvil ; (Bur.) ဝေ။

ပးဆု, *n.* the eye of a log ; (Bur.) သပ်နုဗား။

ပးတင်္ဂင်, *n.* the eye of a needle, ပးတင်္ဂင်။ (Bur.) အပ်နုဗား။

ပိုက်, *v. t.* to pull up by the roots, as grass ; to heave up ; thus ပိုက်ထွံ့ *to heave up an anchor* ; (Bur.) ဆွဲတင်သည်။ ဆွဲတင်သည်။

ပိုက်, *v. i.* to blow, as the wind ; (Bur.) လေတိုက်သည်။

ပိုက်ပိုက်, *v. t.* to fan ; (Bur.) ယပ်ခတ်သည်။

ပိုင်, *v. t.* to own ; (Bur.) ပိုင်သည်။

ပိုင်ခြာ, *v. t.* to distinguish ; (Bur.) ပိုင်းခြားသည်။

ပိုင်အပိုင်, *v. t.* to have authority over ; (Bur.) အပိုးပိုင်သည်။

ပိုတ်, *v. i.* to break, as a cord or rope ; (Bur.) ပြတ်သည်။

ပိုတ်ဒကုတ်, *v. i.* to tear in pieces ; (Bur.) အပိုင်းပိုင်းပြတ်သည်။

ပိုတ်သူ့တ်, *v. i.* to cease ; (Bur.) ပြတ်လပ်သည်။

ပိုတ်, *n.* a mark of punctuation ; (Bur.) အပိုက်။

ပိုတ်ဆိုက်, *n.* a paragraph ; (Bur.) ဝုန်မ။

ပိုတ်ဇော်, *n.* a period, full stop ; (Bur.) ပိုက်ကြီး။

ပိုတ်ဇောတ်, *n.* a comma ; (Bur.) ပိုက်ကလေး။

ပိုန်, *n.* property, wealth, possessions, ပိုန်ခြံပ်။ ပိုန်ဟာန်။ (Bur.) ဥစ္စာပစ္စည်း။

ပိုန်ဒိင်, *n.* superior happiness, supposed by Buddhists to be enjoyed in the Nat countries ; (Bur.) ချမ်းသာ။ သုခ။

ပိုန်ဟာန်, *n.* property, possessions ; (Bur.) ဥစ္စာပစ္စည်းပိုင်။

ပိုတ်, *v. t.* to pulverize by *rubbing* between two stones, or by rubbing with a pestle in a mortar ; (Bur.) ပွတ်ကြိတ်သည်။

ပိုတ်တောင်, *v. to take the seeds from cotton*; (Bur.)

ဝါဝေကိုထုတ်သည်။

ပို, *pers. pro. we*, ပိုညးတံ၊ ဆဲညးတံ။ See Gram. § 15;

(Bur.) ငါတို့၊ ကျွန်ုပ်တို့။

ပွင့်, *v. t. to arouse, to awaken*, ပဝုတ်၊ ဖွေငို။ (Bur.)

နှိုးသည်။

ပွင်, *a. salt*; *v. i. to be salt*; (Bur.) ငန်သော၊ ငန်သည်။

ပေန်, *v. t. to kindle a fire, to set fire to, to light as a*

lamp or cigar, ပပေန်။ (Bur.) ညှိသည်။

ပဲ့, *prep. in, at, into, unto*; (Bur.) အထဲ၊ အထဲတွင်။ အ

တွင်းတွင်း၊ သို့။

ပဲ့ကာထွ်, *adv. then*; (Bur.) ထိုကာလ၌၊ ထိုအခါ၌။

ပဲ့ကို, *prep. unto, against, at, among*; (Bur.) အထဲတွင်။

ပဲ့ကိုကွာ, *adv. first*; (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။

ပဲ့ဝတ, *prep. before*; (Bur.) ရှေ့တွင်။

ပဲ့ဖရေင်, *prep. among*; as ပဲ့ဖရေင်မှိုတ်ဂပိုင် *among the*

people; near; as ပဲ့ဖရေင်တရင်ချင် *near the gate of*

the city; (Bur.) တွင်။

ပဲ့မသဂ္ဂတာပ်သဆ်, *adv. before long, soon*; (Bur.) မကြာခင်။

ပဲ့မွဲ, *prep. before*; as ပဲ့မွဲချင် *before the city*; (Bur.) အ

ပြင်၌။

ပဲ့လတု, *prep. upon*; as ပဲ့လတုညးမပိုင်အိုတ်သိုတ် *upon all*

the hearers; (Bur.) အပေါ်တွင်။

ပူး, *v. t. to pervade, as the perfume of flowers*; (Bur.)

နှံ့ပြားသည်။

ပွိုက်, *v. t. to load, as a ship or cart*; (Bur.) တင်သည်။

ပွိုက်ပုန်, *v. t. to oppress*; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပွိုင်, *a. pale red*; (Bur.) နီကျင်ကျင်။

ပွိုင်, *v. t. to press down*; (Bur.) နှိပ်သည်။ ဒိမီးသည်။

ပွိုင်ပွိုက် *v. t. to crush, to oppress*; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပု, *n.* personification; as ပုပု *to personify*; (Bur.) ဟန်
ဆောင်ခြင်း။

ပုင်, *n.* a throne; (Bur.) ရာဇပထမ။

ပုင်ခပ်, *n.* a judgment-seat; a pulpit; (Bur.) တရားပထမ။

ပုင်ယတ်, *n.* an altar for sacrifices; (Bur.) ယဇ်ပထမ။

ပုင်, *n.* a candle; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်။

ပုင်ဇုံ, *n.* candle-wax; (Bur.) ဖယောင်း။

ပုန်, *n.* an army; (Bur.) ခုခတ်ဗိုလ်ခြေ။ အလုံးအရင်း။

ပုဲ, *n.* a place for making salt; (Bur.) ဆားလုပ်ဘို့ရန်
နေရာ။

ပွက်, *n.* a fan; (Bur.) ယပ်ထောင်။

ပျက်, *v. t.* to conceal, to hide, ပျက်ဗွန်။ (Bur.) ဖွက်ထား
သည့်။

ပျတ်, *n.* a chisel; (Bur.) ဆောက်။

ပျတ်ခဝင်, *n.* a circular edged chisel; (Bur.) ဆောက်ပိုင်း။

ပျတ်ဂဒဆံ, *n.* a gouge; (Bur.) ဆောက်ခုံး။

ပျတ်ဂပေင်, *n.* a flat chisel; (Bur.) ဆောက်ပြား။

ပွတ်, *n.* a scar, ဝလှေတ်။ (Bur.) အနာရွတ်။

ပျိုက်, *n.* a hole in a wall; (Bur.) အပေါက်။

ပျိုက်ဗွင်, *n.* a window; (Bur.) ပြတင်းပေါက်။

ပွတ်, *n.* anger, wrath, ဒေါသ၊ (Bur.) အမျက်ဒေါသ။

ပွန်, *n.* a ruler for ruling paper; (Bur.) မျဉ်းတံ။

ပွန်ပထေ, *n.* a round ruler; (Bur.) မျဉ်းလုံး။

ပွတ်, *n.* a bow for throwing stones or clay balls;
(Bur.) ထောက်ထေး။

ပု, *n.* the lime fruit; (Bur.) သံပုရာသီး။

ပု, *n.* the shoulder; (Bur.) ပခုံး။

ပွင်, *n.* a keeper, a guard; (Bur.) ထိန်းသောသူ၊ အထိန်း။

ပွင်ကိုက်, *n.* a swineherd; (Bur.) ဝက်ထိန်း။

ပွင်ဉ်, *n.* a cowherd; (Bur.) နွားထိန်း။

ပွင်စင်, *n.* an elephant-keeper, a *mahout*, ဝမာစင်။ (Bur.)

ဆင်ထိန်း။

ပွင်ဗဇေဓ်, *n.* a goat-herd ; (Bur.) ဆိတ်ထိန်း။

ပွင်သိုပ်, *n.* a shepherd ; (Bur.) သိုးထိန်း။

ပွတ်, *n.* fire, တွတ်။ ကွေတ်။ (Bur.) မီး။

ပွတ်သုံ, *n.* a lamp, ခွိုက်။ ပွတ်ဂဇက်။ ; (Bur.) မီးခွက်။

ပွတ်, *v. t.* to repeat, ပမင်။ as ပွတ်သဝဏ္ဏာ *to repeat short religious sentences* ; (Bur.) ရွတ်သည်။ စီးဖြန်းသည်။

ပွာ, (Pali ဥပမာ), *n.* a comparison ; (Bur.) ဥပမာ။ ပမာ။

ပွိုက်, *n.* a desire or wish ; (Bur.) အလို။ အလိုဆန္ဒ။

ပွိုင်, *v. t.* to speak with authority, or send word, ပွိုင်ဏာ။

(Bur.) မိန့်တော်မူသည်။ ကြားပြောသည်။

ပျတ်ဇွေက်, *v. t.* to slander, (Bur.) ရှုတ်ချသည်။

ပျး, *v. t.* to show, to point out ; (Bur.) ပြသည်။

ပျးကိုပ်, *v. t.* to explain ; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

ပြ, *n.* a tower ; (Bur.) ပြအိုး။

ပြကာ, *n.* a precious thing, a jewel ; as ရတ် ၉ ပြကာ *the*

nine kinds of precious stones ; (Bur.) အတိုးထိုက်

သောရတနာ။

ပြကောတိကိုတ်, *n. a.* one million ; (Bur.) တသန်း။

၁၀၀၀၀၀၀။

ပြကိုင်, *n.* a sacred book ; (Bur.) ဘုရားတရားနှင့်ဆိုင်သော

စာအုပ်။

ပြက်ခ, *n.* the *acacia concinna* ; (Bur.) ဆူးဖတ်။

ပြင်, *adv.* more than ; as ကံပြင် *more than a hundred* ;

(Bur.) သာ၍။ သာသည်နှင့်။ ကျော်သည်နှင့်။

ပြင်, *v. t.* to send a message, to send anything ; (Bur.)

ပို့လိုက်သည်။

ပြင်ဏာ, *v. t.* to send from ; (Bur.) ပေးပို့လိုက်သည်။

ပြင်နှင်, *v. t.* to send to ; (Bur.) ပေးခဲ့သည်။

- ပြင်, *n.* a bank, ပရင်။ (Bur.) ကမ်း။ ကမ်းပါး။
- ပြင်ပတီ, *n.* a beach; (Bur.) ကမ်းခြေသောင်ပြင်။
- ပြင်စီ, *n.* a shore; (Bur.) မြစ်ကမ်း။
- ပြသိုက်, (Pali ဘတ္တံ rice), *n.* cooked rice (used only of persons of note or of priests); (Bur.) ထမင်း။ ဆွမ်း။
- ပြဝါ, *n.* a companion; (Bur.) အရ။ အအုပ်။
- ပြတ်, *adv.* quickly, fast, rapidly, ပရတ်။ (Bur.) လျင်မြန်စွာ။
- ပြတ်, *v. i.* to fall off, as fruit from a tree, or hair from the head, ပြင့်။ (Bur.) ကြွေသည်။ ကျွတ်သည်။
- ပြင့်, *v. i.* to be early; (Bur.) စောသည်။
- ပြာကတ်, *v. i.* to appear; (Bur.) ထင်ရှားသည်။
- ပြင်, *n.* a kind of cotton tree; (Bur.) တီးလတ်ပင်။
- ပြင်ပထူး, *v. t.* to save, to deliver; (Bur.) ကယ်ထုတ်သည်။
- ပြာနံ, *n.* an ancient measure of time equal to 10 kharas, or $\frac{1}{16}$ of a minute; (Bur.) ပြန်။
- ပြာပ်ကျင်, *v. i.* to come, to draw near to; (Bur.) ချဉ်းကပ်လာသည်။
- ပြာပ်ပဒါ, *a.* unlucky; as တွဲပြာပ်ပဒါ, *an unlucky day*; (Bur.) ကံမကောင်းသော။
- ပြာပ်အာ, *v. i.* to go, to depart; (Bur.) ပြန်သွားသည်။
- ပြိုင်, *n.* a squirrel; (Bur.) ရှဉ့်။
- ပြိုင်သောင်, *n.* the flying-squirrel; (Bur.) ရှဉ့်ယုံ။
- ပြုပြင်, *v. t.* to prepare, to make ready; (Bur.) ပြုလုပ်သည်။
- ပြုသွာ, *a.* Prussian; (Bur.) ပြုရှ။
- ပြေ, *a.* appeased, pacified, ပရေ။ ဟဲ။ (Bur.) ပြေသော။
- ပြေစိုတ်, *pron.* ပရေစိုတ်, *v. t.* to comfort; (Bur.) နှစ်သိမ့်စေသည်။
- ပြေင်, *n.* buffalo; (Bur.) ကွဲ။

- ပြင်ပိဝါယ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ဆောင်နှင်းသည်။ ထိမ်းမြားပေးစားသည်။
- ပြီ, *v. t.* to gain; (Bur.) မြတ်သည်။
- ပြီ, *a.* excellent, noble, precious; *v. i.* to be excellent; (Bur.) ကောင်းမြတ်သော၊ ကောင်းမြတ်သည်။
- ပြီစွာ, *n.* a companion, a playmate; (Bur.) အပေါင်းအဖော်။ သူငယ်ချင်း။
- ပြောင်, *v. i.* to be splintered; (Bur.) အလျားထိုက်ကွဲစိတ်သည်။
- ပြောင်ဒကား, *v. i.* to divide, to be divided, to be cleft asunder, ပြောင်ဒကားအာ။ (Bur.) ကြေကွဲသည်။
- ပြောင်, *a.* bruised, crushed, as a reed; *v. i.* to be crushed; (Bur.) ကြေပွသော။ ကြေပွသည်။
- မြင်, *v. i.* to remove, to change one's place of abode; (Bur.) ပြောင်းသည်။
- ပြင်ထွဲ, *v. i.* to change; (Bur.) ပြောင်းလဲသည်။
- ပြေးချွဲ, *a.* scattered, dispersed, ပြေးဖူး။ *v. i.* to be scattered; (Bur.) ပျံ့လွင့်သော။ ပျံ့လွင့်သည်။
- မြိုက်, *v. t.* to put into, မြိုက်စုတ်။ (Bur.) သိပ်သည်။ သိပ်ထည့်သည်။
- မြိုင်, *v. i.* to contend, as in a race; (Bur.) မြိုင်သည်။
- မြိုင်ပကာန့်, *v. i.* to contend in battle, မြိုင်ပူန့်။ (Bur.) ဝင်မြိုင်သည်။
- မြို့, *v. t.* to help, assist; (Bur.) ကူညီသည်။
- မြိုင်, *v. i.* to leak; (Bur.) ယိုသည်။
- ပွ, *v. t.* to show, as မိင်ပူကုရ *the elephant showed himself*; (Bur.) မြသည်။
- ပွဒပ်, *v.* to practise on parade; (Bur.) ဝင်ရေးမြသည်။
- ပွက်က်, *n.* the part before and above the ear, the temple; (Bur.) နားထင်။

- ဝှင်, *v. t.* to melt; (Bur.) အရည်ကြိုသည်။
 ဝှန်, *adv.* again; (Bur.) ပြန်။ တဖန်။
 ဝှန်ဝတး, *v. i.* to turn around; (Bur.) ဖောက်ပြန်သည်။
 ဝှစ်, *v. t.* to loosen, to slacken as a rope, ဝှး။ (Bur.)
 လျော့သည်။
 ဝှာ, *n.* a large species of horse-fly; (Bur.) မှက်။
 ဝှာ, *v. t.* to break down; to dig down as a bank, ဝှာ
 ဖျောင့် (Bur.) ဖြိုသည်။ ဖြိုချသည်။
 ဝှံအာ, *v. i.* to creep in the manner of the measuring
 worm; (Bur.) လိပ်လွန်၍သွားသည်။
 ဝှဲ, *v. t.* to mix, as medicine with fluid; (Bur.) ဖျော်
 သည်။
 ဝှိဇုတ်, *n.* the strands of a rope; (Bur.) ကြိုးလွန်း။
 ဝှိ, *n.* hail; (Bur.) ခိုဗင်းသီး။
 ဝှုတ်, *v. t.* to traduce; (Bur.) မဟုတ်မမှန်အပြစ်တင်သည်။
 ဝှုတ်, *v. t.* to put into, to thrust; (Bur.) သွင်းသည်။
 ဝှဲ, *n.* wax; (Bur.) ဗလောင်း။
 ဝှင်, *v. t.* to blot out, ဝှင်ကေ့။ (Bur.) ဖျက်သည်။ ဝ
 ဖျောက်စေသည်။
 ဝှင်ထော့, *v. t.* to waste; to exhaust, ဝှင်ထော့ဆီ။ (Bur.)
 ဖြန်းတီးသည်။
 ဝှုတ်, *v. t.* to smear, daub; (Bur.) လူးသည်။ ကျသည်။
 ဝှာ, *v. t.* to roll over and over; (Bur.) ထိုဝံ့သည်။
 ဝှုတ်ဖျောင့်, *v. t.* to throw down; (Bur.) တွည်းချသည်။
 ဝှဲ, *v. t.* to entice; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။
 ဝှက်ပွတ်, *v. t.* to take out; (Bur.) ယူထုတ်သည်။
 ဝှင်, *n.* a tube; (Bur.) ပြောင်း။
 ဝှင်တင်္ဂေါင်ဖော်, *n.* a telescope; (Bur.) မှန်ပြောင်းကြိုး။
 ဝှင်ဒုန်, *n.* a bamboo air-gun; (Bur.) ဝါးပြောင်း။

- ပွဲင်, *v. t.* to snatch, to pull away by force; (Bur.) လှသည်။
- ပွဲင်ကေတ်, *v. t.* to spoil, to take by violence; (Bur.) လှယူသည်။
- ပွဲး, *v. t.* to spread out, as a cloth or paper; to straighten out, as the arm or leg; (Bur.) ဖြန့်သည်။ ဆန့်သည်။
- ပွဲးပျေင်, *v. t.* to cast; as ပွဲးပျေင်ဖွိုက်ဇာ to cast nets; (Bur.) ဖြန့်ချသည်။
- ပွဲးတိတ်, *v. i.* to be quenched, to be extinguished; See ပထိတ်။ (Bur.) ငြိမ်းသည်။
- ပွဲးနိ, *v. t.* to tread with horses or cattle, as on a threshing-floor; (Bur.) နင်းနယ်သည်။
- ပွဲးငိုဇုတ်, *v.* to untwist a rope; (Bur.) လွန်းပေါင်းတင်ကို ဖြည့်သည်။ ကြိုးဖြည့်သည်။
- ပွဲး, *n.* a deed, an action; (Bur.) အပြုအမူ။ အကျင့်။
- ပွဲးဗွိုင်, *a.* surrounding, applied to a multitude, ပွဲးဗွိုင်။ (Bur.) ပတ်လည်။
- ပွဲးကိုင်, *n.* senna; (Bur.) ပွဲးကိုင်း။
- ပွဲး, *n.* play; (Bur.) သူငယ်ကစားခြင်းအရာ။
- ပွဲင်ပွဲက်, *n.* an associate, or companion. See ပံင်ဖက်။ (Bur.) အပေါင်းအဖော်။
- ၀
- ဖက်, *v. t.* to mix, as flour with water; (Bur.) နှောသည်။ ရောသည်။
- ဖးကက်, *v.* to sharpen, ချူဖးကက်။ (Bur.) ထက်အောင် သွေးသည်။
- ဖးကေတ်, *a.* red; *v. i.* to be red; (Bur.) နီသော။ နီသည်။
- ဖးကေတ်, *n.* the terrestrial varan; (Bur.) ဖွတ်။
- ဖးကေတ်ဖထောင်, *n.* tin; (Bur.) ခဲမဖြူ။

- ဖကောင်ဖယိုင်, *n.* lead; (Bur.) ခဲမဂုပ်။
- ဖကောတ်, *v. t.* to whittle; (Bur.) ချွန်သည်။
- ဖကောတ်, *n.* a soap-stone pencil; (Bur.) ကန့်ကူဆန်။
- ဖကောတ်ထွံ, *n.* a slate-pencil; (Bur.) ကျောက်ထံ။
- ဖကိုတ်, *v. t.* to frighten; to make afraid by shouting;
(Bur.) ခြောက်ထွန်သည်။
- ဖရီ, *n.* a large species of wild pigeon; (Bur.) ဝူ။
- ဖရိတ်, *v. t.* to blow with the mouth, မွှိတ်။ (Bur.) မှုတ်
သည်။
- ဖခုန်, *n.* the kernel of grain, or the meat of a nut, ဗခုန်။
(Bur.) အဆန်။
- ဖခုန်ထောံ, *v. t.* to make narrow; ဖခုန်ထောဆ်။ (Bur.)
ကျည်းအောင်ပြုသည်။
- ဖခုဆ်တိုန်, *v. i.* to blister; to rise, as leavened dough;
(Bur.) ဖောင်းကြွသည်။
- ဖခုန့်, *v. t.* to shield, to shelter; (Bur.) မိုးကာစေသည်။
- ဖခုန့်တွဲ, *n.* a temporary shelter from the heat of the
sun; (Bur.) နေကာ။
- ဖခုပ်ထပ်, *v. t.* to make adhere; (Bur.) ကပ်စေသည်။
- ဖခုက်, *v. t.* to wet, to moisten, ဖခုက်။ (Bur.) ပိုစေသည်။
- ဖခုောင်, *v. t.* to weary; (Bur.) မောစေသည်။ ပင်ပန်းစေရ
အောင်လုပ်သည်။
- ဖခုောက်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖခုောက်။ ပမပ်။
(Bur.) ရွတ်သည်။
- ဖခုောက်, *v. t.* to make little; (Bur.) ငယ်အောင်ပြုသည်။
- ဖခုိုက်, *n.* a burden, freight, load, မွိုက်။ ဗခုိုက်။ (Bur.)
ဝန်။
- ဖခုိုက်ဝွဲ, *v. t.* to make ashamed, ကျိုက်ဝွဲ။ (Bur.) အရှက်ခွဲ
သည်။
- ဖခုိုက်ပိင်, *n.* the ridge-pole of a roof; (Bur.) အိပ်ခေါင်။

- ဖဋိန်, *v. t.* to bend ; to make pliant; ဖဋိန် (Bur.) ဣတ်
 စေသည်။ ကိုင်းစေသည်။ ပျော့စေသည်။
 ဖဋိတ်, *v. t.* to filter, to strain ; to sift, as flour ; (Bur.)
 စပ်သည်။ ဆန်ခါနှင့်ချသည်။
 ဖထန်, *n.* a mediator, a go-between ; (Bur.) အမှုသည်နှင့်
 ဦးကြားတွင်အမှုပြေအောင်ပြုသောသူ။
 ဖြိုပျော့, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချပြစ်သည်။ ပြစ်ချသည်။
 ဖထိုက်ပွန်, *v.* to fight in battle ; (Bur.) စစ်ထိုက်သည်။
 ဖထိုက်ဖထန်, *v. t.* to instigate ; (Bur.) နှိုးဆော်ထိုက်တွန်း
 သည်။ ဂိုးချောသည်။
 ဖဒင်, *n.* a partition, ဖဒင် (Bur.) ထရံ။
 ဖဒန်, *v. t.* to hide, to conceal, as ဖဒန်ပွတ် *to hide the*
fire ; (Bur.) ကွယ်သည်။ ကွယ်စေသည်။
 ဖန်ဖက်, *v. t.* to arrange ; (Bur.) စီမံသည်။
 ဖနီ, *v. t.* to spill ; (Bur.) ဒိတ်အောင်ပြုသည်။
 ဖန့်, *v. t.* to mix ; (Bur.) နှောသည်။
 ဖပ်, *n.* a drum, or cask ; (Bur.) စည်။
 ဖရပ်, *n.* a pigeon ; (Bur.) ခို။
 ဖရဲ, *v. t.* to separate ; (Bur.) ခြား၍ထားသည်။
 ဖရ, *n.* a sound ; (Bur.) အသံ။
 ဖရဲ, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန်းသည်။ ဖျူးသည်။
 ဖရောက်, *n.* a slight swelling of the feet or hands of a
 sick person ; (Bur.) ဖောခြင်း။ ရောင်ခြင်း။
 ဖရောက်, *n.* a kind of round grass used in making mats ;
 (Bur.) ဖျာရက်သောမြက်တမျိုး။
 ဖရောက်, *n.* a kind of bee ; (Bur.) သစ်ခေါင်းပျား။
 ဖရက်, *n.* a preparation of decayed fish ; (Bur.) ငါးပိ။
 ဖရိတ်, *n.* brass ; (Bur.) ကြေးဝါ။
 ဖလဲ, *v. t.* to hold upon the limb of a tree or some other
 object for support ; (Bur.) မှီတွယ်၍သွားသည်။

ဖလဲ, *n.* a hand-rail ; (Bur.) ထက်ရန်း။

ဖလဲကတိန်, *n.* a balustrade for a stair-case ; (Bur.) ငွေ
ကားထက်ရန်း။

ဖလဲတာ, *v. t.* to support between two, as a person, who
is too weak to walk off alone ; (Bur.) ညှပ်၍ယူ
သွားသည်။

ဖထာ, *n.* a tax, tribute ; (Bur.) အကောက်။ အခွန်။

ဖထာင်ယး, *n.* the first dawn of day ; (Bur.) မိုးစင်းထင်းစ။

ဖထေက်, *v. t.* to tear to fragments ; to reduce to small
particles ; (Bur.) ခြေသည်။

ဖဝ်ရဂုတ်, *n.* the crow pheasant ; (Bur.) ဗုတ်။

ဖဝ်ရဂိုန်, *n.* the name of the lunar month answering
nearly to March ; (Bur.) တပေါင်း။

ဖအင်, *v. t.* to toast, as bread, ဖအင်ကွင်။ (Bur.) ကင်
သည်။

ဖအုတ်, *v. t.* to make sour, to make rancid ; (Bur.) ခုတ်
စေသည်။ သိုးအောင်ထားသည်။

ဖအုံ, *v. t.* to heap up, pile up ; (Bur.) ပုံထားသည်။

ဖအုံ, *v. t.* to cause to rot ; (Bur.) ပုပ်စေသည်။

ဖအောန်, *v. t.* to make less ; (Bur.) နည်းစေသည်။

ဖာ, *n.* the mountain-jack ; (Bur.) တောင်ပိန်းခဲ။

ဖာ, *prep.* with, *col.* (Bur.) နှင့်။

ဖာ, *n.* a side ; (Bur.) ဘက်။

ဖာတ်ထပ်, *v. t.* to appoint ; to fix. set a time ; (Bur.)
ချိန်းသည်။

ဖာပ်ဗွ, *v. t.* to feed, to provide with food, ဗွဖာပ်။ (Bur.)
ကျွေးမွေးသည်။

ဖဲ, *v. t.* to separate with the hands, as one would part
the high grass or tall grain, if walking through
the field ; (Bur.) ဖယ်သည်။

- ဒိက်, *v. t.* to invite ; (Bur.) ဒိတ်သည်။
 ဒိတ်, *n.* a fathom ; (Bur.) အလံ။
 ဒီ, *v. t.* to cause to float ; (Bur.) မျှောသည်။
 ဒီပိုင်, *v.* to fish with hooks attached to floats ; (Bur.)
     ငါးများဖေါ့မျှောသည်။
 ဖုန်, *n.* a bed, a mattress, ဖုန်ထွိုက်။ ဖုန်သကာ။ (Bur.)
     မွေရာ။
 ဖုန်ချောင်း, *n.* a saddle ; (Bur.) က။ ကုန်းနှိုး။
 ဖုင်, *v. t.* to bathe another ; (Bur.) ရေချိုးပေးသည်။
 ဖဲ, *v. t.* to mix with various ingredients, as in making
     cake ; to knead ; (Bur.) ရော၍နယ်သည်။
 ဖဲမိုင်, *v. t.* to salt, ဝှပ်မိုင်။ (Bur.) ဆားနယ်၍ထားသည်။
 ဖောက်, *v. t.* to fear, ဖောက်ခွံက်။ (Bur.) ကြောက်သည်။
     ကြောက်ရွံ့သည်။
 ဖောင်, *n.* a robe or gown with broad sleeves ; (Bur.)
     ဝတ်လုံ။
 ဖေဆိ, *n.* an otter ; (Bur.) ဖျံကောင်။
 ဖဲ, *a.* satisfied, full ; (Bur.) စိတ်ကြေနှပ်သော။ ဝသော။
 ဖဲလဲ, *v. i.* to be full ; (Bur.) ဝပြောသည်။
 ဖောင်, *v.* to become soft as in water ; (Bur.) ဝွသည်။
 ဖဲ, *n.* a fire-place, a forge ; (Bur.) ဖို။
 ဖဲပဲ, *n.* a stove ; (Bur.) သံမီးဖို။
 ဖဲမိုင်, *n.* a salt-pan, saltern ; (Bur.) ဆားဖို။
 ဖဲအရက်, *n.* a distillery ; (Bur.) အရက်ဖို။
 ဖဲကံသေဝ်, *n.* a constant customer, whether for consump-
     tion or export ; (Bur.) ဖောက်သည်။
 ဖိုင်, *n.* a raft ; (Bur.) ဖောင်။
 ဖိုင်, *n.* a beam fixed along the side of a boat ; (Bur.)
     ဖောင်။

- ဖိုဝ်, (Pali ဖဝ), *n.* an effect ; a good effect, an advantage,
 ဖို (Bur.) အကျိုး။
 ဖိုက်, *v. t.* to put, or place upon ; (Bur.) ဝန်တင်သည်။
 တင်သည်။
 ဖိုဝ်ဗိုဝ်, *n.* a foot-stool ; (Bur.) ခြေတင်ရာခုံ။
 ဖိုဝ်, *v. t.* to make low ; (Bur.) နှိမ့်သည်။
 ဖိုဝ်စိုတ်, *v.* to humble one's self ; (Bur.) စိတ်နှိမ့်ချသည်။
 ဖိုဝ်ဖျေ့ငို, *v. t.* to bring down, keep down, to oppress,
 ဖိုဝ်လတ် (Bur.) နှိမ့်ချသည်။ နှိမ့်ထားသည်။
 ဖျာ, *n.* a market, a bazaar ; (Bur.) ဈေး။
 ဖျာံ, *v. t.* to aim ; (Bur.) ရှုယ်သည်။
 ဖျာင်ဂဆဲ့, *v.* to administer medicine ; (Bur.) ဆေးတိုက်
 သည်။
 ဖျာင်ခုင်, *v.* to give drink ; (Bur.) ဂေတိုက်သည်။
 ဖျာန်, *n.* flesh ; (Bur.) အမဲ။ အသား။
 ဖျာန်ကောန်ကွဲ, *n.* veal ; (Bur.) ခွားကလေးသား။
 ဖျာန်ကိုက်, *n.* pork ; (Bur.) ဝက်သား။
 ဖျာန်ကွဲ, *n.* beef ; (Bur.) အမဲသား။
 ဖျာန်ထုတ်, *n.* a web, cloth in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်း
 သား။
 ဖျာန်ပခု၊ *n.* a bruise ; (Bur.) အသားကြေသောအနာ။
 ဖျာန်မဂါ, *n.* a fire-cracker ; (Bur.) မီးအိုး။
 ဖျာန်ထိုဝ်, *n.* mutton ; (Bur.) သိုးသား။
 ဖျါ, *v. t.* to move by shoving without lifting up ;
 (Bur.) ရှေ့သည်။
 ဖျါကာ, *v. t.* to shove from ; (Bur.) ရှေ့သွာသည်။
 ဖျါထေဝံ, *v. t.* to move, to take away, ဖျါထေဝံ (Bur.)
 ရှေ့ထိုက်သည်။
 ဖျါနင်, *v. t.* to shove towards ; (Bur.) ရှေ့ခွဲသည်။
 ဖျောင်ကွဲ, *v. t.* to turn aside ; to turn away ; thus တွက်

- မျှင်ပျော်ကော်မက်ခဝါရ *God turned away his face* ;
(Bur.) လွှဲသည်။ မျက်နှာလွှဲသည်။
- ပျော့, *n.* the potato ; (Bur.) သင်္ဘောပျောက်ဥ။
- ပျော့, *n.* the crop of a fowl ; (Bur.) စာလုပ်။
- ပျော့, *n.* the prominent part of the throat called "Adam's
apple" ; (Bur.) ထည်စေ့။
- ပျော်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချသည်။
- ပျော့ကွဲ၊ *v.* to bow down the head ; (Bur.) ဦးညွတ်
သည်။
- ပျော်ကမ္မထာန်, *v.* to have a funeral ; to convey to the
burying-ground the body, whether it is to be
buried or burned ; (Bur.) မသာချသည်။
- ပျော်ပိုတ်, *v.* to resolve, to determine ; (Bur.) ပိတ်ချ
သည်။
- ပျော်ထပ်, *v. t.* to gild ; (Bur.) ရွှေချသည်။
- ပျော့ထိုင်, *v. t.* to imprison ; (Bur.) ထောင်ထဲမှာထောင်
ထားသည်။
- ပျော့ဒပ်, *v.* to encamp ; (Bur.) တပ်ချသည်။
- ပျော့နှို, *v.* to settle ; (Bur.) နေရာချသည်။
- ပျော်ခပ်, *v.* to explain and enforce divine law to indi-
viduals ; (Bur.) တရားချသည်။
- ပျော်ပျော့, *v. t.* to rule with a ruler, or with a chalk
line ; (Bur.) မျဉ်းချသည်။
- ပျော်မာန်, *v. t.* to cast down one's pride ; (Bur.) မာန်ချ
သည်။
- ပျော့မဲ, *v. t.* to cast lots ; (Bur.) စာရေးတံချသည်။
- ပျော်မေတ္တာ, *v.* to bless, to wish well ; (Bur.) မေတ္တာပို့
သည်။
- ပျော့လှော်, *v.* to make a present ; (Bur.) ဆုချသည်။

- ဖျော်အသံ, *v. t.* to issue commands; *v. t.* to sentence;
 (Bur.) အမိန့်ချသည်။
 ဖျော့, *v. t.* to dye; (Bur.) ဆေးဆိုးသည်။
 ဖျော့, *n.* the *nigella sativa*; (Bur.) စမုန်နက်။
 ဖျိတ်, *a.* astringent in taste; *v. i.* to be astringent;
 (Bur.) ဖန်သော။ ဖန်သည်။
 ဖျိန်လှီ, *v. t.* to commit, deliver, hand over; (Bur.) အပ်
 ပေးသည်။
 ဖျါ, *v. t.* to feed, as a child is fed by putting food into
 the mouth; (Bur.) ခွံသည်။
 ဖျိတ်, *v. i.* to tickle; (Bur.) ကလိထိုး၍ယားသည်။
 ဖျိတ်, *v. i.* to be pale, faded, deficient in color; (Bur.)
 ပျော့သည်။
 ဖျံ, *v. t.* to take home; (Bur.) ယူသွားသည်။
 ဖျံတာ, *v. t.* to take away home; (Bur.) ယူသွားသည်။
 ဖျံနိုင်, *v. t.* to bring home; (Bur.) ယူလာသည်။
 ဖျိုး, *a.* sour; (Bur.) ချဉ်သော။

ဗ

- ဗ, *v. i.* to choke; (Bur.) နှင်သည်။
 ဗက်, *v. t.* to follow; (Bur.) ထိုက်သည်။
 ဗက်ပွတ်, *v. t.* to cast out; (Bur.) နှင်ထုတ်သည်။
 ဗက်မွှေ, *v. t.* to drive away; (Bur.) နှင်ပြေးသည်။
 ဗွန်, *v. t.* to send, or leave a message, ဗွန်လက်။ ဗွန်တာ။
 (Bur.) မှာသည်။
 ဗွတ်, *v. t.* to turn over, upside down, ဗကပ်။ (Bur.) မှောက်
 သည်။
 ဗွတ်, *a.* red, ဗွတ်။ (Bur.) နီသော။
 ဗွတ်ယောင်, *a.* purple, ဗွတ်ယောင်။ (Bur.) နီမောင်းသော။
 ဗချီ, *v. t.* to shake; (Bur.) ထုပ်သည်။

- ဗြိန်, *v. t.* to offer ceremoniously anything to a priest ;
 (Bur.) ကပ်သည်။
- ဗဂုတ်ဇျေင့်, *v. t.* to cheapen, offer a lower price; (Bur.)
 (Bur.) ဆစ်သည်။
- ဗဂူ, *v. t.* to cause it to rain ; (Bur.) ရွာစေသည်။
- ဗွေတ်, *v. t.* to cause to turn around, ပဂေတ်။ (Bur.) လည်
 စေသည်။ ထည့်စေသည်။
- ဗဝဲ, *n.* a cat ; (Bur.) ကြောင်။
- ဗြိုတ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖဂိုတ်။ (Bur.) မှုတ်
 သည်။
- ဗွ, *n.* land used for rice cultivation, a rice-field, ဝါဗွ။
 (Bur.) လယ်မြေ။ လယ်ပြင်။ လယ်တော။
- ဗွ, *v. t.* to provide with food, ဗစ။ (Bur.) အစားကျွေးသည်။
- ဗွဖာပ်, *v. t.* to feed, to provide with food. See ဖာပ်ဗွ။
 (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။
- ဗွင်, *v. t.* to join, as boards in a partition ; (Bur.) ကပ်
 ထည့်သည်။ ဖက်စပ်သည်။
- ဗွာရဏာ, *v. t.* to consider, to reflect, ဗစာရဏာ။ (Bur.)
 စဉ်းစားသည်။
- ဗစာ်, *v. t.* to tear, rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
- ဗစိပ်, *v. t.* to join by a union of parts; (Bur.) စေ့စေသည်။
- ဗွီပယး, *v. i.* to glisten, to shine ; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။
- ဗဂုက်ကျီ, *v. t.* to cause to touch ; (Bur.) မှီအောင်ပြုသည်။
- ဗွတ်ဗွတ်, *v. t.* to backbite; to give secret information
 of another ; (Bur.) ကတိုက်သည်။ ဝုံးချောသည်။
- ဗဂိုပ်, *v. t.* to cause to arrive ; to conduct, to convey ;
 (Bur.) ရောက်စေသည်။
- ဗွဲ, *n.* property, ခြပ်ဗွဲ။ (Bur.) ပစ္စည်း။ ကြေးငွေ။
- ဗစးဒင်, *v.* to go to meet, in order to stop ; (Bur.) ကြို
 ဆီးသည်။

- ဗစးအာ, *v. to go to meet; advance towards one approaching; (Bur.) ကြိုဆိုသည်။*
 ဗဇမ်, *n. a charm, ဗဇံ။ (Bur.) လက်ဖွဲ့။*
 ဗခုန်, *n. the kernel of grain, or the meat of a nut, ဖခုန်။ ဝခုန်။ (Bur.) အဆန်။*
 ဗခိုတ်, *v. t. to cause to turn around (itself); (Bur.) လည်စေသည်။*
 ဗခုန်ထပ်, *v. t. to put or place upon; (Bur.) တင်ထားသည်။*
 ဗခုတ်, *v. t. to rehearse, to repeat, ဖခုတ်။ (Bur.) ရှုတ်သည်။*
 ဗခိုက်, *n. a burden, freight, load, ဗိုက်။ ဗခိုက်။ (Bur.) ဝန်။*
 ဗကိန်, *v. t. to carry, bear (in the womb); (Bur.) (ကိုယ်ဝန်) ဆောင်သည်။*
 ဗတ, *n. the tail of an animal; (Bur.) အမြီး။*
 ဗတက်စေ့နန်, *v. i. to exhibit feats of activity; (Bur.) ငြင်းထိုးပြသည်။*
 ဗတပ်, *v. t. to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။*
 ဗဘ်, *n. adhesiveness; (Bur.) စေးကပ်ခြင်း။*
 ဗတ်, *verb. affix, as, like as; after the manner of; (Bur.) သည်လို။ ဤကဲ့သို့။*
 ဗွင်, *a. white, ဗွင်။ v. i. to be white; (Bur.) ဖြူသော။ ဖြူသည်။*
 ဗတဲ, *n. a rabbit; (Bur.) သဘောယုန်။*
 ဗတိက်, *v. t. to put to sleep; (Bur.) သိပ်သည်။ အိပ်စေသည်။*
 ဗတိက်ပျော်, *v. t. to throw down from an erect posture; (Bur.) တွန်းချသည်။*
 ဗွီ, *n. sand, ဗတီ။ (Bur.) ထဲ။*

- ကျွန်**, *v. t.* to teach, to instruct; also, to learn; (Bur.)
 သင်ချသည်။ သင်သည်။
- ကျွန်ပျောက်**, *v. t.* to discipline; (Bur.) ဆုမွန်သင်သည်။
- တိုက်ပွဲ**, *v.* to fight in battle, တိုက်ပွဲ။ (Bur.) စစ်
 တိုက်သည်။
- တိုက်တိုက်**, *v.* to contend, strive; (Bur.) ပြိုင်၍နိုင်အောင်
 အားထုတ်သည်။
- တိုက်**, *v. t.* to cause to rise; (Bur.) တက်စေသည်။
- ကြို**, *n.* night, ဗဝံ၊ ဗတမ်။ (Bur.) ည။ ညည့်။
- ဗဒ**, *v. i.* to take refuge in, adhere to; (Bur.) ခိုသည်။ မှီ
 သည်။ ကပ်သည်။
- ဗဒင်**, *n.* a partition, ဗဒင်။ (Bur.) ထရံ၊ အကာအရံ။
- ဗဒန်**, *v. t.* to conceal, ဗဒန်။ (Bur.) ကွယ်ကာသည်။
- ဗဒင်**, *n.* a kind of plum, jujube; (Bur.) ချီး။
- ဗဒါ**, *n.* quicksilver; (Bur.) ပြတား။
- ဗွဲ**, *v. t.* to lean upon; as ဗွဲကိုညှာ့ *to lean upon him* ;
 (Bur.) မှီသည်။
- ဗွဲ**, *v. t.* to touch; (Bur.) ထိစေသည်။
- ဗွဲ**, *v. t.* to incite animals to fight, as in a buffalo fight;
 (Bur.) ကျွဲခတ်စေရအောင်၊ ခွားခွေးစေရအောင်တိုက်တွန်း
 သည်။
- ဗွဲ**, *a.* rather large; *v. i.* to be rather large; (Bur.)
 အတော်အတန်ကြီးသော။ အတော်အတန်ကြီးသည်။
- ဗုင်ကိုင်**, *v. t.* to reach for a person to take, ဗုင်။
 (Bur.) ကမ်းပေးသည်။
- ဗုတ်ဗုတ်**, *v.* to deliberate in secret; (Bur.) တိတ်တဆိတ်
 တိုင်ပင်သည်။
- ဗဒေက်ပျက်**, *v. t.* to humble; *a.* humble; (Bur.) ခြိမ်းချ
 သည်။ ခြိမ်းချသော။

ဗဒေဝ်လဝ်, *v. t.* to place near; (Bur.) အနား၌ကပ်ထား
သည်။

ဗဒေါင်, *v. t.* to fell, to let fall, ဗ္ဗေဝ်။ (Bur.) ထည်း
သည်။

ဗဒေါင်ဖျေတ်, *v. t.* to cast down, ဗဒေါင်ဖျေင့်။ (Bur.) ထည်း
ချသည်။

ဗ္ဗေဝ်, *v. t.* to stop; to cause to cease going or doing,
ဗဒိန်။ (Bur.) ရပ်စေသည်။ စဲစေသည်။

ဗ္ဗွဲ, *v. t.* to cause to touch; to cause to hit; in nautical
language, to hug; thus ဂ္ဗိဗ္ဗွဲ to hug the shore of
an island, (Bur.) မှန်အောင်ပြုသည်။ ထိအောင်ပြုသည်။

ဗန်, *v. t.* to embrace, to hug, ဗန်ကေတ်။ (Bur.) ပိုက်သည်။
ပိုက်ဖက်သည်။

ဗန်ကိတ်, *n.* merchandise, ဗိုက်။ (Bur.) ကုန်စည်။ ကုန်စလယ်။

ဗန်နီ, *v. t.* to enfold in a waistcloth; (Bur.) ဝုဆိုးဆီး
သည်။

ဗပ်, *v. t.* to soak in water, as clothes preparatory to
washing; (Bur.) ဝိပ်သည်။

ဗပေင်, *v. t.* to fill, to make full; (Bur.) ဖြည့်သည်။

ဗပ္ပေင်, *n.* the *erythrina indica*; (Bur.) ကသစ်။

ဗဗေင်, *n.* the vessel in which a Buddhist priest re-
ceives his offering of food; (Bur.) သပိတ်။

ဗဗိုတ်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။

ဗဗိုတ်, *n.* the earth scratched out of a hole by an
animal; (Bur.) တိရိစ္ဆာန်တွင်းဝန်ဗဟက်တင်ထားသော
မြေယက်စာ။

ဗဗွဲဝပ်, *adv.* righteously; (Bur.) မှန်ကန်စွာတရားသဖြင့်။

ဗမာ, *a.* Burman or Burmese, ခမာ။ (Bur.) မြိဗ္ဗာ။

ဗမူး, (Pali ဝုဏ္ဏာ), *n.* a Brahmin; (Bur.) ဝုဏ္ဏား။

ဗမူး, *pers. pro. ye*, O ye, used in formal address ; (Bur.)

သင်တို့။ အချင်းတို့။

ဗယာဝ်မေတ္တာ, *v.* to wish one well ; (Bur.) မေတ္တာပို့သည်။

ဗယိ, *n.* an accusation ; (Bur.) အပြစ်တင်ခြင်း။

ဗယျိုဝ်, *n.* a boundary ; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။

ဗရန်ဇော်, *n.* the confluent small-pox ; (Bur.) ကျောက်ကြီး။

ဗရန်ဇုတ်, *n.* the chicken-pox ; (Bur.) ကျောက်ဖြူနာ။ ရေကျောက်။

ဗရန်ပုင်, *n.* the small-pox, when the pustules are distinct ; (Bur.) ကျောက်ရိပ်နံ။

ဗရ, *n.* a noise or sound ; (Bur.) အသံ။

ဗရပါင်, *v. i.* to shout, to whoop ; (Bur.) ဟစ်သည်။ အသံပြုသည်။

ဗရပါင်, *n.* the voice, a shout, a whoop ; (Bur.) ဟစ်သံ။

ဗရန်, *n.* an intestinal worm ; (Bur.) သံကောင်။

ဗရဲ, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန်းသည်။

ဗရဲဖျေတ်, *v. t.* to sprinkle with any fine powder, as flour ; (Bur.) ဖြူးချသည်။

ဗရောန်, *a.* spotted, as a leopard ; (Bur.) ကွက်ကျားသော။

ဗရံင်ဇုတ်, *n.* any artificial water course, a ditch or canal ; (Bur.) ရေမြောင်း။

ဗလ, (Pali), *n.* strength ; (Bur.) ခွန်အား။

ဗလင်, *n.* a porcupine ; (Bur.) ဖြူကောင်။

ဗလာန်, *v. t.* to singe, scorch, burn slightly (Bur.) မှိုက်သည်။

ဗလဲ, *n.* a fountain, a spring ; (Bur.) စင်းရေပေါက်။

ဗလေတ်, *v.* to dodge ; (Bur.) ရှောင်သည်။ တိမ်းရှောင်သည်။

ဗလောန်ဗြောန်, *v. t.* to instruct, discipline ; (Bur.) ဆုံးမပဲ့ပျင်သည်။

- ဗလံက်, *n.* a cannon ; (Bur.) အမြောက်။
 ဗထိုက်, *v. t.* to immerse, to baptize ; (Bur.) နှစ်သည်။
 ဗထိုပ်, *v. i.* to bathe in medicated or charmed water ;
 (Bur.) ခေါင်းပေါ်ကလောင်း၍ချိုးပေးသည်။
 ဗလး, to let go, to forgive ; thus ဗလးဒုဋ်တံ *to forgive*
sins ; to utter ; thus, ဗလးရမ္ဘာင် *to utter a sound* ;
 (Bur.) လွှတ်သည်။
 ဗလးထင်, *v. t.* to let alone, to leave to one's self, မှူး။
 (Bur.) လွှတ်ထားသည်။
 ဗပ်, *v. t.* to heap up, ဗပ်ထင်။ (Bur.) ဝံ့ထားသည်။
 ဗပ်ခွတ်, *v. t.* to offer food to a pagoda, or idol ; (Bur.)
 ဆွမ်းတင်သည်။
 ဗပ်, *a.* much in quantity, or many in number ; *v. i.* to
 be many ; (Bur.) များသော။ များသည်။
 ဗပ်အပ်, *a.* plentiful ; *v. i.* to be plentiful ; (Bur.) ပေါ
 များသော။ များပြားသည်။
 ဗဟ်, *v. t.* to read ; (Bur.) ဖတ်သည်။
 ဗဟ်ပူဟ်, *v. t.* to think of with interest ; (Bur.) အောင်း
 မေ့သည်။
 ဗဟ်သူာ, *v. t.* to remember with affection, ဗဋ်သဏာ။
 (Bur.) အောင်းမေ့သည်။
 ဗဟေက်စိုတ်, *v. t.* to terrify, to alarm ; (Bur.) ထိတ်လန့်
 စေသည်။
 ဗဟိုဝ်, *n.* a measure of time equal to 6 hours ; (Bur.)
 ဗဟိုဝ်။
 ဗဇူ, *a.* dizzy ; (Bur.) မူးသော။
 ဗဇူ, *v. i.* to be intoxicated, တွူ။ (Bur.) မူးသည်။
 ဗဇေန်, *n.* a goat ; (Bur.) ဆိတ်။
 ဗဇေန်ကွက်, *n.* a he-goat ; (Bur.) ဆိတ်ထီး။
 ဗဇေန်မွှော့, *n.* a she-goat, ဗဇေန်မွှော့ဆိတ် (Bur.) ဆိတ်မ။

- ဗရိင်, *n.* the tiger-cat; (Bur.) တောကြောင်။
- ဗရိင်ပယိုင်, *n.* the Malacca civet; (Bur.) ကြောင်ကတိုး။
- ဗဆ်, *n.* the hump on the shoulders of a bull; (Bur.)
လပိုး။ နွားလည်ပိုး။
- ဗအုံ, *n.* a heap; (Bur.) အပုံ။
- ဗဆေ, *v. t.* to cause to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းစေသည်။
- ဗာ, *n.* a kind of long basket, used by Karens for carrying clothes, etc; (Bur.) ပိုး။ နောက်လွယ်။
- ဗာ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်။
- ဗာယပ်, *n.* the north-west; (Bur.) အနောက်မြောက်။
- ဗာ, *v. t.* to cut, to hew, ဗာက်။ (Bur.) ခတ်သည်။
- ဗာဗွေင်, *v. t.* to fell, to cut down; (Bur.) ခတ်ထည်းသည်။
- ဗာတ်ကောန်ရှ်, *n.* a musical instrument, composed of a semicircular box, in which are arranged tengongs of different sizes; (Bur.) ဝတ်သာ။
- ဗာတ်တလာ, *n.* a semicircular musical box with bamboo slats of different lengths, strung upon two cords which follow the curve of the box; (Bur.) ဝတ်တလာ။
- ဗာတ်ပိုင်, *n.* the circular frame, around the inside of which are suspended drums of various sizes; (Bur.) ဝတ်ပိုင်။
- ဗာန, *v.* to adhere to, to stick; (Bur.) ကပ်သည်။
- ဗာနလပ်, *v. t.* to apply a plaster, or a poultice; (Bur.) ကပ်ထားသည်။
- ဗိစ္ဆာ, (Pali ဗြိစ္ဆာ a scorpion), *n.* Scorpio, the 8th sign of the zodiac; (Bur.) ဗြိစ္ဆာရာသီ။

- ဝိန္နု၊ (Pali), *n.* the small circle (°), a dot; (Bur.) ဝိန္နု။
 ဝိ၊ *n.* a small bottle; (Bur.) ဘူး။
 ဝိသုဝံ၊ *n.* a leathern bottle; a vessel made from the
 stomach of an ox; (Bur.) သားရေဘူး။
 ဝိ၊ *n.* the Bengal quince; (Bur.) အုပ်ရှစ်။
 ဝိတနာ၊ *n.* an ancient measure of time equal to 6 *prans*,
 or $\frac{3}{8}$ of a minute; (Bur.) ဝိတနာ။
 ဝိတခါတ်၊ *n.* the *cassia florida*; (Bur.) မဲစထီ။
 ဝိမုင်၊ *n.* an inkstand; (Bur.) မုင်အိုး။
 ဝိထိုက်၊ *n.* the teredo borer, a worm which eats into
 wood in the water; (Bur.) ဒီပိုး။
 ဝိညှင်၊ *n.* an architect; (Bur.) ပိဿကာ။
 ဝ၊ *a.* white, applied to paper or cloth, ဝူ (Bur.) ြ
 သော။
 ဝင်၊ *n.* the belly; (Bur.) ဝမ်းပိုက်။
 ဝင်ဂိ၊ *n.* the stomach-ache; (Bur.) ဝမ်းနာခြင်း။
 ဝတ်၊ *v. t.* to grind, as paddy; (Bur.) ကြိတ်သည်။
 ဝတ်၊ *v. t.* to turn with a lathe; (Bur.) ပွတ်ခံသည်။
 ဝုဒ္ဓ၊ *n.* (Pali), Buddha; (Bur.) ဝုဒ္ဓ။
 ဝုဒ္ဓဝါ၊ *n.* Wednesday, တွဲဇုဒ္ဓဝါ။ Mercury. See ပြိုတ်ဇုဒ္ဓဝါ။
 (Bur.) ဝုဒ္ဓဟူး။
 ဖေပ်စေတ်၊ *v. i.* to settle down as a loaded vessel, also,
 as the setting sun; (Bur.) နပ်ကျသည်။စောင်းသည်။
 ဖေတ်၊ *pers. pro.* you (contemptuous); (Bur.) မင်းမောင်
 မင်း။
 ဖေတ်သွေး၊ *n. pl.* companions from childhood; (Bur.) ခေတ္တ
 မျိုး။
 ဖေတ်၊ *n.* a very small pot or cup; (Bur.) အိုးကလေး။
 ဖေတ်မိသတ်၊ (Pali ဖေတ်မိသတ္တော), *n.* one who is to become
 a Boodh; (Bur.) ဘုရားလောင်း။

ဗောင်, *n.* the penis, သိုင်ဇကု။ (Bur.) ထီး၊ ယောက်ျား၏ အင်္ဂါဇာတ်။

ပံ, *n.* a vessel of basket work with cover, ဗမ်။ Some are made water tight for carrying oil; (Bur.) သစ်ဝေးပုံး။

ဗိုက်, *v. t.* to wear, as a garment, ဗိုက်လတက်။ (Bur.) ဝတ်ဆင်သည်။

ဗိုင်, *n.* elephant-grass; (Bur.) ကိုင်းပင်။

ဗိုင်, *v. t.* to surround; (Bur.) ဝိုင်းသည်။

ဗိုင်ကျေဝံ, *v. t.* to surround on every side, ဗိုင်ကျေဝံ။ (Bur.) ဝတ်လည်ဝိုင်းသည်။

ဗိုတ်, *n.* an emerald; (Bur.) မြဲ။

ဗိုတ်, *v. t.* to throw, as a stone; (Bur.) ပြစ်သည်။

ဗိုတ်ကာ, *v. t.* to carry away; as a chicken is carried away by a kite; (Bur.) ချီယူသွားသည်။ သုတ်သည်။

ဗိုတ်ထောဝံ, *v. t.* to throw away, ဗိုတ်ထောဝံ။ (Bur.) ထွင် ပြစ်လိုက်သည်။

ဗိုတ်ထွန်, *v. t.* to throw up; (Bur.) ပြစ်၍တင်သည်။

ဗိုတ်ပျေငံ, *v. t.* to throw down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဗိုန်, *a.* firm, ဗိုန်ခွံ၊ ဗိုန်ခွံ။ *v. i.* to be firm; (Bur.) ခိုင် ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဗိုန်ထွန်, *v. i.* to be secure; (Bur.) လုံချင်သည်။

ဗိုန်ဂို, *a.* permanent; *v. i.* to be permanent; (Bur.) မြဲစွဲ သော။ မြဲသည်။

ဗိုန်ခွံ, *adv.* safely, securely; (Bur.) လုံချင်စွာ။

ဗိုန်ဗတ်, *a.* steady; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။

ဗိုန်ဗိုန်, *adv.* truly, certainly; searchingly, steadfastly; (Bur.) မှန်မှန်၊ ခိုင်ခိုင်။

ဗိုန်သွတ်, *a.* true, certain; (Bur.) မှန်ကန်သော။

ဗို, *n.* a pattern; (Bur.) ပုံ။

ဗိုလ်တိုခုံက်, *n.* a spelling-book, လိက်ဗိုလ်တိုခုံက်။ (Bur.)

သင်ပုံးကြီး၊ သင်ပုံးကြီးစာ။

ဗိုတိ, *n.* a map; (Bur.) မြေပုံ။

ဗိုပြင်, *n.* shape, form, appearance; (Bur.) ပုံပန်း။

ဗိုမီ, *n.* a chart; (Bur.) ပင်လယ်ပုံ။

ဗိုဝ်, *v. t.* to look at from curiosity or pleasure; (Bur.)

ကြည့်သည်။

ဗိုဝ်လဗး, (Pali ဗလ), *n.* an army; (Bur.) ရဲမက်ဗိုလ်ခြေ။

ဗ, *n.* a grand-mother, ဣတင်္ဂ။ (Bur.) အဘွား။ ဗွားအေ။

ဗွ, *n.* a rice-field; (Bur.) လယ်တော။ လယ်ခြေ။

ဗူတ်, *prep.* about; as ဗူတ်ပိနာဦ *about three o'clock*; (Bur.)

လောက်။

ဗူပ်ပထ, *n.* a nail; (Bur.) သံချွန်။ သံမျှ။

ဗိုက်, *n.* merchandise, ဗနိုက်။ (Bur.) ကုန်စည်။ ကုန်စလယ်။

ဗူတ်, *n.* a spear; (Bur.) တံ။

ဗူ, *n.* a species of white water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။

ဗူးဇာတ်, *n.* the Tenasserim ichneumon; (Bur.) မြွေပါ။

ဗွံက်, *n.* the east; (Bur.) အရှေ့။

ဗွံက်, *v. i.* and *v. t.* to appear, or to cause to appear;

(Bur.) ပေါ်လာသည်။ ပေါ်လာစေသည်။

ဗျတ်, *v. t.* to filter, examine; to purify; (Bur.) နေစင်

အောင်ပြုသည်။

ဗျန်, (Pali ဗျန္တံ), *n.* a consonant; (Bur.) ဗျည်း။

ဗျိ, *v. t.* to find fault with, to blame, ဗျိပျတ်။ (Bur.)

အပြစ်တင်သည်။

ဗျ, *a.* old, not young; (Bur.) အိုသော။

ဗျိုဝ်, *a.* hungry, ဗျို။ *v. i.* to be hungry; (Bur.) ဆာမွတ်

သော။ ဆာသည်။

ဗျိုဝ်ပျက်, *v. t.* to incite enmity between persons; (Bur.)

ဂုံးတိုက်သည်။

- ချိုင့်နွှဲ၊ *v. i.* to pine away with hunger; (Bur.) ချိုးသွား
သည်။
- မြကွေင်, *n.* a crown; (Bur.) ဦးရစ်။
- မြာတ်, *n.* the plantain, banana; (Bur.) ငှက်ပျော။
- မြာတ်ကွ, *n.* the dwarf plantain; (Bur.) ငှက်ပျောပု။ ဝက်
မလွတ်ငှက်ပျော။
- မြာတ်ဝလာ, *n.* the kalah plantain; (Bur.) ကုထားငှက်ပျော။
- မြာက်ပြင်မိင်, *n.* a large kind with only two plantains
to a comb; (Bur.) ဆင်စွယ်ငှက်ပျော။
- မြာတ်ဆေရန်, *n.* a small sweet kind; (Bur.) ဆိတ်နို့ငှက်
ပျော။
- မြာတ်ချင်တုံ, *n.* the Aracan plantain, a very common
kind; (Bur.) ရခိုင်ငှက်ပျော။
- မြာတ်ချင်တုံကို, *n.* a very small variety; (Bur.) ကြွက်နို့ငှက်
ပျော။
- မြာတ်ချင်သဲ, *n.* the honey plantain, a large kind; (Bur.)
ပျားရည်ဆန်းငှက်ပျော။
- မြာတ်တာ, *n.* the traveller's palm; (Bur.) ထန်းငှက်ပျော။
- မြာတ်တွံ, *n.* a low growing kind, of which the fruit is
not edible; (Bur.) ကျောက်ငှက်ပျော။
- မြာတ်ထင်, *n.* the golden plantain, a kind of banana, the
fruit of which has a beautiful red color when
ripe; (Bur.) ရွှေငှက်ပျော။
- မြာတ်ထွေင်, *n.* a small kind with a bluish tinge
when ripe; (Bur.) ပြာသောအရောင်ရှိသောဖိုးကြမ်း
တမျိုး။
- မြာတ်ဗီတာ, *n.* a very useful kind, excellent for cooking;
(Bur.) ဖိုးကြမ်းငှက်ပျော။
- မြာတ်လာင်, *n.* a wild plantain full of seeds; (Bur.) တော
ငှက်ပျော။

ဗြာတ်ထု, *n.* a choice kind with long fruit of a green color even when ripe; (Bur.) သီးမွှေးဌက်ပျော။

ဗြာန်, *n.* a huntsman, လွှဲ။ (Bur.) မုဆိုး။

ဗြိုင်, *n.* abdominal dropsy, ယဲဗြိုင်။ (Bur.) ရေဖျဉ်းနာ။

ဗြု, *v. i.* to make a noise; (Bur.) မြည်သည်။

ဗြေန်ရှောင်, *a.* Roman Catholic; (Bur.) ဖရင်ကျီ။

ဗြ, *n.* rain; (Bur.) ခိုဗ်းရေ။

ဗြု, *v. i.* to rain; (Bur.) ခိုဗ်းရွာသည်။

ဗြဝင်, *v. i.* to be dry, as the sky; not to rain in season; (Bur.) ခိုဗ်းခေါင်သည်။

ဗြ, *n.* a woman; (Bur.) မိန်းမ။

ဗြက္ခဝဲ, *n.* a widow; (Bur.) မုဆိုးမ။

ဗြဒေါင်, *n.* a female possessed of an evil spirit; (Bur.) နတ်ကတော်။ နတ်ဝင်မိဗွ။

ဗြဗတိ, *n.* Thursday, တွဲဗြဗတိ။ Jupiter. See ဂြိုဟ်ဗြဗတိ။ (Bur.) ကြာသပတေး။

ဗြမိန်, *n.* a nun; (Bur.) မယ်သီလရှင်။

ဗြဝုတ်, *n.* a virgin; (Bur.) အပျိုကညာ။

ဗြသမတ်, *n.* a damsel; (Bur.) အပျို။

ဗြသ္မိ, *n.* the wife of a ruler; (Bur.) မင်းကတော်။

ဗြဆီဇီ, *n.* a courtesan, harlot; (Bur.) ပြည်တန်ဆာမ။

ဗြ, *v. i.* to be blasted, as young fruit, ဗြပ်။ (Bur.) မအောင်၍ပျက်သည်။

ဗြ, *v. i.* to capsize, as a ship or boat, ဗြပ်။ (Bur.) မှောက်သည်။

ဗြက်, *n.* a water-dipper, ခုတ်ဗြက်။ ခုတ်ခွဲဗြက်။ (Bur.) ရေမှုတ်။

ဗြိုင်, *n.* a ditch, moat; (Bur.) မြောင်း။

ဗြိ, (Pali ဗြဟ္မာ), a Brahma, a being superior to men,

- and demons, inhabiting the higher celestial regions ; (Bur.) ဗြဟ္မာ။
- ဗြဟ္မာ, (Pali ဗြိသ္မ), *n.* Taurus, the 2nd sign of the zodiac ; (Bur.) ဗြိသ္မရာသီ။
- ဗြူဆီ, *n.* a boil ; (Bur.) အနာပိမ်း။ သွေးရနာ။
- ဗွဲ, *n.* a young man. See မင်ဗွဲ။ (Bur.) လူပျို။
- ဗွဲဝဲလှိုင်, *n.* a lad of the age of puberty ; (Bur.) လူပျိုပေါက်။
- ဗွဲဝဲရင်, *n.* an old bachelor ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
- ဗွဲဝဲသွိ, *n.* a petty officer, a constable ; (Bur.) မင်းလှိုင်။
- ဗွဲတ်, *v.* to miss, go astray ; (Bur.) မှားသည်။ လွဲသည်။
- ဗွဲ, *n.* a pearl ; (Bur.) ပုလဲ။
- ဗွဲာဆီ, *v. t.* to patch, to mend, ဗွဲဆီ။ (Bur.) ဖာသည်။
- ဗွဲင်စီ, *n.* an echo ; (Bur.) ပဲ့တင်သံ။
- ဗွဲက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ဗွဲင်, *n.* a young branch or shoot ; (Bur.) အတက်။
- ဗွဲပ်, *v. t.* to dive ; (Bur.) ငုပ်သည်။
- ဗွဲး, *v. i.* to escape ; (Bur.) လွတ်သည်။
- ဗွဲးပါ, *v. i.* to be one of a company, to be along ; (Bur.) ပါဝင်သည်။
- ဗွဲးဖျံ, *v. t.* to release, to free ; (Bur.) ပြန်လွှတ်သည်။
- ဗွဲးသွဲး, *v. i.* to be freed from, to escape ; (Bur.) လွတ်ကင်းသည်။
- ဗွဲးအာ, *v. i.* to make a miss ; to stray away ; (Bur.) မှားသွားသည်။ လွတ်သွားသည်။
- ဗွဲဝ်, *n.* a pile, a heap ; (Bur.) အပုံ။
- ဗွဲ, *adv.* very ; as ဗွဲဝရင် *very quickly* ; (Bur.) အလွန်။
- ဗွဲကြံ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
- ဗွဲကြံယွံလံ, *adv.* before long ; (Bur.) မကြာမမြင့်မှီ။
- ဗွဲဂဇောန်, *n.* a brief summary ; (Bur.) အချုပ်အချာ။

ဇွဲဆိုငုံ, *prep.* toward, towards; (Bur.) သို့။ ကို။ မှာ။
 ဇွဲမထောန်, *adv.* exceedingly; (Bur.) အင်မတန်။ အထူးသ
 ဖြင့်။ အထွန်တရာ။
 ဇွဲလွင်, *adv.* regularly; (Bur.) မှန်မှန်။
 ဇွဲသရုပ်, *n.* an abridgment, an epitome; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်။
 ဇွဲသွာ, *a.* easily understood; (Bur.) နားလည်လွယ်သော။

ဘ

ဘ, *v. t.* to frighten, ဘပူ။ (Bur.) ခြောက်ထွန်သည်။
 ဘင်, *a.* amazed; *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍
 တွေဝေသော။ ထိတ်လန့်၍တွေဝေသည်။
 ဘင်, *n.* ganja; (Bur.) ဘင်း။ ဆေးခြောက်။
 ဘတ်, *n.* the name of the lunar month nearly equivalent
 to September; (Bur.) တော်သလင်းလ။
 ဘတ်ခြံ, *n.* one's constitution; (Bur.) ခန္ဓာပညွက။
 ဘဝ, (Pali), *n.* a state of existence; (Bur.) ဘဝ။
 ဘဝက်, *n.* a follower of a man of rank; (Bur.) နောက်
 ထိုက်နောက်ပါ။
 ဘဝက်, (Pali ဘဝဂ္ဂေါ), *n.* the summit of a *sekyah* sys-
 tem, or of the universe; the zenith; (Bur.)
 ဘဝက်။
 ဘဝိုက်, *n.* clothing, ဘဝိုက်လတက်။ (Bur.) အဝတ်။
 ဘဝိုက်, *n.* circumference; (Bur.) အဝန်း။
 ဘာ, *n.* a monastery, a school; (Bur.) စာသင်ကျောင်း။
 ဘာတွဲသီ, *n.* a Sabbath-school; (Bur.) ဥပုသ်နေ့စာဖြေ
 ကျောင်း။
 ဘာသာသကာ, *n.* a mission school; (Bur.) သာသနာ
 ကျောင်း။
 ဘာဝကာ, (Pali ဘာဝနာ), *n.* short religious sentences
 for repetition; (Bur.) ဘာဝနာ။

- ဘာသာ, (Pali), *n.* a system of religion; language; mode of practice; (Bur.) ဘာသာ။
- ဘာသာဒိဏ္ဍိ, (Pali ဘာသာဒိဏ္ဍိ), *n.* heresy; (Bur.) ဝိစ္စာဒိဏ္ဍိ။
- ဘဝ်, *n.* half; (Bur.) ထက်ဝက်။ ထဝက်။
- ဘဝ်ဇိပ်, *n.* a dry measure containing about one peck; (Bur.) နှစ်ပြည်။
- ဘဝ်နု, *n.* a dry measure containing about one half-bushel; (Bur.) တခွဲ။
- ဘိင်ဘင်, *a.* entranced, astounded; (Bur.) အန်အားသင့်သော။
- ဘိန်, *n.* opium; (Bur.) ဘိန်း။
- ဘိသေခ, (Pali အဘိ excellent, and သေက pouring), *n.* an anointing; (Bur.) ဘိသိတ်သွန်းလောင်းခြင်း။
- ဘုတ်, *n.* a ghost; (Bur.) ဗုတ်။
- ဘုတ်, *n.* an idol-house; (Bur.) ရုပ်တုဆင်းတုထားသောဗိတ်မှန်။
- သုံ, *n.* a division of the universe, of which there are said to be thirty-one; (Bur.) သုံ။
- သုံပါရဒီသု, *n.* Paradise; (Bur.) ပရဒီသုသုံ။
- သို, *prep.* for, *col.*; အသိုဆီ။ (Bur.) သို။
- သဲ, *n.* a calamity; (Bur.) သေး။

မ

- မ, *n.* a father. See ဣတ and မဆံက်။ (Bur.) အဖ။ မမည်းတော်။
- မ, *n.* seed of any kind; (Bur.) မျိုးစေ့။
- မကြေဟ်, *n.* a small stone; (Bur.) ကျောက်ခဲ။ ကျောက်စရစ်။
- မကြိုက်, *n.* a testicle; (Bur.) ငွေးစေ့။ ငွေးစေ့။

မ, *num. aux.*, what is round ; as သတ်လိမ်ပွဲမ *one orange*,
col.; (Bur.) အလုံး။

မ, *v. participial prefix* nearly equivalent to the rela-
tion pronouns who, which. See Gram. § 17-1.
(Bur.) သော။

မက်ကျ, *n.* the pomegranate ; (Bur.) သလဲသီး။

မက်ကြုတ်, *n.* the lemon ; (Bur.) ရှောက်ချည်ငယ်တမျိုး။

မက်ဖို, *n.* the benefits gained by deeds of merit ; (Bur.)
အကျိုး။ ကောင်းကျိုး။

မက်မတ်, *v. t.* to desire, to covet ; (Bur.) တပ်မက်သည်။

မဝဝင်, *n.* a pellet ; (Bur.) ထောက်စာလုံး။

မဝင်ကြံ့, *n.* boldness ; (Bur.) ရဲရင့်ခြင်း။

မူး, *conj.* if ; also used as a connective ; (Bur.) လျှင်။

မူး၌, *conj.* as to, concerning, in regard to ; (Bur.) အ
ကြောင်းမှာ။

မင်, *v. t.* to wait for, မင်လစ။ (Bur.) စောင့်သည်။ ဆိုင်းနေ
သည်။

မင်သီ, *v. t.* to observe the duty-day, to keep the Sab-
bath, နှိုနှိုသီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

မင်, *v. t.* to watch over ; (Bur.) စောင့်၍နေသည်။

မင်ကင်, *v. t.* to stand sentry, keep watch at a chokey
station ; (Bur.) ကင်းစောင့်သည်။

မင်မွဲ, *v. t.* to guard, to keep in safety ; (Bur.) စောင့်ထိန်း
သည်။

မင်ဖွဲ, *n.* a young man ; (Bur.) လူပျို။

မင်, *n.* the red deer ; (Bur.) သမင်။

မင်ကြေဆီ, *n.* the cactus ; (Bur.) ရှားစောင်း။

မင်္ဂလ, (Pali), *n.* blessedness ; (Bur.) မင်္ဂလာ။

မင်္ဂလပုဂ္ဂိုလ်, *n.* ordination ; the ceremony of ordaining
by the laying on of hands ; (Bur.) လက်တင်မင်္ဂလာ။

- မင်ဂင်, *n.* the large black squirrel ; (Bur.) ရှဉ့်ငပေါ။
- မင်ဂုတ်, *n.* the mangosteen ; (Bur.) မင်းကွတ်။
- မင်ဂုန်, *n.* the tamarind ; (Bur.) မန်ကျည်း။
- မဂ္ဂါ, *n.* a bead ; (Bur.) ဂုတီး။
- မဆောတ်ယုံမွဲ, *adv.* without fail ; (Bur.) ဧကန်အမှန်။
- မဇ, *v. t.* to help, to assist ; (Bur.) မဝသည်။
- မညှပ်, *v. t.* to shake, shake off or out ; (Bur.) ခါသည်။
- မညောဆီ, *n.* the morinda ; (Bur.) ရဲရိုသီး။
- မတ်, *n.* the eye ; (Bur.) မျက်စိ။
- မတ်စိင်, *n.* the ankle-bone, lit. elephant's eye ; (Bur.)
ဖမျက်။ ခြေမျက်စိ။
- မတ်, *n.* a precious stone ; as မတ်စိန် *a diamond* ; မတ်မ
နိက် *a ruby* ; (Bur.) အဖိုးတန်သောကျောက်။
- မတ်စိုတ်, *n.* an emerald ; (Bur.) မြ။
- မတ်, *n.* the edge of any cutting instrument ; (Bur.)
သွား။
- မတ်မြီ, *n.* a cloud ; (Bur.) မိုဗ်းတိပ်။
- မတွံဂး, *adv.* that is to say, *i. e.*, ဝိဂ္ဂး။ (Bur.) တည်းဟူ
သော။ ဆိုလိုသည်နှင့်။
- မဒင်ရေက်တဏှင်သွံ, *p. a.* circumcised ; (Bur.) အရေဖျား
ထိုးခြင်းကိုခံသော။
- မန်, *a.* Peguan, Mon, မောန်။ (Bur.) မွန်ပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
မွန်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- မန်, *v. t.* to repeat charms over water or medicine ;
(Bur.) မန်းသည်။
- မနိက်, *n.* a ruby ; (Bur.) ဝတ္ထမြား။
- မနူဿ, (Pali), *n.* a man ; (Bur.) လူ။
- မနော, (Pali), *n.* the mind ; (Bur.) မနော။ စိတ်။
- မဟ္တံ, *adv.* in the first place, မပတင်။ (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။
- မဗ္ဗီ, *n.* hail ; (Bur.) မိုဗ်းသီး။

- မဗွင်, *n.* a seedling ; (Bur.) ပျိုးပင်။
- မမာ, *n.* Job's tears ; (Bur.) ကျိတ်စေ့။
- မရေတ္တသိုဝ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to December ; (Bur.) နတ်ထောင်လ။
- မရိတ်, *n.* the custard apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။
- မရိတ်ကွင်, *n.* the bullock's heart, or sour-sop fruit ; (Bur.) သင်္ဘောဩဇာ၊ ဒူးရည်းဩဇာ။
- မရှာတ်, *n.* Sire, a term used by one king or governor in addressing another ; (Bur.) အရှင်ဘုရား။
- မထာ, *n.* a support for the back, when one is sitting ; (Bur.) တံကဲ။ အဒြိ။
- မထင်မတ်, *v.* to open the eyes, မှင်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။
- မထေ, *v. t.* to hate, ကျင့်မထေ။ ကျင့်မေ့။ ကျင့်မေ့၏။ (Bur.) မုန်းသည်။
- မထောင်, *n.* an echo ; (Bur.) ဖွဲ့တင်သံ။
- မထံ, *n.* anything that gets into the eye, a mote, *pron.* မထပ်။ (Bur.) အလွန်သေးနုဝသောအစအန၊ ခြောင်ငယ်။
- မသ, *n.* a stench, ပသ။ (Bur.) အနံ့အစော်။
- မသ, *n.* a breed ; (Bur.) အမျိုး။
- မတ္တဝိလ္လာ, *n.* righteousness ; (Bur.) ခြောင့်မတ်ခြင်း။
- မသုန်, *n. a.* five, *col.*, ပသုန်။ (Bur.) ငါးခု။
- မသုန်စေတ်, *n. a.* fifty, *col.*, ပသုန်စေတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။
- မဟာ, (Pali), *n.* great, excellent ; (Bur.) မဟာ။
- မဟိရစက္ကောရနာ, Mahimūchōndōraṇā, the name of a rock or crag in Mon legendary lore ; (Bur.) မဟိရစက္ကောရနာဟုအမည်တွင်သောကျောက်ကြီး။
- မဟံမှာ, *n.* loss ; (Bur.) ဈေးကမ်းဆုံးခြင်း။
- မအံကံ, *n.* a father, used only of persons of royal rank and of the deity ; (Bur.) ခမည်းတော်။

- မာ, (Pali မာရော), *n.* the devil, ကျော်မာ။ (Bur.) မာရ်။
မာရ်နတ်။
- မာ, *v. i.* to kneel, with the head bowed down; (Bur.)
ဦးချုပ်သည်။
- မာဂုတထပညာ, *n.* a Magian, one of the Magi; (Bur.)
မာဂုပညာရှိ။
- မာဂြဲ, *n.* the spotted *saccolabium*; (Bur.) မိုဗ်းမာ၊ သပ်
ခွပ်တမျိုး။
- မာကိ, *v. t.* to port, to put the helm to larboard; (Bur.)
မက်သည်။
- မာ, *n.* the lunar month nearly corresponding to Febru-
ary; (Bur.) တပို့တွဲထ။
- မာ, *v. t.* to hook, catch with a hook; (Bur.) ချိတ်သည်။
- မာ, *n.* the plant which produces Job's tears; (Bur.)
ကျိတ်။
- မာဗတစင်, *n.* millet; (Bur.) ဆပ်။
- မာတ်, *v. t.* to shut up; (Bur.) ပိတ်သည်။
- မာန, (Pali), *n.* pride; (Bur.) မာန်။
- မာန, *a.* able; *v. i.* to be able, to have ability; (Bur.)
တတ်နိုင်သော၊ တတ်စွမ်းသည်။ နိုင်သည်။
- မာန, *v. t.* to overcome, to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။
- မာန, *v. t.* to work clay with the hands in making pot-
tery; (Bur.) အိုးလုပ်သည်။
- မာနိဏ, (Hebrew), *n.* manna; (Bur.) မန္န။
- မာရဏ, (Pali မရဏ), *n.* death; (Bur.) မရဏ။ မရဏာ။
- မဲ, *n.* an ass; (Bur.) မြဲ။
- မဲ, *n.* indigo; (Bur.) မဲနယ်။
- မဲ, *n.* anything used in casting lots; (Bur.) မဲ။
- မဲသုတ်, *n.* a silk handkerchief, or napkin, ပဝါ။ (Bur.)
ပိုးပဝါ။

မဲသော, *n.* a torch made of bamboo splints, or of cloth saturated with oil, and tied to a bamboo ; (Bur.)
 ပီးရတ်။

မိ, *n.* a mother, ယဲ။ (Bur.) အမိ။

မိမ, *n. pl.* parents ; (Bur.) မိဘ။

မိက်, *v. t.* to dun ; (Bur.) အပူအပြင်းတောင်းထည်။

မိက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, သွိက်ဝံ့။ (Bur.) ထိုချင်
 သည်။

မိဂ္ဂ, *adv.* that is to say, မတုံဂး။ (Bur.) ထိုသို့ဆိုသော်။

မိင်, *n.* a harpoon ; (Bur.) မိုန်း။

မိင်, *v. t.* to hear ; (Bur.) ကြားသည်။

မိစ္ဆာ, (Pali), *n.* falsehood, error, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (Bur.) မိစ္ဆာ။

မိတ်တုင်, *n.* turmeric ; (Bur.) နံနွင်း။ သနွင်း။

မိန်, *v. t.* to take in the arms ; (Bur.) ဖိုက်သည်။ ဖက်
 သည်။

မိန်, (Pali မိနော a fish), *n.* Pisces, the 12th sign of the
 zodiac ; (Bur.) မိန်ရသသည်။

မိပ်, *a.* well, happy, comfortable ; *v. i.* to be happy ; to
 be well ; (Bur.) ပျော်ပါးသော။ ပျော်သည်။ မာသည်။

မိပ်ရိတ်, *a.* joyful ; *v. i.* to be joyful ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်
 သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

မိပ်ဖြိပ်, *a.* full of joy ; *v. i.* to be full of joy ; (Bur.)
 ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်
 စုံသည်။

မိပ်ဖြိပ်ရင်ဆဲ, *a.* glad ; *v. i.* to be glad ; (Bur.) ဝမ်းသာ
 သော။ ဝမ်းသာသည်။

မိထဟဲယျ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend ;
 (Bur.) မိတ်ဆွေ။

မိတ်, *n.* a measure equal to the breadth of the hand
 with the length of the thumb ; (Bur.) အမိတ်။

- မိတ်, *n.* a crucible ; (Bur.) မိုက်။
- မိတ်, *n.* dirt on one's person ; (Bur.) ဂျည်း။
- မိဂ်, (Pali မိဿ a goat), *n.* Aries, the 1st sign of the zodiac ; (Bur.) မိဿရုထိ။
- မိမာနာင်, *n.* soot ; (Bur.) ကြပ်ခိုး။
- မက်, *n.* the face ; (Bur.) မျက်နှာ။
- မက္ခဝါ, (Pali မုက္ခ a mouth), *n.* the countenance, royal or divine, မက်ခဝါ။ (Bur.) မျက်နှာတော်။
- မက်မတ်, *n.* the countenance ; (Bur.) မျက်နှာ။
- မက်ရင်, *n.* a porch, မက်ရေင်။ (Bur.) အိမ်ဦး။
- မက်, *n.* the persimmon ; (Bur.) တည်း။
- မယတ်, *n.* barley ; (Bur.) မယော။
- မသာ, (Pali), *n.* a lie ; (Bur.) မသာစကား။
- မတ်, *n.* the nose ; (Bur.) နှာခေါင်း။
- မတ်, *n.* the end of a cape or promontory ; a fringe ; (Bur.) အစွန်း။ အငူ။ ပန်းပွား။
- မင်္ဂုဗုင်, *n.* a cape ; (Bur.) အငူ။
- မတ်ကျာ, *n.* the cold season ; (Bur.) ဆောင်းကာလ။
- မဲ့, *n.* an axe ; (Bur.) ဝုဆိန်။
- မူ, *int. pro.* what? thus မူဂ်ရော *what is this?* မူနှိရော *what is the matter?* (Bur.) ဘာ။ ဘယ်အရာ။
- မူခွါ, *int. pro.* and *adv.* where? whither? (Bur.) ဘယ်နေရာ။
- မူရ်, *a.* any ; (Bur.) အကြင်။
- မူထ, *n.* origin, foundation ; (Bur.) မူထ။
- မူဟိုတ်, *adv.* why? wherefore? (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။
- မူ, *n.* a *mā*, a small weight used by goldsmiths; (Bur.) မူး။
- မူဇွေ, *n.* a weight equal to two great *boas*, (မဲဇွေ)။ (Bur.) မူးကြီး။

- မူဇောတ်, *n.* a weight equal to two small *boas*, (ဝဲဇောတ်။)
(Bur.) မူးငယ်။
- မောက်, *v. i.* to be notched as an axe, or to be as a knife
with a notched edge; (Bur.) ပဲ့သည်။
- မေတ္တာ, (Pali), *n.* love; (Bur.) မေတ္တာ။
- မေထုန်, (Pali မေထုန်), *n.* Gemini, the 3rd sign of the
zodiac; (Bur.) မေရန်ရာသီ။
- မေလံင်ခြောက်, *n.* a hurricane, ကျာဒမြောက်။ ကျာမီလံင်။
(Bur.) ရန်တိုင်း။
- မောန်, *a.* Mon; (Bur.) မွန်တလိုင်။ See မန်။
- မောန်, *a.* tight, as a garment, or hard, as a knot; *v. i.*
to be tight; (Bur.) ကျပ်သော။ ကျပ်သည်။
- မောန်ခရောန်, *adv.* safely; (Bur.) လုံချုံစွာ။
- မောင်, *a.* fragrant, မြမောင်။ *v. i.* to be fragrant; (Bur.)
မွှေးသော။ မွှေးသည်။
- မောင်တိုန်, *v. i.* to increase; (Bur.) မော်တက်သည်။
- မောဟ, (Pali), *n.* darkness, ignorance; (Bur.) မောဟ။
- မံက်, *v. i.* to appear, to come to light, မံက်ကျင်။ (Bur.)
ပေါ်လာသည်။
- မံင်, *v. i.* to tarry, to dwell; to be; မံင်တံ။ မံင်ကေတ်။ as
မူးထတ်မံင်ရဟာ။ *Are you well?* (Bur.) နေသည်။ တည်
နေသည်။ ရှိသည်။
- မံင်လွတ်, *v. i.* to be on the side of, to defend; (Bur.)
ဘက်၌နေသည်။
- မံင်, *n.* a gong; (Bur.) မောင်း။
- မံင်, *n.* a lever; a lever that plays on a pivot; (Bur.)
မောင်း။
- မိုပ်မာ, *v. i.* to lie on the face, as one in great grief;
(Bur.) ဖြပ်ဝပ်သည်။
- မ, *v. t.* to suck, as an infant; (Bur.) မို့သည်။

- မး, *n.* a weight equal to one quarter of a tical. (ဒကေပ်),
and to two great *mús* (မူဇွေ့); in coinage, one
quarter of a rupee; (Bur.) မတ်။
- ရွဲ, *n.* a stockade; (Bur.) သပ်တပ်။
- ရွိ, *n.* an ordinance, a rite; (Bur.) စီရင်ထုံးဖွဲ့သောမင်္ဂ
လာ။
- ရွိဗလိက်, *n.* the rite of baptism; (Bur.) နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ။
- ရွှေ, *a.* royal, sacred; as မိင်ရွှေ *the royal elephant*; (Bur.)
ထောင်။ ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။
- ရွတ်, *n.* to be hard. stiff; (Bur.) ထောင့်သည်။
- ရွေး, *prep.* without; *a.* outer; (Bur.) အပြင်။ အပြင်ဘက်မှာ။
- ပိုတ်, (Pali မနုဿ), *n.* man, a human being; (Bur.) လူ။
- ပိုင့်ကောက်, *n.* the blind; (Bur.) လူကန်း။
- ပိုင့်ကားကွဲပြ, *n.* a barber; (Bur.) ဆတ္တာသည်။
- ပိုင့်ကော်ခမြိုင်မသေ့နီစပ်, *n.* a demoniac; (Bur.) နတ်ဆိုးစွဲ
သောလူ။
- ပိုင့်ဂိုင်တို့ပြ, *n.* an oarsman, ပိုတ်ဂိုင်တင်္ဂြိုက်။ (Bur.) ခတ်
တက်ခတ်ထွား။
- ပိုင့်ဖိင်စ, *n.* a tailor, ပိုင့်ပိုင်။ (Bur.) အချုပ်သမား။
- ပိုင့်ဖိင်ထိက်, *n.* a book-binder; (Bur.) စာအုပ်ကိုချုပ်တတ်
သောသူ။
- ပိုင့်တတ်ကွီ, *n.* a cart-driver; (Bur.) ထွဉ်းမောင်းထွား။
- ပိုင့်ခင်ဂဇိုင်, *n.* an agent; (Bur.) ကိုယ်စားထွယ်။
- ပိုင့်ပဗိုက်, *n.* a trader; (Bur.) ကုန်သည်။
- ပိုင့်ဗွဲ, *n.* a lad; (Bur.) လူပျို။ လူပျိုပေါက်။
- ပိုင့်ဗွေ, *n.* a cultivator; (Bur.) ထွယ်ယာလုပ်သောသူ။
- ပိုင့်မကြိုစ, *n.* a boaster; (Bur.) ဝါကြွားသောသူ။
- ပိုင့်မင်ကင်, *n.* a watchman, a sentry; (Bur.) ကင်းစောင့်။
- ပိုင့်မထေးခိုင်, *n.* a guide; (Bur.) လမ်းပြ။
- ပိုင့်မခင်ဗဟော, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

မိုင့်မဒုင်သက်သီ, *n.* one who bears testimony ; (Bur.) သက်သေခံသောသူ။

မိုင့်မရပ်အသေပ်, *n.* a standard-bearer ; (Bur.) အသံကိုင်။

မိုင့်မသုင်ခွင်ဖျော်လောန်, *n.* a wine-bibber ; (Bur.) စပျစ်ရည်သောက်ကြူးသောလူ။

မိုင့်မင်ဂှ်, *n.* a cow-herd (Bur.) နွားကျောင်းထွား။

မိုင့်လယိုင်, *n.* a surety ; (Bur.) အာမခံ။

မိုင့်လံက်ခွင်ဆဲ, *n.* a painter of a house ; (Bur.) ဆေးသုတ်သောသူ။

မိုင့်ဝင်ဂြိုင်, *n.* a gambler ; (Bur.) ကစားထွား။

မိုင့်သုင်စဝင်ဂြိုင်, *n.* a drunkard ; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

မိုင့်သွံရာန်စ, *n.* a regular customer ; (Bur.) ဖောက်သည်။

မိုင့်ဟေလေထေတ်, *n.* a Hellenist ; (Bur.) ဟေလေဒန်လူမျိုး။

မိုင့်စက်ကျိုပ်, *n.* a leader ; (Bur.) ခေါင်းတည်သောလူ။

မိုင့်အ, *n.* a mute ; (Bur.) လူအ။

မိုင့်အရိုင်, *n.* a barbarian ; (Bur.) လူရိုင်း။

မို, an abbreviated form of မနွံ။ See မ the *v. p.* *participial* ; (Bur.) ရှိသော။

မူး, *pers. pro.* thou ; (Bur.) သင်။

မူးတံ, *pers. pro.* ye ; (Bur.) သင်တို့။

မြ, *n.* a large knife or cleaver ; (Bur.) ထား။

မြမောင်, *n.* fragrance ; (Bur.) မွှေးသောအနံ့။

မြင်, *n.* a peacock ; (Bur.) ဥဒေါင်း။

မြင်, *n.* red peppers ; (Bur.) ငရုတ်။

မြင်ခွိုင်, *n.* black pepper ; (Bur.) ငရုတ်ကောင်း။

မြန်, *n.* the *marian*, a species of plum, the *mangifera oppositifolia* ; (Bur.) မရန်း။

မြပတ်, *v. i.* to be destroyed, lost ; (Bur.) ပျက်စီးသည်။

မြမြန်, *v. t.* to take care of, to foster ; (Bur.) မွေးစားသည်။ ပြုစုသည်။

- မြိပ်, *n.* a wink, 10 of which are equal to one *nara* ;
(Bur.) မျက်စိတခြိတ်။
- မြောက်ပွဲပြီ, *n.* the name of the lunar month nearly corresponding to December, မရေတ္တထိုင်။ (Bur.) နတ်
တော်လ။
- မြော, *n.* a fence made of small upright posts ; (Bur.)
ချော။
- မြွဲ, *adv.* thus, after this manner ; (Bur.) ထိုသို့။ သည်အ
တိုင်း။
- မြိမြိ, *v. i.* to renew strength after an illness ; (Bur.)
ခွန်အားပြည့်လာသည်။
- မှတ်မတ်, *v.* to open the eyes, မလတ်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်
သည်။
- မွဲ, *n. a.* one ; (Bur.) တပ်။
- မွဲချိုန်ခန့်, *adv.* suddenly ; (Bur.) တခဏချင်းတွင်။
- မွဲဂကောံ, *adv.* in one company, မွဲဂကောင်။ (Bur.) တရ။
- မွဲဝံ, *adv.* together ; (Bur.) အတူတကွ။
- မွဲဝံ, *n.* a part ; thus မွဲဝံ *one part*, မွဲဝံ *another part* ;
(Bur.) တပုံ။
- မွဲဒမြိပ်, *adv.* immediately, *i. e.* in the twinkling of an
eye ; (Bur.) တခြိတ်။
- မွဲဒဲတုန်, *adv.* again, moreover ; (Bur.) တနည်းကား။
- မွဲပါင်, *n.* a mouthful ; (Bur.) တလုပ်စာ။
- မွဲလင်္ဂိတ်, *n.* as much as is swallowed at once ; (Bur.)
တကျိုက်။
- မွဲလေင့်, *adv.* ever ; used only in negative sentences, thus
မှူးတံဟံ့မင်မွဲလေင့်လီဟာ။ *Did you never read?*
(Bur.) တခါမျှ။
- မွဲဝါ, *adv.* once ; (Bur.) တခါ။
- ဝါဝပ်, *adv.* all at once ; (Bur.) တခါတည်း။

ဖွဲသွင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။
 ဖွဲဟာန်, *adv.* together; (Bur.) တလုံးတဝတည်း။
 မှာ, *n.* a lord; (Bur.) အရှင်။ သခင်။
 မှာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* a sea, an ocean, မှာသ
 မိတ်။ သွာသွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။
 မှက်, *n.* the measles; (Bur.) ဝက်သက်ရောဂါ။
 မှက်ရိုင်း, *v. t.* to peep out in order to see; (Bur.) ချောင်း
 ကြည့်သည်။
 မှော်ကေတ်, *v. t.* to endeavor; (Bur.) အားထုတ်သည်။
 မှော်, *n.* a tick; (Bur.) မှား။

၀

၀, *n.* The wax of the dammer-bee. This mixed with
 earth-oil is used as a substitute for pitch; (Bur.)
 ဖွဲလျက်။
 ၀တပ်တပ်, *n.* the gum of the "lard shorea" tree; (Bur.)
 အင်တွဲ။
 ၀က်, *n.* smoke; (Bur.) မီးခိုး။
 ၀တ်, (Pali ယာဇာ,) *n.* a sacrifice; (Bur.) ယဇ်။
 ၀တ်ပရောဟိတ်, *n.* a Jewish priest; (Bur.) ယဇ်ပရော
 ဟိတ်။
 ၀တ်သွတ်, *n.* pleasure, enjoyment; (Bur.) ပျော်မွေ့ခြင်း။
 ၀ရဲကောလမ္ပဲ, *adv.* or *conj.* whenever; (Bur.) အကြင်
 ကာလတချိန်။ အခါတပါး။
 ၀ဝံ၊ *n.* weeping, lamentation, ၀ဝါမ်။ (Bur.) ဝိုခြင်း။
 ၀ဝ်ရ, *conj.* if, *col.*; (Bur.) လျှင်။
 ၀ာ, *n.* a sail of a boat or ship; (Bur.) ရွက်ထည်။
 ၀ာ, *v. t.* to lift up; (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွသည်။
 ၀ာကြာကျင်, *v. i.* to come (respectful); (Bur.) ကြွလာ
 သည်။

- ယာကြာအာ, *v. i.* to go (respectful); (Bur.) ကြွသွားသည်။
 ယာတ်, *n.* cloth, cotton cloth ; (Bur.) အဝတ်။
 ယာတ်ကာနီ, *n.* linen ; (Bur.) ဝိုက်ဆန်ခြည်နှင့်ရက်သောအဝတ်။
 ယာတ်ဂ, *n.* a shawl or blanket; (Bur.) အနံကြီးသောထပက်။
 ယာတ်ဇိုတ်ထဲ, *n.* a towel ; (Bur.) လက်သုတ်ပဝါ။
 ယာက်ဇိုတ်မုက်, *n.* a handkerchief ; (Bur.) လက်ကိုင်ပဝါ။
 ယာတ်ဇောတ်, *n.* a narrow waist-cloth ; (Bur.) ပုဆိုးနံ့ငယ်။
 ယာတ်တသော်သိုပ်; *n.* a blanket ; (Bur.) သက္ကလတ်စောင်။
 ယာတ်ပိက်, *n.* cotton cloth, ယာတ်ဗွင် (Bur.) ပိတ်။
 ယာတ်ပွဲ, *n.* wax-cloth ; (Bur.) ဖယောင်းပုဆိုး။
 ယာတ်ဖေင်, *n.* a cloak ; (Bur.) ဝတ်လုံ။
 ယာတ်မှ်, *n.* a rag, duster ; (Bur.) အဝတ်ရုတ်။
 ယာတ်လတက်, *n.* a blanket, or sleeping-cloth ; ချုံစောင်။
 ယာတ်လး, *n.* a sheet, ယာတ်စံင်။ (Bur.) အိပ်ရာခင်း။
 ယာတ်လးလွံက်; *n.* a table-cloth ; (Bur.) စားပွဲခင်း။
 ယာမ, *n.* a sweet kind of drink ; (Bur.) ယမကာ။
 ယံ, *v. i.* to weep, ယာမ်။ယံဂကပ်။ယံတံ။ (Bur.) ဝိုသည်။
 ယံရ, *conj.* if, ယာမ်ရ။ (Bur.) လျှင်။
 ယံ, *n.* a mother, မိ။ (Bur.) အမိ။
 ယံတ, *n.* parents ; (Bur.) မိဘ။
 ယံပွါ, *n.* a step-mother ; (Bur.) မိထွေး။
 ယုတ်, *a.* mean, depraved ; *v. i.* to be mean, depraved ;
 (Bur.) ယုတ်သော။ ယုတ်သည်။
 ယုတ်မာ, *a.* low, vile, mean ; *v. i.* to be mean, vile ;
 (Bur.) ယုတ်မာသော။ ယုတ်မာသည်။
 ယုတ်အာ, *v. i.* to decrease ; (Bur.) ယုတ်သွားသည်။
 ယဲ, *v. i.* to be ill ; (Bur.) နာသည်။
 ယဲကလေဝံကလေန်, *n.* a tumor, ယဲကလေဝံနွံကလေန်။ (Bur.)
 အကျိတ်အခဲ။

- ယဲကသန်, *n.* a lung disease ; (Bur.) အဆုတ်ရောဂါ။
 ယဲကာလ, *n.* pestilence ; (Bur.) ကာလနာ။
 ယဲကောန်ထွံ, *n.* heart-disease ; (Bur.) နှစ်လုံးရောဂါ။
 ယဲကွန်, *n.* hernia ; (Bur.) မုတ္တ။
 ယဲခထုက်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ယဲခါဒုတ်, *n.* the leprosy ; (Bur.) နူနာ။
 ယဲခေါက်, *n.* the itch ; (Bur.) ယားနာ။
 ယဲခွင်ဂုတ်, *n.* the mumps ; (Bur.) ဝါးစေ့ရောင်နာ။
 ယဲဂယျာဂျိုင်, *n.* the diabetes ; (Bur.) ကျင်ပြောသောရောဂါ။
 ယဲပိုင်ဂိ, *n.* the lumbago ; (Bur.) ခါးကိုက်နာ။
 ယဲပြိုင်စတင်, *n.* palpitation of the heart ; (Bur.) နှစ်လုံး
 တုန်ရောဂါ။
 ယဲတလီ, *n.* a kind of leprosy ; (Bur.) သမင်လျက်။
 ယဲတင်ကိုတ်, *n.* the venereal ; (Bur.) လူပျိုနာ။
 ယဲဒုထာ, *n.* rheumatism ; (Bur.) တူထာရောဂါ။
 ယဲပရန်, *n.* insanity ; (Bur.) အရှူးရောဂါ။
 ယဲပူထံက်, *n.* a cutaneous disease ; a kind of leprosy ?
 (Bur.) သမင်လျက်တမျိုး။
 ယဲမှတ်, *n.* the asthma ; (Bur.) ပန်းနာ။
 ယဲရောဂါ, (Pali ရောဂါ), *n.* sickness, disease ; (Bur.) အနာ
 ရောဂါ။
 ယဲသွိက္ခောတ်, *n.* the menses ; (Bur.) မီးရပ်နာ။
 ယောဂီ, (Bengali), *n.* a fakir ; (Bur.) ဇော်ကျီ။
 ယောင်ယာ, *a.* depraved ; (Bur.) ရွှေလျော့သော။ ယုတ်မာသော။
 ယောင်မှာ, *v. i.* to err, go astray ; (Bur.) ယောင်မှားသည်။
 ယောင်ဟောင်, *v. i.* to turn aside ; to be guilty of dereliction
 from the path of duty ; to be unfaithful ;
 (Bur.) ထွဲသွားသည်။
 ယောင်အာ, *v. i.* to withdraw, degenerate ; (Bur.) ဖမ်း
 သည်။ ဟိုယွင်းသည်။

- ယောင်, *v. i.* to be over ripe, of fruit; (Bur.) ပြော်သည်။
အမှည့်လွန်သည်။
- ယဒိုင်, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။
- ယဒိုင်ကူ, *n.* a tarantula; (Bur.) ပင့်ကူကျား။
- ယံက်, *n.* a large spoon, or ladle; (Bur.) ယောက်။
- ယိုက်, *v. t.* to carry, as a child in the arms, or a beam on the shoulder, ယိုက်ခင်း။ (Bur.) ချီသည်။
- ယိုက်ခိုက်, *v. t.* to reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။ ရိုသေလေးမြတ်သည်။
- ယို, *v. t.* to breathe; (Bur.) ရှူသည်။
- ယိုတိတ်, *v. t.* to breathe out; (Bur.) အသာသထုတ်သည်။
- ယိုလုပ်, *v. t.* to breathe in; (Bur.) ပသာသရှူသည်။ ဝင်သက်ရှူသည်။
- ယိုင်, *v. t.* to carry on the head; (Bur.) ရွက်သည်။
- ယိုင်ခစာ, *v.* to take an oath on a sacred book; (Bur.) ကျမ်းရွက်သည်။
- ယိုတ်, *n.* fruits preserved in sugar; (Bur.) ယို။
- ယိုခ်ယိုခ်, *v. t.* to respect or reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။
- ယး, *v. i.* to shine, to give light; (Bur.) ထင်းသည်။
- ယးဝထ, *n.* the morrow, လီယး။ (Bur.) နက်ဖန်။
- ယးတမး, *v. i.* to be light; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။
- ယှ, *n.* a name, နာမ။ (Bur.) နာမည်။ နာမ။
- ဗြ, *a.* any, ယရ; as ဗြညးမဲ့ *any one*; (Bur.) အကြင်။
- ယွံ, *adv.* yes; also used in introducing a formal, authoritative address; (Bur.) ဟုတ်ကဲ့။

၇

၇, *v. a.* assertive, the closing letter of a sentence. See Gram. § 17-2. (a), (c) and (g); (Bur.) ၵြ။

- ရသွံ, *v. a.* expressive of surprise, ရောင်သွံ။ (Bur.) ထကား။
- ရင်တူင်, *v. t.* to go out to meet one, ရင်တလင်းဝါင်တူင်။ (Bur.) ကြိုဆိုသည်။
- ရင်ညှိ, *adv.* mutually, one with another, ရင်ညှိ။ (Bur.) အချင်းချင်း။
- ရတ်, *n.* the hole in a house post, through which the summer used to be thrust, ပထောင်ရတ်။ (Bur.) ရက်မပေါက်။
- ရတ်, *v. t.* to reap; (Bur.) ရိတ်သည်။
- ရတ်ထဋ္ဌသ်, (Pali ရတနာ), *n.* the seven kinds of wealth, including children, servants, cattle, etc.; (Bur.) ရတနာချွပ်ပါး။
- ရတ်ဒိတ်သ်, *n.* the nine kinds of precious stones; (Bur.) အသိုးထိုက်သောကျောက်မြတ်ကိုးပါး။
- ရတ်ပိ, *n.* the three objects of worship, namely, Boodh, the law, and the priesthood; (Bur.) ရတနာသုံးပါး။
- ရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ။ (Bur.) အနက်။ အဓိပ္ပာယ်။
- ရန်ကိုင်, *v. t.* to have regard to; (Bur.) ထောက်ထားသည်။
- ရန့က်ဗွန်, *a.* concealed; (Bur.) ထိမ်ဖွက်သော။
- ရပ်, *v. t.* to take hold of, to use; (Bur.) ကိုင်သည်။ အသုံးပြုသည်။
- ရပ်စပ်, *v. t.* to make use of, to spend; (Bur.) သုံးစွဲသည်။
- ရပ်ဇိုင်, *v. t.* to geld, castrate; (Bur.) သင်းသည်။ ခြေထိမ်းသည်။
- ရပ်လက်ဗန်, *v. i.* to wrestle; (Bur.) နှလုံးလုံးထွေးသည်။
- ရပ်သွင်, *v. t.* to direct the course of a vessel; (Bur.) ဝဲကိုင်သည်။ ဝဲသည်။

- ရမတ်, *n.* tears, ခုတ်ရမတ်။ (Bur.) ချက်ရည်။
- ရမျှင်, *n.* the voice, also a sound, usually *pron.* ရပ်
သင်။ (Bur.) အသံ။
- ရမျှင်ကူး, *n.* distinct utterance, clear articulation;
(Bur.) စကားအပြောရှင်းခြင်း။ အသံပြတ်သားခြင်း။
- ရဝ်မ, *a.* Roman; (Bur.) ရောမနှင့်ဆိုင်သော။
- ရထိ, *n.* a devotee; (Bur.) ရသေ့။
- ရဖ်, (Pali ရသ), *n.* flavor, quality; (Bur.) အရသာ။
- ရက်, *n.* a cabin or lodge built upon high posts;
(Bur.) တဲ။
- ရင်, *v. i.* to expand; (Bur.) ဖြသည်။
- ရင်, *v. i.* to blossom, to open as a flower; (Bur.) ပွင့်
သည်။
- ရင်ဆဲ, *v. i.* to flourish, to prevail, applied to religions;
(Bur.) ပွင့်ထမ်းသည်။ စီးပွားတိုးတက်သည်။
- ရာဇာ, (Pali), *n.* a king, a Raja; (Bur.) ရာဇာ။ မင်းကြီး။
- ရာဇာဝင်, (Pali ရာဇာဝံသ), a history of kings, civil his-
tory; (Bur.) ရာဇဝင်။
- ရာဇာဝတ်, (Pali ရာဇဝတ္ထု), *n.* a heavy penalty inflicted
by government; (Bur.) ရာဇဝတ်။
- ရာဒနာ, *v.* to pray, ရာဒနာမိက်။ (Bur.) ဆုတောင်းသည်။
- ရန်, *v. t.* to buy; (Bur.) ဝယ်သည်။
- ရပ်, *v.* to leave the priesthood, ရပ်။ (Bur.) လူထွက်သည်။
- ရာသီ, *n.* a season, ဥတု။ (Bur.) ဥတုရာသီ။
- ရဲ, *n.* mustard, also radish; (Bur.) မုန်ညင်း။ မုန်ထာ။
- ရဲကြိုက်, *n.* the cabbage; (Bur.) သင်္ဘောမုန်ထာ။
- ရဲရှာတ်, *a.* uncommon, rare; (Bur.) ဖြစ်ခဲသော။ ရှားပါး
သော။
- ရိက္ခိ, *n.* the axle of a carriage or cart; (Bur.) ဝင်ရိုး။
- ရိတ်, *n.* a pestle; ကျည်မွှေ။

- ရိပူတ်, *n.* the stem that passes through the jack-fruit,
ရိပူတ် (Bur.) ဝိန်းနဲအူတိုင်။
- ရိင်, *a.* hot, peppery ; *v. i.* to be hot ; (Bur.) စပ်သော။ စပ်
သည်။ ပူသည်။
- ရိပ်တိ, *v. t.* to have a slight knowledge of, also to con-
jecture ; (Bur.) ရိပ်မိသည်။
- ရင်, *n.* a court-house, ကွတ်။ (Bur.) ရုံး။
- ရင်ကွီကွောက်, *n.* a railway station ; (Bur.) မီးရထားရုံ။
- ရင်ချောင့်, *n.* a stable ; (Bur.) မြင်းရုံ။
- ရင်ပင်ဇော်, *n.* a hotel ; (Bur.) ထမင်းဆိုင်ကြီး။
- ရန်, *v. i.* to pull contrarily, of an animal trying to get
loose ; (Bur.) ရုန်းသည်။
- ရပ်, (Pali ရူပ), *n.* a picture, an image ; (Bur.) အရပ်။
- ရပွါရီ, (Pali ရူပါရုံ), *n.* an appearance, a vision ; (Bur.)
ရူပါရုံ။
- ရပ်သံ, *n.* the countenance ; (Bur.) အဆင်းသဏ္ဍာန်။
- ရပ်ဟိန်, *a.* ugly, not handsome ; (Bur.) အရှုပ်ဆိုးသော။
- ရုံ, *a.* enough, sufficient, ရုံဝပ်။ *v. i.* to be enough ; (Bur.)
လုံလောက်သော။ လုံလောက်သည်။
- ရုရှင်သံသံ, *n.* a tumult ; *a.* tumultuous ; (Bur.) အုတ်
အုတ်ထဲထဲပြုခြင်း။ အုတ်အုတ်ထဲထဲဖြစ်သော။
- ရဲ့, *n.* the common house-fly ; (Bur.) ယင်ကောင်။
- ရဲ့ဝင်, *n.* a large kind of fly ; (Bur.) ယင်ကောင်အကြီးမျိုး။
- ရဲ့, *v. t.* to select, choose ; (Bur.) ရွေးသည်။
- ရဲ့ကော်, *v. t.* to take one's choice ; (Bur.) ရွေးယူသည်။
- ရဲ့ကံကံ, *v. t.* to select, to choose, ရဲ့စွဲ။ (Bur.) ရွေးကောက်
သည်။
- ရဲ့နှက်, *v. t.* to redeem, ransom ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။
- ရော်, *v. t.* to cut with a sliding motion, as in cutting
slices ; ထိုးသည်။

ရေနှံ, *n.* a sand-fly ; (Bur.) ဖြိတ်ကောင်။

ရေဟံသေဋ်, *v. t.* to reverence, to worship, ရံဂ်။ (Bur.)
 ရှိသေသည်။ ကိုးကွယ်သည်။

ရဲ, *n.* one of a race or tribe, a follower ; (Bur.) အပေါင်း
 အဖော်။ နောက်ထိုက်။

ရဲကွာနံ, *n.* a villager ; (Bur.) ရွာသား

ရဲခရေဟံ, *n.* a convict, a man in fetters ; (Bur.) အကျည်း
 သမား။

ရဲဂူ, *n.* a gardener ; (Bur.) ဥယျာဉ်ကိုစိုက်ပျိုးပြုစုသောသူ။

ရဲချင်, *n.* a citizen ; (Bur.) မြို့သား။

ရဲပျင်, *n.* a stranger ; (Bur.) တတိုင်းတပြည်သား။ လူမိမ်း။

ရဲမွှ, *n.* a cultivator ; (Bur.) လယ်သွား။

ရဲရ, *n.* a rustic ; (Bur.) တောသား။

ရဲ, *n.* a group, a collection ; as ကောဇံမွဲရဲ *a group of*
brothers ; (Bur.) အရ။

ရော, *v. a.* sign of an indirect question ; (Bur.) လဲ။နည်း။

ရော်, *v. t.* to repay ; (Bur.) ဆပ်သည်။

ရောင်, *v. a.* of the future tense ; (Bur.) လိပ်မည်။ ထတံ။

See Gram. § 17 page 22.

ရော့ဆိ, *v. i.* to be loose, porous as soil ; (Bur.) ပွသော။

ရံက်, *n.* a pulley ; (Bur.) စက်သီး။

ရံက်, *n.* a tilt hammer ; (Bur.) မောင်းတုံး။

ရံင်, *v. t.* to look, to behold ; (Bur.) ကြည့်သည်။

ရံင်ဝံင်, *v. t.* to watch over ; (Bur.) ကြည့်ရှုသည်။

ရံင်ဝံ, *v. t.* to see: see here, behold, ရံင်စမ်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရံင်မွဲ, *v. t.* to take care of ; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။ ကြည့်ရှု
 သည်။

ရံင်ဝံ, *v. t.* to see, behold, ရံင်ဝံမ်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရံင်ထမီ, *v. t.* to expect, to hope for ; (Bur.) ရှောင်ကြည့်
 သည်။

- ရံင်ထိက်, *v.* to study, to apply the mind to books;
(Bur.) စာကြည့်သည်။
- ရိုက်, *v. i.* to be plentiful; (Bur.) ပေါများသည်။
- ရိုက်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။
- ရိုက်ကာန့်, *n.* a gunny-bag; (Bur.) ဂုနီအိတ်။
- ရိုင်, *a.* rude, uncultivated, အရိုင်။ *v. i.* to be rude;
(Bur.) ရိုင်းသော။ ရိုင်းသည်။
- ရိုတ်, *n.* the corypha or book-palm; (Bur.) ဝေ။ See တံ့ထွ
ရိုတ်။
- ရို, *v. t.* to help; (Bur.) ကူညီသည်။
- ရိုအိ, *v. t.* to assist, to aid, ရိုဗင်။ (Bur.) မစသည်။
- ရိုတ်, *v. t.* to count; (Bur.) ရေသည်။
- ရိုတ်ရင်, *v. t.* to number; (Bur.) ရေတွက်သည်။
- ရိုတ်, *a.* every; as ရိုတ်တွဲ *every day*; ရိုတ်သွင် *every year*;
(Bur.) တိုင်း။
- ရိုတ်ဝတု, *a.* monthly; (Bur.) ထစည်။
- ရိုင့်ဒန်တွဲ, *adv.* daily, ရိုင့်တွဲ။ (Bur.) နေ့တိုင်း။ နေ့စဉ်။
- ရိုင့်ဒန်သွင်, *adv.* yearly, ရိုင့်သွင်။ (Bur.) နှစ်တိုင်း။
- ရိုင့်ဟိတ်, *adv.* nightly; (Bur.) ညည့်တိုင်း။ ညည့်စဉ်။
- ရိုင့်အနိုတ်, *adv.* weekly; (Bur.) ချွန်ရက်အပတ်တိုင်း။
- ရိုတ်, *n.* a root; (Bur.) အမြစ်။
- ရိုတ်ကွက်, *n.* a tap-root, the main root of a tree;
(Bur.) ရေသောက်မြစ်။
- ရိုတ်ခိုတ်, *n.* the foundation of a brick building, pagoda,
or any brick structure; (Bur.) တိုက်မြစ်။
- ရိုတ်ထေင်, *v. t.* to pull down as an old building, or to
take off, as an old roof, ရိုင့်ထေင်။ (Bur.) ဖျက်
ပြစ်သည်။
- ရု, *n.* a kind of basket made of open work; (Bur.) ခြင်း။

- ရံ, *n.* a foot-ball made of ratan wicker-work ; (Bur.)
 ခြင်းလုံး။
- ရံဝ်, *v. t.* to worship, ရေဟ်သေင်။ (Bur.) ရိုသေလေးမြတ်
 သည်။
- ရံ, *n.* a scaffold for the support of workmen, ရံ။ (Bur.)
 ဖြမ်း။
- ရး, *n.* a country; also country in distinction from city;
 as ကွာန်ရး *a country village*; (Bur.) တိုင်းပြည်။
 ထောရွာ။
- ရးနီရိ, *n.* a kingdom or an empire; (Bur.) ထိုင်းနိုင်ငံ။

ဝ

- ဝ, *n.* a grand-father, ဝဇု။ အနော်။ (Bur.) အထိုး။ ဖိုးအေ။
- ဝထာ, *n.* an old man; (Bur.) အဖိုးကြီးအို။
- ဝဗြ, *n.* an old woman; (Bur.) အမယ်ကြီးအို။
- ဝကံ, *n.* a. ten thousand, *pron. lāk*; (Bur.) အသောင်း။
- ဝကံ, *n. v. t.* to revile, *pron. lēúk*; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
- ဝကံကနိ, *n.* the day before yesterday; (Bur.) တယုန်နေ့။
- ဝက္ကနေံ, *n.* yesterday, ဝက္ကနေံ။ (Bur.) မနေ့။
- ဝကံကရ, *prep.* behind, after; also *adv.* afterwards;
 (Bur.) နောက်။ နောက်မှ။
- ဝကံကျိတ်, *n.* the forepart of a ship or boat, the bows;
 (Bur.) ဦးပိုင်း။
- ဝကံဂဇေင်, *adv.* sideways; (Bur.) နံဖေးစောင်း။
- ဝကံဂထ, *adv.* forward; (Bur.) ဧွေထို။
- ဝကံဂတး, *adv.* wrong side out; (Bur.) ပြောင်းပြန်။
- ဝကံဂုင်, *adv.* transversely, crosswise; (Bur.) ကန့်ထန်။
- ဝကံတဂ္ဂါ, *adv.* supinely; (Bur.) ဝင်ထက်။
- ဝကံထက်, *n.* the time, during which a person lived,
 flourished, or reigned; (Bur.) ဝကံထက်။

ထက်နှော့ဝ်, *n.* the after part of a ship or boat, the stern;
(Bur.) ဝဲပိုင်း။

ထက်ဝါ, *n.* the left side; (Bur.) ထက်ဝဲဖက်။ ဘယ်ဘက်။

ထက်ဝင်, *n.* the right side; (Bur.) ထက်ရှာဘက်။ ညာဘက်။

ထက်ပဲ့, *n.* boxing, fighting with the fist; (Bur.) ထက်
မွေ့သတ်ခြင်း။

ထက်ဗကပ်, *adv.* pronely, — opposed to ထက်တင်္ဂါ။ (Bur.)
မှောက်ချ်။

ထက်ဗတက်, *n.* upside down; (Bur.) ပြောင်းပြန်။ စောက်ထိုး။

ထက်ဗန့်, *n.* wrestling; (Bur.) နှပန်းကိုင်းခြင်း။

ထက်ဖျက်, *adv.* upside-down; ထက်ဗတက်။ (Bur.) ပြောင်း
ပြန်။ စောက်ထိုး။

ထက်ဟတ်, *n.* the lathe of a loom; (Bur.) ထက်ခတ်။

ထက်ကျက်, *n.* filth; (Bur.) အညစ်အကြေး။

ထက်ချာ, *n.* an intoxication preparation of rice; (Bur.)
လေဝ်ဇာ။

ထက်သန်, *n.* a characteristic, symptom, sign; (Bur.)
လက္ခဏာ။

ထက္ခဏာ, (Pali), *n.* a sign, an indication; (Bur.) ထက္ခဏာ။

ဣ, *n.* an island, လကန်။ ဣ။ usually *pron.* ကန်။ This
word occurs frequently in the names of towns
and villages, which are surrounded by water only
during a part of the rainy season; (Bur.) ကွန်း။

ဣဝဲ, *n.* the wrist, လှာဆိတ်။ (Bur.) ထက်ကောက်ဝတ်။

ဣဗ္ဗ, *n.* a refuge; thus ဝဣဗ္ဗ to be a refuge; (Bur.)
(Bur. ခိုထုံရာ။) with ထီ *v. t.* to take refuge in;
(Bur.) ခိုထုံသည်။

ထက်ကိုင်, *n.* an anklet, or ornamental ankle ring;
fettters; (Bur.) မြေချင်း။

ထက်ကပ်, *n.* a bracelet; (Bur.) ထက်ကောက်။

- လကိုတ်, *a.* terrified, frightened; *v. i.* to be terrified;
(Bur.) ထိတ်လန့်သော။ ထိတ်လန့်သည်။
- လကိုန်, *n.* the edible root of a species of water-lily;
(Bur.) ကြာရိုး။
- လကိုတ်, *n.* a fabulous monster, which is said to eat
human flesh, and to have supernatural power;
(Bur.) ဘီလူး။
- လကျာ်, *n.* a Buddhist priest; (Bur.) ဘုန်းကြီး။
- လဂဝ်, *n.* ginger, တဂဝ်။ (Bur.) ချင်းစိမ်း။
- လဂါ, *n.* a step, a pace; (Bur.) အတွမ်း။
- လဂူ, *a.* upright, just, ညွတ်လှ။ *v. i.* to be just; (Bur.)
ရိုးသားသော။ ဖြောင့်မတ်သော။ ဖြောင့်မတ်သည်။
- လ္လောဝ်, *n.* a mountain stream; (Bur.) စင်းချောင်း။
- လဂို, *n.* a pleasant grove; (Bur.) ရဂုံ။
- လင်, *v. i.* to melt; (Bur.) အရည်ဖြစ်သွားသည်။
- လဂ္ဂါ, *v. i.* to turn up the face; (Bur.) မော့သည်။
- လဂ္ဂင်, *v. i.* to be dull; (Bur.) မှိုင်းနေသည်။
- လဂ္ဂေါတ်, *v. i.* to diminish, as a swelling; (Bur.) စိန်ကျ
သည်။
- လဂ္ဂေါတ်, *v. t.* to worship, to make obeisance to; (Bur.)
ရှိခိုးသည်။
- လစ, *n.* a lake; (Bur.) ရေအိုင်။ အင်း။
- လစိန်, *n.* a thimble, or ring for the finger. See ကစိန်။
(Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်။
- လစိန်, *prep.* in; as လစိန်ပြိုပ် *in the forest*; (Bur.) အထဲမှာ။
- လစုတ်, *n.* a stroke, a stripe; (Bur.) ရိုက်ချက်။
- လစံက်, *a.* black, လွံက်။ *v. i.* to be black; (Bur.) မည်းသော။
မည်းသည်။
- လစံင်, *n.* a species of water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။
- လဆူ, *v. i.* to reel, to stagger; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည့်။

- လဆောင်, *adv.* sometimes, ဆောင်လ။ (Bur.) တခါတရံ။
- လေ, *v. i.* to wait, tarry, မင်လေ။ (Bur.) စောင့်နေသည်။
စောင့်ဆိုင်းသည်။
- လေ့, *v. i.* to be late; (Bur.) နောက်ကျသည်။
- လင်္ကာ, *v. t.* to build tier on tier, လွှက်ပြာသာဒ်။ (Bur.)
အဆင့်ဆင့်တင်တည်သည်။
- လညှင်, *n.* the dry season, ဣင်း။ (Bur.) နွေကာလ။
- လတက်, *v. t.* to dress, to put on clothes, လတက်ကေတ်။
သေ့လတက်။ (Bur.) ဝတ်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။
- လတံ, *n.* the tongue; (Bur.) လျှာ။
- လတံပေတ်, *n.* a mouth-piece of a wind-instrument;
(Bur.) အခင်။
- လတ်လတ်, *a.* raw, ဂျိုင်ဂျိုင်။ (Bur.) မိမ်းသော။ လတ်လတ်ရှိ
သော။ အသက်ရှင်လျက်ရှိသေးသော။
- လတူ, *prep.* above, over, upon; *a.* upper; (Bur.) အပေါ်
မှာ။ အထက်။
- လတောင်, *n.* a sinew, a muscle; (Bur.) အကြော။
- လတိုင်, *v. t.* to toss up, ကတိုင်။ (Bur.) မြှောက်သည်။
- လတိုင်, *n.* dew, fog; (Bur.) နှင်း။
- လနက်, *v. i.* to be miry, to sink in mire, ထုတ်ခရို။
(Bur.) ကွဲသည်။
- လန့်ဂဠင်, *v. i.* to itinerate, to go from place to place,
ဂဠင်။ (Bur.) တရပ်မှတရပ်သို့ထွက်လည်သွားသည်။
- လန့်ဂဝပ်, *v. i.* to make a circuit; (Bur.) လည်ပတ်သွားသည်။
- လန့်နိမိန့်, *v. t.* to trample upon; (Bur.) ကျော်နင်းသည်။
- လန့တ်, *a.* lazy; *v. i.* to be lazy; (Bur.) ပျင်းသော။ ပျင်းရိ
သည်။
- လန့တ်လီ, *a.* habitually indolent; *v. i.* to be indolent;
(Bur.) ပျင်းရိသော။ ပျင်းရိသည်။

- ထနေင်, *n.* a hawk, or kite; (Bur.) ဝွန်။
 လွှ, *v. p.* prohibitory, not, လွှ။ ဝ။ See Gram. § 17. 1.;
 (Bur.) မ—နှင့်။
 လှ, *n.* a wave, ထပင်၊ ထပင်ခွေး။ (Bur.) ထိုင်းတံပိုး။
 ထပင်ခွေး, *n.* a breaker; (Bur.) ကျောက်ကိုခတ်သောထိုင်း
 ချင်။
 လှ, *v. t.* to pick up, လှင်၊ ထပင်။ (Bur.) ကောက်ယူသည်။
 လှမိင်, *n.* an elephant's trunk; (Bur.) ဆင်နှာမောင်း။
 လွံ, *n.* a dream, လွံ့။ (Bur.) အိပ်မက်။
 ထပံ့ထြေ, *n.* empty, unsubstantial grain, ထပံ့ထြေအံ့။
 (Bur.) စပါးပျင်း။
 လှ, *n.* the side; (Bur.) အဖက်။ ထဖက်။ ဘက်။
 ထပင်, *n.* an earthen pot for boiling salt; (Bur.) ပျဉ်း
 အိုး။
 ထပုတ်ထဲ, *n.* a finger; a finger-breadth, ထပုတ်ထဲ။ (Bur.)
 ထက်ချောင်း။ ထက်သစ်။
 ထပံက်, *v. t.* to open, ပံက်။ ထံက်စွာ။ (Bur.) ပွင့်သည်။
 ထပေင်, *n.* mire, thick mud; (Bur.) ညွန်ပျောင်း။
 ထပံက်, *n.* a table; (Bur.) စားပွဲ။
 ထပိုတ်, *n.* a stone's throw; (Bur.) ခဲထပြင်။
 ထပိုတ်ကျာ, *n.* a storm, tempest; (Bur.) မိုဗ်းသက်ရန်
 တိုင်း။
 ထမ, *n.* a huntsman, a hunter, ထ။ ဖြာန်။ (Bur.) မုဆိုး။
 ထမက်, *n.* a puddle; (Bur.) ရွှံ့ပွက်။ ဗွက်။
 ထမင်ဖိုင်, *n.* a foot-print; (Bur.) ခြေရာ။
 ထမာတ်, *n.* one of an a religious order inferior to
 the monks, or priests; (Bur.) မိုးသူတော်။
 ထမာန်, *n.* a potter; (Bur.) အိုးထိန်းထွား။
 ထမဲ, *n.* a present; (Bur.) ထက်ဆောင်။
 ထမဲ, *v. t.* to stir around; (Bur.) မွှေသည်။

ထမာဲ, *v. t.* to suspend from the shoulder ; (Bur.) လွတ်
သည်။

ထမိတ်, *n.* a number, ထမိတ်သင်ချာ။ as ထမိတ်မှိုတ် *the num-
ber of men* ; (Bur.) အရေအတွက်။

ထမိ, *v. i.* to look forward ; (Bur.) ရှောင်သည်။

ထမိဗူတ်, *v. t.* to hope for ; (Bur.) ရှောင်လင့်သည်။

ထမိရံင်, *v. t.* to look for, ကမိရံင်။ (Bur.) ရှောင်ရှာသည်။
ကြည့်ရှောင်သည်။

ထမိသွိ, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိပ်ခန်း။

ထမ, *n.* a kind of tree, the sour *sonneratia* ; (Bur.)
ထမပင်။

ထမုင်, *adv.* now ; လွှတ်။ ထမုတ်ဝံ။ (Bur.) ယခု။

ထမုင်, *v. i.* to be cold ; (Bur.) ချမ်းသေသည်။

ထမုင်ပိုတ်, *v. i.* to be in comfort ; to be at ease ; (Bur.)
စိတ်အေးသည်။

ထမေင်ထမေင်, *adv.* successively ; (Bur.) အဆက်ဆက်အ
တန်းတန်း။

ထမေတ်, *n.* a number, ထမိတ်။ (Bur.) အရေအတွက်။

ထမေတ်သင်ချာ, *n.* a number ; as ညးတံဝံ့န့ကိုထမေတ်သင်ချာ
ထောထက်အိုတ်ရ *they increased in number* ; (Bur.)
အတွက်သင်ချာ။

ထမောင်ပိုတ်, *v. i.* to be wearied ; (Bur.) စိတ်ပင်ပန်း
သည်။

ထမိုင်, *v. i.* to be overthrown as a tree in a storm ;
(Bur.) အမြစ်ပါလဲသည်။

ထမိန်, *adv.* always ; (Bur.) အစည်။

ထမိန်ကာလ, *adv.* steadfastly ; (Bur.) ခိုင်ခံ့မြဲမြံစွာ။

ထမ, *n.* the orange, ထိမ်။ (Bur.) ထိမွှော်သီး။

ထမ္မ, *a.* solitary ; *v. i.* to be solitary ; (Bur.) ဆိတ်ညံ့
လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

- လမ္ဗုလွန်, *n.* deep solitude like the depths of the jungle,
 လမ္ဗုဖြူ (Bur.) ဆိတ်ညံ့ထွက်ရှိနေခြင်း။
 လမျိုး, *n.* life; (Bur.) အသက်။
 လယတ် *v. t.* to shake off, as dust from the feet, လယတ်
 ဖျေ့ (Bur.) ခါသည်။
 လယိုင်, *v. i.* to assent; *as* ဒုင်လယိုင် *to give assent;* (Bur.)
 အာမခံသည်။ ဝန်ခံသည်။
 လယိုင်, *n.* weight; (Bur.) အလေးချိန်။
 လယိုတ်, *n.* depth, မုံလယိုတ် (Bur.) အနက်၊ ဇောက်၊ အ
 ဇောက်။
 လယး, *n.* light; (Bur.) အလင်း။
 လရိုခ်, *v. i.* to cry, to weep, လရိုခ်တံ (Bur.) ငိုသည်။
 လရိုခ်ယံ, *v. i.* to cry aloud; to weep with a loud voice;
 (Bur.) ငိုကျွေးသည်။
 လလံသွာ, *n.* recovery from illness; relief of mind,
 လလံသွာ (Bur.) သက်သာခြင်း။ ချမ်းသာခြင်း။
 လလီ, *n.* lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်။
 လလဲ, *v. i.* to be left behind; (Bur.) ကျန်ရစ်သည်။
 လလဲသထဲ, *v. t.* to drop; to fall away, to apostatize,
 လလဲသထဲအာ (Bur.) ကျရစ်သည်။ ဖောက်ပြန်သည်။
 လလောင်, *n.* dissolution; a being dissolved; (Bur.) အ
 ရည်ဖြစ်ခြင်း။
 လလောင်, *v. t.* to lift up, as the voice, လလောင်တံ
 အော်ဟစ်သည်။ ကျွေးကြော်သည်။
 လလောင်ကဖြ, *v. t.* to proclaim, as a public crier; (Bur.)
 ကျွေးကြော်သည်။
 လလောင်တရ, *v. i.* to be noised abroad; (Bur.) နှံ့မျှံ့သွား
 သည်။
 လလ, *v. i.* to be spread out as the branches of a tree;
 (Bur.) ကားထွက်သည်။

လည်, *v. a.* euphonic. See Gram. § 17.2. (*f*); (Bur.)

လေ၊ ဟော။

လဝီ, *n.* weeping, လဝီ။ (Bur.) ငိုခြင်း။

လဝီ, *n.* breathing, လူဝီ။ (Bur.) အသက်ရှူခြင်း။

လဝိုင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

လသာ, *v. t.* to abandon; (Bur.) စွန့်သည်။

လသာလည်, *v. t.* to leave as an animal leaves its young to go in search of food; (Bur.) ပြစ်ထားသည်။ ထားခဲ့သည်။

လသာတ်, *v. i.* to go beyond, သာတ်အာ၊ ဂထိုင်လောန်အာ။ (Bur.) ထွန်သွားသည်။

လဟိုင်ပိုတ်, *a.* happy; *v. i.* to be happy. See ထိုင်ပိုတ်။ (Bur.) မိတ်ပျော်ပါးသော။ မိတ်ပျော်ပါးသည်။

လဟော်, *n.* a bridle-bit; (Bur.) ဇက်။

လဟို, *n.* a speech, a saying; (Bur.) အပြော။ အဆို။

လဇက်, *v. t.* to suspend, as on a rope or pole, or as a scarf over the shoulder; (Bur.) တင်သွားသည်။

လဇော်, *v. t.* to worship; (Bur.) ကိုးကွယ်သည်။

လံ, *adv.* long, a long time, လဆံ; as ညးမံလံ *he stays a long time*; (Bur.) ကြာကြာ။

လံ, *v. i.* to be long in time, လဆံ; as ကြိတ်လံဗုတ်မိနာဒိုရ *it was about three hours after*; (Bur.) ကြာသည်။

လအာ, *v. n.* a going, gait; thus လအာညးခိုင်ရ *his gait is good*; (Bur.) သွားခြင်း။ အသွား။

လအာတ်, *n.* a beggar, မိုင့်ဂရင်စ။ (Bur.) သူငှာထားစား။

လအိတ်ကာလ, *adv.* throughout time, forever; (Bur.) ကာလအစဉ်။

လအိတ်တို့ပြ်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

လော, *n.* a mule; (Bur.) လေး။

လော်, *v. i.* to fall to pieces, to crumble, as an old brick
P. v. 40.

- building; to cave off, as the bank of a stream undermined by the water; (Bur.) ပြိုသည်။
- လတ်, *v. t.* to split bamboo into thin strips for tying, လတ်ချာ။ (Bur.) နှိုးဖျာသည်။
- လတ်, *n.* a quotient; (Bur.) ဂလတ်။
- လတ်, (Pali လာဘ), *n.* a prize; (Bur.) ဆု။
- လေ့ဝတု, *n.* a monthly salary; (Bur.) လေ့။
- လတ်သကာ, (Pali လာသ), *n.* a present, a gift; (Bur.) ဆုလတ်။
- လံ, *v. t.* to feel of with the hand, ဝှမ်း။ (Bur.) လက် နှင့်စမ်းသည်။
- လံသပေါင်, *v. t.* to stroke with the hand; (Bur.) စမ်း သပ်သည်။
- လဲ, *v. i.* to become loose as a knot; (Bur.) ပြေသည်။
- လဲ, *v. i.* to dissolve, as sugar in water; (Bur.) အရည် ဖြစ်လာသည်။
- လဲလေင်, *v. i.* to be dissolved; (Bur.) အရည်ဖြစ်လာ သည်။
- လဲအောင်, *v. i.* to disappear, to perish; (Bur.) ပပျောက်သည်။
- လဲအိုင်, *n.* a fire-fly; (Bur.) ပိုးရန်းပြုံး။
- လဲခဲ, *n.* an orange, လဲခဲ။ (Bur.) လဲခွေင်။
- လဲက်, (Pali လဲက္ခ), *n.* a book, or writing of any kind; (Bur.) စာ။
- လဲက်တ္တုက်, *n.* a bond; (Bur.) စာချုပ်။
- လဲက်ကတ်တိက, *n.* a covenant; (Bur.) မိမိညွှန်ဖွဲ့သောစာ ချုပ်။
- လဲက်ကိုင်လာ, *n.* a letter, an epistle; (Bur.) သူတပါးထံသို့ ရေး၍ပေးလိုက်သောစာ။
- လဲက်ကိုင်အခေါင်, *n.* a ticket; (Bur.) အခွင့်ပေးသောလက် မှတ်စာ။

ထိက်ဂတိ, *n.* a promissory note; (Bur.) ဂတိထားသောစာ။
 ထိက်ဇုက်ထောတ်, *n.* a telegram; (Bur.) နန်းကြိုးစာ။
 ထိက်ချုပ်စာ, *n.* a printed book; (Bur.) ပုံနှိပ်သောစာ။
 ထိက်ခွင်သက်သိ, *n.* a certificate; (Bur.) သက်သေခံထက်
 မှတ်။

ထိက်ပတ်, *n.* a sacred book; (Bur.) စာပေကျမ်းဂန်။
 ထိက်ကြိ, *n.* a petition; (Bur.) ဈေးကပ်ရွာ။
 ထိက်ပရင်, *n.* a letter; (Bur.) ဆောင်းပါးစာ။
 ထိက်ပရိုင်, *n.* a newspaper; (Bur.) သိတင်းစာ။
 ထိက်ညွှန်, *n.* a written communication; (Bur.) မှာစာ။
 ထိက်ဗွန်, *n.* an epistle; (Bur.) မှာစာ။
 ထိက်ခိုခတိုင်ခခိုက်, *n.* a spelling-book; (Bur.) သင်ပုံးကြီး
 ဖတ်စာ။

ထိင်, *v. t.* to hire; *n.* wages; (Bur.) ငှားသည်။ အခ။
 ထိ, *v. t.* to defraud; (Bur.) ထိပ်သည်။
 ထိထွက်, *v. t.* to extort; (Bur.) လျှပ်စားသည်။
 ထိစန်, *v. i.* to be twisted; (Bur.) ကောက်ကျပ်သည်။
 ထိ, *v. t.* to wash, used only with regard to the face;
 (Bur.) မျက်နှာသစ်သည်။

ထီယား, *n.* the morrow, ယးဂထူး (Bur.) နက်ဖန်။
 ထုက်, *v. t.* to run against, to come into collision with;
 (Bur.) ထိမိသည်။
 ထုက်, *prep.* during; as ထုက်ပိတွဲ *during three days*;
 (Bur.) ကာထပတ်လုံး။

ထုတ်, *v. i.* to sin, to transgress, ထုတ်အာ (Bur.) မှား
 သည်။ ပြစ်မှားသည်။
 ထုတ်ထို, *v. i.* to commit adultery or fornication; (Bur.)
 မှားယွင်းသည်။

ထုန်, *n.* a protruding of the bowel, as in obstinate cases
 of chronic dysentery; (Bur.) တစ်ခေါင်းထွက်ခြင်း။

- လျင်, *v. t.* to enter, to go into; (Bur.) ဝင်သည်။
 လှေ, *v. i.* to walk; (Bur.) ခြေထမ်းသွားသည်။
 လဲ, *v. i.* to wade; (Bur.) (ရေထဲသို့) ဆင်း၍သွားသည်။
 လောင်, *v. i.* to carry on the hip; (Bur.) ခါးထပ်၍သည်။
 လောင်ကာ, *n.* the guava; (Bur.) မာထကာ။
 လောင်, *v. t.* to be skilled in, to understand, to be accus-
 tomed to; (Bur.) တတ်မြောက်လိမ္မာသည်။
 လေံသု, *n.* the agati tree, လေံသု။ (Bur.) ပေါက်ပန်းဖြူ။
 လေဝာန, *n.* an auction; (Bur.) လေဝံ။
 လေ, *v. t.* to pay a debt; (Bur.) ဆပ်သည်။
 လေ, *v. t.* to relate, လေဗွ။ (Bur.) ပြန်ပြောသည်။ ပြောဆို
 သည်။
 လေ့ကိုဝဲစား, *v. t.* to substitute; (Bur.) အစားထိုးသည်။
 အစားရိုက်သည်။
 လေဟ်, *v. i.* to dance; (Bur.) ကသည်။
 လေဟ်, *adv.* an affix of denial, မွဲလေင့်။ See လးလး။ (Bur.)
 မှ။
 လေဆ်, *n.* a staff or walking-stick, လေဆ်ဂရန်။ (Bur.)
 ဒုတ်။ တောင်ဝေး။
 လေဆ်ခုင့်အိက်ဇ္ဇောင်, *n.* an ear-pick; (Bur.) နားဖာကောင်။
 လေဆ်ဇို, *n.* a rod, လေံဇိုဝ်။ (Bur.) နှင်တံ။
 လေဆ်ခိုက်ပသဲဇောင်, *n.* a sledge-hammer; (Bur.) သံတု
 ကြီး။ တူမကြီး။
 လေဆ်တခေါတ်, *n.* a strickle, လေဆ်ဂဒုက်။ (Bur.) တံသုတ်။
 လေဆ်တက်ကွီ, *n.* a whip; (Bur.) နှင်တံ။ မိုက်စရာတံပျာ။
 လေဆ်တဝ်ကွိုက်, *n.* a batten, a lath; (Bur.) ဒုတ်ကြွပ်
 တန်း။
 လေဆ်ဒကောက်, *n.* a goad; (Bur.) ဒုတ်ချွန်။
 လေဆ်ဒုက်, *n.* a stick; (Bur.) ဒုတ်။
 လေဆ်ဇဝ်, *n.* a cane, rod; (Bur.) ကြိပ်လုံး။

- လဲ, *n.* a friend ; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။
- လော, *v. i.* to roll over and over ; (Bur.) လိပ်သည်။
- လောခတူစင်အာ, *v. i.* to roll down ; (Bur.) လိပ်၍ကျသည်။
- လောက, (Pali), *n.* this world, as distinguished from a permanent future state ; (Bur.) လောက။
- လောကီ, (Pali), *a.* pertaining to the present world ; (Bur.) လောကီ။
- လောကုတ္တိဝ, (Pali လောကုတ္တရာ), *a.* pertaining to a future state ; (Bur.) လောကုတ္တရာ။
- လောတ်, *v. i.* to fall down, applied to men or animals, that fall from faintness or other cause ; (Bur.) ထည်းသည်။ လဲသည်။
- လောတ်စေတ်, *v. i.* to fall down, as in walking ; (Bur.) ထည်းကျသည်။
- လောန်, *n.* a weaver's shuttle ; (Bur.) လွန်း။
- လောန်, *adv.* very ; as ခိုတ်လောန် *very good* ; also a sign of the comparative degree ; (Bur.) အလွန်။—gone by with reference to time or place, လွန်၍။
- လောန်ခွင့်, *adv.* still more ; (Bur.) သည်ထက်မက။
- လောန်, *v. i.* to be gone by with reference to time or place ; (Bur.) လွန်သည်။
- လောန်သန်, *v. t.* to exceed ; (Bur.) လွန်သာသည်။
- လောန်အာ, *v. t.* to go beyond ; (Bur.) လွန်သွားသည်။
- လောဘ, (Pali), *n.* selfish desire, cupidity ; (Bur.) လောဘ။
- လေါ, *v. i.* to be easy, not difficult ; (Bur.) လွယ်သည်။
- လ, *n.* an arrow ; (Bur.) မြား။
- လ, *n.* one of the race of Laos in northern Siam ; (Bur.) လောအမျိုးသား။

- လံက်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။ သုတ်သည်။
 လံက်ဗြာင်, *v. t.* to whitewash; (Bur.) အဖြူသုတ်သည်။
 လံင်စ, *v. t.* to wager; (Bur.) ထောင်းစားသည်။
 သံင်စုက်, *v. t.* to add more to; (Bur.) ထပ်ထောင်းသည်။
 ထိုက်, (Pali ထောက်), *n.* that which pertains to this world, လိုက်ဗာ။ (Bur.) ထောက်။
 ထိုက်, *v. i.* to come through, appear, (Bur.) ပေါက်လာသည်။
 ထိုက်, *n.* a kind of tree; bearing trumpet flowers, and long twisted pods, the *spathodea serrulata*; (Bur.) မလ္လ။
 ထိုန်, *v. t.* to tread upon, to tread under foot; (Bur.) နင်းသည်။
 ထို, *a.* destroyed, ruined, ထိုလတ်။ *v. i.* to be destroyed, ruined; (Bur.) ပျက်စီးသော။ ပျက်စီးသည်။
 ထိုစိတ်, *v. i.* to give out, to become discouraged from further effort; (Bur.) စိတ်ပျက်သည်။
 ထို, *n.* the gourd creeper; (Bur.) ဘူးသီး။
 ထိုတ်, *v. i.* to untwist; (Bur.) ပြေသည်။
 ထး, *v. t.* to spread out, as a cloth or mat; (Bur.) ခင်းသည်။
 ထး, *v. i.* to be stretched; (Bur.) စန့်သည်။
 ထး, *a.* flat, level; as ထွံထး *a flat stone*; *v. i.* to be flat; (Bur.) ပြားသော။ ပြားသည်။
 ထးထး, *adv.* at all, used in prohibition and denial; as ဝအာထးထး *go not at all*; လွဟိုထးထး *speak not at all*, or *say nothing*; ဆဲဟိုထိုထးထး *I never said it*, or *I never spoke at all*; (Bur.) ထားထား။ ဘယ်သောအခါ၌မျှ အလျှင်း။
 ထွပွတ်, *n.* coals of fire; (Bur.) မီးခဲ။
 ထွတ်စေတ်, *v. i.* to decrease in quantity or size, ထွောတ်။ (Bur.) ပိန်ကျသည်။ ထွော့ကျသည်။

- လွှာပတိုန်, *v. t.* to right, place right side up ; (Bur.)
 ထွန်တင်သည်။
- လွှာကရံင်, *v.* to look upwards ; (Bur.) မော်ကြည့်သည်။
- လွှာ, *n. a.* a thousand, *col.*, ဝိုင်။ (Bur.) တထောင်။
- လွှာ, *a.* lonely, applied to the feelings ; *v. i.* to be lonely ;
 (Bur.) အဖေမရှိ၊ ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။
- လွှာလွှာ, *v. i.* to be amazed, to be astonished ; (Bur.) မှိုင်
 ထွေသည်။
- လွှာဝင်, *v. t.* to place the palms of the hands together
 and raise them to the forehead, as an act of
 reverence or worship ; (Bur.) ရှိခိုးသည်။
- လွှာဝင်ကြိ, *v. t.* to petition reverently ; (Bur.) သံတော်ဦး
 တင်သည်။
- လွှာပြင်, *pro. a.* some ; (Bur.) အချို့။
- လွှာ, *n.* a huntsman, a hunter, ထမ၊ ဗြာန်။ (Bur.) မုဆိုး။
- လွှာဖိုင်, *n.* a foot-step ; (Bur.) ခြေရာ။
- လွှာပဲ, *v. t.* to stir anything round and round in a vessel ;
 (Bur.) မွှေသည်။
- လွှာငို, *adv.* now, လမုငို။ (Bur.) ယခု။
- လွှာငို, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန်းသည်။
- လွှာငိုစိုတ်, *v. i.* to be happy ; (Bur.) ပိတ်သက်သာသည်။
 ချမ်းသာသည်။
- လွှာငိုလွှာငို, *adv.* in succession, in order ; (Bur.) အစဉ်
 အတိုင်း။
- လွှာတတ်, *v. t.* to instruct, to reprove ; (Bur.) ဆုမ္မသည်။
- လွှာတတ်ခို၊ *v. t.* to prohibit, လွှာတတ်ခို။ (Bur.) မြစ်ထား
 သည်။
- လွှာတတ်ကာ, *v. t.* to drive away, following after with a
 whip ; (Bur.) မောင်းနှင်သည်။
- လွှာတတ်, *adv.* continually ; (Bur.) အစဉ်။

- လွတ်တဲ၊ *n.* a weapon, ဝတ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 လွှဲပြာ၊ *v. t.* to take care of, to support, လွှဲပရာ။ (Bur.)
 ပြုရသည်။
- လွှဲမာန်၊ *n.* a temple ; (Bur.) ဒိတ်မှန်။
 လွှဲရိယျ၊ (Pali ပိရိယ), *n.* diligence ; (Bur.) ပိရိယ။
 လွှဲတဲ၊ *n.* pretence, assumption ; (Bur.) ဟန်ဆောင်ခြင်း။
 လှ၊ *n.* a leaf, လှ။ (Bur.) အရွက်။
 လှကို၊ *n.* dwarf palm leaves used for roofing ; (Bur.)
 ဒန်ဖက်။
- လှတရင်၊ *n.* the shutter of a door ; (Bur.) တံခါးရွက်။
 လှဒကေဝ်၊ *n.* scales for weighing ; (Bur.) ချိန်ခွင်။
 လှဖတင်၊ *n.* a window-shutter ; (Bur.) ပြတင်းရွက်။ ပြတင်း
 ဒိတ်။
- လှဖာန်၊ *n.* a ceiling ; (Bur.) ပျဉ်ပျက်နာကြက်။
 လှင်၊ *v. i.* to be amazed ; (Bur.) ထိတ်လန့်၍တွေဝေသည်။
 လှရိတ်၊ *n.* a leaf of the corypha or book-palm ; (Bur.)
 ဝေရွက်။
- လှပိအ်၊ *n.* a kind of grass used in thatching ; (Bur.) သက်
 ကယ်။ သက်ငယ်။
- လှာ၊ *n.* a lake ; (Bur.) အင်း။
 လှာ၊ *n.* an inferior kind of brass ; (Bur.) ညံ့သောကြေးဝါမျိုး။
 လှာင်၊ *v. i.* to have a hole or hollow in the side of any
 thing ; (Bur.) လှိုင်ရှိသည်။
- လှာဲ၊ *v. t.* to change, လှာဲ။ (Bur.) လဲသည်။
 လှက်၊ *n.* edible moss ; (Bur.) လူစားနိုင်သောကျောက်စွင့်။
 လှိုင်၊ *v. i.* to sleep, လှိုင်တဲ။ (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။
 လှိုင်ပိတ်၊ *v. t.* to enjoy, to take pleasure in. See ဝ
 တိုင်ပိတ်။ (Bur.) မွေ့ပျော်သည်။
- လှဲ၊ *n.* copper ; a copper coin ; as လှဲ ပွဲဂတေငံ *one copper
 coin. Col. ;* (Bur.) ကြေးနီဒင်္ဂါး။

ထောက်ထိုင်, *v. i.* to be rent, or broken to pieces ; (Bur.)
 ကြေပွသည်။

ထွတ်, *n.* phlegm ; (Bur.) သလိပ်။

ထွေ, *v. t.* to deceive, ထွေစေ။ (Bur.) ထွေစားသည်။

ထွေ့ထွန်, *v. t.* to entice, to coax, ထွေ့ထွန်ကာ။ (Bur.)
 သွေးဆောင်သည်။

လွဲ, *a.* broad ; *v. i.* to be broad ; (Bur.) ကျယ်သော။ ကျယ်
 သည်။

လွဲထူး, *a.* extensive ; *v. i.* to be extensive ; (Bur.) ကျယ်
 ဝန်းသော။ ကျယ်ဝန်းသည်။

ထွောင်ပြ, *v. i.* to rejoice ; (Bur.) ရှင်ထန်းသည်။ ဝမ်းမြောက်
 သည်။

ထွောင်အာ, *v. i.* to sail ; (Bur.) ထွင်သွားသည်။

ယိုက်, *a.* dirty, filthy ; (Bur.) ညစ်သော။

ယိုက်, *n.* hiccough ; (Bur.) ငြို့။ ငြို့ထိုးခြင်း။

လွှဲဟိတ်, *v. t.* to make comfortable and happy ; (Bur.)
 ဝိတ်စေသည်။

o

o, *n.* a tribe of Peguans who resemble Karens ; (Bur.)
 ဝန်လူမျိုးတမျိုး။

ဝက်, *num. aux.* applied to books ; as လိက်မဲ့ဝက် *one book* ;
 (Bur.) အစောင်။

ဝင်, *n.* a pool ; (Bur.) ရေအိုင်။

ဝင်, *n.* a fence, enclosure ; (Bur.) ဝင်း။

ဝင်သာသကာ, *n.* a mission compound ; (Bur.) သာသ
 နာဝင်း။

ဝင်, *v. i.* to cease (of rain) ; ခု။ (Bur.) ပြတ်သည်။ စဲသည်။

ဝတ်, (Pali ဝတ္တ), *n.* duty ; (Bur.) ဝတ်။

ဝတ်ကျ်, *n.* duties to God ; (Bur.) ဘုရားဝတ်။

- ဝတ်ထွေ, *n.* duties of hospitality; (Bur.) ဧည့်သည်ဝတ်။
 ဝတ်မိမ, *n.* duties to parents; (Bur.) ပိဘဝတ်။
 ဝတ္ထုဒါနိ, *n.* an offering; (Bur.) ဒါနဝတ္ထု။
 ဝတ္ထုဂဠိဂဠတ်, *n.* trinkets of various kinds; (Bur.)
 အဘိုးမထိုက်သောတန်ဆာကလေး။
 ဝတ်ယာတ်, *v. t.* to wring water from cloth; (Bur.) အ
 ဝတ်ညှစ်သည်။
 ဝန္ဓာ, (Pali), *n.* divine homage; (Bur.) ဆုရားကိုရှိခိုး
 ခြင်း။
 ဝပ်တ, *n.* a weapon, လွတ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 ဝတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to Octo-
 ber; (Bur.) သတင်းကျွတ်။
 ဝင့်, (Pali ဝါသ), *n.* the Buddhist lent, an annual period
 of three months, during which religious observ-
 ances are strictly enjoined; (Bur.) ဝါ။
 ဝါ, *n.* an open plain or prairie; (Bur.) လွင်ပြင်။
 ဝါ, *n.* time referring to repetition; thus ပွဲဝါ *one time*
 or *once*; ခါဝါ *two times* or *twice*; ရှိပြင်ကိုဝါ *re-*
peatedly; (Bur.) အခါ။
 ဝါ, *n.* a paper kite; (Bur.) ဝွန်ထေတံခွန်။
 ဝါစီ, *n.* an adze; (Bur.) ထံစည်း။
 ဝါဒိ, *n.* a beginning, ထံဝါဒိ။ (Bur.) အစ။ ထက်ပြီး။
 ဝါဗ္ဗ, *n.* fields, generally a collection of paddy fields;
 (Bur.) လယ်ထော။
 ဝါဓိတ်, *n.* a salt-marsh; (Bur.) ခေန်လွှမ်းမိုးသောကွင်း။
 ဝါင်, *n.* a species of mint; (Bur.) ပင်စိမ်း။
 ဝါင်ဒင်တျင်, *v. t.* to go out to meet, ဝါင်ဒင်ထလင်။
 (Bur.) ကြိုဆိုသည်။
 ဝါတ်, *a.* difficult; *v. i.* to be difficult; (Bur.) ခက်သော။
 ခက်သည်။

- ဝါတ်ခါ, *v. i.* to be in distress for want of food, etc.;
(Bur.) ဆင်းရဲသည်။
- ဝါတ်ဂါတ်, *a.* very difficult, ဝါတ်ညိဟံသေင်။ *v. i.* to be
very difficult; (Bur.) ခက်ခဲသော၊ ခက်ခဲသည်။
- ဝါဒ, (Pali), *n.* instruction, a precept; (Bur.) ဩဝါဒ။
- ဝါရ, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်။
- ဝါရန်, *n.* (Eng.), a warrant; (Bur.) ဝါရန်း။
- ဝါသွာ, *n.* natural bent; (Bur.) ဝါသနာ။
- ဝါ, *n.* manure; (Bur.) နောက်ချေး။
- ဝိ, *n.* the sycamore; (Bur.) သဖန်း။
- ဝိက္ခင်, *n.* the fig; (Bur.) သင်္ဘောသဖန်း။
- ဝိဝိကိစ္ဆာ, (Pali), *a.* unstable, fickle; (Bur.) ဝိဝိကိစ္ဆာ။ မမြဲ
မြဲသော။
- ဝိညာန်, (Pali ဝိညာဏ), *n.* the spirit, the soul; (Bur.)
ဝိညဉ်။
- ဝိဘတ်, *n.* a preposition; (Bur.) ဝိဘတ်။
- ဝိဝင်ဇေင်ထွင်, *v. i.* to be amazed, astounded; (Bur.) အန်
အားသင့်သည်။
- ဝိသေသ, *a.* or *adv.* exceeding, extraordinary, extraordi-
narily; (Bur.) ဝိသေသ။ အထူး။
- ဝိ, *v. t.* to doctor, to nurse; (Bur.) ကုသသည်။
- ဝိ, *v. t.* to raise, applied to the rearing of animals for
a livelihood; (Bur.) မွေးသည်။ ကြီးအောင်ကျေးမွေး
သည်။
- ဝိပရာ, *v. t.* to care for, to nourish; (Bur.) ပြုစုသည်။
- ဝိပက်, (Pali ဝိပါက), *n.* the result of former evil deeds;
(Bur.) ဝိဘက်။
- ဝိပကဝတ်, *n.* the consequences, that follow evil deeds
supposed to have been committed in a former
state of existence; (Bur.) ဝိဘက်။ ဝင့်။

- ဝတ်, *n.* a young woman, a virgin; (Bur.) အပျို။
 ဝတ်ဂဗ္ဗလေင်, *n.* a girl of the age of puberty; (Bur.) အပျိုပေါက်။
 ဝတ်ပရံင်, *n.* an old maid; (Bur.) အပျိုဟိုင်း။
 ဝတ်ဒိတ်, *adv.* round about; (Bur.) ပတ်ထည်။ ပတ်ဝန်းကျင်။
 ဝတ်ဆီ, *n.* the long-armed ape; (Bur.) မျောက်ထွဲကြော်။
 ဝန်, *v. i.* to be cooked, applied only to rice; (Bur.) နှပ်သည်။ ထမင်းနှပ်သည်။
 ဝန်သေလာ, *n.* the sweet-potato; (Bur.) ကစွန်းဥ။
 ဝေင်, *v. i.* to play; (Bur.) ကစားသည်။
 ဝေင်တသဘင်, *v. t.* to make, especially an honorific term used of offerings made by royalty; (Bur.) ဝွဲလမ်းသဘင်ပြုလုပ်သည်။
 ဝေင်နွဲ့, *prep.* except, ဝေင်နွဲ့တို့။ (Bur.) မှတပါး။
 ဝေင်နွဲ့ဂှ်, *conj.* moreover; (Bur.) ထိုအပြင်။ သည်အပြင်။
 ဝေင်ဝဲ, *v. t.* to avoid, to reject; (Bur.) ကြည်ရှောင်သည်။
 ဝေင်အာ, *v. i.* to be separated; (Bur.) ခွဲခွာသွားသည်။
 ဝေတ်, *v. t.* to reprove, to punish; (Bur.) အပြစ်တင်၍ ဆုမ္မသည်။
 ဝေတ်ဇ္ဇောန်, *v. t.* to rebuke; (Bur.) ဆုမ္မသွန်သင်သည်။
 ဝေဒနာ, (Pali), *n.* suffering, misery; (Bur.) ဒုက္ခဝေဒနာ။
 ဝေန်, *a.* crooked, as an arm by contraction of the muscles; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်ကွေးသော။ ကောက်ကွေးသည်။
 ဝေန်ဝံက်, *v. i.* to be deformed; (Bur.) ကောက်လိပ်သည်။
 ဝဲ, *n.* malice; (Bur.) ခန်မြိုးခွဲခြင်း။
 ဝဲ, *n.* an eddy, a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။
 ဝေါင်သ, *n.* a tribe, a family, ဝံင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး။
 ဝေါန်စင်, *v.* to humble one's self, to beg pardon, ဝန်စင်။ (Bur.) ဝန်ချသည်။ တောင်းပန်သည်။

ဝေါဟာ, (Pali ဝေါဟာရ), *n.* common parlance; (Bur.)

ဝေါဟာရ။ စကားစမည်။

ပိုင်, *n.* a hoop; (Bur.) ခွေပတ်။ စည်ပတ်။

ပိုင်ဗိုင်, *n.* lemon-grass; (Bur.) စပါးထင်။

ပိုတ်, *v. t.* to forget; (Bur.) မေ့သည်။

ပိုတ်ထေဝံ, *v. t.* to forsake, ပိုတ်ထေအိ။ (Bur.) မေ့ရစ်သည်။

ပိုတ်ထေ့, *v. t.* to leave a thing through forgetfulness;
(Bur.) မေ့၍ချန်ထားခဲ့သည်။

ပိုန်, *n.* joists, the timbers on which a floor is laid;
(Bur.) ဆင့်။

ပိုတ်, *n.* the ridges that rise on the body from severe
blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။

ဝး, *v. t.* to break, by bending back and forth. or by
twisting; (Bur.) ချိုးသည်။

ဝံ, *pro. a.* this. It is frequently used, where it cannot
be translated. See Gram. § 14-3. Note 1.;
(Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဝှပ်လွံ, *n.* a dream, သွပ်ထပအိ။ (Bur.) အိပ်မက်။

သ

သက, *v. t.* to shove off; thus သကတူင် or ထကတူင် *to shove
off a boat*, either to keep it from hitting a bank
or wharf, or to start it out from the shore;
(Bur.) ကန်သည်။

သက္ကရာဇ်, *n.* an era; (Bur.) သက္ကရာဇ်။

သက်, *v. i.* to be destitute; as မသက်ကုအဟာရ *destitute
of food*; (Bur.) မဲ့လျက်ရှိသည်။

သက်သက်, *adv.* wholly, at all; as ယွံမဲ့သက်သက် *there is
none at all*; (Bur.) သက်သက်။

သက်ထင်, *v. t.* to mark down, for the sake of calling to
mind; (Bur.) မှတ်သားသည်။

- သက်သီ, *n.* a witness, an evidence; (Bur.) သက်သေ။
- ညွတ်, *a.* dry; *v. i.* to be dry; (Bur.) ခြောက်သော၊ ခြောက်သည်။
- ညွှန်, *n.* a company, a herd, နှံ့ပဝါ။ a companion; (Bur.) အဝု၊ အဖော်။
- ညွတ်, *a.* fierce, strong, applied to the wind; (Bur.) ပြင်းစွာသော။
- ညွတ်မြတ်, *a.* harsh, severe, abusive, ကြံကြံ။ *v. i.* to be harsh; (Bur.) ပြင်းပြသော။ ပြင်းပြသည်။
- ညွတ်, *v. t.* to omit, သူ့တ်။ (Bur.) မ(ပြု) တဲတွပ်ထားသည်။
- ညွတ်ဖလတ်, *n. pl.* omissions; (Bur.) ချန်တွပ်ထားခြင်း။
- ညွှပ်, *n.* a digest, an abstract, နှော့။ (Bur.) အကျဉ်းအချုပ်။
- ညွှပ်တဲ, *v. t.* to grasp with the hand, နှော့တဲ။ *n.* a handful; a dry measure equivalent to one gill; (Bur.) ထက်ဆုပ်ယူသည်။ ထက်တဆုပ်။
- ညွှပ်, *v. t.* to weigh; (Bur.) ချိန်သည်။
- ညွှပ်, *n.* weight; (Bur.) အချိန်။
- ညွှပ်တဲ, *v. t.* to clasp with the hand; (Bur.) ထက်နှံ့ဆုပ်ကိုင်သည်။
- ညွှပ်တွဲ, *n.* midnight, ဒွါတွဲ။ သဂါက္ကံ။ (Bur.) သန်းခေါင်း။
- ညွှတ်သွတ်, *a.* scarce;—*v. i.* to lack; (Bur.) ပြတ်လပ်သော။ ပြတ်လပ်သည်။
- ညွှပ်, *v. t.* to obtain, သဂေါဆ်။ သဂုံ။ (Bur.) ရသည်။
- ညွှပ်ညွှပ်, *adv.* lukewarm; (Bur.) ပူပူ နွေးနွေး။
- ညွှပ်, *v. t.* to speak, to say; (Bur.) ပြောသည်။ ဆိုသည်။
- သင်, (Pali သဗ္ဗိ), *n.* the priesthood; (Bur.) သဗ္ဗိ။
- သင်ကာ, *v. t.* to be doubtful of, suspicious of; (Bur.) သင်္ကာမကင်း။ ယုံမှားသည်။

- သင်ထူးကျပ်, *n.* the church ; (Bur.) အသင်းတော်။
- သင်, *n.* the hair that grows in a circle on the head
or neck of a man, ox or horse ; (Bur.) သွေ။
- သွာ, *n.* a priest's garment ; (Bur.) သင်္ကန်း။
- သွာ့, *v. t.* to chew, masticate ; (Bur.) ဝါးသည်။
- သရေဝံ, *n.* repentance, a being silent from sorrow, သွေ့။
သရေဝံ (Bur.) နောင်တ။
- သစ္စ, (Pali), *n.* truth as opposed to falsehood ; (Bur.)
သစ္စာ။
- သွင်, *n.* a sword ; (Bur.) ထားလွယ်။
- သွန်သွင်, *v. i.* to be wearied, tired ; (Bur.) မောပန်း
သည်။
- သွင်ကေပ်, *a.* clear, transparent ; (Bur.) ကြည်လင်သော။
- သွင်ဂွေ, *a.* pure, pure white ; *v. i.* to be pure white ;
(Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။
- သွင်ချိုက်, *v. t.* to be pleased with, သွိုက်မြိုက်။ (Bur.) နှစ်
သက်သည်။
- သွိုင်, *a.* heavy, grievous ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.)
ထေးသော၊ ထေးသည်။
- သွိုင်သန်, *a.* difficult ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.) ထေးထန်
သော၊ ထေးထန်သည်။
- သွိုတ်, *a.* deep ; *v. i.* to be deep ; (Bur.) နက်သော၊ နက်
သည်။
- သွိုတ်နက်, *a.* intricate, hard to be understood ; *v. i.* to
be hard to be understood ; (Bur.) နက်နဲသော၊
နက်နဲသည်။
- သဏှ, *n.* a measure ; (Bur.) အခြင်အတွယ်။ မမာဏ။
- သဏှင်ဇိုင်ဂဇံဂံင်, *n.* the talon of a bird of prey ;
(Bur.) ငှက်ရဲ၏ခြေသည်း။
- သဏှင်တဲ, *n.* the finger-nail, သွေဝဲ။ (Bur.) လက်သည်း။

- သဉ္ဇီ, *v. t.* to collide with, used of stars; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
- သဉ္ဇောန်, *v. i.* to walk in a place requiring caution, as on a narrow path on the bank, or on a log, သဉ္ဇောန်အာ။ (Bur.) ဂြောက်သွားသည်။
- သဉ္ဇောန်အာ, *v. i.* to coast along, as a ship; (Bur.) ဂြောက်လိုက်သွားသည်။
- သတ်, *n.* fruit; the areca-nut, which has no other name; (Bur.) အသီး။ ကွင်းသီး။
- သတ်ခဇိုင်, *n.* the luffa; (Bur.) သဖွတ်သီး။
- သတ်ချ, *n.* the Malay chestnut; (Bur.) သစ်ချသီး။
- သတ်ချော်လော, *n.* the pumelow, the shaddock; (Bur.) ကျွဲကောသီး။
- သတ်စပျေတ်, *n.* the grape fruit, သတ်စပျေတ်။ (Bur.) စပျစ်သီး။
- သတ်ဇာဒိဇီ, *n.* the nutmeg; (Bur.) ဇာဒိဇီလ်သီး။
- သတ်ဇက်တိ, *n.* the ground-nut, pea-nut; (Bur.) မြေပဲ။
- သတ်ဇုတ်, *n.* a kind of fruit resembling the orange; (Bur.) လိမ္မော်သီးနှင့်တူသောအသီးတမျိုး။
- သတ်တဲ, *n.* the fist, *i. e.* the hand clenched for striking a blow; (Bur.) လက်သီး။
- သတ်ပကံက်ခဏာတ်, *n.* the sweet hog-plum; (Bur.) ငွေချိုသီး။
- သတ်ပကို, *n.* a tree producing a small, astringent, apple-like fruit, the *flocourtia cataphracta*; (Bur.) ခဲရွဲသီး။
- သတ်ပိ, *n.* the Bengal quince or bael; (Bur.) အုပ်ရှပ်သီး။
- သတ်ပြ, *n.* the cocoanut; (Bur.) အုန်းသီး။
- သတ်ပြမိ, *n.* the sea cocoanut; (Bur.) ပင်လယ်အုန်းသီး။

- သတ်မြိတ်, *n.* the custard-apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။
- သတ်မြိတ်ကွင်, *n.* the ox-heart. The same name seems to be applied to the sour-sop ; (Bur.) သင်္ဘောဩဇာသီး။ ဒူးရည်းဩဇာသီး။
- သတ်, *v. t.* to bear, to bring forth, applied to trees and plants producing fruit ; thus တံ့တံ့ခိုင်ငံ့သတ်ခိုင်ငံ့ သတ်ဟံ့မာန် *a bad tree cannot bring forth good fruit ;* (Bur.) အသီးသီးသည်။
- သတ်, (Pali သတ္တော), *n.* a living being, anything that has animal life ; (Bur.) သတ္တဝါ။
- သတ်ဂဗျ၊ *n.* a venomous animal or reptile ; (Bur.) အဆိပ်အတောက်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။
- သတ်ငိုင်းပန်, *n.* a quadruped ; (Bur.) ခြေလေးချောင်းရှိသော တိရစ္ဆာန်။
- သတ်ငိုင်းဓါ, *n.* a biped ; (Bur.) ခြေနှစ်ချောင်းရှိသောသတ္တဝါ။
- သတ်တိရတ်ဆာန်, *n.* a beast, a brute, တိရစ္ဆာန်။ (Bur.) တိရစ္ဆာန်။
- သတ်ဩ, *n.* an enemy ; (Bur.) ရန်သူ။
- သတ်တူသောင်, *n.* a bird, a winged animal ; (Bur.) အထောင်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။
- သတ်ပရိုင့်, *n.* a very old person ; (Bur.) လူအို။
- သတ်ပွဲဇန်, (Pali ပုထုဇနော), *n.* a human being ; (Bur.) ပုထုဇည်။
- သတ္တံ, (Pali သတ္တော), *n. pl.* living beings, သတ္တဝါ။ (Bur.) သတ္တဝါတို့။
- သတ္တမ, (Pali), *o. a.* seventh ; (Bur.) ခုနစ်ခုမြောက်။
- သတ္တဝါ, (Pali သတ္တော), *n.* a rational being ; (Bur.) သတ္တဝါ။
- သတ္တဟ, (Pali), *n.* a week ; (Bur.) ခုနစ်ရက်။ တစ်တင်း။
- သတ္တ, (Pal), *n.* strength ; (Bur.) သတ္တိ။

သတင်, *v. i.* to lie down, used with regard to men of note ; (Bur.) လျောင်းသည်။

ဣဝ, *a.* straight ; *v. i.* to be straight ; (Bur.) ဖြောင့်သော။ ဖြောင့်သည်။

ဣဝဣဝ, *adv.* straight-forwardly, in a straight forward manner ; (Bur.) တည့်တည့်။ ဖြောင့်ဖြောင့်။

ဣဝကု, *a.* upright, righteous, ကု။ *v. i.* to be upright ; (Bur.) ဖြောင့်မတ်သော။ ရိုးသားသော။ ရိုးသားသည်။

ဣဝလင်, *v. t.* to make straight ; (Bur.) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

ဣဝညွ, *v. t.* to strengthen ; to make straight ; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

သတာတေရ, (Greek), *n.* a stater ; (Bur.) သတာတေရ။

သတိ, (Pali), *n.* caution, attention ; (Bur.) သတိ။

ဣဝိက်ဣဝင်, *v. i.* to lie down ; (Bur.) နိပ်သည်။ လျောင်းသည်။

ဣဝိက်သိုဝင်, *v. i.* to sleep ; (Bur.) နိပ်ပျော်သည်။

ဣဝိ, *v. t.* to regard ; (Bur.) ကြည့်မှတ်သည်။

ဣဝိဒီး, *v. t.* to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။

ဣဝိဝံဇတ်, *v. t.* to measure, ဣဝိဝံဇတ်။ (Bur.) တိုင်းထွားသည်။

ဣဝိ, *n.* thickness ; (Bur.) အထူ။

ဣဝိ, *a.* right, as opposed to left, ဣဝိ။ as တဲဣဝိ the right hand, တဲဣဝိ။ (Bur.) ထက်ျာဘက်နှင့်ဆိုင်သော။

သွင်, *v. i.* to become, နှိ။ (Bur.) ဖြစ်လာသည်။

သွင်သွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) အနံ့အားသင့်သည်။
See ဒေဝ်တွင်။

သွိုင်, *a.* numb ; *v. i.* to be numb ; (Bur.) ထုံကျည်သော။ ထုံကျည်သည်။

သွိုင်ဟ်, *a.* stupid, dull of apprehension, သွိုင်ဟ်။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.) မိုက်မဲသော။ မိုက်မဲသည်။

- သဒ္ဓါ, (Pali), *v. i.* to feel kindly towards others; (Bur.) သဒ္ဓါသည်။
- သဒ္ဓါစာဂ, *v. i.* to be religiously disposed; (Bur.) သု ရားတရားကြည်ညိုသည်။
- သန်, *v. i.* to be good, suitable, proper; *a.* good; as ယုံ ခိုင်ယုံသန် *that which is not good. i. e. the evil;* (Bur.) သင့်သည်။ သင့်သော။
- သန်ထာန်, *n.* a kingdom; (Bur.) နိုင်ငံ။
- သပါ, *a.* dim, dim-sighted; *v. i.* to be dim; (Bur.) မှန် သော။ မှန်သည်။
- သပါနိ, *a.* Spanish; (Bur.) သပါနိပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
- သပုန်, *n.* rebellion; (Bur.) ပုန်ကန်ခြင်း။
- သပုန်, *v. i.* to rebel; (Bur.) ပုန်ကန်သည်။
- သပေါတ်, *v. t.* to stroke gently with the hand; (Bur.) ပွတ်သပ်သည်။
- သပေါနီ, *v. t.* to rub with the hand to relieve pain; (Bur.) ထက်နှင့်ထိုက်ပွတ်သည်။
- သပံ, *n.* blasted grain, သွံ။ သပဏ်။ (Bur.) အပျင်း။
- သပဲ, *n.* a bird's nest; (Bur.) အထိုက်။
- သပိုင်, *n.* a small cloth worn around the loins by Bud- dhist priests; (Bur.) သင်းပိုင်။
- သပိတ်, *n.* a reed used for making coarse matting; (Bur.) ကျူ။
- သဗ္ဗ, (Pali), *a.* all, every; (Bur.) ခပ်သိမ်းသော။
- သဗ္ဗညု, (Pali), *n.* omniscience; *a.* omniscient, used as a title of Gotama; (Bur.) သဗ္ဗညု။
- သဗ္ဗညုတညာန်, (Pali သဗ္ဗညုတညာဏ။), *n.* omniscience; (Bur.) သဗ္ဗညုတညာဏ်။
- သဗာန်, *n.* a first class road, (found in books); (Bur.) လမ်းမ။

- သဘ, *n.* nature, character; disposition, natural bent; (Bur.) သဘော။
- သဘဝေ, *n.* divine law; (Bur.) တရား။
- သမင်, *a.* barren; (Bur.) မြို့သော။
- သမတ်, *a.* young, small; *v. i.* to be small; (Bur.) ငယ်သော။ ငယ်သည်။
- သမတ်, *n.* a small one, a child, a little one, a babe; (Bur.) သူငယ်။
- သမတ်မြို့, *n.* a young woman; (Bur.) မိန်းမငယ်။
- သမတ်သစ္စ, *v. t.* to pledge; *n.* a pledge; (Bur.) သစ္စာဂတိထားခြင်း။
- သမင်ရထ, *v. i.* to consult together, to reason together; (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။
- သမင်သွန်, *adv.* harmoniously, သွင်သွန်၊ သွင်သွောန်၊ (Bur.) သင့်သင့်တင့်တင့်ရှိသည်နှင့်။
- သမာမိ, (Pali, probably သမ္မာမိ), *n.* steadiness in a good cause; (Bur.) သမာမိ။
- သမာန်, *v. t.* to ask, to inquire, သွာန်၊ သွာန်တိုန်။ (Bur.) မေးမြန်းသည်။
- သမာန်သွက်, *v. t.* to ask, to inquire; သွာန်သွက်။ (Bur.) မေးမြန်းသည်။
- သဝိင်ကျိပ်, *n.* a turban; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
- သမုတ်, *v. t.* to call, to name; as မသမုတ်နုကျိန်နာမအဲ *called by my name*; (Bur.) သမုတ်သည်။
- သမန်တုန်, *a.* false; (Bur.) မဟုတ်မမှန်သော။
- သမူ, *n.* scent, smell; (Bur.) အနံ့။
- သမူဇုန်, *n.* steam; (Bur.) ဆူသောရေငွေ့။
- သမူအမြဲ, *n.* vapor, steam; (Bur.) အခိုးအငွေ့။
- သမောန်, *n.* a border, သွောန်။ (Bur.) အစွန်းအနား။
- သမောန်ပါင်, *n.* the lips; (Bur.) နှုတ်ခမ်း။

- သမ္မာ, *n.* fear ; (Bur.) ကြောက်ခြင်း။
 သမု, *v. i.* to be stained ; (Bur.) စွန်းကွက်သည်။
 သမေဝဲ, *v. t.* to appoint, သမေဝဲထပ်။ (Bur.) ခန့်ထားသည်။
 သန္တိ, *v. t.* to mark down, to take notice of, သန္တိဂဉ္ဇာတ်။ (Bur.) အမှတ်ရသည်။ မှတ်သားသည်။
 သန္တိဒေ, *v. t.* to call to mind, to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။
 သမ္ဗိဟိ, *a.* stupid, သ္ဗိဟိ။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.) ထိုင်းရှိုင်းသော။ ထိုင်းရှိုင်းသည်။
 သမ္ဘာ, (Pali), *n.* a consort, a husband or wife ; (Bur.) ခင်ပွန်း။
 သမ္မာ, (Pali), *a.* true, excellent ; (Bur.) သမ္မာသော။ မှန်သော။
 သမ္မာပယောဂ, (Pali); *n.* a pious disposition ; (Bur.) သမ္မာပယောဂ။
 သမိုင်း, *n.* a shadow ; the place, situation, etc., of one's predecessor, etc.; (Bur.) အရိပ်။ အရိပ်အရာ။
 သမ္ဘင်္ဂမေဇာ, *n.* violence ; (Bur.) ငြင်းထန်ခြင်း။
 သမုင်ကျာ, *n.* the south ; *a.* south ; (Bur.) ထောင်။ ထောင်မျက်နှာ။
 သမ္ဗိ, *a.* foolish ; *n.* fool ; (Bur.) ခိုက်သော။ အခိုက်ကြီး။
 သရ, *n.* a sore, a wound, ကရ။ *col.*; ခရ။ (Bur.) အနာ။
 သရမဒးတက်, *n.* a stripe ; (Bur.) ရိုက်ရာဒါဏ်ချက်။
 သရဝံပိတ်, *n.* a depraved, vile disposition ; (Bur.) အပြစ်။ ယက်မာသောသဘော။
 အရဲ, *n.* a wild beast ; (Bur.) သားရဲ။
 သရဲချင်, *n.* a harlot ; (Bur.) ပြည်တန်ဆာ။
 သရဲပုန်, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သူရဲ။
 သရင်, *v. t.* to step over anything ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။

- သရုပ်, (Pali သရူပ), *n.* an epitome, a digest; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်သောစာ။
- သရောင်, *n.* a swinging cradle, ခရောင်။ (Bur.) ပုခက်။
- သရို, *n.* mire, mud, ခရို။ (Bur.) ရွှံ့။
- သလင်, *n.* height, သမုင်။ (Bur.) အမြင့်။
- သလင်ဆပ်, *v. t.* to make high, (Bur.) မြင့်ထားသည်။
- သလေတ်, *v. t.* to think, to suppose; (Bur.) ထင်သည်။
- သလေတ်ပွါ, *v. t.* to doubt; (Bur.) ယုံမှားသည်။
- သလေတ်သန္တိ, *v. t.* to perceive; (Bur.) ထင်မှတ်သည်။
- သလောင်သွပ်. *a.* delighted, overjoyed; *v. i.* to be delighted, overjoyed; (Bur.) ပျော်မွေ့ရွှင်လန်းသော၊ ရွှင်လန်းသည်။
- သလး, *v. t.* to clear up, to make clear; (Bur.) ရှင်းပေးသည်။
- သလးဝပ္ပ, *v. t.* to bring forth, to give birth to; (Bur.) မွေးဖွားသည်။
- သပ်, *a.* low; *v. i.* to be low; (Bur.) နိမ့်သော၊ နိမ့်သည်။
- သဝေါင်ခို, *v.* to draw water from a well; (Bur.) ရေခပ်သည်။
- သဟ်, *v. t.* to untie, to strip; (Bur.) ဖြေသည်။ ချွတ်သည်။
- သဟ်ကောံ, *v. t.* to confute; to cast off; as သင်္ဂကောံသဂိုက် ထတက် *to cast off clothes*; (Bur.) ချွတ်သည်။
- သဟာဲ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။
- ညှုညှောက်, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးချစ်သည်။
- သဆိ, *n.* a key; (Bur.) ယေဘု။
- ညွာ, *v. i.* to go (intensive); as ဆဲညွာရောင် *I myself will go*; (Bur.) သွားသည်။
- ညွာင်, *a.* another; (Bur.) အခြားသော။

- ချွေင်ချွေင်၊ *v. i.* to be putrid ; (Bur.) ဝုတ်ဝတ်သည်။
 ချွေတ်၊ *v. i.* to be incipiently putrid, applied to cook-
 ed food ; (Bur.) သိုးသည်။
 ချွေဲ၊ *a.* decayed, putrid ; *v. i.* to be decayed ; (Bur.)
 ဝုတ်ဝတ်သော၊ ဝုတ်ဝတ်သည်။
 ချွေဲ၊ *a.* withered, သေင်။ *v. i.* to be withered ; (Bur.)
 ညှိုးနွမ်းသွေ့ခြောက်သော၊ ညှိုးနွမ်းသည်။
 ချွေဲချွေင်၊ *v. i.* to become corrupt ; (Bur.) ဝုတ်ဝတ်နံ့စေင်
 သည်။
 ချွေိချွေင်၊ *v.* to boast ; (Bur.) ဝါကြွားသည်။
 ချွေိတ်၊ *a.* decayed, rotten, as wood ; *v. i.* to be decayed ;
 (Bur.) ဆွေးမြေ့သော၊ ဆွေးမြေ့သည်။
 ချွေဲ၊ *adv.* entirely ; as အိုတ်ချွေဲ *entirely gone* ; (Bur.) အ
 ကုန်အစင်။
 ချွေဲ၊ (*pron.* အး။) *v. i.* to be clear ; to be cleaned from
 dirt ; (Bur.) စင်သည်။
 ချွေဲချွေဲ၊ *adv.* wholly ; (Bur.) လုံးလုံး။
 ချွေဲဇွဲ၊ *a.* pure, holy ; *adv.* clearly ; *v. i.* to be clean,
 to be cleansed ; (Bur.) စင်ကြယ်သော၊ စင်ကြယ်စွာ။
 စင်ကြယ်သည်။
 သာ၊ *a.* light, not heavy ; *v. i.* to be light ; (Bur.) ပေါ့
 သော။ မလေးသော။ ပေါ့သည်။
 သာဓု၊ *a.* active ; (Bur.) ပေါ့ပါးလျှင်မြန်သော။
 သာသွေ့၊ *a.* trifling, light-minded ; *v. i.* to be light-
 minded ; (Bur.) ပေါ့လျော့သော။ စိတ်ပေါ့သော။ စိတ်
 ပေါ့သည်။
 သာ၊ *n.* borax ; (Bur.) လက်ခြား။
 သာအရိုင်၊ *n.* tincal ; (Bur.) လက်ခြားရိုင်။
 သာဂု၊ (Eng.) *n.* sago ; (Bur.) သာဂု။
 သာသာ၊ *adv.* quietly ; (Bur.) တိတ်တဆိတ်။ တိတ်ဆိတ်စွာ။

- သပ်, *n.* color; a kind ; (Bur.) အရောင်အဆင်း၊ အမျိုး။
- သပ်ထဝါ, *n.* a color; (Bur.) အရောင်အဝါ။
- သပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
- သပ်ဂှ်, *adv.* as, like as ; (Bur.) သည်လို။ သဗ္ဗယ်။
- သပ်ဏံ, *pron. a.* such, of this sort ; (Bur.) ဤသို့။
- သပ်လီ, *adv.* how, why ; (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။ ဘဲဒုယံ
ကြောင့်။ အဘယ်နည်းဖြင့်။
- သပ်ဝံ, *adv.* thus, after this manner, သပ်ဂှ်။ (Bur.) ဤသို့။
ထိုသို့။
- သောင်, *n.* a dam ; (Bur.) တံ။
- သောတ်, *v. t.* to bail, as water out of a boat, သောတ်ခုပ်
ပျင်။ (Bur.) ရေပက်သည်။
- သောတာနီ, (Hebrew), *n.* Satan ; (Bur.) မာဂ်နတ်။ စာတန်။
- သောမည, (Pali), *a.* common ; (Bur.) သောမည။
- သောရိကာ, *n.* the large mynah bird ; (Bur.) သောလိကာ။
- သောသဏာ, (Pali သောသနာ), *n.* a system of religion ;
(Bur.) သောသနာ။
- သဝံ, *n.* an eunuch, သဝံဏှု ; (Bur.) မိဗ္ဗဗျာ။ သင်းကွပ်
ခြင်းကိုခံပြီးသောယောကျ်ား။
- သဝံဗာနီ, *n.* (Eng.), summons ; (Bur.) သဗ္ဗန်စာ။
- သဝံသောင်, *n.* a ramrod ; (Bur.) သေနတ်ထိုးတံ။
- သဝဲ, *n.* a honey-bee ; (Bur.) ဖျားကောင်။
- သဝဲရူ, *n.* a small kind of honey-bee ; (Bur.) ယင်ဖျား။
- သဝဲဗောင်, *v. t.* to hack a bamboo lengthwise, prepara-
tory to flattening it, as used in floors ; (Bur.)
ခွဲခြမ်းသည်။
- သိင်, (Pali သိဟ a liver), *n.* Leo, the 5th sign of the
zodiac ; (Bur.) သိန်ရာသီ။
- သိင်, *v. i.* to be wide apart ; (Bur.) ကျယ်သည်။

- သိင်သာ, *v. i.* to be lonely, စိုတ်လွှဲ။ (Bur.) မပျော်နိုင်အောင်
ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။
- သိင်ဗုတ်, *n.* the hill on which the Shwe Dagon Pagoda
stands; (Bur.) သိန္ဓြိုတ်ကုန်း။
- သိင်ဗို, (Pali သီဟဋ္ဌ), *n.* Ceylon; (Bur.) သီဟိုဠ်။
- သိတ်, *v. i.* to abrade; (Bur.) ဝှန်းသည်။
- သိန္နရာတ်, *n.* Mount Sinnarat, *i. e.* Mt. Meru, the great
central mountain, around which the sun is sup-
posed to revolve; (Bur.) မြင်းခိုင့်တောင်။
- သီ, *n.* the building, where Buddhist priests are conse-
crated, and also the building over water, where
they confess; (Bur.) သိမ်။
- သီကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to take possession
of, သီကေတ်။ သီဒက်။ (Bur.) သိမ်းယူသည်။ သိမ်း
သည်းသည်။
- သီဂိုင်, *v. t.* to attach (property); (Bur.) ဝါရန်းကပ်သည်။
- သီဒက်, *v. t.* to see to, put through, despatch, as a mat-
ter of business; (Bur.) ထိန်းသိမ်းသည်။
- သီပကေဝံ, *v. t.* to gather and put away, သီပကေဝမ်။
(Bur.) စုဆည်းသည်။
- သီပပင်, *v. t.* to pick up and put away; (Bur.) ကောက်
သိမ်းသည်။
- သိတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand; (Bur.)
ကျန်သည်။
- သိင်, *n.* a remainder, သမေင်။ (Bur.) အကျန်။
- သိင်ဇေး, *n.* a remainder; (Bur.) အကြွင်းအကျန်။
- သီက္ခီ, *n.* an attendant upon a king or governor; (Bur.)
ခစားသောသူ။
- သီက္ခီ, *v. i.* to serve as an attendant; (Bur.) ခစား
သည်။

သီလ, (Pali), virtue ; (Bur.) သီလ။

သုက်, *n.* the *placenta* ; (Bur.) အချင်း၊ သွေးအိမ်။

သုက်ကလဲ၊ *n.* the *Amherstia* ; (Bur.) သော်က၊ အသော်က။

သုက်သတ်ဖြဲ, *n.* a pithy substance, that fills the cavity of a cocoanut that has germinated ; (Bur.) ဒုန်းဆန်ခြည်ထွေး။

သုခ, (Pali) ; *n.* bliss, happiness ; (Bur.) သုခ။ ချမ်းသာ။

သုင်, *v. t.* to drink ; (Bur.) သောက်သည်။

သုင်ခံက်, *v.* to smoke, to smoke tobacco. ခံက် is evidently derived from *tabaco*. This appears to be the only word contributed to the Mon language by the American Indians ; (Bur.) ဆေးထိပ်သောက်သည်။

သုတ်, *n.* silk ; (Bur.) ဝိုး။

သုန်ည, (Pali သုည), *n.* zero ; (Bur.) သုည။

သုဘ, (Pali), *n.* excrement. Probably this is a euphemism, a polite term to be used on occasion instead of အိက်။ (Bur.) ကျင်ကြီး။

သုသာန်, (Pali သုသာန), *n.* a grave-yard ; (Bur.) သင်းချိုင်း။

သု, *v. t.* to measure, as grain ; (Bur.) ခြင်သည်။

သုဝရိတ်, (Pali သုဝရိယ), *n.* a good deed ; (Bur.) သုဝရိတ်။

သုရာ, (Pali), *n.* an intoxicating liquor ; (Bur.) သုရာ။

သေက်တိုင်, *v. i.* to quarrel, သေက်ညှဉ်းကဆဲ။ (Bur.) ရန်ထွေသည်။

သေဏာတ်, *n.* a gun, a musket ; (Bur.) သေနတ်။

သေထီ, *n.* a rich man ; (Bur.) သူဌေး။

သေံ, *a.* Shan, သေံ။ This is often used for နှော့နှော့။ (Bur.) ရှမ်းလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သေဲ, *a.* very small ; (Bur.) သေးသော။

- သေဝ်နေ, *n.* a lawyer ; (Bur.) ချေနေ။
 သေဟ်, *v. i.* to remain, to be left on hand, ဆိဂ် (Bur.)
     ကျန်သည်။
 သေဝ်, *n.* the hair of the head ; (Bur.) ဆံပင်။
 သေဝ်ကောင်, *n.* the forelock ; (Bur.) နဖူးဆံ။
 သေဝ်ယံင်, *n.* the knot of hair worn by men ; (Bur.)
     ယောင်။
 သေဝ်နီ, *v. t.* to cast in a mould ; (Bur.) သွန်းသည်။
 သေဝ်နီ, *a.* brittle ; (Bur.) ဆတ်သော။
 သေဝ်ကာ, *adv.* sometimes ; (Bur.) တခါတလေ။
 သေဝ်ဋ္ဌာမ, (Pali), *o. a.* sixteenth ; (Bur.) တဆယ်ခြောက်
     ခုခြောက်သော။
 သံက်, *v. t.* to peel off, as the bark of a tree, or the
     rind of an orange, or the husk of a cocoanut ;
     (Bur.) အခွံကိုခွင်သည်။ ခွာသည်။
 သံက်သွပ်, *v.* to take off the skin of an animal, ထိုက်သွပ်။
     (Bur.) သားရေကိုဆုတ်ခွာသည်။
 သံအဋ္ဌိ, *n.* a sandbank ; (Bur.) သောင်။
 သံင်ဝါသ, (Pali သံဝါသ), *n.* a union, applied particu-
     larly to sexual intercourse ; (Bur.) သံဝါသ။
 သံင်ဝေဂ, (Pali သံဝေဂ), *n.* repentance ; (Bur.) သံဝေဂ။
     နောင်တ။
 သံင်သာ, (Pali သံသရာ), *n.* transmigration ; (Bur.) သံတ
     ရာကျင်လည်ခြင်း။
 သိုက်, *n.* Venus, ဂြိုဟ်သိုက်။ Friday, တွဲသိုက်။ (Bur.)
     သောက်ကြာ။
 သိုက်, *v. i.* to have in abundance ; (Bur.) ငွေ့သည်။
 သိုက်သိုက်, *a.* rich, wealthy ; *v. i.* to be wealthy ; (Bur.)
     ကြွယ်ဝသော။ ကြွယ်ဝသည်။
 သိုက်သိုက်, *adv.* slowly ; (Bur.) တဖြည်းဖြည်း။

- သိုင်, *n.* a hole (as a serpent's); (Bur.) ထွင်း။ အပေါက်။
 သိုင်တကောတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို။ ဖင်း။
 သို့, *prep.* with, သို့ကိုး as သို့စိတ် *with the mind or heart-ily*; (Bur.) နှင့်။
 သို့ဝှးတိဝှဲ, *prep. and adv.* throughout; (Bur.) တရှောက်လုံး။
 သို့စိတ်သို့စရိတ်, *v. i.* to enter fully into a business, soul and body; (Bur.) စိတ်ပါကိုယ်ရောက်သည်။
 သို့မဝင်ဖြည့်, *adv.* boldly, with all boldness; (Bur.) ချေခံ့သည်နှင့်။
 သို့မပြောကတ်, *adv.* openly; (Bur.) ထင်ရှားသည်နှင့်။
 သို့မအိုင်တခိုင်, *adv.* joyfully; (Bur.) ဝင်းမြောက်သည်နှင့်။
 သို့, *a.* all, the whole, သို့အိုင်။ It is used to show, that all the persons spoken of have performed a given act; as သို့ညးမသုန်အာထွေရ *the whole five are gone*; (Bur.) အားလုံး။
 သိုဝ်, *n.* a sheep; (Bur.) သိုး။
 သိုဝ်ကွက်, *n.* a ram; (Bur.) သိုးတီး။
 သိုဝ်သမ, *n.* a lamb, (in sacred style); (Bur.) သိုးသငယ်။
 သိုဝ်ရွှေခံ, *n.* a ewe; (Bur.) သိုးမ။
 သံပါန်, *n.* a boat of foreign construction; (Bur.) သံဘန်ထွေ။
 သး, *v. t.* to cleanse, make clean, ဖအး။ to clean rice by pounding, သးသွါ; (Bur.) ဖွပ်သည်။
 သွို, *n.* a house, frequently pronounced ဟိ။ (Bur.) အိမ်။ နေအိမ်။
 သွိုကမ္မထာန်, *n.* a house of mourning; (Bur.) မသာအိမ်။
 သွိုက္ကိန်, *n.* a family, a household; (Bur.) အိမ်ထောင်။
 သွိုဂဇံ, *n.* a cage; (Bur.) ငှက်ထောင်အိမ်။
 သွိုခိုတ်, *n.* a privy; (Bur.) ရေအိမ်။

- သို့တင်, *n.* the udder ; (Bur.) နို့အုံ။
 သို့ပလာန်, *n.* a safe ; ကြောင်အိမ်။ ပုကန်စင်။
 သို့ပွတ်, *n.* a lantern ; (Bur.) ဝီးအိမ်။
 သို့ဗ, *n.* a small building erected to an evil spirit, a demon, သို့ကလောင်။ သို့ဗရ။ (Bur.) နတ်စင်။
 သို့ဗြိမိန်, *n.* a nunnery ; (Bur.) မယ်ဆီလရှင်ကျောင်း။
 သို့ဝတ်, *n.* a privy ; (Bur.) ရေအိမ်။ အိမ်သာ။
 သို့သတ်, *n.* Saturn, ဂြိုဟ်သို့သတ်။ Saturday, တွဲသို့သတ်။ (Bur.) စနေ။
 သို့သအိ, *n.* a lock ; (Bur.) သော့အိမ်။
 သို့သာသကာ, *n.* a mission house ; (Bur.) သာသနာအိမ်။
 သို့တ်အာ, *v. i.* to swoon, to faint away, ပိုတ်ပဲ့အာ။ (Bur.) တိတ်သွားသည်။ မေ့သွားသည်။ မျောသွားသည်။
 သို့တ်ဖြူ, *a.* calm, quiet ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။ တိတ်ဆိတ်သည်။
 သို့ထလံ, *a.* satisfied ; *v. i.* to be satisfied ; (Bur.) ကြေ နပ်သော။ တင်းတိပ်သည်။
 သွါ, *n.* rice, (uncooked) ; (Bur.) ဆန်။
 သူ့က်, *a.* green ; *v. i.* to be green ; (Bur.) ပိမ်းသော။ ပိမ်းသည်။
 သွဲ, *a.* distant, သွဲပဲ။ ဇွဲ။ ဇွဲ။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။
 သွတ်သွတ်, *a.* true, certain ; *adv.* assuredly ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်သော။ မှန်ကန်သည်။
 သွိုက်, *v. t.* to be pleased with ; (Bur.) ကြိုက်သည်။
 သွိုက်မိုက်, *v. t.* to be gratified with, သွိုက်မလိုက်။ (Bur.) နှစ်သက်သည်။
 သွိုင်, *a.* deaf ; *v. i.* to be deaf ; (Bur.) ပင်းသော။ ပင်းသည်။
 သွိုတ်, *v. i.* to be fine, made fine, reduced to powder ; (Bur.) ညက်သည်။

- သို့တိ၊ *v. i.* to be very fine ; (Bur.) အတ္တန်ညက်သည်။
- သို့တ်၊ *a.* cunning, quick-witted ; *v. t.* to be cunning ;
(Bur.) လိမ္မာသော။ လိမ္မာသည်။
- သို့ငှ်၊ *v. t.* to strain, filter ; (Bur.) စပ်သည်။
- သွာ၊ *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိမ်သော။
တိမ်သည်။
- သွးကြဲ၊ *v. t.* to part from ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။
- သွးအာ၊ *v. t.* to separate from, to go from ; သဗုဒ္ဓအာ။
(Bur.) ထွက်သွားသည်။
- သု၊ *n.* enmity ; (Bur.) ရန်။
- သုပွတ်၊ *n.* a flame ; (Bur.) မီးတောက်။ မီးပျံ။
- သုင်၊ *n.* temper of metal ; (Bur.) ဆေး၍မာခြင်း။
- သုာ၊ *n.* the leather used by Buddhist priests to kneel
upon ; (Bur.) ဘုန်းကြီးတို့သုံးတတ်သောသားရေးနယ်။
- သုာတဲ၊ *n.* a holder ; ထက်နှိုး။
- သုာ်၊ *n.* a two edged sword, or dagger ; (Bur.) တိုလော
သံထွက်။
- သုာန်၊ *v. i.* to spread out as fire ; (Bur.) ပွားသွားသည်။
- သုာံ၊ *n.* the skin, leather ; (Bur.) သားရေ။
- သုာံ၊ *n.* a year ; (Bur.) နှစ်။
- သုာံမဲ့တေံ၊ *n.* year before last ; (Bur.) တပျန်နှစ်။
- သုာံယး၊ *n.* next year ; (Bur.) နောင်နှစ်။
- သုာံအာ၊ *n.* last year ; (Bur.) မနှစ်။
- သုာဲဒံ၊ *n.* a petty officer, a sergeant, သဏာဒံ။ (Bur.) အ
ရာရှိမင်း။
- သိုင်၊ *n.* rust, အိက်သိုင်။ (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်
သောအချေး။ သံချေး။
- သုက်ဥာ်၊ *n.* a bathing garment ; (Bur.) ရေသန့်ဝတ်။
- သေ့က်၊ *n.* an ear-ring ; (Bur.) နားသံကွင်း။
- သေ့င်၊ *n.* a bird's wing ; (Bur.) အထောင်။

သွေ့နီဝပ်, *v. t.* to adhere to, သဏ္ဍေန်ဝပ် (Bur.) စွဲသည်။
စွဲကပ်သည်။

သွေ့ပ်ဇိုင်, *n.* a toe-nail ; (Bur.) ခြေသည်း။

သွေ့ပ်တဲ, *n.* a finger-nail, သဏ္ဍေန်တဲ (Bur.) ထက်
သည်း။

သွေ့ပ်, *n.* a helm, a rudder, နွေပ် (Bur.) ပဲ့။

သွေ့ဟ်, *n.* a shore, landing-place ; (Bur.) ဆိပ်ကမ်း။

သွေ့ဟ်ကွင်, *n.* a port, an anchoring place ; (Bur.) သင်္ဘော
ဆိပ်။

သွေ့ဆု, *n.* the bark of a tree ; (Bur.) သစ်ခေါက်။

သွေ့ဟ်ဗဇံတ်, *n.* measure ; (Bur.) အတိုင်းအတွာ။

သွေ့ဝပ်, *n.* a bar or bolt for a door or window ; (Bur.)
တံခါးကျင်။ ကန့်လန့်ကျင်။ ကန့်လန့်။

သွိုင်, *n.* a star, a constellation ; (Bur.) ကြယ်။

သွိုင်ကရေဝဲ, *n.* the Southern Cross ; (Bur.) ထံငါကွန်
တိုင်။

သွိုင်ကောန်ဝင်, *n.* the Pleiades. The conceit is that
of a hen with a brood of chickens ; (Bur.) ဖြောက်
ဆိပ်။ ကြတ္တိကာ။

သွိုင်ကောန်သွိုင်လိင်ခင်, *n.* Orion. The conceit is that of
a large jar of water suspended from a pole
borne upon the shoulders of two princes ; (Bur.)
လိပ်နကွတ်။

သွိုင်ဂြို, *n.* a meteor ; (Bur.) ကြယ်ပျံ။

သွိုင်မိင်, *n.* *Ursa Major*, the Great Bear. The conceit
is that of a huge elephant in the sky ; (Bur.)
ချွန်ဝဏ္ဍ။

သွိုင်ဝံပါ, *n.* the morning star ; (Bur.) ကြယ်နီ။

သွိုင်တိုင်, *n.* the north star ; (Bur.) ဂူဝံကြယ်။

သွိုင်နွဲ, *n.* a comet ; (Bur.) ကြယ်တံခွန်။

- သွက်ကိုပ်, *v. i.* to be willing to give; (Bur.) ပေးချင်
 သောစိတ်ရှိသည်။
- သွက်လုပ်, *v. i.* to volunteer; (Bur.) ဆောင်ရွက်ရန်အမှုကို
 ကိုယ်အလိုအလျောက်ဝင်သည်။
- သွတ်, *a.* true; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်သော၊ မှန်သည်။
- သွပ်, *prep.* under, beneath; (Bur.) အောက်မှာ၊ အောက်သို့။
- သွပ်ကျာ, *n.* the north; *a.* north; literally *under the*
wind; (Bur.) မြောက်မျက်နှာ။
- သွပ်တွဲ, *n.* the evening; (Bur.) ညနေ။
- သွတ်, *adv.* alike, in the same manner; (Bur.) ညီလျှပ်
 စွာ၊ အတူအညီ။
- သွတ်, *v. i.* to agree, သွင့်။ It is followed by the pre-
 position ကို။ (Bur.) သဘောတူသည်။
- သွတ်စိတ်, *a.* like-minded; *v. i.* to agree; (Bur.) သဘော
 တူသော။ သဘောတူသည်။
- သွတ်ရထ, *v. i.* to reason together; to consult together,
 သမင်ရထ။ (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။
- သွတ်ညွှ, *a.* without diversity; *v. i.* to agree; (Bur.)
 ညီညွတ်သော။ ညီညွတ်သည်။
- သွင့်သမောန်, *v. i.* to be level, to accord, to be in accord;
 (Bur.) ညီညွတ်တို့သည်။
- သွင်, *a.* wicked, foolish; *v. i.* to be foolish; (Bur.) မိုက်
 သော။ မိုက်သည်။
- သွာန်, *v. t.* to ask a question, သွာန်တိုန်။ *n.* a question;
 (Bur.) မေးသည်။
- သွာန်သွက်, *v. t.* to question; (Bur.) မေးမြန်းသည်။
- သွာသွိတ်, (Pali မဟာသရဇ္ဈေ), *n.* the sea, the ocean, မှာ
 သွိတ်။ (Bur.) သရဇ္ဈရာ။
- သွိက်ဝဲ, *v. t.* to signify; (Bur.) ဆိုချင်သည်။

သွိက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, မိက်ဝံ့ *conj.* that, to, in order to ; (Bur.) ထိုချင်သည်၊ အထိုငှါ။

သွိုင်, *n.* a ruler, governor, king, သွိုင်—commonly *pron.* မိုင်။ (Bur.) မင်း။

သွိုင်ငွေ, *n.* a petty king, သွိုင်ငွေ။ (Bur.) မင်းကြီး။

သွိုင်ဒကိုပ်ချင်, *n.* a governor, the Mayor of a city, သွိုင်ဒကိုပ်ချင်။ (Bur.) မြို့ဝန်မင်း။

သွပ်, *n.* a dry measure containing about one pint ; (Bur.) လမယ်။

သွောန်ဝှံင်, *n.* a roadside ; (Bur.) လမ်းစွန်း၊ လမ်းနား။

သွင်, *a. and adv.* only ; as သွင်ဇာဇောဝင်သေတ်မွဲ *only a little brook* ; (Bur.) ပျာသာ။

သွးသွး, *adv.* uselessly, without profit ; (Bur.) အချည်းနှီး။

ထိုင်, *n.* a shore, a bank of a creek or river ; (Bur.) ကမ်း။

ထိန်, *n.* silver, money ; (Bur.) ငွေ၊ ငွေစ။

ထိန်ခရိမ်, *n.* ferriage ; (Bur.) ကုတိုခ။

ထိန်သွက်ဒလဲ, *n.* a debt ; (Bur.) ဆပ်ရန်ကြေးငွေ။

ထိပ်ကျင်, *v. t.* to near, to approach ; (Bur.) အနီးသို့လာသည်။

ထိပ်ဖုတ်, *v. t.* to draw near to ; to hold to ; as ကိုနဲဝဲမွဲတလှ်ထိပ်ဖုတ်ရောင် [he] *will hold to one master* ; (Bur.) ချည်းကပ်သည်။

ထိပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။ ဆုတ်ဖဲသည်။ ဆုတ်ဖျက်သည်။

ထိန်, *n.* black wood-oil ; (Bur.) သစ်ဝေး။

ထိပ်သွး, *v. i.* to separate, to part ; (Bur.) ခွဲခွါသည်။

ထိုင်, *v. i.* to be wide apart, to be separated ; (Bur.) ကျယ်သည်။ တချွန်တချွန်ဝေးသည်။

- ခြိတ်, *n.* a rhinoceros; (Bur.) ငြိတ်။
 ဩပြင်, *v. t.* to step over any object; (Bur.) ကျော်သည်။
 ခြေပြင်, *a.* withered, သေင်။ *v. i.* to wither; (Bur.) သွေ့
 ခြောက်သော။ သွေ့ခြောက်သည်။
 ဩတတ်, *n.* mortar; (Bur.) သရူတ်။
 ခြေတတ်, *n.* zinc; (Bur.) သွပ်။
 ဩတံ, *n.* grain, paddy, ဩတံအိ။ ဩတံသွ။ (Bur.) စပါး။
 ကောက်စပါး။
 ဩတံဝန်, *n.* maize; (Bur.) ပြောင်း။
 ဩတံပျို, *n.* wheat; (Bur.) ပျိုစပါး။
 ခြေတံစေ့, *n.* rice that is long in growth; (Bur.)
 ကောက်ကြီး။
 ဩတံပယိုင်, *n.* glutinous rice; (Bur.) ကောက်ညှင်း။
 ဩတံပယိုင်ထင်စံ, *n.* the red glutinous rice; (Bur.)
 ကောက်ညှင်းအနီ။
 ဩတံပယိုင်ပစံက်, *n.* the black glutinous rice; (Bur.)
 ကောက်ညှင်းငမ္ဘိတ်။
 ဩတံယိုင်, *n.* a sheaf of paddy, ဩတံစန်။ (Bur.) ကောက်
 ယိုင်။
 ဩတံညှင်းမြတ်, *n.* the common low-land paddy; (Bur.)
 ကောက်စပါး။
 ဩတံညှင်းသေ့, *n.* a kind of paddy generally used in feed-
 ing ponies; (Bur.) ရှမ်းကလေး။
 ဩပြင်, *v. t.* to build; (Bur.) ဆောက်သည်။
 ဩပြင်ပွန့်, *v. t.* to build up; to edify; (Bur.) တည်ဆောက်
 သည်။ တည်လုပ်သည်။
 ဩပြတ်, *n.* the chest; (Bur.) ရင်ခေါင်း။
 ဩပြင်ပ, *n.* consumption, ဩပြင်ပြက်။ (Bur.) ခြောင်းခြောက်။
 သူ, *n.* a leaf, ဟူး။ (Bur.) အရွက်။
 သွေ့ထွေ့, *n.* the external ear; (Bur.) နားရွက်။

- သုကရင်, *n.* the leaf of a door ; (Bur.) တံခါးရွက်။
 သုကြွက်, *n.* the spleen ; (Bur.) သရက်ရွက်။
 သုဇေဝ်, *n.* catechu ; (Bur.) ရှားလေး။
 သုထာထင်, *n.* an ear ornament of beaten gold rolled in-
 to a cylinder ; (Bur.) ရွှေနားတောင်း။
 သုထွေဝ်, *n.* a balance ; (Bur.) ချိန်ခွင်။
 သုပတ်, *n.* a sacred book, the Scriptures ; (Bur.) ကျမ်း
 ဝာ။
 သုပတ်ပညတ္တိ, *n.* a book of commands, the Law ; (Bur.)
 ပညတ္တိကျမ်း။
 သုပတ်အနာဂတ္တိ, *n.* a book of prophecies, the Prophets ;
 (Bur.) အနာဂတ္တိကျမ်း။
 သုယာ, *n.* a sail ; (Bur.) ရွက်ထည်။
 သုသွေဝ်, *n.* the blade of an helm ; (Bur.) တက်မ။
 သွပ်ဖေး, *v. t.* to encourage one who is overcome with
 fear, သွပ်ဖေး (Bur.) ရဲရင့်စေသည်။
 သွပ်, *v. t.* to change, to exchange, ထွပ် (Bur.) လဲသည်။
 သွပ်စေး, *v. t.* to change one's clothes ; (Bur.) အဝတ်လဲ
 သည်။
 သွပ်ဆု, *n.* the outer part of a tree, the alburnum ;
 (Bur.) အကာ။
 သွင်, *a.* high, exalted ; *v. t.* to be high ; (Bur.) မြင့်
 သော၊ မြင့်သည်။
 သွေဝ်, *v. t.* to cover, overspread, သလောင် (Bur.) ချုံ
 သည်။
 သွေဝ်ထောက်, *v. t.* to wear a cloth, as a shawl over the
 shoulder, သလောင်ထောက် (Bur.) အဝတ်ဝတ်သည်။
 သွိုက်ဝတ်, *v. t.* to put on as shoes or gloves ; (Bur.)
 ဝတ်ထည့်သည်။
 သွိုင်, *n.* a metal cup or bowl ; (Bur.) ဝလား။

- သွးကြိသန္တိ, *v. t.* to beget. See သလးဂဟ္တ (Bur.) မွေးဖွားသည်။
- သွ, *n.* any kind of soup, broth, gravy, or curry, commonly pronounced *fwa*; (Bur.) တင်း။
- သွက်, *prep.* for the sake of, သွက်ငြိက်။ (Bur.) အတွက်။ အဖို့။
- သွက်ဝံ့, *conj.* that, in order that; (Bur.) အောင်၊ ငှါ။ အထိုငှါ။
- သွတ်, *a.* small, commonly pronounced *fwawt*; *v. i.* to be small; (Bur.) သေးသော၊ နှုတ်သော၊ သေးနှုတ်သည်။
- သွပ်လပ်, *v.* to dream; *n.* a dream, commonly pronounced *fwawp l'paw* or *fop l'paw*; (Bur.) အိပ်မက်။
- သွပ်, *n.* one of the celestial regions according to Buddhism; (Bur.) ကောင်းကင်ဘုံနှင့်ဆိုင်သောအရပ်ဒေသ။
- သွာ, *n.* a water-lily, usually pronounced *fwā* (Bur.) ကြွာ။
- သွာင်, *n.* a branch of a tree, of a road or river, usually pronounced *fwain*; (Bur.) အကိုင်းအခက်၊ မြစ်ခွဲကလေး၊ လမ်းခွဲကလေး။
- သွို, *n.* duckweed; (Bur.) မှော်။
- သွိုင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။
- သွေခေန်, *a.* Swedish; (Bur.) သွေခင်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- သွိုင်, (Pali သဂ), *n.* a vowel; (Bur.) သဂ။
- သွံ, *n.* an oath, a curse, usually pronounced like *fwaw*; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။
- သွံ့, *v. t.* to sell; (Bur.) ရောင်းသည်။
- သွံ့ပရး, *v. t.* to retail; (Bur.) လက်ထိပ်တံ၍ရောင်းသည်။
- သွံ့, *v. a.* so, indeed. See Gram. § 17-2. (*g*); (Bur.) တကား။

သွေး, *n.* drift-wood and other rubbish floating on the water ; (Bur.) မိုက်၊ အပျိုက်။

သွတ်ချင်, *v.* to bail water out of a boat or ship ; (Bur.) ထွေထဲကရေပက်သည်။

ဟ

ဟလင်, *n.* an eel ; (Bur.) ငါးရှဉ့်။

ဟင်, *n.* stocks, timbers on which a boat is built ; (Bur.) စင်။

ဟင်, *n.* a granary, ဟင်ဒရပ်၊ (Bur.) ကျိုကျို၊ စပါးကျို။

ဟတ်, *n.* a spinning-wheel ; (Bur.) ရစ်။

ဟတ်, *n.* a cubit equal to 18 inches ; (Bur.) အထောင်။

ဟတ်သပ်ခိုင်, *n.* a standard cubit equal to 19 $\frac{1}{2}$ inches ; (Bur.) သံထောင်။

ဟပ်, *n.* a high, raised frame, stage, scaffold ; (Bur.) လင့်စင်။

ဟာ, *v. a.* sign of a direct question ; (Bur.) ထား၊ ထော။

ဟာ, *v. i.* to open, to spread apart as a wound ; (Bur.) ဟာသည်။

ဟာပိုင်, *v.* to open the mouth ; (Bur.) နှုတ်ဖွင့်သည်။

ဟဲ, *int.* Ah! aha! used in calling out to a child ; (Bur.) ဟော။

ဟာတ်, *n.* a shallow place in a river ; (Bur.) မြစ်ထဲမှာ ရေတိမ်။

ဟိင်ဟိုင်, *v. i.* to be dull, melancholy ; (Bur.) စိတ်ညှိုးငယ် သော။

ဟိန္တာ, *a.* ugly, wicked ; *v. i.* to be ugly ; (Bur.) ရုပ်ဆိုး သော၊ ရုပ်ဆိုးသည်။

ဟီ, *v. i.* to drift ; (Bur.) ချောသည်။

ဟုတ်, *v. i.* to diminish, as numbers ; (Bur.) ဆုတ်လျော့ သည်။

- ဟုံ, *v. i.* to suffer loss in business or trade; to fail,
ဟုံ။ (Bur.) ရှုံးသည်။
- ဟုံဖြူ, *a.* sorrowful, desponding; *v. i.* to be sorrowful;
(Bur.) ဝမ်းနည်းသော၊ ဝမ်းနည်းသည်။
- ဟုံချင်, *v. i.* to bathe; (Bur.) ရေချိုးသည်။
- ဟူဟူ, *v. i.* to blaze, to start up, as the wind; (Bur.) (မီး)
တောက်သည်။ (လေ) ထသည်။
- ဟေက်, *v. i.* to be burnt up, consumed by fire; (Bur.)
ကျမ်းသည်။
- ဟေင်, *v. a.* like ရေင်။ See Gram. § 17-2. (*a.*); (Bur.)
ထိပ်မည်။
- ဟေန်ဆဲ, *v. t.* to treasure up; (Bur.) ဆည်းဖူးသည်။
- ဟေဗြဲ, *a.* Hebrew; (Bur.) ဟေဗြဲအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- ဟေမန္တ, (Pali), *n.* one of the three seasons of the year,
the cold season, the winter; (Bur.) ဟေမန္တဥတု။
ဆောင်းကာလ။
- ဟေလသ, *a.* Greek; (Bur.) ဟေလသလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- ဟေလေဇေတ်, (Greek), *a.* Hellenistic; (Bur.) ဟေလ
နိတ်အမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- ဟေံ, *n.* the gadfly, ဟေခ်။ (Bur.) မှက်။
- ဟေံ, *n.* a kind of reed used in making mats, ဟေခ်။
(Bur.) သဟေ့ပင်။
- ဟေ, *a.* pacified, quieted, applied also to the closing of
war; *v. i.* to be pacified; (Bur.) ဖြေသော၊ ဖြေသည်။
- ဟေဟုံ, *a.* tranquillized, pacified, quieted, ဟေဟုံ။ *v. i.*
to be pacified; (Bur.) ဖြေငြိမ်းသော၊ ဖြေငြိမ်းသည်။
- ဟေ, *int.* *Halloo! Ho!* an exclamation used to call the
attention of a person at a distance; (Bur.) ဟလု။
- ဟေ, *v. t.* to associate with, to mingle with; (Bur.)
ရောသည်။

- တွဲနှံ, *v. i.* to be mingled; (Bur.) ရောနှောနေသည်။
 ထိင်, *v. t.* to save, to rescue, especially from water;
 (Bur.) ကယ်သည်။ ဆယ်သည်။
 တိုင်ပြင်, *v. t.* to deliver, to save; (Bur.) ကယ်ထင်သည်။
 ကယ်ဆယ်သည်။
 ဟိုင်, *n.* a large species of hornet; (Bur.) ဖျားတူအကြီးမျိုး။
 ဟိုတ်, *n.* a cause; as ဟိုတ်ဖို့ *cause and effect*; *conj.* be-
 cause; (Bur.) အကြောင်း။ အကျိုးအကြောင်း။ သော့
 ကြောင့်။
 ဟိုတ်ငှာ, *conj.* on account of that, therefore, because of
 that, ဟိုတ်နှိုင်း (Bur.) ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ထို
 ကြောင့်။
 ဟိုတ်နဲ့, *prep.* because of; (Bur.) အကြောင်းကြောင့်။
 ဟိုတ်ဖို့, *n.* an event; (Bur.) အကြောင်း၏အကျိုး။
 ဟိုတ်မွှေးငှာ, *conj.* for; (Bur.) အကြောင်းမူကား။
 ဟိုတ်မဲ, *v. i.* to be grieved; (Bur.) ဝမ်းနည်းသည်။
 ဟို, *v. i.* and *v. t.* to speak, ဟိုတ်။ as ဟိုအရေဝ် *to talk*;
 (Bur.) ပြောသည်။
 ဟိုခွေဝ်, *v. t.* to reply to in conversation; (Bur.) ပြန်ဆို
 သည်။ ပြန်ပြောသည်။
 ဟိုဝး, *v. t.* to say; (Bur.) ပြောဆိုသည်။
 ဟိုဖို့, *v. i.* to say, speak, tell; (Bur.) ပြောဆိုသည်။
 ဟိုထွံ, *v. t.* to speak in solemn discourse, to preach;
 (Bur.) ဟောပြောသည်။
 ဟိုရသာ, *v.* to lie; (Bur.) ရသာပြောသည်။
 ဟိုဝ်, *v. t.* to fasten a woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်
 ဝတ်သည်။
 ဟး, *v. t.* to overflow; (Bur.) ဖွမ်းသည်။
 ဟးပရး, *v. t.* to overflow, as a flood, ဟးဗး (Bur.) ဖွမ်း
 မိုးသည်။

ယုံ, *adv.* not, ဟ။ (Bur.) မ။ မ—ဘူး။

ယုံက, *v. i.* to be not even, *i. e.* to exceed, used only in negative form, and most commonly adverbially; as မှီဟ်ယုပန်စောင့်ယုံက *more than forty Jews*; (Bur.) မက။

ယုံတီဂုန်, *a.* ungrateful, literally does not know a favor; *v. i.* to be ungrateful; (Bur.) ကျေးဇူးမဲ့သော။ ကျေးဇူးမဲ့သည်။

ယုံနှိသင်္ဂ, *conj.* but; (Bur.) ထိုသို့မဟုတ်။ သို့သော်လည်း။

ယုံပိတ်, *adv.* without intermission, ယုံသူတ်။ (Bur.) မပြတ်မလတ်။

ယုံမဲ့, *adv.* not to be; not one; *a.* absent, not any; (Bur.) မရှိ။

ယုံမဲ့ကီဂုန်, *a.* useless; (Bur.) ကျေးဇူးမရှိသော။

ယုံမဲ့ကီမိမ, *n.* an orphan; (Bur.) မိဘမဲ့။

ယုံလံ, *adv.* lately, ယုံလခ်။ (Bur.) မကြာခင်။

ယုံညူးဇူး, *a.* unholy; *v. i.* to be unholy; (Bur.) မသန့်ရှင်းမစင်ကြယ်သော။ မစင်ကြယ်ဘဲရှိသည်။

ယုံသောင်, *adv.* no, not so; as ဩန်ယုံသောင် *it is not silver*; (Bur.) မ။ မဟုတ်။

ခက်, *v. t.* to pass over; (Bur.) ကျော်သည်။

ခင်, *n.* a bamboo shoot, or sprout; (Bur.) မျှစ်။

ခတ်, *a.* young, tender; *v. i.* to be tender; (Bur.) နူးသော။ နူးသည်။

တတ်, *v. t.* to measure with a ruler or line; (Bur.) တိုင်းသည်။

တန်, *v. t.* to braid; (Bur.) ကျစ်သည်။

တန်သော်, *v.* to do up the hair by braiding; (Bur.) ဆံပင်ကိုကျစ်သည်။

- စင်, *n.* ratan ; (Bur.) ကြိမ်။
- စင်ကဒါတ်, *n.* the okra ; (Bur.) ရုံးပတီ။
- စင်ကထွန်, *n.* the marsh-date palm ; (Bur.) သင်ပေါင်း။
- စင်ရမ္ပထာ, *n.* a large species of ratan used as rope ;
(Bur.) ရမ္ပထာကြိမ်။
- တ်, *v. t.* to pluck, as fruit or flowers from a tree ;
(Bur.) ခူးသည်။
- ခါ, *n. a.* two ; (Bur.) နှစ်။
- ခါကရောက်, *a.* cloven ; (Bur.) နှစ်ခြမ်းပြစ်သော။
- ခါစောတ်, *n. a.* twenty ; (Bur.) နှစ်ဆယ်။
- ခါဝါ, *adv.* twice, ခါဝထန်။ (Bur.) နှစ်ကျိပ်။ နှစ်ခါ။
- မိင်ခွင်, *v. i.* to swim ; (Bur.) ရေကူးသည်။
- မီ, *n.* a river ; a sea ; (Bur.) မြစ်။ ပင်လယ်။
- မီဇွင်, *n.* a sea ; (Bur.) ပင်လယ်။
- မုက်, *n.* a kind of plant ; the Telinga potato, the *arum campanulatum* ; (Bur.) ဝ။
- မုင်, *v. t.* to strike ; (Bur.) ရိုက်သည်။
- မုန်, *n.* a knife ; (Bur.) ထား။
- မုန်ပွေ့ပ်, *n.* a clasp-knife ; (Bur.) မောင်းချထား။
- မုန်သော်, *n.* a razor ; (Bur.) သင်တုန်းထား။
- မုန်သွင်စာင်, *n.* a pen-knife ; (Bur.) မှင်တံကျိချွန်သော
ထားကထေး။
- မေတ်, *v. i.* to be crowded ; (Bur.) ထယောက်နှင့်ထယောက်
တိုးသည်။
- မေဲ, *a.* distorted, out of square ; *v. i.* to be distorted ;
(Bur.) ရွေ့သော။ ရွေ့သည်။ ရွှဲသည်။
- မဲ, *n.* an anna ; (Bur.) ပဲ။
- မဲ, *n.* the pea, a leguminous plant, of which there are
many kinds ; (Bur.) ပဲ။
- မဲကလုတ်တိ, *n.* the Goa bean ; (Bur.) ပဲမြစ်။

- ခဲခွေ, *n.* a weight equal to four of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မခွေ) (Bur.) ဝဲကြီး။
 ခဲခွေတ, *n.* a weight equal to three of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မခွေ) (Bur.) ဝဲငယ်။
 ခေတ်, *v. t.* to unsheathe; (Bur.) (ထားကို) အိမ်မှဆွဲထုတ်
 သည်။
 ခေတ်ဝါင်, *v.* to rinse the mouth; (Bur.) နှုတ်ကျင်းသည်။
 ခိုက်, *n.* a small mortar; (Bur.) ဆုံ။
 ခိုင်, *n.* a pickle condiment; (Bur.) ချဉ်ဖတ်။
 ခိုင်, *n.* a large species of deer, the *rusa hippelaphus*;
 (Bur.) ဆတ်။
 ခိုတ်, *v. t.* to take with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်ယူသည်။
 ခိုတ်, *v. t.* to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။
 ခိုတ်, *adv.* even; (Bur.) ဝင်း အမျှ၊ ဝင်း။
 ခိုတ်, *prep.* about; (Bur.) အခန့်။ အမျှ။ အထောက်။
 ခိုတ်ထို, *adv.* about how much, however much; (Bur.)
 အဘယ်မျှထောက်။
 ခိုန့်, *conj.* yet, though, still; (Bur.) သော်လည်း။
 ခိုန့်ငှလေ, *conj.* notwithstanding; (Bur.) သို့သော်လည်း။
 ခိုန့်နှိုကို, *conj.* notwithstanding it is so; (Bur.) ထိုသို့ဖြစ်
 သော်လည်း။
 ခိုပ်, *n.* a teal duck; (Bur.) စပ်စထီ။
 ခိုပ်မေပ်, *n.* a small species of teal; (Bur.) ဂါရဂတ်။
 ခိုပ်, *a.* not sharp, dull; *v. i.* to be not sharp, dull;
 (Bur.) မထက်၊ တုံးသော၊ တုံးသည်။
 ခိုပ်, *a.* dull, stupid; *v. i.* to be dull; (Bur.) ဣာဏ်ထိုင်း
 သော။ ဣာဏ်ထိုင်းသည်။
 ခိုပ်, *n.* salt; (Bur.) ဆား။
 ခိုပ်ကာင်, *n.* calomel; (Bur.) ပြထားဆားချို။
 ခိုပ်ထိုင်ဝ, *n.* rock-salt; (Bur.) ထိန္ဒောဆား။

ရိတ်, *a.* cold; *v. i.* to be cool, တို့ရိတ် (Bur.) ချမ်းသော၊
မြေသည်။

ရိတ်ရိတ်, *a.* happy, literally, cool in the mind; *v. i.* to
be cool in the mind; (Bur.) ဝိတ်အေးသော၊ ဝိတ်အေး
သည်။

ရိတ်ညိုရိတ်, *a.* comfortable, peaceful; *v. i.* to be comfort-
able; (Bur.) ငြိမ်သက်သော၊ ငြိမ်သက်သည်။

ရိတ်, *v. t.* to cook by boiling; (Bur.) ပြုတ်သည်။

ရိတ်, *n.* sugar-cane; (Bur.) ကြံ။

ရိတ်, *v. t.* to hoe; to spin (as a top); to peck (as a bird);
(Bur.) ပေါက်သည်။

ရိတ်, *n.* a cigar; (Bur.) ဆေးထိပ်။

ရိတ်တပ်, *n.* a pipe for smoking; (Bur.) ဆေးတံ။

ရိတ်တူ, *n.* a mattock, a hoe; (Bur.) ပေါက်တူ။

ရိတ်, *v. t.* to bear, bring forth, as animals, ဆင် (Bur.)
ဖွားသည်။ မွေးသည်။

ရိတ်ကွေ့, *v.* to warm one's self by a fire; *v. i.* to be in
childbed; (Bur.) ဝိးထုံသည်။ ဝိးနေသည်။

ရိတ်, *v. t.* to change, ရိတ်သွား (Bur.) လဲသည်။

ရိတ်ဝ, *v.* to change states of existence, that is, to die;
(Bur.) ဘဝပြောင်းသည်။

ရိတ်ယာတ်, *v.* to change one's clothes; (Bur.) အဝတ်လဲ
သည်။

၅

၅, *pers. pro. mas. sing.* you, disrespectful; (Bur.) မင်း။
မောင်မင်း။ နင်။

၅, *pro. it;* (Bur.) သင်း။

၅, *pers. pro. mas. sing.* you, used only in anger and
quarrelling; (Bur.) မင်း။

မွဲ, *pers. pro. sing.* you, used in a friendly, familiar way by the aged to the young; (Bur.) တွယ်။

မွဲ, *n.* an elder sister; (Bur.) အပ်မ။

မွဲဗဲ, *n.* a sister-in-law, the elder sister of either husband or wife; (Bur.) မရီး။ ယောက်မကြီး။

မွဲ, *pers. pro. fem. sing.* you (contemptuous); (Bur.) ညည်း။

မွဲထံ, *pers. pro. fem. sing.* you, used only by persons in anger; (Bur.) နင်။

မွဲဝံ, *n.* a female, မွဲအိ။ (Bur.) အမ။

မွဲဝံ, *a.* an affix denoting the feminine gender, မွဲအိ; as မွဲဝံ a cow; (Bur.) အမ။

မွဲဝံကိုတ်, *n.* a crown; (Bur.) သရဗူ။

မွဲဝံဝဲ, *n.* a large louse; (Bur.) သန်းမ။

မွဲဝံဖိုင်, *n.* the great toe; (Bur.) ခြေမ။

မွဲဝံတထကောန်, *n.* a female animal that has young; (Bur.) သားအုပ်မ။

မွဲဝံတဲ, *n.* the thumb; (Bur.) ထက်မ။

မွဲဝံမိုတ်, *n.* a man of mature age, in distinction from a young man; (Bur.) လူကြီး။ အသက်ကြီးသူ။

မွဲဝံသွ, *n.* the best quality of rice; (Bur.) ဆန်ရှင်း။

APPENDIX.

GEOGRAPHICAL NAMES.

အ

အထွာ်	A-hlaik,	အထွာတ်။
	က	
ကမာကေဋ်	Kamā-ke,	ကမာကေး။
ကမာဝက်	Kamā-wet,	ကမာဝက်။
ကမာရှိုတ်	Kamā-yût,	ကမာရွတ်။
ကလဆ်	Ka-law,	ကလေဘူ။
ကလဲ	Ka-lwî,	ကလွီ။
ကလိင်္ဂီ	Ka-la-bi,	ကလာဗီ။
ကပိုင်မျါသွိတ်ဗင်္ဂလ	Bay of Bengal,	ဘင်္ဂလားထောင့်ကျွေ။
ကပိုင်မှာသွိတ်ဟန်	Hudson's Bay,	ဟန်စံပင်လယ်ထောင့်
သန်		ကျွေ။
ကကွတ်	Nga-bye-ma,	ငါးပြေမ။
ကျာ်ကဇိုကျာ်သတို	Kyaik-tha-tôn,	သထုံစေတီ။
ကျာ်ကလောန်ပန်	Kyaik-ka-lûnpon,	ကျိုက်ကလွန်ပွန်။
ကျာ်ကသန်	Kyaik-ka-than,	ကျိုက်ကသန်။
ကျာ်ခိုင်	Kyaik-khût,	ကျိုက်ခွတ်။
ကျာ်ထွံ	Kyaik-kamaw,	ကျိုက်ကမေဘူ။
ကျာ်ထောင်	Kyaik-hto,	ကျိုက်ထို။
ကျာ်ပွာင်	Kyaik-padaing,	ဘုရားပြု။
ကျာ်ပရင်	Kyaik-p'rang,	ကျိုက်ပရန်။
ကျာ်ပိ	Kyaik-pî,	ဘုရားသုံးဆူ။
ကျာ်ဗရင်	Kyaik-myaw,	ကျိုက်မျော။
ကျာ်ဗင်ဇော်	Kan-gyi Pagoda,	ကန်ကြီးစေတီ။
ကျာ်ဗူး	Kyaik.hpa-n,	ကျိုက်ဖန့်။
ကျာ်မြူတ်	Kyaik-prabat,	ခြေတော်ရာ။
ကျာ်ရောဂေါ	Ro-go Pagoda,	ရိုးဂိုးစေတီ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျာ်သံထို၊ကျာ် သေင်ထို	Kyaik-than-lan, ကျိုက်သံလန်။
ကျာ်ဣသိယိုင်	Kyaik-htiyo, ကျိုက်ထီးယိုး။
ကြိုက်ပိ	Krùk-pǐ, ကြိုတ်ပိ။
ကြိုင်က	Kyong-ka, ကြိုက။
ကြိုင်ပိသွာင်	Chaung-sôn (The ချောင်းသုံ၊ three branches),
ကြိုင်ဝါန်	Kyong-wan, ကြိုဝန်း။
ကြိုင်ပေင်	Kyong-paing ကြိုပိုင်။
ကြိုင်မြာန်	Kyong- mayan, ကြိုမရန်း။
ကြိန်ထိုင်	Ye-bù, ရေပူ။
ကွံက်ထိုင်	Natmaw, နတ်မော်။
ကွာန်ကဒေါ	Ka-doe, ကဒိုး။
ကွာန်ကရေင်	Kwan-karen, ကရင်ရွာ။
ကွာန်ခပိုင်	Zā-tha-ben, ဇာသပြိုင်။
ကွာန်ခရိုင်ပြိုင်	Kywè-gyan, ကျွဲခြံ။
ကွာန်ခလာတ်	Kha-lat, ခလာတ်။
ကွာန်ချင်ထိုက်	Khyan-laik, ချိုထိုက်။
ကွာန်ခြင်	Kwan-khrom, ဗရုံကျ။
ကွာန်ဂဒုင်သိင်	Kha-dongthē, ဂဒုန်သေး။
ကွာန်ဂူ	Kwan-gú, တောင်ယာရွာ။
ကွာန်တမိ	Kwan-tamí, ရွာသစ်။
ကွာန်ဒလိုင်	Kwan-talaing, ဒလိုင်ရွာ။
ကွာန်ဒုန်ဂူ	Kwan-túnglè, ကြာတ်ဝါးရွာ။
ကွာန်ပိစောင့်	Thongzè, သုံးဆယ်။
ကွာန်ဖအံက်	Hpa-awk, ဖအောက်ရွာ။
ကွာန်မင်ဂွန်	Kwanmangglon, မန်ကျည်းရွာ။
ကွာန်ထမိုင်	Lamaing, ထမိုင်။
ကွာန်လဲ	Kwan-lai, ထိုင်ရွာ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွာန်သံပပ်ထို၊	{ Sam-paw-lerm, or Tapawlom, }	သင်္ဘောပျက်ရွာ။
ကွာန်ကွင်မြစ်		
ကွာန်သေ့ငိုဇြဲ		Ngyaungbenzeik, ညောင်ပင်ဆိပ်။
ကွိုက်ခပုင်		Kweik-kha-pong, ကွိုက်ခပုန်။

၁

ခဇိုင်	Kha-zaing,	ခဇိုင်း။
ခဃး	Kha-da,	ခဒါး။
ခယျး	Kha-yah,	ခရားရွာ။
ခလံက်ကထိုင်	Let-pan,	လက်ပန်။
ခလံက်စင်	Kha-lauk-bo,	ခလောက်ဗို။
ခိုဉ်ကာသဝိ	Caspian Sea,	ကာသဝိဆားအိုင်။
ခိုဉ်ဂါလီလဲ	Sea of Galilee,	ဂါလီလဲအိုင်။
ခိုဉ်တစာတ်	Lake Tchad,	တချန်အိုင်။
ခိုဉ်သုပေရိအတ်	Lake Superior,	ပုပေရိအော်အိုင်။
ခိုဉ်အာရလ	Sea of Aral,	အာရလဆားအိုင်။

၂

ဂရောန်	Shan-zu,	ရှမ်းပူ။
ဂရိုက်ထိတ်	Kha-raik-thit,	ခရိုက်သစ်။
ဂြိုဉ်လံက်	Black Forest,	တောနက်။
ဂြိုဉ်ဟေမဝန်	Hemawon Forest,	ဟိမဝန္တတော။

၃

ဂျိုင်ဒိုင်	Ngan-tè,	ငန်းတေး။
-------------	----------	----------

၄

ဇိုင်ကျော်ယောင်ငိုန်	Zing-kyaik,	ဇင်းကျိုက်။
ဇိုင်ဒိုင်ထင်ကသီ	Tenasserim Range,	တနင်္သာရီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ဒိုင်ပုရထော	Pyrenees,	ပုရနေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ဒိုင်ပဂေါ	Pegu Yoma Range,	ပဂိုးရိုးမတောင်။
ဇိုင်ဒိုင်ရခိုင်	Arakan Yoma Range,	ရခိုင်ရိုးမတောင်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဇိုင်ခိုင်ရုံကံကိ	Rocky Mts.,	ရော့ကီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဟေမဝန်	Himalaya Mts.,	ဟိမဝန္တတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာတ်လာတ်	Atlas Mountains,	အာတ်လာတ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အန်ဒေ	Andes,	အန်ဒေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလဖော့က်	Alleghany Mts.,	အာလဖော့က်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလပ်	Alps,	အာလပ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဥရလ	Ural Mountains,	ဥရလတောင်ရိုး။
ပြီဇာသျှဇာ	Paingnè-gōng,	ပိန်းနဲကုန်း။

၃

ချင်ကရီ	Thaton,	သထုံမြို့။
ချင်ကန်ထရာန်တီနပ်	Constantinople,	ကံစတီတီနော့ပလမြို့။
ချင်ကပ်ပေန်ဟာဂေန်	Copenhagen,	ကိုပင်ဟာဂင်မြို့။
ချင်ကပ်ရီနွါ	Corinth,	ကောရီနွါမြို့။
ချင်ကာလီဗာတ္တ	Calcutta,	ကာလကတ္တမြို့။
ချင်ကဲရော့ပ်	Cairo,	ကေရိုမြို့။
ချင်ကျာ်ခမီ	Amherst.	ကျိုကျွမ်မြို့။
ချင်ကျော့ပ်တောင်	Kyoto,	ကျိုတိုမြို့။
ချင်ကျောင်တီ	Yaynangyaung,	ရေနံချောင်းမြို့။
ချင်ကွန်တန်	Canton,	ကောင်းတုံမြို့။
ချင်ကွီဇေက်	Quebec,	ကွီဗက်မြို့။
ချင်ခတိုင်	Sittang,	စစ်တောင်းမြို့။
ချင်ခရေတ်ယျာဏ	Christiania,	ခရစ်ယာန်မြို့။
ချင်ဂျါသဂေါင်	Glasgow,	ဂလာ့စဂျင်မြို့။
ချင်စိန်ဏပေါင်	Singapore,	စင်္ဂပူမြို့။
ချင်စေတ်ကိုင်	Sagaing,	စင်ကိုင်းမြို့။
ချင်စေတ်တင်	Chittagong,	စစ်တကောင်းမြို့။
ချင်စေတ်တဲ	Akyab,	စစ်တွေမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်စင်ဟွေ	Zimm ^e or Chieng-စင်းမယ်မြို့၊ mai,	
ချင်ဖိခေါန်	Zidon,	ဖိဒန်မြို့။
ချင်ဇုရိတ်	Zurich,	ဇုရိတ်မြို့။
ချင်ဒြာ	Zaya,	ဇယားမြို့။
ချင်ဒုမာသကု	Damascus,	ဒမာသက်မြို့။
ချင်ဒူဇွန်	Dublin,	ဒုဗလင်မြို့။
ချင်ဏင်ကထီ	Tenasserim,	တနင်္သာရီမြို့။
ချင်ထပ်ရန်ထောင်	Toronto,	တိုရန်တိုမြို့။
ချင်ထဟေရာန်	Teheran,	ထေရံမြို့။
ချင်တူနီးစ်	Tunis,	တူနီးစ်မြို့။
ချင်ထောင်ကျောက်	Tokyo,	တိုကျိုမြို့။
ချင်တံင်ဂူ	Toungoo,	ထောင်ဂူမြို့။
ချင်တိုက်ဂလ (Pali ဂေါဠမတ္တိက)	Tokkola (the pre- sent Ayitthi- ma),	တိုက်ဂလထားမြို့။
ချင်ထဝါ၊ ချင်စဝါ	Tavoy,	ထားဝယ်မြို့။
ချင်ဒဏုယူ	Danubyu,	ဒနုမြို့မြို့။
ချင်ဇောဇာ	Yuthya,	ယိုးယောမြို့။
ချင်နူးယံက်	New York,	နူးယောကမြို့။
ချင်ပါရီ	Paris,	ပါရီမြို့။
ချင်ပိလပ်ပိဏာန်	Penang,	ပိလောပိန်မြို့။
ချင်ပုဆိ	Bassein,	ပုဆိန်မြို့။
ချင်ပေကျိန်	Pekin,	ပဲကျည်မြို့။
ချင်ပြန်	Prome,	ပြည်မြို့။
ချင်ဖာပန်	Pápún,	ဖာပွန်မြို့။
ချင်ဖိလဒေလဖီ	Philadelphia,	ဖိလဒေလဖီမြို့။
ချင်ပျာပန်	Pyapún,	ပျာပုံမြို့။
ချင်ဗဂေါ	Pegu,	ပရီးမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဗုလ်ဗမ်ဗေ	Bombay,	ဗုံဗိုင်မြို့။
ဗုလ်ဗမ်ဗတ်	Bamaw, or Bamo,	ဗံမော်မြို့။
ဗုလ်ဗရာနူသီ	Benares,	ဗရဏသီမြို့။
ဗုလ်ဗိက်	Mergui,	မြိတ်မြို့။
ဗုလ်ဗြဝတီ	Myawadi,	မြဝတီမြို့။
ဗုလ်ဗြေဗြေတ်	Ratpuri,	ရတ်ပူရီမြို့။
ဗုလ်ဗြ	Macao,	မကောမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ပွဲထို၊ ဗုလ်ဗတ် ထိုထို။	Maulmain,	မော်လမြိုင်မြို့။
ဗုလ်ဗတ်ကြွတ်	Moscow,	မောစကိုမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ဗုရတ်	Madras,	မာဒရတ်မြို့။
ဗုလ်ဗတ်နုချေသတိုင်	Manchester,	မံချက်တာမြို့။
ဗုလ်ဗတ်နုတလေ	Mandalay,	မန္တလေးမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ဏကာ	Malacca,	မာလကာမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ထွံ၊ ဗုလ်ဗတ် ထွန်	Martaban,	မတ္တမမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ပွေ	Joppa,	ယုပွေမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ဝံ၊ ဗုလ်ဗတ်ပိယံ	Dongyin,	ဒုန်ရင်း။
ဗုလ်ဗတ်ပြီ	Ramree,	ရမ်းပြီမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ယေရုသလေဝ်	Jerusalem,	ယေရုရှလင်မြို့။
ဗုလ်ဗတ်ယောင်ကိုနိဟါမ	Yokohama,	ယိုကိုဟားမမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ယျက်	York,	ယော့ကမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ရဟေင်	Raheng,	ရဟင်းမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ရဝမ	Rome,	ရောမမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ရေတ်	Ye,	ရေးမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ထွက်ကြိုက်၊ ဗုလ် ထွက်ကြိုက်	Kaw-karit,	ကော့ကရိတ်။
ဗုလ်ဗတ်ထွင်၊ ဗုလ်ထွင်	Rangoon.	ရန်ကုန်မြို့။
ဗုလ်ဗတ်ထန်ဗုန်	London,	လန်ဒန်မြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်လိ ဘွန်	Lisbon,	လိဝမ်မြို့။
ချင်လိဇေယျ	Liverpool,	လိဝေယျမြို့။
ချင်ဝါသိုင်တန်	Washington,	ဝါရှင်တန်မြို့။
ချင်ပီအေဏ္ဍ	Vienna,	ဝီယန်မြို့။
ချင်ဝေဟာမ်	Wareham,	ဝေဟမ်မြို့။
ချင်စွန်ကဲဟောမ်	Stockholm,	စတုတ်ဟိုမြို့။
ချင်သမရဏ	Smyrna,	စမရန်မြို့။
ချင်သာန်တဲ	Sandoway,	သံတွဲမြို့။
ချင်သာန်ပေတြီရင်	St. Petersburg,	ပိန်းပေတရူဗတ်မြို့။
ချင်သဲဂေါန်	Saigon,	စဲဂံမြို့။
ချင်သွင်ဟဲ	Shanghai,	ရှံဟဲမြို့။
ချင်သွဲကျော်	Shwegyin,	ရွှေကျင်မြို့။
ချင်သွဲတံင်	Shwedaung,	ရွှေထောင်မြို့။
ချင်သွဲလံင်	Shwe-laung,	ရွှေလောင်းမြို့။
ချင်ဟာလပ	Xalapa, or Jalapa,	ဟာလပမြို့။
ချင်ဟဲ	Hue,	ဟွေးမြို့။
ချင်ဟံင်ကံင်	Hongkong.	ဟံချံမြို့။
ချင်ဟံင်သတ	Henzada,	ဟင်သာတမြို့။
ချင်ဟံင်သာဝတီ	Hanthawaddy,	ဟံသာဝတီမြို့။
ချင်စင်ကံက်	Bangkok,	ဗံကောက်မြို့။
ချင်စင်ညွန်	Boston,	ဗောစတံမြို့။
ချင်စါသွင်	Chaung-sōng,	ချောင်းဆုံမြို့။
ချင်စါရထောန်	Babylon,	ဗာဗုလုန်မြို့။
ချင်အမရပူရ	Amarapura,	အမရပူရမြို့။
ချင်အင်ပိုင်	Insein,	အင်းပိန်မြို့။
ချင်အတ္တဝါ	Ottawa,	အော့တဝါမြို့။
ချင်အဝ	Ava,	အင်းဝမြို့။
ချင်အဝသို့ဂေါင်	Oswego,	ဩစွီဂိုမြို့။
ချင်အဝေါ	Nákburgi,	နောက်ပူရီမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုင်အာထေန်	Athens,	အာသင်မြို့။
ခုင်အာထေဇာမြို့	Alexandria,	အာထေဇာမြို့။
ခုင်အာမ်စတီရမ်	Amsterdam	အံင်မြို့။
ခုင်ဣသဟန်	Ispahan,	ဣစဟန်မြို့။
ခုင်ဥတိက	Utica.	ဥတိကမြို့။
ခုင်ဇေ	Amoy,	ဇေမြို့။
ခုင်ဇေန်စေါင်ရောင်	Edinburgh;	ဇေင်ဒိုရိုင်မြို့။
ခုင်ဓမ္မတ်ထောင်	Bethlehem,	ဗက်ထင်မြို့။
ခုင်ဓမ္မထိန်	Berlin,	ဗေရ်ထင်မြို့။
ခုင်ဗြိမင်ဟာမ်	Birmingham,	ဗားမိန်ဟံမြို့။

ထ

တရေင်တာ	Taranā,	တရယ်နာ။
တဝဂူ	Taw-gú,	တော်ဂူ။
တံင်ပိုဆ်	Taung-po,	တောင်ပို့။
တိုက်အမေရိကသွတ်	North America,	မြောက်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အမေရိကသုင်	South America,	တောင်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အာဖရိက	Africa,	အာဖရိကတိုက်။
တိုက်အာသိ	Asia,	အာရှတိုက်။
တိုက်ဥရပ်	Europe,	ဥရောပတိုက်။

For တံ or တံဆ်, see တံ or တံဆ်။

ထ

ထင်မာင်	Htōng-maing,	ထုံးခိုင်။
ထင်အာင်	Htōng-aing,	ထုံးအိုင်။
ထင်ကေင်	Htong-kē,	ထော်ကေး။
ထိုဟင်	Htom-padaing,	ထိုင်ပတိုင်။
ထိုမာ	Dammathat,	ဓမ္မသတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

S

နိုင်ကေထာသ	Mt. Kelasa,	ကေထာသထောင်၊
နိုင်ကွက်ကွင်း၊ နိုင်ငြိ ကွင်း	Duke of York's Face,	ဇွဲကပင်ထောင်၊
နိုင်ဇိအာန်	Zion,	ဇိအုန်ထောင်၊
နိုင်ဇိုင်ကျော် နိုင်ငြင်နတ်	Zingyaik,	ဇင်းကျိုက်ထောင်၊
နိုင်တွံ့ကြောံကေတ်	Kyauk-ta-lōng,	ကျောက်တလုံး၊
နိုင်ပသဲ	Zimma-thwè,	ဇင်းမသွယ်၊
နိုင်သိဏ	Mt. Sinai,	သိနာထောင်၊
နိုင်သိန္ဒရာတ်	Mt. Meru,	မြင်းမိုရ်ထောင်၊
နိုင်အာရရာတ်	Mt. Ararat,	အာရရာတ်ထောင်၊

န

နိုဂိုကြွက်	China,	တရုတ်နိုင်ငံ။
နိုဂိုဇပါန်	Japan,	ဇပန်းနိုင်ငံ။
နိုဂိုဇာန်ဇိဇါ	Zanzibar,	ဇံဇိဇာန်နိုင်ငံ။
နိုဂိုဇာမဏီ	Germany,	ဇာမန်နိုင်ငံ။
နိုဂိုတုရက	Turkey,	တုရကနိုင်ငံ။
နိုဂိုတြိပတ်လိ	Tripoli	တြိပေါလိနိုင်ငံ။
နိုဂိုဒေဏ	Denmark,	ဒေန်နိုင်ငံ။
နိုဂိုဇောဇာ	Siam,	ယိုးဒယားနိုင်ငံ။
နိုဂိုပတ်တုဂါ	Portugal,	ပေါတုဂါနိုင်ငံ။
နိုဂိုပါရသီ	Persia,	ပေရရှာနိုင်ငံ။
နိုဂိုပြုသွာ	Prussia,	ပြုရှာနိုင်ငံ။
နိုဂိုမတ်ရံက်ကောင်	Morocco,	မိုရော့ကိုနိုင်ငံ။
နိုဂိုရုသွာ	Russia	ရုရှာနိုင်ငံ။
နိုဂိုသပါဏီ	Spain,	စပါန်နိုင်ငံ။
နိုဂိုသွေဒေန်	Sweden,	စွေဒင်နိုင်ငံ။
နိုဂိုဟတ်ဏာန်	Holland,	ဟောလံနိုင်ငံ။
နိုဂိုဟေဏသ	Greece,	ဟေဏသနိုင်ငံ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

နိုရိုစေလျှင်	Belgium,	ဗေလျှင်နိုင်ငံ။
နိုရိုအဘိသိက်	Abyssinia,	အဘိသိန်နိုင်ငံ။
နိုရိုအင်သတြီ	Austria,	ထြာတရိနိုင်ငံ။
နိုရိုအောင်ဂလိက်	England,	အင်္ဂလိတ်နိုင်ငံ။
နိုရိုဣတလီ	Italy,	ဣတလီနိုင်ငံ။

၀

ပရူ	Pa-nga,	ပင။
ပါင်ကမာ	Paing-kamā,	ပိုင်ကမာ။
ပိသွာင်၊	Thōng-gwa,	သုံးခွ။
ပံင်	Paung,	ပေါင်။

၁

ဖထုင်	Hpa-nûng,	ဖနွန်။
ဖင်ဖ	Hpan-hpa,	ဖန်ဖ။
ဖာဂါပ်	Hpa-gat,	ဖားဂတ်။
ဖာပွံက်	Hpa-byauk,	ဖာပျောက်။
ဖာသိ	Hpa-thein,	ဖာသိန်။

မ

မာတြင်	Mè-ta-yaw,	မယ်တယော။
မာဂျင်	Migalōng,	မိဂလုံ။
မာဇင်	Mi-zan,	မိဇန်။
မုင်ကပ်မော်ရိန်	Cape Comorin,	ကောမိုရင်ဂူ။
မုင်ကျီ	Mû-kyi,	မုကျီ။
မုင်ဂြင်	Cape Horn,	ယောရုံဂူ။
မုင်ချင်	Mûdōng,	မုဒွန်။
မုင်ပန်	Mûpwon,	မုပွန်။
မုင်ရပ်မာနော်	Cape Romano,	ရိုမားနိုအူဂူ။
မုင်ရိတ်ဇွေ	Mu-rit-gyi,	မုရစ်ကြီး။
မုင်ရိတ်ဇောတ်	Mu-ritkalē,	မုရစ်ကလေး။
မူဇွေ	Mû-hot,	မူဟွတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မူဒူတ်	Mú-dút,	မူဒူတ်။
	၇	
ရံသံ	Thaya-gōng,	သာယာကုန်း။
ရးကော့ကရ	Canada,	ကနေဒါပြည်။
ရးကံင်ဂျေယာ	Cambodia,	ကံဗိုးဒါပြည်။
ရးဂါလီလဲ	Galilee,	ဂါလီလဲပြည်။
ရးစီလီ	Chili,	စီလီပြည်။
ရးဇွန်ဒြတရ၊ ရးအိန္ဒိယ၊ ရးအိန္ဒိယ	India,	အိန္ဒိယတိုင်း၊ သောဇွန်ဒြပြည်။
ရးဇွီဇ	Switzerland,	ဇွီဇပြည်။
ရးတရက်	Tartary,	တရက်ပြည်။
ရးထီဇေတ်	Tibet,	ထီဗက်ပြည်။
ရးနော်ဝေ	Norway,	နော်ဝေပြည်။
ရးပြင်သေတ်၊ ရးပရန်သိ	France,	ပြင်သစ်ပြည်။
ရးဗမာ၊ ရးဗမာ၊ ရးဗမာ	Burma,	မြိန္ဒာပြည်။
ရးမာဒေါနီ	Macedonia,	မာဒေါနီပြည်။
ရးမက္ဆီကော့	Mexico,	မက်ဆီကော့ပြည်။
ရးယူကတန်	Yucatan,	ယူကတန်ပြည်။
ရးယူဒ	Judea,	ယူဒပြည်။
ရးရခိုင်၊ ရးအရကန်	Arakan,	ရခိုင်ပြည်။
ရးဝါယော့မင်	Wyoming,	ဝါယော့မင်ပြည်။
ရးဗီကတော့	Victoria,	ဗီကတော့ပြည်။
ရးဝီဆင်ဆင်	Wisconsin,	ဝီဆင်ဆင်ပြည်။
ရးဝေဗွေ	Venezuela,	ဝေဗွေပြည်။
ရးဆွတ်လာန်	Scotland,	စကော့တလန်ပြည်။
ရးဆီဗီရီ	Siberia,	စီဗီရီပြည်။
ရးသေံ၊ ရးသေံ	Shanland,	ရှမ်းပြည်။
ရးဟံင်သာဝတီ	Hanthawadi,	ဟံသာဝတီနယ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ရးဇွန်အမေရိက	United States,	အမေရိကပြည်ကြီး။
ရးအာရာပ်	Arabia,	အာရပ်ပြည်။
ရးအဲဂျစ်	Egypt,	အဲဂျစ်ပြည်။
ရးအဲထီအိ	Ethiopia,	အဲထီယောပီပြည်။
ရးအောင်ဟဲအောင်	Ohio,	အိုဟီးအိုခရိုင်။
ရးဇူသရေလ	Palestine,	ဇူသရေလပြည်။
ရးဥရုဂွေ	Uruguay,	ဥရုဂွေပြည်။
	လ	
လွန်ကုပရု၊ လွန်ကုပရု	Cyprus,	ကုပရုကျွန်း။
လွန်ကုပရု		
လွန်ကု	Cuba,	ကုပကျွန်း။
လွန်ကြေထေ	Crete,	ကရေထေကျွန်း။
လွန်ကျ	Kyah-gyûn,	ကျားကျွန်း။
လွန်ခရိုင်	Double Island,	ခရိုင်ကျွန်း။
လွန်ခမာ	Kaw-kha-mè,	ကော့ခမယ်။
လွန်ခရိုင်	Bilu Isle,	ဘီးလူးကျွန်း။
လွန်ဂနဲဆ်	Kaw-kha-ne,	ကော့ခနဲ။
လွန်ဂို	Kaw-go,	ကော့ဂို။
လွန်စိန်ကပေါင်	Singapore Island,	စင်္ဂပူကျွန်း။
လွန်ခေတ်	Kaw-dût,	ကော့ခွတ်။
လွန်ထကာ	Green Island,	ကော့ထကာ။
လွန်တာသွာချ	Tasmania,	တာစမာနီကျွန်း။
လွန်ထေရဒေလဖိုဂေါ	Tierra del Fuego,	တယ်ရဒယ်ဖိုဂိုကျွန်း။
လွန်ထောင်	Kaw-tûm,	ကော့ထွမ်။
လွန်ဒုတ်	Kalagòk Island,	ကလဂုတ်ကျွန်း။
လွန်ဒုန်	Kaw-dûn,	ကော့ဒုန်။
လွန်ခူလောန်တန်	New Zealand Is-	ခူလေးလံကျွန်းဂု
	lands,	
လွန်ခွိုင်လာန်	Newfoundland,	နူဖူးလံကျွန်း။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျွန်းဘတ်	Kaw-nhat,	ကော့ဘတ်။
ကျွန်းပလိုင်း	Kaw-palaing,	ကော့ပလိုင်း။
ကျွန်းပန်ကလိုင်း	Gaung-ze-gyún,	ခေါင်းဆေးကျွန်း။
ကျွန်းပါပွာ	Papua,	ပါပွာကျွန်း။
ကျွန်းပိယင်ပိယင်	Penang Island,	ပိယောပိန်ကျွန်း။
ကျွန်းပိုင်ဗောတ်	Kaw-pong-bát,	ကော့ပုံဗုတ်။
ကျွန်းပုံကံ	Kaw-pok,	ကော့ပေါက်။
ကျွန်းပြောင်	Kaw-praing,	ကော့ပရာန်။
ကျွန်းဖိလိပိုင်တစ်	Philippine Islands,	ဖိလိပိုင်ကျွန်းစု။
ကျွန်းဗိန်	Kaw-bein,	ကော့ဗိန်။
ကျွန်းယာဝါ	Java,	ယာဝါကျွန်း။
ကျွန်းထရုခ်	Kaw-la-mú,	ကော့ထရုခ်။
ကျွန်းထွ	Kaw-lha,	ကော့ထွ။
ကျွန်းသမ္မေ	Samoa,	စမီးအကျွန်း။
ကျွန်းသက်	Kaw-that,	ကော့သတ်။
ကျွန်းဆိပ်ပိုင်	Ceylon,	ဆိပ်ပိုင်ကျွန်း။
ကျွန်းဆိပ်ဖိလိ	Sicily,	ဖိလိပိုင်ကျွန်း။
ကျွန်းသုမာတြ	Sumatra,	သုမာတရကျွန်း။
ကျွန်းသွင်ကျွန်းတစ်	Falkland Islands,	ဖော့ကလံကျွန်းစု။
ကျွန်းဟဝါတစ်	Hawaiian Islands,	ဟဝါကျွန်းစု။
ကျွန်းအင်သတြာလျ	Australia,	တြာလျကျွန်းစု။
ကျွန်းအိန္ဒိယပထိုတ်တစ်	West Indies,	အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု။
ကျွန်းအိုရလန်	Ireland,	အိုရလံကျွန်း။
လိုင်ကောင်	Laung-kaing,	လောင်းကိုင်။
လိုင်ဗွဲ	Lhaing-bwè,	လိုင်ဗွဲ။
ဝါဂဗွဲ	Wa-kha-bwè,	ဝါဂဗွဲ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝါဂရူ	Wagarú,	ဝါးဂရူ။
ဝါဇောတ်	Wè-dút,	ဝယ်ဒွတ်။
ဝါဒိုင်ဂေါန်	Daing-wún-quin,	ဒိုင်ဝန်ကွင်း။
ဝါယာတ်	Wè-yat,	ဝယ်ယာတ်။
ဝေက်ဒါ	Wet-tè,	ဝက်တဲ။

၁၁

သက်က	Thek-kaw,	သက်ကော။
သွီဇောတ်	Min-yua,	မင်းရွာ။
သွီဒိုင်	Mhein-neing,	မှိန်ဒိုင်။

၁၂

●င်ကဒီ	Bangkadi,	ဗံကဒီ။
●င်မာဲ	Bangmai,	ဗံမယ်။
●င်သီခါတ်	Bangsikhat,	ဗံသီခတ်။
ဧကန်ဂေါ	Congo River,	ကံဂိုမြစ်။
ဧကြက်ပိ	Krúkpí Creek,	ကြုတ်ပိချောင်း။
ဧခတိုင်	Sittang River,	စစ်ထောင်းမြစ်။
ဧဂင်္ဂါ	Ganges River,	ဂင်္ဂါမြစ်။
ဧဂါဗျ	Gambia River,	ဂံဗျမြစ်။
ဧဂြောင်	Gyaing River,	ဂြိုင်းမြစ်။
ဧဒွီ	Zamí River,	ဇမီချောင်း။
ဧဒုန့	Danube River,	ဒါနုဗမြစ်။
ဧဒုန်	Don River,	ဒံမြစ်။
ဧဒုန်ပိတ်	Yellow Sea,	ယဲလိုပင်ထုတ်။
ဧထင်ကထီ	Tenasserim River,	တနင်္သာရီမြစ်။
ဧဏီလ	Nile River,	နီလမြစ်။
ဧတီဗွေ	Tiber River,	တီဗာမြစ်။
ဧထေဝ်	Thames River,	ထမ်မြစ်။
ဧဒြောင်	Dagyaing River,	ဒါးဂြိုင်းမြစ်။
ဧဒွီဇေ	Dnieper River,	ဒီပါမြစ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဧဟ္လင်၊ ဧဟ္လင်	White Sea,	ပွိုက်ပင်လယ်။
ဧပါင်္ဂါ	Púzúndaung R.,	ပုဂ္ဂန်ထောင်မြစ်။
ဧပါဟောတ်	Peiho River,	ပေဟိုးမြစ်။
ဧပုသိ	Bassein River,	ပုသိန်မြစ်။
ဧမိသိသိပိ	Mississippi River,	မိစီပီမြစ်။
ဧမိသုရိ	Missouri River,	မိသုရိမြစ်။
ဧမာကင်	Mekong River,	မေကောင်မြစ်။
ဧမာဏာမ်	Menam River,	မေနမ်မြစ်။
ဧယာဉ်ဆန်	Jordan River,	ယောဉ်ဆန်မြစ်။
ဧယာဉ်ပိကျင်	Yangtsekiang R.,	ယံပိကျင်။
ဧယောဏီသော်	Yenesei River,	ယေဒိုဝဲမြစ်။
ဧရိဏ	Rhine River,	ရိနမြစ်။
ဧရောန်	Rhone River,	ရုန်းမြစ်။
ဧလိုင်	Lhaing River,	လှိုင်မြစ်။
ဧလီ	Bilin River,	ဘီလင်းမြစ်။
ဧဝင်ရှ	Win-yaw River,	ဝင်ရှေမြစ်။
ဧဝင်လှ	Volga River,	ဝေါလဂမြစ်။
ဧဝါဂဂူ	Wagaru Creek,	ဝါဂဂူချောင်း။
ဧသင်လောန်	Salwen River,	သံလွင်မြစ်။
ဧသိန္ဒူ	Indus River,	သိန္ဒူမြစ်။
ဧဟန်သန်	Hudson River,	ဟန်ဝဲမြစ်။
ဧဟုဗာလီ	Hughly River,	ဟုဂလီမြစ်။
ဧဟံင်ဂြပ်	Haungdaraw R.,	ဟောင်းဒရေမြစ်။
ဧဟွင်ဟောင်	Hoang-ho River,	ဝါမြစ်။
ဧအဒေါတ်တီ	Mediterranean	မြေထဲပင်လယ်။
	Sea,	
ဧအာမဇန်	Amazon River,	အာမဇန်မြစ်။
ဧဥရုဏ	{ The Euxine or	} ဥရုဏပင်လယ်။
	Black Sea,	

GEOGRAPHICAL NAMES.

မိဂေ့ဝယ်	Red Sea,	နီပင်လယ်၊
မိရေဝတီ	Irrawaddy R.,	ရေဝတီမြစ်၊
မိအောင်ဂါဏောင် ကောင်	Orinoco River,	အိုရီနိုးကျမြစ်၊

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
iv	Academy	Academy.
55	ယွံဂြိတ်	ယွံဂြိတ်။
77	ဈာ	ဈာ။
89	ဒကာ	တကာ။
131	တိတိတု	တိတိတုး။
132	death	a violent death.
„	သေခြင်း	အသေသတ်ခြင်း။
213	ညွးဒွ	ညွးဒွး။
214	ခဂုက်	ခဂိုက်။
220	coarsemat	coarse mat.
247	နည်းဝေသည်	နည်းဝေသည်။
249	towards	towards.
253	ဗဘ်	ဗတပ်။
„	ဗဘ်	ဗတ်။
255	ပုဏ္ဏာ	ဗြဟ္မဏ။
271	မိန်ရာသည်	မိန်ရာသိ။
„	မိပ်ခြိမ်ရောင်ဆဲ	မိပ်ခြိပ်ရောင်ဆဲ။
274	မ္ဗိတ်, ဂ.	မ္ဗိတ်, ဂ.
„	မိုင့်တတ်ကွီ	မိုင့်တက်ကွီ။
„	မိုင့်ပုဖိုက်	မိုင့်ပုဖိုက်။
275	မိုင့်စက်ကွီပြ	မိုင့်စက်ကွီပြ။
276	ဝါဝင်	ပွဲဝါဝင်။
277	မှာသွိတ်	မှာသွိတ်။
278	repectful	respectful.
„	ဖိုက်ဆန်ခြည်	ဖိုက်ဆန်ခြည်။
„	ယာက်ဖိုတ်မုက်	ယာတ်ဖိုတ်မုက်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
278	ချိုစောင်း	(Bur.) ချိုစောင်း။
282	ရသော	ရသော့။
„	ပွင့်လမ်းသည်	ပွင့်လန်းသည်။
„	ကျည်မွှေ	(Bur.) ကျည်မွှေ။
283	ရှင်ကွီက္ခောက်	ရှင်ကွီက္ခောက်။
„	al arge	a large.
„	ထိုးသဉ်	(Bur.) ထိုးသဉ်။
284	ရဲရ	ရဲရး။
„	ရံဝံင်	ရံဝံ။
„	ရံင်ဝံင်	ရံင်ဝံ။
„	expect	expect.
286	အသောင်း	အသောင်း။
298	လံင်ရက်	လံင်ရတ်။
„	ပအာလးလး	လပအာလးလး။
309	သတ္တိ, (Pal.)	သတ္တိ, (Pali).
319	တခါတလ	တခါတလေ။
„	သံအတ္တိ	သံင်တ္တိ။
320	ရဲရင့်သည်နှင့်	ရဲရင့်သည်နှင့်။
„	သိုဝ်သမ	သိုဝ်သမတ်။
321	ကြောင်အိမ်	(Bur.) ကြောင်အိမ်။
„	သွိတ်ရ	သွိတ်ရူ။
322	ထွက်သွားသည်	ထွက်သွားသည်။
„	သားရေးနယ်	သားရေးနယ်။
„	တိုလောသံထွက်	တိုလောသန်ထွက်။
„	သဏာန်	သဏာန်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
322	သွင်ယး	ယးသွင်။
323	လက်နှီး	(Bur.) လက်နှီး။
'	သေ့တပ်ဗဏ်	သေ့တပ်ဗဏ်။
'	သွင်မိင်	သွင်မိင်။
324	သွတ်ညွး	သွတ်ညွ့။
'	ညီညွတ်တို့သည်	ညီညွတ်သည်။
333	နှစ်ကျိပ်	နှစ်ကြိပ်။
339	Kyaik-hpa n	Kyaik-hpanè.

INSERT.

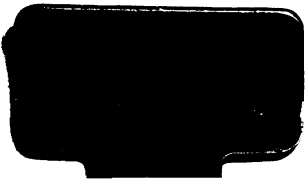
- 119 | ခနိုက်, *n.* a curtain; (Bur.) ကုလားကာ။
 „ | ခနိုက်, *n.* powder; as ဂဆဲခနိုက် *medicinal powder*; (Bur) အမှုန့်။
 „ | ခနိုက်တိ, *n.* dust, dust of the earth; (Bur.) မြေမှုန့်။

On page 283. erase ပူသည်။

Table 1

Year	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Population	100	110	120	130	140	150	160	170	180
Urban	20	25	30	35	40	45	50	55	60
Rural	80	85	90	95	100	105	110	115	120
Male	50	52	54	56	58	60	62	64	66
Female	50	58	66	75	80	85	90	95	100
Age 0-14	30	28	26	24	22	20	18	16	14
Age 15-64	50	52	54	56	58	60	62	64	66
Age 65+	20	20	20	20	20	20	20	20	20

The data in Table 1 shows a steady increase in population over the period from 1950 to 1990. The urban population grows from 20% to 60%, while the rural population grows from 80% to 40%. The male population grows from 50% to 66%, and the female population grows from 50% to 100%. The age distribution shows a decline in the 0-14 age group from 30% to 14%, while the 15-64 age group grows from 50% to 66%. The 65+ age group remains constant at 20%.

UNIVERSITY OF MINNESOTA

3 1951 D01 175 020 3